3. 4. 125/2

Digitized by Google

CAROLI
DE AQUINO
SOCIETATIS JESU
CARMINUM
Tomus II.

ROMÆ, MDCCII.

Ex Typographia Antonii de Rubeis
in Platea Cerenſi.

Superiorum Permiſſu.

THYRSUS GONZALEZ

Præpoſitus Generalis Societatis Jeſu.

CUM librum, cui titulus: *Carminum Tomus Secundus*, à P. Carolo de Aquino Societatis noſtræ Sacerdote compoſitum, aliquot ejuſdem Societatis Religioſi recognoverint, & in lucem edi poſſe probaverint, facultatem facimus, ut typis mandetur, ſi iis, ad quos pertinet, ita videbitur: cujus rei gratiâ has literas manu noſtrâ ſubſcriptas, & ſigillo noſtro munitas dedimus. Romæ 10. Aprilis 1702.

Thyrſus Gonzalez.

Digitized by Google

Imprimatur

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sac. Pal. Apoſtolici.

Dominicus de Zaulis Epiſc. Verulanus Viceſg.

EGO ſubſcriptus teſtor, hujuſce Voluminis, quod *Caroli de Aquino Societatis Jeſu Carminum Tomus Secundus* inſcribitur, quicquid manuſcripta continent perlegiſſe, ex Commiſſione Reverendiſs. P. F. Paulini Bernardini Sac. Pal. Apoſt. Mag. nihilque in eis deprehendiſſe, quod aut Fidei Catholicæ, aut morum puritati adverſetur; imò verò omnes ferè lineas eò tendere, ut Lectorem ad pietatem, & morum honeſtatem ſectandam ubique provocent, ut decet eas, quas ab Auctore in D. Ignatii Scholis, & Religione inſtituto ducendas omninò eſſe quemque ſibi meritò polliceri oportebat.

Julius Cæſar Cherubinus.

Imprimatur.

Fr. Paulinus Bernardinus Ord. Præd. Sac. Pal. Apoſt. Magiſt.

Hoc

Digitized by Google

Hoc II. Tomo continentur.

Heroicorum Libri II.

Elegiarum Libri III.

Lyricorum Liber.

HEROICORUM
LIBER PRIMUS.
DE
VARADINI EXPUGNATIONE
CARMEN I.
ARGUMENTUM.

Donatus Haiſlerius, & Joannes Baptiſta de Auria, Bello Hungarico notiſſimi Duces, & mutua inter ſe familiaritate conjuncti, cum à Turcis capti eſſent in prælio; Auria in ipſa captivitate diem obiit; Haiſlerius ingenti mercede pactus libertatem, Varadinum mox expugnavit. Veriſſimum hunc eventum hac Fabula conveſtimus. Summus apud Turcas Sacrorum Præfectus metum iiſdem injecerat, ne

Haiſlerium dimitterent: fore enim, ajebat, ut munitiſſimam Urbem in Hungaria armis caperet. Turcæ auro illecti liberum quidem faciunt Haiſlerium; ſed illum, ad ſuos deducere obtendentes, in impeditiſſimum ſaltum, & inextricabilem conjiciunt. Qui, dum, fruſtra obtenta libertate, poſt longos errores defatigatus quieti ſe tradit, dormienti ſe obtulit amiciſſimus Auria: monet, ut ad obſeſſum jam Varadinum convolet: aditum docet è ſaltu egrediendi; ſimulque æratum ſpeculum eidem tradit in ſcuto, Serico amictu involuto, non niſi ſummo inſtante vitæ diſcrimine denudandum. Erat autem ſcuti ſpeculum miri admodum operis; ut in quo non ſeipſum, qui illud cerneret; ſed, quem maximè odiſſet, hoſtem intueretur. Tendit Haiſlerius Varadinum: cujus obſidio in longum trahebatur; nam Arcem tuebantur Umbræ Amurati, Bajazetis, & Solimani; qui olim Turcici Imperatores in Pannonia fortiſſimè dimicarunt. Adverſus quos dum ſolus iniquo loco congreſſus Haiſlerius ſummum periculum adit, Clypeum retegit; cujus objecta luce, Amuratus Joannem Hunniadem; Bajazetes Matthiam Corvinum; Solimanus Carolum Quintum Cæſarem, ſuum nempe quiſque hoſtem

ſtem infenſiſſimum vident. Quibus minantibus dum perterrefacti concidunt, relictum ab illis Varadinum Auſtriacis deditur.

CARMEN.

LUdimur? an palmis iterum felicibus Iſter
Luxuriat? longo Varadinum Marte ſubactum
Faſcibus Hungariam Auſtriacis, & Dacica Regna
Addidit? an vanæ fingunt ſibi gaudia mentes?
Vera Fides: nec fas mendacem credere Famam,
Portentis majora licet de Cæſare narret.
Martem infelicem, malefauſtaque ſigna ſequuti,
Spe miſera & ſolùm fortes, quò tenditis ultra
Biſtonidæ? Ottomanûm necdum immutabile fatum
Noſcitis? inviſam terris excindere gentem
Feſtinant Superi: en jactis nova vulnera telis
Continuant; nullique vacant à cladibus anni.
Ipſa fatigatos ungues Regina volucrum
Conqueritur; nullaſque moras à fulmine, nunquam
Auſtriaca ceſſante manu. Jam Regius ales
Dedignatus iter, Dravoque, Iſtroque paratum,
Iſmariũ per Athon, Rhodopenque, Hæmũq; nivalem
Victor agit pennas; turreſque illapſus Abydi
Terret; & antiqui repetit cunabula nidi.
I nunc, inſano poſcas & fœdera faſtu,
Thracia, ſic etiam vultus mentita ſuperbos:
Quæ miſeram deceat, celſaque è ſede ruentem
Indue fortunam: dum fœdera victa requiris,
Antiquos dediſce animos; & ſupplice luctu

Fle-

Flecte laceſſitas LEOPOLDI, & Numinis iras.
Tu mihi; Caſtalios qui nectare paſcit Olores,
Nam tibi notus ager: * cantu ſi Theſpia rura
Auguſto reſonare doces; ſpirantia Martem
Claſſica dulciſono ſi mitis Apolline frangis;
Aſpires, LEOPOLDE: tuo ſeu munere terget
Sanguineas Europa comas; terraſque reviſet
Hoſpita Pax; Chalybum duris & fœta metallis
Sæcula compoſitis diſcent miteſcere bellis:
Sive novis Hebrum properas innectere vinclis,
Phrixæoſque ſinus: (properantia Numina fauſtum
Fortunate diem:) Cyrrhæ mihi Cæſare toto
Tunc reſonet nemus: Hungarici nunc pulvere campi
Sumo animum; & magnis paulatim aſſurgimus auſis.
Threicios laqueos pacto jam ſolverat auro
Haslerius: tabes animo ſed multa recurrit
Carceris Odryſii: ſervilis murmura ferri
Nunc etiam feriunt aures; nec libera credit
Dextra ſibi. Tamen ille novis clareſcere factis,
Et ſortis damnum flagrat ſarcire ſiniſtræ,
Obſcuroſque dies: ſtudio ſed fervet inani
Martis amor; ſteriliſque Ducem vindicta laceſſit.
Quid faceret? latas nemorum quà projicit umbras
Dacia, ſolus erat: quid Thracia vincula collo
Excuſſiſſe juvat? captivum ſylva tenebat.
Lucus erat, latè nexis quem Dædala truncis
Implicuit manus: innumeros ubi ſemita fallax
In gyros redit; & centum mentita meatus
Illigat incertos cæca vertigine greſſus.
Mille patent aditus circum; ſed copia fallit
In-

* *Leopoldus Imperator Muſis addictiſſimus.*

Incautos: ſpes tanta nocet: parit ipſa catenas
Libertas: per mille vias via nulla relicta eſt.
Has inter nemorum inſidias, flexuſque viarum
Teutonicum perjura Ducem fortuna tenebat,
Biſtoniique doli. Augurium nam triſte Sacerdos
Urbis Abydenæ, & ſociis fera fata canebat:
Hunc fore, qui validam bellis everteret arcem
Hungaria in magna; quà pinguis in arva Tibiſci
Deſcendunt altæ Dacis de montibus umbræ.
Territus ille Deûm monitis, fatiſque futuris;
Hunc ſervate Ducem; ne vincula ſolvite, Thraces,
Exclamat; fruſtra: mentes, nam fortior, aurum,
Sollicitat Vates, aſſuetaque pectora verſat.
Captivas fera turba manus diſſolvit; &, auro
Nunc potiamur, ait: poſt hæc, eludere Divûm
Auguria, & fortis prævertere tela minantis,
Cura levis. Nemorum non extricabilis error
Quà latet, & longo fallit veſtigia gyro,
Dum læti ad ſocios ſimulant deducere, fortem
Corripuere Ducem: Hungaricas nunc cogitet arces,
Adjiciunt; ſævis nunc prælia miſceat armis;
Inviſi nunc dira canant præſagia Vates.

Ergo ruinoſum per iter, per inhoſpita luſtra
Errat Haislerius; ſeque in cæcas Labyrinthi
Induit ambages; & Thracum vincula mallet.
Ac veluti hoſpitio mitis ſi quando Comacli
Adria dulceſcit; fugiunt ex æquore rauco,
Atque colorati quærunt vivaria piſces
Dulcia; ſed duro cingunt ſe carcere; namque
Mille aditus fallax, nullos habet unda receſſus.
Non aliter laqueis vix dum, Germane, ſolutis,
Sylva doloſa novo miſerum te carcere cingit.

Non ſocii; non ſueta humeris ingentibus arma;
Non clypei grave pondus erat: ferroque vacabat
Nuda manus; niſi fortè trucis veſtigia ferri
Horrebant, qua parte graves hæſere catenæ.
Ergo ubi dura nemus ſinuoſo brachia nexu
Implicat, & nigræ texunt umbracula frondes;
Iliceo acclinis trunco dum fortè recumbit;
Pectoris atque ſui, & ſylvarum comparat umbras;
Mene, ait, egregiis etiam deſiſtere cœptis
Degenerem? Hungaricoque procul langueſcere bello?
Scilicet Odryſio non hæc juravimus hoſti
Danubii ad ripas, & Budæ turribus altis;
Bojarium, Lotharumque inter, totque inclita bello
Pectora, noſtra etiam Faſtis inimica Gelonis
Nomina, cum toties mihi Thracia victa referret.
Hungarico nunc Marte procul, per teſqua, per umbras,
Segnis agor miles, feriſque inglorius annis.
Forſitan & rurſus Tauruni mœnia pulſat
Badenſis; multo campos aut milite complet,
Save, tuos, certo meditatus prælia voto:
Forſitan & ſocium duris me nomine bellis
Sæpe vocat: lateri nunquam divulſus amico,
Quâ ſe, cumque ferox ageret, per tela, per hoſtes,
Proxima caſſis eram, memini, & meminiſſe decorũ eſt.
At nunc, laudis iners, lucos, & amica ferarum
Luſtra ſequor: laceris Aquilas nec figere muris
Victrices licet, & refugas impellere turmas;
Nobile vel mediâ procumbere funus arenâ.
Felices animæ! Græcæ queis mœnibus Albæ;
Zigheti vel valla ſuper, Budæque ruinis,
Occubuiſſe datum: Tuque oh! fortiſſime Ductor;
Auria; Sithonii nuper mihi dulce levamen

Car-

Carceris; oh! quantis mihi nunc erepte periclis!
Invidioſa mihi tua funera: gloria ſupplet,
Auctiùs, atra tibi quos abſtulit Atropos annos:
Sat dives, palmiſque tuis, tituliſque tuorum,
Umbra jaces, Getico vel ſic metuenda Tyranno.
Felix: prædator nam nec te vilis inermem
Projecit Sylvis: gravior nec carcere fœdo
Libertas, nemorum probroſis mancipat umbris.
Finierat dictis. animo ſed plurima verſat
Dum tacitus, feſſos ſomnus complectitur artus:
Atque ſolet miſeris quæ tollere cura quietem,
Cura dedit miſero. Excutiunt tunc rore madentes
Nectareo, roſeaſque movent inſomnia pennas;
Mentis & irriguæ ſpatiis placidiſſima ludunt.
Olli nam mediis ſeſe tulit obvius umbris,
Fulgida tela movens, Ductor; nitidoque refulſit
Ore ſuper: Clypeum ingentem velamine tectum
Purpureo attollunt humeri: ſed triſtia miris
Ora notis; nec purus honos; vultuque ſereno
Neſcio quæ tetri veſtigia carceris hærent;
Sed tamen ipſa placent: tum ſic affatus amicum,
O lux Teutonici, ſpes ò fidiſſima, dixit,
Imperii, ò mecum duris exercite rebus,
Hasleri; dum Marte ſacro fremit Auſtria, lentos
Laberis in ſomnos? animum nec cura remordet
Pulveris Hungarici? Varadini immobile vallum
Te vocat, Auſtriaci belli mora longa; ſoloque
Poſtulat ire tui ſpecioſa ruina lacerti:
Sic placitum Superis. magni ſed præſcia luctus,
Thracia molitur fraudes; nemorumque recentes
Texuit arte dolos; & publica vota moratur.
Tu modò, ſi veteres animus cumulare triumphos
Uſque

Uſque novis; ſi te LEOPOLDI gloria tangit,
Et famæ ſeros amor eſt impendere canos;
Corripe tutùs iter, mediis quà videris umbris
Lucis inaſſuetæ claros albeſcere tractus,
Me radio ſignante viam. Sed pignus amoris
Sume priùs noſtri, Clypeum. velata coruſco
Tegmine ſcuta vides: caveas nudare metallum
Fatiferum, reſideſque laceſſere fulguris iras.
Cum te, nam vereor, ſummo in diſcrimine rerum
Omnia deſtituent; præſentemque alea præceps
Poſcet opem; faciles dextrâ divellere nodos
Tunc liceat; tunc nuda feros tibi parma per hoſtes
Fulguret; arcanos Clypei tunc noveris uſus.
Nunc age; quòque vocant Superûm te juſſa, ſequaris.
Jam video indociles Varadinum flectere Turres:
Jam magnum, quod victa mihi dedit Agria, nomen
Antevolas; tantoque juvat me lumine vinci.
Hoc ſtabili ſervare tamen tu corde memento:
Auria te nemorum laqueis, & carcere cæco,
Auria te tuus eripuit: nec plura locutus
Scindit ſe fugiens, puraſque receſſit in auras.
Perpetuum longo ſignavit lumine callem;
Scuta ſub adverſo poſuit fatalia trunco.
Ille ubi dulce Ducis nomen defertur ad aures,
Tune etiam falſa me ludis imagine, dixit,
Flos Ligurum? fraudeſque doces dum carceris hujus,
Uteris ipſe dolis? fortem da prendere dextram,
Amplexuque frui. Sic fatus, ab Ilicis umbra
Erigitur, plenus monſtris: tum lucis amicæ
Candida ſigna ſequens, certo moderamine, clauſtra
Indeprenſa priùs relegit, victorque relinquit
Implexum laqueis nemus, & fallacia tecta.
Sed

Sed priùs incluſum radianti vellere Serum
Implicuit Clypeum lævâ; quæ neſcia quantum
Ferret onus;domitã Hungariã, & fata ultima Thracũ
Attollit; gradienſque ſuos gerit ipſe triumphos.
Artis opus miræ, denſos adamantinus umbo
Excludit radios; & ahena luce coruſcat.
Mille latent ſpecies intus, ſimulacraque mille:
Sed non admiſſas reddunt ſpecularia formas;
Quippe nec accipiunt: dictu mirabile monſtrum!
Si ſemel incautis oculis lux ænea fulſit;
Hoſtem quiſque ſuum radiantis in orbe metalli
Cernit: inardeſcunt oculis; torviſque minantur
Vultibus inviſæ facies; & lumina, lucis
Victa repercuſſu, feriunt. Memphiticus ictu
Saucius haud aliter querulo canis ore vagatur,
Niliacas & quærit aquas, ut gurgite puro
Conſulat, & medicis ſua vulnera tergeat undis:
Infelix! dum quærit opem, namque invenit hoſtem:
Optatam effigiem lutulentus denegat amnis:
Sed vaſta ſe mole ferens Crocodilus amictu
Verſicolorato, maculiſque intermicat atris:
Ille nigras monſtri fauces, hoſtemque refugit
Horrentem ſquamis, & ſordida colla moventem.
Par Clypei ſpecies. Fretus munimine tanto
Haslerius ſocias acies, & caſtra petebat.
Auſtriadæ interea Varadini celſa coronant
Mænia; partitique vices, & munera belli,
Protinus incumbunt operi; diſperſaque latis
Caſtra locant campis; & ſigna minantia figunt.
Nubibus immiſtos fortis quà Dacia montes
Molliter acclinat; nigros nemoroſaque ſaltus
Cælat; & Hungaricis manſueſcere diſcit aratris,
Pan-

Pannoniæ columen, Varadinum fronte ſuperba
Tollitur; &, geminis ſtatuens confinia Regnis,
Dacica ab Hungaricis diſterminat arva colonis.
Undique inacceſſam ramoſis Chriſius Urbem
Ambit aquis: ſed, Parrhaſiam quà ſurgit ad Arcton,
Stagnat iners campis; &, fœdo ſordida limo,
Unda, ſuperfuſo per girum gurgite, complet
Ingentem foveam, non ullâ mobilis aurâ,
Non criſpata ſinus, non gramine læta virenti.
Ipſa, loci cuſtos, latices mæſtiſſima Nais
Odit degneres; & dedecus exprobrat undis.
Sed fortes, ſtagnante vado, defendere muros,
Major honos lymphis: nitidæ præconia formæ
Affectent fontes alii, tituloſque minores;
Plus pigræ meruiſtis aquæ: ſi ſtringere fluctus
Non audent Zephiri faciles; generoſa Gradivi
Ventilat aura ſinus: ipsâ, quis crederet? undæ
Deſidiâ armatæ pugnant; ipſa otia vincunt;
Atque ſoporatos commendat inertia fluctus.
In medio, ſordente tenax ubi glarea cæno,
Aggeſtu lapidum, & limo concrevit inerti,
Fraxineas regit unda ſudes, valloſque paluſtri
Illuvie impactos: tranſverſæ pinea circum
Septa trabes armant, & procurrentia latè
Tigna chalybs cuneis coaleſcere cogit acutis.
Nexile ſic robur valido munimine cratem
Uſque catenatam ſolidat: caput exerit agger
Roboreum; portentum ingens mirantibus undis.
Parte alia, Lybicos haurit quà Chriſius Auſtros,
Altera, ſed vivo duras Arx edita ſaxo
Oſtentat cautes; nullo quaſſabilis ictu
Attolit frontem, & trepidantibus imperat arvis.

Spu-

Spumeus illapſu foſſæ cuſtodibus undis
Chriſius excubias mandat; circumque minaci
Infremit aſſultu; & dignas maris advocat iras.
Valle ſub adverſa Cœlo certantia tecta
Explicat Urbs; geminęque Arcis ſe protegit umbrâ
Hinc, atque hinc; mediiſque jacet tutiſſima campis.
Tuta: ſed ignitis ſaturas quis cladibus ollas
Arceat? aëreamque luem, flammaſque latentes
Ære cavo? & pluvios, ignaris nubibus, ignes?
Illiſi ad ſolidum ferrata repagula laxant
Immanes orbes: tum ſeſe incendia vaſto
Cum tonitru ſcindunt; diræque latentia peſtis
Semina diſſiliunt: non evitabilis ulli
Per medios hoſtes flexu ſe flamma volucri
Circinat exultans, & ſontes implicat ignes.
Incerto dum turba gradu refugitque, caditque,
Auſtriadæ ſubeunt muros: & torrida flammis
Tecta tenent: tunc roborei nutantia clauſtra
Aggeris irrumpunt: fruſtra luctantibus undis,
Ignibus ærati vectes, nexuſque fatiſcunt,
Et mediis flagrat agger aquis. Arx altera bello
Sola ſuperſtes erat; lentâ ruitura minatur
Illa morâ: & longos affectat Martis honores.
Pectore nam Livor LEOPOLDI proſpera fata
Dum volvit, claris intabeſcitque triumphis,
Non ſegnis verſare dolos, pallentibus urnis
Mendaci Othomanos larvatos aëre Reges,
Et fictis mentita Ducum ſimulacra figuris
Evocat; Hungaricum dura ſub caſſide Martem
Qui coluere diu: muros, Arcemque tueri
Imperat Hungaricam. Juſſam ſe primus in Arcem
Amuratus agit; juvat arva videre, vetuſtis

Belli clara notis: hìc figere caſtra ſolebam:
Hìc, inquit, conferre manus: hìc ſigna locabat
Hunniades: Ducis inviſi ſed nomine pallet,
Horret & extinctum: memori ſub pectore fœdum
Vivit adhuc vulnus, geminæque injuria cladis.
Se ſocium Bajazetes fulgentibus armis
Addidit, & notas tumido pede calcat arenas.
Urit adhuc tacito ſed conſcia pectora morſu,
Obſcurus cui clara dedit cognomina Corvus,
Matthias. Gelida ſurgit Solimanus ab Urna
Ultimus; inſcenditque arcem; geminatque ſuperbas,
Dum Carolo caret hoſte, minas. Quid inania vota
Moliris demens? immitia Cæſaris ora
O rursùs, Carolumque fugâ viſure ſecundâ.
Succedunt muris, obſeſſaque mœnia ſcandunt
Terribiles Umbræ; moles tum robore vaſto
Disjiciunt; crebriſque arcent aſſultibus hoſtem.
Hinc bellum mora longa trahit; ſua cornua Phœbe
Sæpiùs hinc renovat: lentos Europa furores
Increpat; & falſis ſe conficit ipſa querelis,
Inſideat quantus malè conſcia mœnibus hoſtis.

Interea Haslerius longis erroribus actus
Arma ferens aderat; Clypeique inſigne gerebat.
Lætos caſtra ſonos edunt; & ſigna ſalutant
Acclinata Ducem; dant feſta tonitrua plauſus.
Nec minùs inflexos, tanto ſub teſte laborum,
Maturare aditus; propiùſque accedere muris
Certatim flagrant animi: pars ænea longo
Suggeſtu tormenta locat; pars volvere cautes
Horrentes, foveam vaſtiſque molaribus implet;
Omnes laudis honos, atque æmulus excitat ardor.
Jamque apices murorum ingentes fulmine crebro
Ra-

Rareſcunt; jam præcipitem nudata ruinam
Dant latera; & properè vallo ſuccedere ſuadent.
Turmatim inſiliunt: primus per tela, per ignes,
Haslerius ruit; & venturæ ſplendida laudis
Signa dabat: nunc obſtantes impellere vallo;
Alite nunc planta immanes tranſmittere foſſas:
Nunc gladium verſare manu; metit obvia cuſpis
Armaque, pectoraque; & nulli ſine cladibus ictus.
Omnia dum luſtrat; ſeque hoſtibus arduus infert,
Viderat Otomanûm audaci ſe fronte ferentes
Illuſtres Umbras. laudat vultuſque, minaſque,
Oraque; tum, quis gentis honos? quo ſanguine creti?
Littore quo veniant? quærit: ſecumque volutat
Hæc tacitus: Similes hoſtes ſi Thraca tuliſſet,
Cùm primùm Auſtriacos populatrix obruit agros,
Budaque nunc ſtares; nec tu, Caniſſa, jaceres.
Inveniſſe pares gaudet; fruiturque periclis
Haslerius; viſos generoſo fertur in hoſtes
Impete, compellatque viros, & prælia poſcit.
Hinc, atque hinc juſſæ per mœnia partibus æquis
Diſcedunt acies; ſummi faſtigia valli
Tergemini tenuere Duces: tenet ille ruinas
Murorum, & laceros lapidum micat inter acervos.
Talis erat, duram Heſperio cum littore Clavam
Geryonem contrà, formæque tricorporis umbras
Tolleret Alcides. Tantis non hoſtibus impar
Haslerius, certis diſpenſat legibus ictus;
Impavidos firmatque gradus: nunc pectora nudat;
Nunc cælat; fictoſque metus alternat, & iras;
Inque vices refugit, properat; ceditque, premitque.
Pectora ſæpe etiam demittit in obvia ferrum:
Irritus occurſu vanæ ſed luditur umbræ.

Impetus: & fruſtra vitæ ſecreta requirit.
Sed pudor exacuit ſtimulis, urgetque morantes
Otomanniadas: numero pudet impare longùm
Bella trahi: ergò aciem denſi glomerantur in unam;
Impelluntque Ducem. Dum telis ille recedit
Obrutus; abruptæ præceps immane ruinæ
A tergo patuit: timor undique, & undique lethum
Ante oculos: quo vota ferat? ſtat pectore in uno
Fatum Aſiæ. partes animum dum verſat in omnes,
Purpureos mentem ſubiit diſſolvere amictus
Fatalis Clypei: fortis, mora nulla, revelat
Dextera funereum ſpeculi jubar. hauſit acerbos
Primus Amurates radios: micat ociùs hoſtis
Adverſi facies: infeſtaque terret imago:
Hunniaden videt, Hunniaden. non ille minaces
Suſtinet obtutus: vallo ſed victus ab alto
Corruit; immorſoque cadens obmutuit enſe.
Dum præceps ruit ille; trucis te fulgura Parmæ,
Bajazete, petunt: oculos effulminat ægros
Corvinus; ſpeculoque ferox inſultat aheno:
Excutit arma manu gelidus timor: ille pudendos
Dat ſaltus; trepidoque rotat veſtigia gyro.
Ultimus, inſpector cladis, ſociiſque ſuperſtes
Edomitis, Solimanus erat: ſed proſpera poſtquam
Æquavit fortuna Duces; concurrere certat
Marte pari Haslerius: valido torquere lacerto
Fatiferum ſpeculum pudor eſt, & non ſua tela.
Sed fortem Clypei properat dum pondere lævam
Solvere; jam Carolum Solimanus viderat hoſtem;
Viderat, infremuitque ſimul: nam qualis ad Iſtrum,
Mœniaque obſeſſæ properabat celſa Viennæ;
Talis erat Carolus Clypei fulgente metallo.

Ille

Ille diu nutat; torvo tum lumine figens
Haſlerium: laudem non tu certaminis hujus, (lit;
Quiſquis es, inquit, habes: Carolus me hoc culmine pel-
Me Carolus ferit, & pœnas poſt funera poſcit.
Hæc ait; & Clypei jubar averſatus, inanes
Dat fremitus fugiens; cæcoque in Tartara lapſu
Præcipitat; domitamque aperit Victoribus Arcem.

FORTUNA
IN ANGLIAM REDUX
In fauſtiſſima Inauguratione
JACOBI SECUNDI
Magnæ Britanniæ Regis
Fidei Defenſoris.

CARMEN II.

Dictum in Aula Maxima
Collegii Romani.

INVI-

Digitized by Google

INVICTISSIMO, AC POTENTISSIMO

JACOBO SECUNDO

Magnæ Britanniæ Regi
Fidei Defenſori.

CAROLUS DE AQUINO FELICIT.

EXpectationi, quam de Te maximam feceras, cumulatiſſimè reſpondiſti Invictiſſime

REX. Teſtem habes Europam, ſecunda Populorum admurmuratione, plauſuque commotam; nec tam TIBI Regnum gratulantem, quam ſibi Regnantem TE. Tot inter teſtimonia, ad TUUM Regnum, ad victorias TUAS exilientis Orbis, Gregorianam hanc Romani Collegii Palladem recenſere non dedignaberis; ſi hoc Lycæum, quò florentiſſima ex Europæ Regnis Ingenia confluunt, in arcto adumbrare Orbis imaginem cogitaveris. TUA hìc etiam Regna cognoſces; quæ ſcilicet referunt ornatiſſimi ex Anglia, Scotia, & Hibernia Juvenes; quibus hoc maximè Sapientiæ Theatrum aperuit Gregorii Decimitertii Anglicæ felicitati ſtudioſiſſima liberalitas. Sed obſtrictior titulus ad qualemcumque obſequentis animi ſignificationem acceſſit Regale patrocinium, quo Societatis Jeſu Patres honorificè habes, benignè complecteris. Puduit enimverò cala-

mo parcere, eum Regem laudaturos, cui labores Familiæ noſtræ omnes, & Sanguinem impendere, in votis habemus. Tu verò, dum Cælo auſpice, quo Regni primordia conſecraſti, Britanniæ Tuæ amores, Europæ plauſus uberrimè promereris; tenue hoc virtutum Tuarum teſtimonium, ab addictiſſimo Tibi Collegio profectum, Regio, quo ſoles, Animo reſpice: & Regni Tui felicitati diutiſſimè conſulas.

Car-

Carminis Argumentum.

JACOBO Secundo Angliæ Regi invictiſſimo, ab ipſis initi Regni primordiis, feſtivam gratulationem numeris Epicis adornavimus. Eam poſt biennium prope tradimus, dum carminis tenuitati à nobiliſſimo Britannici Regis Legato D. Roggerio Palmerio Comite de Caſtelmain lucem quærit ambitio obſequioſa. Præcipuè cum eum Principem Roma expectaret, qui titulis, & ſtirpe prænobilis, ſplendidiùs etiam Sapientiæ laudibus commendaretur; de facili conjiciente Roma, quantum eſſe oporteat Regem illum, qui tales mitteret Oratores. Plurimùm verò Fabulæ claritatis intererit, ſi ad ea, quæ ante biennium geſta ſunt per Europam, animum referas; quorum temporum illuſtriores eventus ad Britanniæ felicitatem conſpiraſſe, hoc Fabulæ commento contendimus. Sacer Angliæ Genius, dum Europæ Provincias, aut debellata Hæreſi, aut Thracibus profligatis felices; ſuam vero Angliam novis ſemper erroribus, atque infortuniis obnoxiam videt; Fortunam, jam olim ex Britannia profugam, & per alia Regna Religionis commodo adlaborantem, rurſus in Angliam revocare conſtituit. Cum verò illam in Budenſi obſidio-

ne,

ne, quæ minùs proſperè ceſſit, ſub Cæſareis ſignis militare ex Fama noviſſet; ab ipſis murorum ruinis eripit dimicantem; maturum illi reditum, & certam Urbis expugnationem pollicitus, ſi priùs Anglicæ Religionis, & fortiſſimi Regis Adminiſtra, Britannicæ ſeſe felicitati impendiſſet. Curru itaque ab Angliæ Genio excepta Fortuna in Britanniam redux, collatis in Germaniæ Principes, per quorum Regiones ferebatur, beneficiis, iter illuſtrat. Britanniam demum invecta, cum cohercitis Rebellium furiis, partiſque victoriis, JACOBO Regi operam ſuam probaſſet, pacato jam Regno, ad Budam jam tutò expugnandam, redit in Hungariam. Admonitum verò te, Lector, pervelim, inſertam Fabulæ Fortunam, non profanam illam eſſe ex promptuario Superſtitionis Deam, ſed ſupremi Numinis Mentem, rerum Humanarum commodo advigilantem.

CARMEN.

DAnubium edomitum, Superis & Bella ſecundis
Ambracio pugnata mari, Lunaſque fugaces,
Et raptas, Othomane, tibi obliviſcimur arces.
Cedite Pannonicæ; Lecheæ cedite laurus;

Ne-

Neſcio quid Thracum ſpoliis, & Leucade victa
Clarius, Arctoo ſecreta Britannia Cœlo
Explicat. Hungaricas generoſa laceſſere palmas
Non trepidat; lauroſque negat meruiſſe ſecundas.
Celſa Caledonios motare cacumina lucos
Vidimus: ut Regi ſolium immortale Britanno
Sylva paret, celeres petit ambitioſa ſecures
Sponte ſua, tantoſque juvat decreſcere in uſus.
Ecce triumphali Tameſis feſtivior unda
Occurrit pelago, clarique exordia Regni
Oceano narrare parat. perge, impiger amnis,
Atque tuis pelagum regnatum Claſſibus imple
Sorte nova: feriat jactantior Æquoris æſtus
Sidera; conſumatque omnes in gaudia ripas.
Fortia te pelago vulgantem facta Britanni
Principis, Occiduo glacialis ab æquore Tethis
Audiat, atque ſuum minùs admiretur Achillem.
Tu modò (Romuleas nam non averteris arces,
Et te jam dudum Regum inter priſca tuorum
Nomina, cumque ſuis Eduardis Roma recenſet)
Tu modò (pacato poſtquam Diſcordia Regno
Ceſſerit; æterniſque gemet captiva catenis,
Cumque ſuo Tameſis repetet commercia Tibri)
Tu modò (ſic Superi populorum vota ſecundent)
Ne cunctare Palæſtinos differre triumphos.
Invicto ſubigi Ptolemais lenta Richardo,
Jam dociles flecti tibi deprimit obvia turres:
Utque ſuo chlamydem ſatures de murice, clamat
Serva Tyrus; poſcitque tuis radiare lacertis.
Te Dominum mollis pharetrati potor Orontis;
Te Solyme, & toto ſuſpirat cernua ponto
Cyprus; Idumeæ metuant tua nomina matres
O

O utinam! diſcantque novos pallere Richardos.
Sed trepidam non ante Aſiam tentare memento,
Quàm tibi perpetuos laqueata Rebellio frænos
Mordeat; Arctois Erebi contagia terris
Diſcute. nequidquam minima de nocte ſuperbit,
Sponte animis longam tua ſi ſubit Anglia noctem.
Redde diem Patriæ: redeant, Te Principe, ſæcla
Fœcunda Heroum, & veteri cognata metallo;
Primaque ſit Cœlo, quæ terris ultima Thule eſt.
Tu quoque, qui gemini primus poſt nubila ſæcli,
Irradias Cœlum, ſidus Boreale, Latinum,
Palmeri, faveas. Aliis eſt Roma theatrum
Nobile; Tu Romæ: quid claro in ſanguine poſſit
Pectoris invicti virtus interrita, diſcit;
Quantum ſit magnis columen ſapientia Regnis,
Nulla docent exempla magis. Quæ pectora duris
Opponat fatis Tameſis Regnator, ovantem
Fama per Europam vulgat; ſed Roma Britannum
Metitur meliùs tanto de Sydere Solem.
Aliger, æthereos qui formoſiſſimus unus
Inter erat Cæli Proceres, cui tradita curæ
Plus quam tergeminis fœcunda Britannia Regnis,
Viderat innumeris pro Relligione triumphis
Fervere anhelantem Europam; ſua gaudia magno
Cum vix illa ſinu caperet. Si proxima latè
Littora Sequanico luſtrat regnata Tonanti,
Aſſultu Ligeris non ampliùs unda profano
Polluit Oceanum; fractis micat eruta clauſtris
Relligio, & nulla regnat Calvinus in ara.
Non procul hinc auro ſaturas ſi proſpicit arces,
Ardua Pyrene juga quà famulantia curvat
Heſperio Regnatori; pietaſque, fideſque

Re-

Regna colunt: Erebi nullis afflata venenis
Unda Tagi, campos ditat flavente procella,
Et Ponto licet illa fluat puriſſima, Cælo
Purior unda fluit: nam quæ temeraria tantùm
Cocyto nubes prognata, laceſſere Solem
Audeat Auſtriacum? fortunatiſſime Regum,
Hæc laudis menſura tuæ: Cocytia monſtra,
Tartara quæ ructant populorum in funera, Reges
Expellunt alii; ſed non agnoſcit Iberus:
Plus hoc, quàm gemino frænos imponere Mundo,
Et Regnis æquare diem. Quid prælia pubis
Teutonicæ, & ſacro memorem fervere Gradîvo
Pannoniam? Quid Sarmatici Ductoris ad iras,
Riphæas tepuiſſe nives? frontiſque minorem
Caucaſon? & calidos invito Aquilone Triones?
Poſtremò Adriaci regnatrix Virgo profundi,
Innumeros gracili ligno complexa triumphos,
Tethios Ægeæ, Fortuna remige, fluctus
Verberat, & magnis expandit carbasa fatis.
Helleſpontiaco quantus de littore plauſit
Neptunus, cum veſani veſtigia Xerſis
Deleret majore jugo? cum pontus habenas
Dedignatus Achæmenias, & Perſica clauſtra,
Claſſe ſub Adriaca nemorum ſe ſponte natantum
Induit in laqueos! placidum non murmurat æquor;
Aut tantùm ut laudet ſua vincula, murmurat æquor.
Ignifer hæc Regni Genius, cuſtoſque Britanni
Viderat, erubuitque ſimul; pudibundaque torquens
Lumina, demiſit vultus, potuitque videri
Triſtior invidiâ, mens ebria Numine viſo
Si poſſet livore capi. dein læta rependit
Europæ dum fata, ſuis contraria fatis;

Læ.

Læter, ait, doleamne geri felicia Bella,
Europamque novo ſemper ſoboleſcere fœtu
Laurorum in ſegetes, & luxuriare perenni
Vere triumphorum, ſi vulnera noſtra retracto,
In dubio eſt: cœlo nova quòd ſuccreſcat Idume
Palmarum Hungariæ campis, lætamur, & omni
Plaudimus Oceano. Pudor eſt ſed plaudere tantùm,
Et ſterilem Spectatorem tantæ addere pompæ.
Cum nullus Geticos non fulminet enſis in hoſtes,
Angligenas ceſſare pudet: quo ſydere lævo
Tot claros inter vacat Anglia ſola triumphos?
Anglia, ſi memini, non ſueta vacare triumphis.
Tantalidæ Regnis, & Achæis gratulor oris,
Claſſe ſuper Veneta queis navigat aurea dextro
Caſtore libertas: Tibris Bellator, & Arnus,
Et Melite Ionium coeat populata profundum,
Laudo equidem; at ſocias in prælia jungere pinus
Anglica cur ceſſant Navalia? non ita Cypri
Littore me geſſi; Syrias cum Phœbus in undas
Ire Caledonii nemoris vix credidit umbras.
Non queror immiti naturæ carcere claudi
Monſtrifero mea Regna mari; non Arctica plauſtra
Æternis annum horrentem fœdare pruinis.
Creſcat bruma rigens; monſtris laſciviat unda
Fertilis, & gelidos inclinet Parrhaſis axes.
Exul in Orbe jaces, vaſtoque Britannia terris
Diſſociata mari; ſciſſi divortia Mundi
Solari tamen hoc poteras, horrente ſub Arcto,
Quòd propiùs Cælum, quamvis glaciale, tueuti,
Fit terræ jactura levis: nunc dira propago,
Ft ramoſa lues ſcelerum te dividit ipſis,
Queis propiùs natura frui conceſſerat, aſtris.

Heu

Heu fruſtra terris commercia noſtra negamus,
Si Cocytus habet; tutis ſi crimina velis
Littora noſtra petunt, portuſque in damna patentes;
Et multa Tameſis Phlegetontis merce ſuperbit.
Quamvis nec pulſæ me Relligionis avitæ
Urit amor; tacitis cultor quam plurimus aris
Ingenuo fovet obſequio, & regalibus ultro
Tu quoque nobilitas titulis, Eboracius Heros:
Relligio, hunc bene ſi numeres, latiſſima pandi
Pectore in invicto diſces tibi Regna: Britannis
Omnibus imperitat, tantam quæ poſſidet Arcem.
Nam veluti trepidantem urbem cum Barbarus hoſtis
Irrupit ferro victor; ſi milite fido
Arx Domino ſervatur adhuc invicta priori,
Hic regit Imperio populos; illi omnia parent:
Pectoris haud aliter magni ſi fortia ſervat
Munimenta Fides; cunctis dat jura Britannis.
Scilicet ipſa etiam non vaſtæ immania terræ
Jugera Relligio numerat; ſed computat Arces.
Addite tot madidas Heroum ſanguine palmas,
Qui brevis exilii mercati ſydera jactu,
Luce nova Cælo micuerunt Aſtra Britanno,
Sponte Arcto cedente locum; ſed nuda quid auſit
Relligio, noſtris pridem quam transfuga regnis
Deſeruit Fortuna? nimis Dea lubrica, longamque
Indocilis ſervare fidem, mea regna reliquit,
Dilectaſque domos, ex quo execrabilis Annæ
Inceſtas tædas, thalamumque ſequuta nefaſtum
Perfidia incubuit Regno, & dotalis Avernus.
Illa plagis fugitiva meis, ſi vera fatetur
Fama recens, nunc ſanguineis horrentia Bellis
Pannoniæ colit arva; ſtipendia ſcilicet ambit
Au-

Auſtriaci Dea tanta Jovis: non Anglia cordi,
Non Tameſis. nudâ ſed me ſævire querelâ
Quid juvat, & ſterili infortunia paſcere luctu?
Quidve moror? totis fugitivam quærere terris
Mens avet, atque Iſtro ad Tameſim revocare relicto.
Scilicet exilii penſabit fœnore multo
Illa moras, vetereſque redux geminabit amores.
Forte Lares veteres, dilectaque regna tuentem
Pœniteat longos procul hinc erraſſe per annos.
Hæc fatus multo ſaturam Titane quadrigam
Inſcendit; citat auricomos ad fræna jugales;
Hauſta putes curru patrimonia lucis in uno.
Invadit Zephyros, ſeſeque per alta carinat
Atria. jam retro flavis habitata Sicambris
Æquora detumuere; procul jam Gallica Regna
Caligant, dulcique comas umbratus Iaccho
Fluctuat à tergo Rhenus: jam cominus Iſter
Per clypeos, galeaſque fluit, ſeſeque retardat,
Mæandro ſimilis; rapidum pernicibus undis
Si laudare potes, potes & laudare morantem
Fluctibus armatis. demum, quæ meta viarum
Sola fuit, bellatricis ſuper aſtitit arces
Pannoniæ. auriferas tellus ditiſſima venas
Intus habet, Martis ſed ferrea deſuper illam
Torquet hyems, omnique probat natura metallo.
Audacis Rheni tum cærula forte Juventus
Indomitas Budæ turres quaſſabat aheno
Turbine, & anguſta trepidam obſidione premebat.
Fervet opus: pars iliceas deducere crates,
Brachiaque annoſi nemoris, viridemque ſenectam
Cæmentis durat, ſolidoque impervia limo
Sepimenta parat. tectarum ambage viarum
C Er-

Errat inoffenſus miles, valloque reducto
Tuta odia exercent acies, Martemque latentem.
Aggere pars ſciſſo, patulæque crepidine foſſæ
Cominus æratis cuneis, ferroque trabali
Infernum ſibi pandit iter; cæcoſque meatus
Sulphuris attriti denſis obſtipat acervis,
Atque profanatis diſponit funera glebis.
Parte alia admotas, ferratis edita plauſtris,
Expectant tormenta faces; ſtant ore minaci
Cannæ ferales, & ahena tonitrua poſcunt.
Vallibus interea, campiſque patentibus hoſtem
Veſtigat populator eques; nocteſque, dieſque
Inſequitur velox, ac cedere neſcius inſtat:
Et ne pacatas acies ſopor ipſe videret,
Aut clypeis celerem ſomnum, aut nutantibus haſtis
Commendant; ipſamque docent pugnare quietem.
Hic, nova Bellatrix, vultus Fortuna ſerenos
Marte novo turbatque ſimul, ſimul ampliùs ornat,
Aſperitate ſua mitis, formoſaque forma
Degenerante. tuis nimirum gloria caſtris,
Cæſar, viſa levis, cenſu numerare ſuperbo
Egregios Heroas, & inclyta nomina bello,
Bojarium, Lotharum, Badenſem, Saxona; pugnas
Ipſa ſequens Fortuna comes, nova fœdera jungit,
Et tua divino tentoria protegit Oſtro.
Enſem fatiferum, & multo de Gange rigentem
Dextra rotat; gladio mortem quis nolit ab illo?
Ambitio fuerit pugnanti cedere; tantæ
Funus & eſſe Deæ. picto micat aurea tergo
Cuſtos telorum, & niveos laſciva lacertos
Obnubit; multæque humeris fulgentibus umbræ.
Per medias acies gladio gemmante ſuperbas

Lar-

Largitur clades, ſpecioſaque funera donat,
Divinâ mortalem hoſtem dignatur & irâ.
Illa volat tormenta ſuper, ſi in fulmina Belli
Ferrea deficiat grando, ſupplere parata
Orbe ſuo: excuſſis nunquam laſſata ſagittis,
Nunc ſocios dictis acuit, nunc fulminat hoſtes;
Danubio natat in magno; pennataque fluctus
Radit, & armatas volat irrequieta per undas.
Dux Lotharûm, dextræ potuit Fortuna videri
Æmula facta tuæ; te ſpicula docta movente,
Tela movet; parere tuis Dea legibus exlex
Diſcit, & à tanto non degenerare Magiſtro.
Sed licet æratæ non ceſſent grandinis imbres,
Et vallum ingenti murorum clade pateſcat,
Pectora ſuccedunt muris, & mœnia ſupplent.
Teutonicus miles longo ſua gaudia voto
Conſumit, lentaſque movet victoria pennas,
Fortuna damnante moras; magni irrita voti
Infremuit nimirum; odit ſeſe ipſa morantem,
Et Sorti adverſam cunctatur credere Sortem.
Cui ſervet Dea cœca fidem? ſi mobilis obſtat
Ipſa ſibi, & Fortunam etiam Fortuna relinquit?
Illam odiis fruſtra ſpumantem, & torva frementem
Viderat Angligenûm Genius; curruque ſuperſtat.
Ac veluti in prædam præceps Jovis armiger ales,
Aggreditur pavidam roſtro luctante columbam,
Non ſecus ille, Deæ, præceps rutilante quadriga,
Involat in crines; nodoque coercet eburna
Undantes à fronte comas; ſiſtenſque fugacem
Orbe ſuper rapido: Studio quid perdis inani
Nuda odia, o ſedes iterum viſura Britannas,
Arctoumque diem? dixit. quò transfuga tendis?

 Tan-

Tantane te Regni cœpere oblivia noſtri?
Quò jurata fides? noſtras dum deſeris oras,
Atque olim dilecta tibi mea littora, honores
Faſtidis mutata tuos, tua munera damnas,
Et te felicem. Hungaricis teris otia campis
Irrita; Teutonico Budam nunc Marte revelli
Aſtra negant; forteſque vetant procumbere muros.
Quin age, Hyperboreiſque redux intenta triumphis,
Expecta, clarum Hungariæ dum fata laborent
Maturare diem. Arctois concede trophæis
Unam hyemem; pacato Aquilone, ad cœpta redibis
Fortia, ne dubita: cum primùm tertia meſſis
Canuerit; tituliſque gravis felicibus annus
Certabit ſæclis non impar omnibus unus,
Laurigeroſque ſinus pandet; melioribus aſtris,
Danubii tunc caſtra petes; Budâque receptâ,
Hebrus, & extremâ palleſcet Boſphorus undâ.
Nunc te Relligio ſociam, Pietaſque reviſat
Anglica; in antiquos famæ revireſcere Faſtos,
Auſpice te, diſcat tellus Tameſina; nec illam
Parrhaſii poſthac verſet gravis orbita plauſtri,
Orbe ſuo Fortuna rotet: tot cladibus hauſta
Anglia reſpiret; ſatis heu te novimus hoſtem;
Da, læta nunc Sorte frui: ſi quæris amori,
Quem reditura modum ſtatuas; imitare furores
In mea Regna tuos, & te, Fortuna, ſiniſtram.
Vix ea fatus erat; ſummi cum juſſa capeſſit
Numinis, & currus Fortuna inſcendit amicos.
Pannonici ſudum per inane it nobile belli
Depoſitum; tergo grave Numinis incrementum
Senſit Atlas, pulchri riſere & conſcia furti
Sydera. Sed rutilis quamvis invecta quadrigis,

Atria Junonis liquidæ, & ſua ſidera calcet;
Sæpius illa ſuam, ſciſſo velamine, Budam
Reſpicit: horrentes prolapſæ turris acervos,
Semirutaſque habitare arces, muroſque patentes
Mallet, & Hungaricâ Cælum mutare ruinâ.
Ardua non aliter ſublimis cornua Taurus,
Quem dudum Paſtor ludicri ad prælia Martis
Deſtinat, ereptâque jubet mugire Juvencâ,
Mœſtus abit campo; gemmantia gramine prata,
Luxuriem & ſegetum lactentem, dente ſuperbo
Impaſtus refugit; lunata fronte requirit
Heu fruſtra! à tergo ſociam, teneroque boatu
Sollicitat; ſi non, longùm expectata, remugit,
Perſtat adhuc; putat obſtantes non reddere rupes
Mugitus, longæ damnat divortia vallis:
Spe macer ipſe ſua eſt, & adhuc ſe credit amari.
Fortunâ caſtris ereptâ, ſquallida languent
Teutonici vexilla Ducis; minùs aura laborat
Intextas inflare Aquilas; per prata minores
Umbræ quadrupedum, nec longus in æquore pulvis.
Abrupti pendent apices, criſtæque minantes
Vállorum, laceris & hiantia carbaſa caſtris.
Probroſis Lotharas acies ne ſcinde querelis
Europa; obſeſſa quòd miles ab arce recedat,
Thracia ne nimiùm tibi plauſeris: inclyta magnis
Non animis virtus, non defuit enſibus ardor
Vindelicis: aliquo erratum ſi crimine, credas
Crimina Fortunæ; fatis ſi cedere dici
Culpa poteſt; ſi culpa, rapi, potuitque vocari.
Tantæ Buda Deæ nimiùm ne fide receſſu;
Diſtulit illa tuam; non eſt oblita ruinam;
Scilicet Arctois Germana ad Caſtra redibit

Clarior exuviis; tua fata Britannicus Orbis
Maturat, totaque tibi præluditur Arcto.
Interea Auſtriacas curru ſuperadſtitit arces
Diva redux. Bellum, non immemor illa Gradivi,
Dum nequit exercere, parit; nam fœta favillis
Lumina terrificis, pugnacis ſemina flammæ
Eminus ejaculant, & glebas Marte maritant.
Claſſica ceu fuerint oculi, Mavortia tellus
Germinat armatas acies, rutilantia ſurgunt
Scuta virûm, & ſævis prognatæ obtutibus haſtæ. *
Talis Agenorides, poſtquam, nova ſemina, ſulcis
Vipereos fidit dentes; pubeſcere ferro
Edocuit Cererem, & placidas pugnare novales;
Vulnificam ſegetem cum meſſor inhorruit, & cum
Se gleba in galeas, ignaro Marte, reſolvit.
Bojariæ jam jamque arces, & Norica latè
Regna patent: vultu riſit Fortuna ſereno
Bojarium dignata Ducem; tædiſque ſecundat
Virginis Auſtriacæ; * niveis quam pronuba pennis
Gloria maturat thalamo. in connubia tanta
Non humiles ex igne faces Lucina, ſed ipſum
Accendit Solem: ſpes excubat ampla triumphorum
Ante fores: ſpoliis tentoria texta coruſcant
Barbaricis; fractæque thorum ſtruxere pharetræ;
Et, Tarteſſiacum lauris umbrantibus aurum,
Panditur auguſto Victoria Conopeo.
Deſidis illecebræ parcus, non marcida luxu
Otia, nec Tyrio ſomnos admittit in oſtro.

Claſ-

---

* *Armorum delectus ubique tunc habiti per Germaniam, bello Turcico profligando.*

* *Per id tempus Maximilianus Bavariæ Dux Leopoldi Cæſaris Filiam Vxorem duxit.*

Claſſica dent procul horriſonos ſi rauca fragores,
Hectora in Odryſium nimirum ſurget Achilles
Noricus, & thalamis ſpirabit bella relictis:
Pluſquam mille Duces te Sponſum Thracia pallet.
Lucinæ tanto ſi flagrant lumine tædæ,
Rumpe tuas, Bellona, faces. horrentia gignunt
Caſtra Duces alios, & fœdæ ſanguine valles;
Sed tibi vel thalami pariunt, Germania, Martes.
Interea famulis quadriga ſupervolat Euris
Vitiferos colles, & amico jugera Rheno
Culta, Palatinus clara Septemvir in aula
Murice quà Tyrio malè fulgurat; ilicet illum
Jampridem cœca errorum ſub nocte tenebat
Calvini labes. olli nunc proxima torvo
Funera præſagit vultu Fortuna. * ſoluta
Crinales Hydros, tanto fremit Hæreſis ictu
Arctari ſua Regna, ſuos rareſcere Faſces,
Et magni decus Arbitrii: ſed acerbiùs urit
Inſanam, vacuas Neoburgum implere Curules.
Tanti eſt nimirum cum Cælo, & Cæſare fœdus
Jungere. Mutato ſub Regnatore triumphat
Rhenus, & ad pelagum Neoburgicus ire ſuperbit.
Ecce autem nemoroſa procul patet Anglia, vaſto
Fuſa mari; Aligeri geminant pennata jugales
Remigia, & metæ feſtinat cònſcius axis.
Verùm, heu, quæ Regni facies! quibus inſula fatis
Jactatur! ducit Furias in bella ſequaces
Perfidia, Arctois Fortunam avertere regnis
Tartareo jurata Jovi. jam nubilus æther

* *Per idem tempus diem obiit Comes Palatinus Rheni Hæreticus; qui Succeſſores habuit Duces Neoburgicos Catholicos.*

Nigreſcit : caliganti nox advena Solem
Torva ſatellitio fugat ; exitiabile mugit
Aura minax, & ſola diem per fulmina noſcas,
Quæ fremitu horribili terras , per vulnera cæli ,
Degeneri ambitione petunt. Saturata metallis
Ignitis chalybum truculento viſcera nimbo
Orcades ejaculant, & pluſquam imitantur Avernum;
Ceu levis ira foret cæcâ ſævire favillâ ,
Vulcanum ferro durant : ſuccuſſa profundo
Anglia nutabat pelago ; Symplegada credas
Oceano fluitare ; ſinus fremit inde Britannus ,
Hinc Batavum littus , medius decreſcit aquarum
Æſtus , & abruptæ ſperant commercia ripæ ;
Horrendum ! ſi quid poſſet Fortuna timere .
Terribilem Regni vultum ſtupet illa ; negatque
Se veterem Tameſim , Rutupinaque noſcere Regna :
Ductorem Genium tenero , ceu prodita , queſtu
Anxia ſollicitat : quod nos inamabile tantùm
Littus habet ? nigri ſedes hæc pallida Ditis ;
Noſter ubi Tameſis ? felix ubi cultus amici
Littoris ? emerſit nova ſuſpicor Anglia ponto ;
Nam veterem nec noſco redux , nec noſcor ab illa .
Haud aliter Turtur , cui deſidis otia trunci ,
Et longas in fronde moras jam fervida mater
Exprobrat , & ſegnem crepitantibus increpat alis ;
Ille quidem teneris liquidi Jovis ardua pennis
Audax Regna ſecat ; ſed poſtquam tramite longo
Laſſavit querulo peregrinum gutture littus ;
Si vetus hoſpitium , & viridis cunabula trunci
Serus ab exilio repetit , non ampliùs illum
Altrices norunt auræ , non , frondea nutrix,
Fraxinus agnoſcit reducem ; gemit ille maligna
Fron-

Fronde ſuper; queruloque nemus clamore fatigans,
Arboris ingratæ nequidquam crinibus errat
Avius, & notos heu fruſtra interrogat agros.
At placidum Fortuna plagis illapſa Britannis
Imperat ire diem; redeunt in clauſtra procellæ,
Cognatique cadunt imbres. Sed pallida luctu
Regia funereo reſonat: nova funera Regis *
Lugubris Aula gemit. curſu quò triſtis iniquo
Exundas, ignave dolor? dediſcite fletus
Lumina, vel celeres in gaudia vertite curſus.
Grande rudimentum Regno mors iſta futuræ
Sortis erit. Cælo Carolus plaudente receptus
Extorſit nigris Erebi luctantis ab ulnis
Grandem animam; inſpecti pretioſus transfuga Ditis,
Eumenidum excubias, & Averni caſtra fefellit:
Splendida proditio! claram cui cedere laudem
Ipſa fides, proprioſque velit ſubmittere Faſces.
Teutonici Proceres ſceptri, Boreæque nivalis
Illuſtres animæ, quas compede ſtringit iniqua
Hæreſis, his laqueis malè dignas, funere ab iſto
Diſcite ſeditioſum animum; & ſic eſſe Rebelles.
Regia progenies Carolo non ulla ſuperſtes:
Solus, Hyperborei hæreret cui machina Mundi,
Frater erat; ſolio dudum quem maſcula virtus,
Quem Pietas, nulliſque Fides temerata procellis
Educat: invictum, & nullis ſuperabile fatis
Pectus tergemino cuſtos Conſtantia vallo,
Indomitoque adamante tegit. documenta revulſa
Argilius cervice dedit, cui pectora multo
Nequidquam Cromuele tument; hauſtuſque medullis
Sæ-

* *Caroli, qui Catholicam fidem moriens amplexus eſt.*

Sæviit Henricus fruſtra. perjura Momutus
Agmina, Parrhaſii faſtigia ſcandere Regni
Juratus, glomerat. furiis incenſus iniquis,
Aut Regnum, aut magnam quęrit per crimina famam:
Sed voto Fortuna Ducem fraudavit utroque;
Amne tegit muto nunc Lethe obſcura, minarum
Artificem illaudatum; & nigrum morte ſecunda.
Audax ò nimium; nec longùm impunè rebellis;
Egregium at faſtis Nomen venture Britannis,
Si tales animos meliora ad caſtra tuliſſes.
Quò præceps, impar tanto congreſſus Achilli,
Quò ruis infelix? peditumque, equitumque catervas
Nonne vides? quæ luſtra fugax, quæ devia curſu
Antra petis? tandem, audaciſſimus ille, timere
Diſcis, & abruptum lutulentæ vallis hiatum,
Pectoris hoſpitium maleſani ignobile, quæris.
Horrentes caveis latebras, cœcaſque paludes
Nequidquam Marius petis Anglicus: ipſa nocentem
Te prodit, nunquam ſceleri ſatis abdita, tellus.
Ne querere infidum hoſpitium, foveaſque doloſas
Vallis inacceſſæ; contactu forſitan illa
Perfida facta tuo eſt; meruit ſi perfida dici
Et Regno, & proprio vallis fidiſſima Regi.
Incaſſum tenebras, & cœca umbracula quæris:
Plebejo caput exiliet de ceſpite, ſceptro
Et fruſtra deſponſa manus; ne quære latebras:
Ardua poſcebas? Votis en blanda malignè,
Reſpondet Fortuna tuis; ſublime theatrum
Te manet, & tragicus, Libitinæ pegmata, clivus,
Vindictæ ſolium atratum: ſi nobilis armis
Meta tuis nuper fuerat Victoria; vincis:
Quæris quos ſuperes, morti jam proximus, hoſtes?
Pro-

Proſternunt Regni cunctos tua fata Rebelles.
Ne ſtupeas, Regno ſi debellata moratur
Cedere, nec Stygios petit exarmata receſſus
Seditio; Regis claris defigere palmis
Cogitur invitos oculos; felicia ſigna
Fortunæ reducis ſpectare, novoſque triumphos.
Sævior hic Erebus miſeræ; minùs ignea torquent
Tartara. Se primùm domitam videatque, gematque:
Spectatrix cladeſque ſuas, ſua vulnera primùm
Ingemat: infrendat rabie, dum celſa tuetur
Signa remigrantis Fidei; perſtrictaque tanto
Lumine, tum demum ſeſe demittat in Orcum;
Solvat & Arctoas longa caligine terras.
Nam quid Seditio Stygiis lymphata venenis
Audeat in Regem, armato cui ſydere Cœlum
Miles adeſt, ultro regalia caſtra ſecutus?
Omnibus ille armis pro Cœlo pugnat; Olympus
Omnibus invicto quo Principe militat aſtris.
Quæ rupes, vel quæ pulchri non conſcia Martis
Littora? fœta armis tellus tot ferre laborat
Bellatorum acies, Regni quas armat in hoſtes
Ira, Fides, Pietas, ſtimuloque potentior omni
Regis Amor. litui nomen regale minaces
Si geminant, audit Tameſis famulantibus undis,
Et conjuratæ reſonant ad claſſica valles.
Quid memorem, invicta, quà panditur æquore vaſto,
Claſſe tegi Oceanum? domito quid carbaſa ponto,
Non placidis Zephyrorum animis, ſed turgida ſolùm
Servitii ambitione ſui? famulata rudentum
Gloria per nexus ludit, niveoſque lacertos
Admovet ad remos; nec fulvo inſculpta metallo,
Ut reliquas, ſed vera regit Victoria puppes.

Quam-

Quamvis te pelago, Princeps, & claſſe potentem
Edocuit lacrymata ſuas Hollandia clades;
Exuviis Batavûm cum decolor Anglica Doris;
Sanguineque, & laceris ſtipata cadaverum acervis
Ramoſum in pelagus vetuit prorumpere Rhenum.
Aggeritis fruſtra miſeris tutamina terris,
O Batavi, abiegnas nemorali ſtrage ruinas,
Et ſuper impoſitas per hiantia littora cautes.
Rupibus aggeſtis, ſcopuliſque immanibus Alpes
Addite, & Emathios, Titania ſpicula, montes;
Oceano ſtruitis, non Marti fræna Britanno:
Scilicet irrumpet lapidoſi obſtacula valli,
Fortior Oceano, Dux Anglicus; aggere firmo,
Si potes, hunc Batavis averte, Hollandia, terris;
Et formidatum liceat contemnere pontum.
Salve, Parrhaſio, Princeps, lux addita Cœlo,
Occidui columen Regni, patriæque labantis
Fulcimentum ingens. radiis tua vota ſecundis
Fortunent Superi faciles: decoraſſe Britannos
Te Faſces, ſatis haud unquam ſibi ſydera plaudant;
Orcum pœniteat nunquam ſatis. aſpera Martis
Atque utinam, curaſque graves tibi Regia proles
Exhilaret, teneris quam tu reptare lacertis
Scuta per, & galeas videas, & cara petentem
Oſcula ferrata Patris de caſſide laudes.
Si nectit Lucina moras; multùm illa laborat
Scilicet invicto ſimilem properare Parenti;
Deſperat nam ferre parem. ſed lætior auro
Scripta dies aderit. Sortis nunc ipſe futuræ
Præſcius, ut lætâ cunabula fronde corones,
Debita Phœbeos nectam tibi munera ramos.
Interea lacerat, Regi famulata Britanno,
Ipſa

Ipſa ſuam Fortuna rotam; ſoliumque ſuperbum
Concinnat; rutilos auro flammante pyropos
Addit, & egregias inſculptum Elephanta figuras.
Namque illic longo Tameſinos ordine Reges
Diva opifex doctis juſſit ſpirare metallis;
Villelmum, occiduo Regnum qui quærere Mundo
Per vaſtas non horret aquas; in bella feroces
Henricos, ſuperis Eduardos arcibus auctos,
Et formidatos trepido Jordane Richardos;
Illuſtres animas, & claris fulgida Faſtis
Nomina; ſed tantùm magno ceſſura Nepoti.
Ipſa etiam ſolium, divinæ ſemina Mentis,
Virtutum decorant ſimulacra nitentia, quotquot
Invictum inſedere animum, infuſique capacem
Ætheris, & ſaturam cognato ſydere mentem.
Ante pedes, pretioſa patet quà ſemita Regi
Auguſtum ad ſolium, arguto tremebunda metallo
Seditio jacet: horribili de fronte retorti
Erumpunt angues, ipſoque minantur in auro:
Luce nigra livent oculi, quibus effluit atras
Lubricus in lacrymas cruor; excuſatque monile
Flexilis è collo Dipſas, quæ pectora torvo
Efferat illapſu. fœdos laqueata lacertos
Seditio meritas non dedignatur habenas:
Mitius ingenium poterat didiciſſe videri;
Ni colubros imitata ſuos, ſe dente ſuperbo
Immitis peteret. Tameſini ſcilicet olim
Illa lues Regni, & ſtygio gravis igne Cometes,
Auſus fatifero caudæ fulgore Britannum
Inceſtare diem, Cæloque inſcribere clades
Luce venenata: tua, Rex, modò fulgura paſſus,
Jam toto cedit conterritus axe, tuamque

Pal-

Pallet ad Auroram, & Solem periturus adorat.
Rex auro ſaturum, & doctis illuſtre figuris
Fortunæ famulantis opus miratur, & auget
Egregium, dum laudat, opus. Mox ille jacentis
Dorſum immane Feræ, invictiſque trementia plantis
Colla premens, ſolio ſeſe gemmante recepit,
Atque omnes implevit Avos. Tunc ore ſereno
Regales affuſa pedes Fortuna, cruentum
Sanguine Biſtonio gladium denudat, ab Iſtro
Aera per magnum quem duxit; &, Accipe, dixit,
Egregium monumentum, & noſtri pignus amoris,
Fortunæ gladium, Princeps: hoc vindice, ſiquid
Impacatus adhuc Tameſis torrente rebelli
Audeat, abſolves victor. tu bella petentem
Me rurſum,& Martem Hungaricum ne deſere;fortem
Enſe tuo, o utinam me Pannonis ora reviſat.
Dixit, & invictum generoſi Principis enſem
Splendida dona tulit. Celeres ſe tollit in auras
Extemplo; Budamque petens, jam certa triumphi,
Arctoi gladium vibrans per inania Regis,
Pannonicas Fortuna redux remeabat ad oras.

GE-

GENETHLIACON
WALLIÆ PRINCIPI
JACOBI SECUNDI
Magnæ Britanniæ Regis Filio.

Dictum in Aula Maxima
Collegii Romani.

Ab Illuſtriſſimis, & Excellentiſſimis Dominis

D. INNOCENTIO, D. CAMILLO
ET D. HIERONYMO PAMPHILIIS.

CARMEN III.

Illu-

Illuſtriſſimo, & Excellentiſſimo Domino

D. LIVIO ODESCALCO

CERÆ DUCI

INNOCENTII XI. PONT. MAX.

FRATRIS FILIO

Innocentius, Camillus, Hieronymus Pamphilii felicitatem.

EXORTUS nuper Magnæ Britanniæ Regnis, Orbique Chriſtiano optatiſſimus Wal-

liæ

liæ Princeps, ſi ullam Europæ Civitatem, Romam vel maximè liquidiſſima voluptate perfudit, EXCELLENTISSIME PRINCEPS. Fauſtiſſimum Reipublicæ Catholicæ Partum, præcipuo quodam animi ardore complecti debuit ipſius Regia Religionis. Præſertim cum illum INNOCENTIUS XI. Patruus Tuus, ut enixis diu precibus, votiſque à ſupremo Numine expetiit; ita felicibus, ut ſemper, lacrymis impetraſſe jure credatur. Cum verò auſpiciis tantæ felicitatis erecta Urbs in plauſus paſſim effunderetur; Romanum Societatis JESU Collegium publicæ gratulationis in partem venire, grati erga JACOBUM II. Angliæ Regem, ejus Ordinis amantiſſimum, animi, & ſui erga tantum Pontificem eſſe duxit obſequii. Ex omni numero Adoleſcentium, qui honeſtis artibus in eodem Collegio inſtituuntur, nobis potiſſimùm demandatum eſt munus, ut Regium Infantem Epico Car-

mine ſalutaremus; ut, ſiqua in Angliæ Regem ex Familia noſtra obſervantis animi ſtudia extitere, recenti hoc in Regiam Prolem obſequio confirmarentur. Hanc publici muneris celebritatem Tuo maximè nomine condecoramus. Licet autem ex Parentis noſtri, & Patrui Cardinalis imperio hæc Tibi Muſarum munera deferamus: fatemur tamen, nihil nobis hac utriuſque voluntate, aut glorioſius, aut jucundius accidere potuiſſe. Quid enim ætatulæ huic noſtræ ſpecioſius, quàm ut Tuo potiſſimùm nomine inſcribamus primos hoſce exercitationis literariæ, atque inſtitutionis noſtræ liberalis, honeſtæque floſculos; ſcilicet, ut, ſuccreſcentibus ex intervallo ingenii viribus, iter muniamus audaciæ ſplendidiori, qua ipſius aliquando Patrui Pontificis referre liceat laudes, virtutes extollere; ejuſdemque munificentiſſimæ erga Familiam noſtram liberalitati gratiſſimum animum
pro-

profiteri? Tuarum hic Virtutum decora attexere nobis in promptu eſſet; niſi laudum præconia, ut ampliſſimè promereris, ita minùs æquis auribus, hoc ipſo laudandus, admitteres. Quamvis nec infans hæc noſtra, rudiſque eloquentia pro dignitate proſequi poſſit illibatam illam morum integritatem, ſtudium pietatis, animique moderationem, & facilitatem Tui. Quibus Virtutum præſidiis commendatus, quanta cum laude in intima ſapientiæ adyta inruliſti univerſo fermè comitatu artium pulcherrimarum excultum ingenium; quo Te ſublimi, capacique præditum, inſtructumque hæc ipſa olim Romani Collegii Pallas Gregoriana ſuſpexit? Liceret ſaltem nobis impenſa illa humanitatis officia ſubjicere, quibus nos, Familiamque noſtram univerſam Tibi in dies tam arctè devincis. Sed veremur, ne magnitudini Indolis Tuæ non minùs accidat oneroſum, beneficia ſibi com-

memorari, quàm laudes. Certè Orbi Terrarum, Romæque præſertim gratulari nobis, boniſq; omnibus liceat felicitatem ſuam; quæ, ut Innocentii XI. Patrui Tui fauſtiſſimo Terris Imperio nihil habet ad gloriam clarius; ita morum Tuorum, vitæque laudatiſſimæ exemplis nihil habet ad admirationem præſentius.

Car-

Carminis Argumentum.

CUM Rebelles Hæretici, qui adverſùs JACOBUM II. Magnæ Britanniæ Regem iniquiſſimè conſpiraverant, juſtiſſimis demum ſuppliciis, aut armis felicibus concidiſſent; Seditio ex eorum cineribus Magicum Simulacrum confecit, ut Regis virilem Sobolem prohiberet. Quo perſiſtente Simulacro, cum Aula Britannica Catholico Succeſſore deſtitueretur, Magnæ Britanniæ Regina, (hoc autem procul ab omni commento, uti narratur, effectum eſt) ut Deiparæ Virginis beneficio optatamSobolem impetraret, ad ejuſdem Ædem Lauretanam Simulacrum Infantis è ſolido auro deferendam curavit. Ubi primùm ad Matris Divinæ Aram emicuit Votiva Infantis aurei Effigies, continuò in Anglia comminutum eſt Magicum alterum Simulacrum. Mox, Regia ſuſcepta Sobole, Britannia, & Orbis Chriſtianus immortali gaudio cumulantur.

CARMEN.

EXere Parrhaſio lætam de Littore frontem,
Arctoi Regina maris. Datur ora tueri
Principis Angligenûm; flores affundere Cunis,
Et cantu ſignare diem. Mavortia tela,
Dura ſeges Chalybum, Martis truculenta ſupellex,
Parcite nube gravi campos terrere Britannos:
Non opus eſt jaculis, ubi blandæ gratia frontis
Abſolvit bellum: cunctis felicius armis,
Vagitu Patriam tutatur Regius Infans.
Anglia, in his Cunis pharetras, Claſſeſque, Duceſque,
Hìc Arces, hìc arma vides, hìc agmina mille,
Et vallum Arctoi non expugnabile Regni.
Solve laboratum duris thoraca metallis,
Et galeam implacidam, læta in cunabula dulci
Amplexu, ruiture Parens: en lumina tollit
Parvulus, & Patrem, ſublata fronte, requirit.
Sed mitem primùm videat; Genitore fruatur,
Ignoretque Ducem. Quòd ſi bella aſpera cordi,
Et pectus Clypeo properas meliore tueri;
Natum ſtringe tuum: non ulla incude Pyracmon,
Ætna parem Clypeum nulla fornace parabit.
Cuſpide ſi torva armatum, fortiſſime Regum,
Te metuunt hoſtes; plus iſte timetur inermis:
Longus it hic Populis timor; exarmatque Rebelles
Si Pater; à Puero ſpes vincitur ipſa nocendi;
Præſentes hoſtes Genitor; domat iſte futuros.

Sed tu, blande Puer; quamvis Ripheius axis
Incliñet famulatrices tibi cernuus Arctos:
Quamvis magnanimi laudes inſculpta Parentis,

Gra-

Grajugenûm titulos & dedignata minores,
Dulcè canant placido labentia ſydera motu,
Vagitus imitata tuos; ne deſpice, noſtris
Partem aliquam modulis blandæ debere quietis.
Fronde triumphali, & multâ tua clarus Idume
Prætexit Genitor Cunabula; maſcula blandis
Unde quies oculis, & nox depaſta triumphis.
Sed quamvis palmis juvet acclinare Paternis
Molle latus; Cunis furtivam ſerpere laurum
Annue, Pieridum quam ſedula cura Sororum
Nectare Caſtalio, non fœdo ſanguine paſcit.
Has ego pollicitus, memini, Puer inclyte, frōdes;*
Cum mihi tergeminis Regnorum inſignibus auctus,
Materies, Genitor; Budæ cum mœnibus altis
Rapta mihi, oblitum Tameſim Fortuna reviſit. *
Poſtquam, Erebi victor, dubitatum preſſerat Axē
Carolus, & medio non expectatus Olympo,
Vulgavit pulchræ decus immortale rapinæ;
Frater Hyperborei tenuit faſtigia Regni;
Si Regnum tenuit, curarum ſplendidus Hæres.
Bella Caledoniæ rupes, horrentia bella
Infidis Tameſis vomit inſidiator arenis.
Oebalio Reges alii de muricis oſtro,
Aut auro inſternunt ſolium, & Gangetide Gaza;
E duro ſolium dat Regibus Anglia ferro.
Surgit, Hyperborei Dominatrix clara Profundi,
Inſula dives opum, vaſto circumflua Ponto,
Anglia: terribili circum ſtridore ſonantis
Latrat hyems Pelagi: hìc ſolùm ſtatuiſſe ſonantem
Fluctivagi ſedem Imperii, glaucique tridentis

* *Vide pag.* 44. * *Vide pag.* 35.

Neptunum credas, olli cum ſpumea ſceptra
Undarum, & Regni ceſſit fortuna ſecundi.
Tergemino ſociæ coeant ne fœdere Terræ,
Sciſſa vetat luctante freto glacialis Hiberne,
Mole minor; major ſtudio pietatis avitæ.
Scotia Parrhaſium propiùs ſed vergit ad axem,
Montanis ululata lupis, nemoroſaque latè
Saltibus horrificis: micat armis læta Juventus,
Et Patriæ ſcopulos animis ſublimibus æquat.
Proxima quà Scotos latè procurrit in agros
Anglia; perpetuo ductus munimine Murus, *
Romani victoris opus, confinia Regni
Firmat, & infeſtæ prohibet commercia Gentis.
Ergo truces, Hadriane, jugo ſubmittere Pictos,
Gloria viſa levis? Majori corrigis ipſam
Robore Naturam, caſtigatâque triumphas.
Quis dubitet Terræ portentum dicere Romam;
Talia ſi niſu inſano furioſa Poteſtas
Audet, & extremo perdit miracula Mundo?
Tuta ſitu tellus, nec pervia viribus ullis
Jactat inacceſſos apices, genteſque repoſtas
Tentari Natura vetat: tamen hoſte carere
Quid juvat externo miſeram? ſi ſævior hoſtis
Ipſa ſibi, Stygio jacet illaqueata veterno;
Et Regi perjura ſuo, Cœloque rebellis
Jampridem, nullo miteſcit inhoſpita cultu:
Pullulat in fœdos, errorum Lerna, Colubros.
Sed licèt innumero circumdatus hoſte, triumphat
Rex Britonum, virtute magis præcinctus ahena;
Et

* *Hadrianus Imperator Muri prægrandis perpetuo maximoque aggere Scotos ab Anglis diviſit.*

Et causâ melior, non impar viribus, armis
Emicat, inviċtæ madidus ſudoribus haſtæ.
Agmina nec deſunt; pulchro deſcendit Olympus,
Supplementum ingens, conſcriptaque ſydera bello.
Perjuræ valles peditumque, equitumque minaces
Ut metuunt umbras! ut lentas increpat auras
Claſſis, & abrumpi remorantia vincula poſcit,
Certa ſequi, quocumque minax Aſtræa carinas,
Ultriceſque vocant iræ. Jam pinea clades
It nemorum Pelago; credas innare revulſas
Orcadas, & totos conſumere Carbaſa ventos.
Inſonuere tubæ; reddunt Tritones ab alto
Cæruleis cantum lituis; & bella ſequuti
Non ſua, quod poſſunt, conchas, ſua tela, recudunt
In Clypeos, piċtiſque ſecant vada fervida caudis.
Seditio infelix, ne clauſtra latentia vaſto
Quære Mari: poſcis ſi littora fida, nocentem
Te fuge: nequidquam, tua te ſi crimina produnt,
Mutatis erras fugitiva receſſibus; ipſum
Nam fugiſſe, nefas; à tergo impunè ſequentes
Extimulas peccante fuga, non effugis hoſtes;
Nulla mari tibi prona via eſt; petis irrita terras,
Marte truci ſpetas quas noſti; ſola pateſcunt
Sydera; terrarum ſed non paſſura rebelles.
Sed licet Arċtoi Regis Terraque, Marique
Excubias peragant curæ; tamen ille timendus,
Sed non tutus erat: fauſtis licèt annuat armis;
Non eadem fortuna thoro eſt; nullaque ſuperſtes
Parte ſui, infidæ ſerpentia murmura plebis
Cogitat, & longâ metitur ſæcula curâ.
Aggere ferrato telorum, & Marte ſecundo
Septa licet, tamen eſt Regi malè firma poteſtas,
Si

Si vacuus regit Imperium; Populique rebelles
Non metuunt in Rege Patrem . ſi lumine nullo
Exhilarant tædæ thalamos, fulgente metallo
Agmina nequidquam niteant. Lucina tuetur,
Invicta Bellona manu quæ regna paravit.
Ac veluti noctem cum fulminat Ælia Turris
Turbine feſtivo flammarum, & læta coruſcat
Ignaro cum Roma die; licèt imbre ſagittarum
Intonet impulſus facibus crepitantibus æther,
Sulphureaſque vomat fornax peritura favillas;
Roma tamen placidas, tectis ſublimior, iras
Deſpicit, & mites plaudit ſævire furores:
Denſæ humeris matres oculis ſinuoſa ſequuntur
Spicula, nec teneris trepidant oſtendere natis.
At, celſas, ſi fortè faces impune volantes
Corripuere domos; ſi fędo Mulciber audax
Illapſu, ſacras latè depaſcitur ædes;
Perque vias, per Templa trucis fœtura favillæ
Se geminat; miſeræ oderunt ſua gaudia Gentes;
Et quæ flamma jocus fuerat; fœcunda, ruina eſt.
Non aliter vacua Princeps qui regnat in aula;
Cui neque cognatos liceat Regionibus ullis
Quærere, de patria veniant qui ſtirpe, Nepotes;
Ærato quamvis communiat aggere Regnum;
Non hoſtes norunt, non plebs perjura timere;
Canitiem viduam, thalamoſque obiectat inanes
Scilicet, & tacitis accerſit funera votis.
At Regis, Patriſque ſimul ſi nomina jungas,
Hoc metuunt hoſtes: pluſquam vigilantibus haſtis,
Natorum teneris incumbunt Regna lacertis.
Spem ſobolis Regi magico medicata ſuſurro,
Turpe nefas! Simulacra vetant; nam ſidere lævo,
Sen-

Senſit ubi armatas furiata Rebellio fraudes
In proprium rediiſſe caput; cum Regia contra
Agmina nequidquam nudas conſumeret iras;
Infremuit: bello indecori ſi, judice cęlo,
Pugnatum; Cineres peregrino Marte ciere
Eſt animus; nigris & figere Caſtra ſepulchris.
Triſte Chaos pro Marte placet; Libitina tueri
Si valeat miſeram, poſtquam Bellona reliquit.
Nec mora fit: Regno, placuit quo vita, negato,
Projicit illa diem. Miſeri convicia lucis
Odere; & votum eſt, poſt Regnum, perdere ſolem.
Invadit tumulos; magni jam lumina pandunt
Spem ſceleris; vultuque dolos inſcripta futuros,
Exangues animas, & pallida Regna ſilentum
Infeſtat gravis Umbra. acceſſu læſa profano
Immugit tellus; atque ipſa ſilentia fervent.
Illa, nigrum per iter, ſuper atra cadavera fœdos
Molitur greſſus; tumuliſque recepta, rebelles
Scrutatur galeas, & adhuc ſpirantia clades
Buſta virûm, quotquot perjuri ſigna Gradivi
Morte luunt, gelidiſque jacent grave pondus arenis.
Extremo & quamvis rigeant à frigore; Regem
A tergo credas vel ſic horrere ſequentem.
    Manes infidi Procerum, exuviæque rebelles
Agnovere Deam: ſi gaudia noſcere poſſet,
Regia tunc fletus poterat riſiſſe videri.
Exiliunt urnis cineres; pudet oſſa rapaces
Expectare manus; patulis egeſta ſepulchris
Sponte capi voluere. Rigenti quantus ab urna
Proſilit Argilius! cineres, Momuthe, minaces
Agnoſco, & veteris vivacia ſemina flammæ.
Perfida perjuros laudat Dea: jamque capaces
Im-

Implevere ſinus cineres; per colla, per artus
Feſtinant; Martemque petunt tentare ſecundum.
Qualis Ariſtæus, poſt fati præpetis iras,
Erravit vitrea cinis irrequietus in urna,
Cum refluis celeres horas numeraret arenis,
Nec junctus fido, ſed nec divulſus amico;
Infidi haud aliter Cineres poſt funera pugnant:
Hos odium rapit è tumulis; amor abſtulit illos.
Gratulor Angligenûm terris, cæloque Britanno,
Quòd non ſole palam, ſceleris nec teſtibus Aſtris,
Prodiit exitiale nefas: nox conſcia fraudis
Sola fuit: ſcelus hoc homines tentaſſe, ſuperſtes
Fama neget: duris ſi crimina nata ſepulchris;
Saxa luant pœnas, ſceleratáque marmora damnet.
Hoſpitium ſceleris, ferratum Diva lebetem
Exuviis onerat pallentibus; oſſaque nervis
Nuda ſuis, tenues coſtas, rigidoſque lacertos
Colligit, & nigro mixtos immittit aheno.
Horreſcit truculenta ſtrues: truculentior ipſa
Sordida congeſtis delibat gaudia calvis,
Squallentique manu, tractat quæ funera, vincit.
Illa etiam ſuccos, & adhuc ignota Novercis
Gramina Theſſalicis, Centaureoſque liquores
Aggerat, & nigras Stygio de vere Cicutas.
Culmine ab Æmonio, & Libyæ ſquallentis arenis
Meſſuit irarum florem. non effera tantum
Colchis Iaſoniam, Scythicis armata venenis,
Sæviit in ſobolem: poſſet quoque mitis haberi,
Quæ juſſit Xanto reduces ululare carinas.
Toxica ſed vincunt oculi, queis funera mille,
Mille jacit peſtes, medicamina dira tuendo
Aſperat; & nocuis cedunt aconita favillis.

San-

Sanguine vipereo, & rabidi ſudoribus hydri
Frangit opus durum, humani nec parca cruoris,
Purpuream irrorat ſaniem: trepidantiaque oſſa
Eliquat, admotiſque jubet rareſcere flammis.
In tepidas jam buſta fluunt reſoluta pruinas;
Utque magis noceant, mirum!, molleſcere diſcunt.
Fervet iniqua lues; bullis agitata tumeſcunt
Crimina, & audaci ſpumant ſalientia fumo.
Admovet illa manus ſceleri, nigriſque lacertis
Funeream ſubigit maſſam, cogitque fovendo;
Interdum & lacrimis, pugnet ſi dura, reſolvit.
Degener ò nimium gemitus; dum crimina dira
Debueras doluiſſe, facis. quæ criminis expers
Pars noſtri? ſordes quæ deleat unda profanas,
Si (pudor!) ipſi etiam norunt ſua crimina fletus;
Et, medicina mali, diſcunt peccare dolores?
Imperium Artificis compages cerea flecti
Expectat; turpem humanæ ſub imagine formæ
Surgit in Effigiem; riget inteſtabile Signum;
Fronte minax, oculis torvum, ferale capillis;
Authorem, quid plura?, ſuum referebat Imago.
Illa operi plaudit; laudat vultumque, manuſque;
Sæva magis, meliora putat. mox triſtis Averni
Auſpiciis, Magicique potens modulamine cantus,
In lævum converſa, truci ſic incipit ore.
Vivimus invitis aſtris, & ſole negato.
Sed vixiſſe parum eſt; tenebris pugnamus ab iſtis,
Et benè magnanimis reparamus damna ſepulchris.
Hactenus inviſum, fateor, vulgaria in hoſtem
Torſimus arma; parumque pudet, pudet eſſe nocentes.
Si Regis fruſtra Solium tentavimus armis;
Nunc thalamos bello petimus: non arma, Duceſque;
Pu-

Pugnabunt Cineres. viduâ dominabitur aulâ,
Sic placidum fatis, donec ſub nocte ſilenti,
Vindictæ ſpes una meæ, durabit Imago.
Claſſe triumphali tumidus nunc ille ſubacto
Sæviat Oceano; teneant victricia terras
Agmina; non illi clades, non funera poſco;
Vivat, &, ut Sobolis deſperet munera, vincat.
Finierat dictis. non eluctabile diræ
Pondus habent fraudes; & vocem fata ſequuntur.
Sic Cineres, urnâ, gelidaque in morte calentes
Diviſere odia: in Regem, dum vita manebat,
Exarſere; petunt graviùs poſt Funera Patrem;
Non olim Regi, ſed nec nocitura Parenti.
Quidquid luce palam, & Cœlo ſpectante rebellis
Peccavit rabies, juvat indulgere; protervo
Parcimus ingenio; ſatis eſt, ſi perfida caſtra
Anglica devoveat tellus: ſed carcere nigro,
Sæva profanatis quæ geſſerit ira ſepulchris,
Ignoret Tameſis; ſeros nec fama Nepotes
Edoceat; patriis ſcelus immoriatur in urnis,
Et Populi neſcire velint: oblivia plectant,
Plectere quæ vigiles deſperant crimina pœnæ.
Tartaream Effigiem, licet atra nocte ſepultam,
Alma Fides refugit; niveæ velamine pallæ
Obducitque oculos; procul & veſtigia vertens
Acceptos olim Populos, dilectaque Regna
Deſerit, & tota Cœli regione recedit.
Interea viduos Dominatrix Anglica ſoles
Continuat lacrymis; & amat pro prole dolorem.
Non illam inſanum vulgus, non fama morantis
Solicitat thalami; quamvis Europa Britannos
Ante thoros fremat, & ceſſantes increpet annos.
Nu-

Nutantem cum prole Fidem, & reditura veretur
Tartara, poſt clades graviùs nocitura receptas.
Ergo novas animum verſat Regina per artes,
Et nova bella ciet; victis extorqueat aſtris
Si Sobolem: flecti ſi fletibus aſtra repugnant,
Nunc blandas movet inſidias; doniſque morantes
Aggreditur Superos;Superos quoque munera vincunt;
Nec tenuem flagrare facem, perituraque ſpernit
Lumina, cui totus rutilat fax aurea Phœbus.
Olli præſidium, & rebus ſolamen in arctis,
Cælicolûm Regina potens, enixa Tonantem
Virgo, Jeſſeæ ſtirpis generoſa propago.
Deſtinat huic Puerum, cæli ſtellantis Alumnum,
Ex auro ſolidum. Liceat, Regina, fateri;
Hæc pietas ſuſpecta mihi eſt: nova munera Divæ
Largiris, Puerum; ſimilem ſi reddere forſan
Annuat illa tibi; produnt tua dona, quod optas.
Ingenium laudo; cupidi ſunt fœnora cordis,
Quæ tu dona vocas; doni ſub imagine, lucri
Spes latet; iſta decent magnos ſed fœnora Reges.
E proprio tibi pulchra facis præſagia dono;
Vera putes; ſperare docent tua munera prolem:
Non eſt effœtæ, Pueros donare, Parentis.
Ergo operi inſudant magno; vigileſque laborant
Artificum curæ: fornax opulenta metallo
Jam liquido furit, & pretioſas ſurgit in iras.
Cernitis ut lapſu horribili, fornace recluſa,
Aureus erumpit torrens? jam fuſilis implet
Gaza ſinus; longos penetrabilis unda meatus
Occupat, & ſolido Effigies dureſcit in auro.
Quantus in ore decor! nitidi quæ gratia vultus!
Ut petit impatiens Divæ ad ſacraria ſiſti

Par-

Parvulus; & ſacras effulgere poſcit ad aras!
Adria Picenas ubi mitior alluit oras,
Oenotrias inter fortunatiſſima terras,
Tollitur Urbs, anguſta loco; ſed nobile nomen
Innuba dat Laurus; felix cognomine gaudet,
Quo bene Virgineos teſtatur terra triumphos,
Atque ſuos. Has Diva plagas, hæc littora Virgo,
Poſthabito Jordane, colit; venerabile tectum,
Aereum per iter poſtquam, Sidone relicta,
Ætherei his demum campis ſtatuiſtis Amores.
Ne mirere domum, Cœlo plaudente, volantem:
Ignotas peragrare vias ex Hoſpite diſcit
Illa ſuo; terraſque domum mutare licebit;
Patria ſi Dominus mutavit ſidera terris.
It Cœlo cyclas lapidoſa; tholique minantis
Celſus honos; illum longa de rupe viator
Pendulus oſtendit ſociis; placet hauſta beatis
Prima oculis pietas; per ſaxa morantia anhelos
Accelerant greſſus; nec fervida vota coercent.
Munera quid memorem, & gazam prædivitis Aulæ,
Æternumque diem? liquida ſeu Pallade paſcit
Immortale jubar; vigili funalia flamma
Sive bibunt ſaturas Hybleo nectare ceras.
Candida Virgineos mores imitata, ſuperbas
Miratur ſedes maris unda; pigetque reverti.
Ipſa ſalutiferos medicata Potentia fluctus,
Ocyùs ut ſacræ cernat miracula pompæ,
Extimulat latices, irata morantibus undis:
Mox liquido rores argento, urnamque ſalubrem
Verſat adoratis, votivo munere, ſaxis.
Anglica Regnatrix Pueri ſimulacra nitentis
His adytis rutilare jubet; doniſque ſuperbis

Re-

Reginam Regina colit. Jamque ordine longo
Pompa ſubit; feſtis reſonat concentibus æther;
Dulciſonaſque lyras, & garrula plectra ſecutæ
Conſpirant auræ in numerum; ſtupet ipſe canorem
Aliger ex auro, & cœli modulamina credit.
Verùm ubi Virginei nitidum penetrale receſſus
Attigit, & Divæ ſacras radiavit ad aras
Parvulus; horreſco referens; tremit Anglica Tellus,
Et fremitu horribili, jacuit quæ nocte profunda
Inſidioſa lues ſcelerum, & fatalis Imago,
Scindit ſe fugiens, & in auras purgat apertas.
Effigiem fugat Effigies, & diſſita pugnant
Alternis Simulacra odiis; jam nulla ſuperſunt
Criminis inſani, & magici veſtigia cantus.
Infans non aliter Pharias ubi Numen ad oras
Conſtitit, Herodem fugiens; tremuere profanis
Templa Deis habitata: ruit Latrator Anubis
Ex adytis præceps: non audit vota precantum
Iſis, & Inachium Nilus lacrimatus Oſirim,
Barbara nequidquam muto vocat agmina ſiſtro.
Aſt opifex ſceleris malefauſtum devovet auſum
Perfidia; inſanam cæcis furiata cavernis
Eructat rabiem; ſuperas mox tendit ad auras,
Quà ſcopuli turritus apex luctantibus undis
Dat latus, & medios faſtigia jactat in Euros.
Illa apicem inſcendit; vaſto dein pondere præceps
Subjectas oppreſſit aquas: gemuere ruente
Turbine Nereides; fundo Neptunus in imo
Delituit, pavidæque procul fugere carinæ.
Pande triumphales, ò felix Anglia, Cunas:
Ipſa manu nivea Regalem devehit aſtris
Alma Fides Puerum; en tenero fremit aula tumultu

Nobilis, & propriæ cunctatur credere ſorti.
Nunc, quibus auſpiciis patriis deſcenderis aſtris,
O puer, & cœlo præſagia ſcripta ſereno,
Expediam. Non te lacero civilis Enyo
Fœda ſinu legit, & ſontes immurmurat iras.
Non teneros blando potant è lumine fletus
Horrentes galeæ: reſonis nec torva metallis
Europa, immiti ſtrepit ad cunabula cantu,
Et ſuadet miſeram per claſſica ſola quietem.
Europam Pax alma tenet; vultuſque ſerenos
Explicat, & magnos hilarat Concordia Reges.
Sola triumphali ſuccumbit Thracia bello.
Jam non captivo Jordanes gurgite ſegnem
Increpat Europam. teneros quid concutis artus,
Parvule? quid niveis diſſolvis vincula palmis?
Vagituque refers lituos? Jordane minatur
Audito; teneroque fremit ſub pectore Cyprus,
Cyprus Avis regnata ſuis. Ingentibus Infans
Macte animis; veniet bello tibi firmior ætas;
Tunc iræ placeant; Patris nunc lude lacertis,
Molliaque immiti prolude per oſcula Marti.
Proh quantus clari Genitoris tollitur ulnis!
Suſtinet imbellem Patris ſi dextra, viciſſim
Suſtinet ille Patrem: Pueri veſtigia firmat
Si Genitor; Patris ſceptrum firmatur ab illo:
Et Genitor Puero, Puer & Genitore ſuperbit.
Mille Parens teneris dum dividit oſcula membris,
Vive diù felix, & noſtro munere, dicit,
Parvule, cerne diem. Repetit, ſuperatque Parentis
Verba Puer, blandis Genitorem affatus ocellis;
Vive diù felix, & noſtro munere regna.
Cernis ut undanti micuit, Puer inclyte, plauſu
Ad

Ad Cunas Europa tuas? ſed Rhenus, & Albis,
Sequanaque, & modica jam parte Othomanicus Iſter,
Italiæ cedant. longo non fervida vota
Illa mari jacit: evulſis fremit excita terris; *
Plaudat & ut præſens Pueri ad cunabula, motis
Urget iter feſtina jugis, & corpore toto
Ardet adoratis ſeſe proſternere Cunis.
Pulchra ſed heù tragica ſpes intercœpta ruina eſt;
Non animus pulchros auſus, natura reliquit.
Procumbunt magnæ terris fluitantibus Urbes;
Immugitque rebelle ſolum; tibi plaudit aperto
Itala terra ſinu: extremis dum brachia terris
Tendere feſtinat, Cunas viſura ſuperbas.
Clades ipſa ſuas, ſua cernit funera; felix
Clade ſed illa ſuâ; tibi dum ſua funera plaudunt.
Sed circum Auſoniæ vaſto cum murmure Terræ
Hinc, illinc fremerent: Latiam Innocentius Urbem
Formidare vetat: tantis quam ſuſtinet Atlas,
Scilicet Urbs nullâ poterat nutare ruinâ:
Romam ſtare jubet, Scythicum qui concutit Orbem.
Ille etiam Arctoum Cœli cunctantis ab ulnis
Extorſit Puerum; invictis dum ſydera flectit
Fletibus; & gemitu cauſam dicente perorat.
Atque utinam (Superi hoc etiam indulgete) Parentis
Tranſeat in mores Proles ſic Regia; Patrem
Exprimit ut Latium qui ſanguine proximus illi,
Sed propior virtute nitet; * cui dives opimæ
Fortunæ cenſus, titulorum & ſplendidus ordo,

* *Ingenti Terræ motu Urbes Italicæ concuſſæ, quo tempore natus eſt Infans Regius in Anglia.*

* *D. Livius Odeſcalcus Innocentii XI. Pon. Max. fratris Filius.*

Eſt Patruus, propria & Patruum virtute fateri.
Anglica non aliter Soboles à Patre Triumphos,
Immotamque Fidem teneris, precor, hauriat annis.
Sic Tameſis Tyberim referet, ſic Anglia Romam;
Et mores jungent, quos dividit invida Tellus.

GE-

GENETHLIACON JOSEPHO AUSTRIACO LEOPOLDI CÆSARIS FILIO

CARMEN IV.

SParge manu lauros, & palmis ingere Cunas
Auſtriaco, Fortuna, Jovi. Germania, magnæ
Pignora fortis habes. hæc nunquam tarda, morando
Profuit; utque animos hauſtu meliore bearet,
Lenta fuit. novit cui ſerviat illa; ſuperbo
Et tumet obſequio; clavo quam fata perenni
Cæſareo famulam ſolio fixere. decorem
Germinis Auguſti ſerò connixa probavit
Arbor. in oblongos tractus nox diſſita magnos
Sudat in Alcides. felix Europa, querelis
Parce piis. Superis en germen amabile tellus
Excipit; excelſaque premi lætatur ab umbra.
Tuque adſis, quem civiles vis dura per æſtus,
Occupat invitum, Leopolde. minacia pila
Si quando Europæ jugulo divellere cures,
Inque Palęſtinas Mavors Tibi naviget oras,
Imperium molli deprædaturus Oronti;
Tunc (properate diem Superi) mihi maximus armis
Majori Cæſar tollendus in æthera cantu.
Sed nunc Regali fatis eſt jucunda referre
Auſpicia in Partu. diſcat de germine truncum
Orbis; & egregia noſcat de prole Parentem.

Eſt Regio, Mauras ubi fervida ſiſtit ad undas,
Africa; monſtriferos malè temperat unda calores.
Ipſe tot Oceanus ſedandis æſtibus impar,
Correptura pavet proprios incendia fluctus.
Cautibus abruptis hìc formidata minatur
In Cœlum rupes; mediumque excurrit in æquor,
Cærula lunatis findens ſtridentia ſaxis.
Non læti nemorum faſtus, intonſaque veſtit
Luxuries virides humeros; non murmura rivis,
Non volucrum pictis ſaliens exercitus alis
Dat dulces modulos: tetrum ſed nunciat omen
Noctis avis, triſteſque ciet ſtrix improba cantus.
Pervia non ùlli, ſteriles hìc inter arenas,
Regia Livoris, cæco ſubducta receſſu,
Præjacet. exeſi ſilices, corroſaque ſqualent
Atria; pallentem illuviem feralia tecta,
Illuviem referunt poſtes, conclave, lacunar;
Ut Dominum, totas macies corruperat ædes.
Ipſe diem refugit; luctu damnataque ſervans
Tecta, venenatos per corpora colligit angues.
Illaqueant trepidos ſpiris ingentibus artus
Gorgoneæ peſtes, Lybiæ truculenta propago,
Ammodites, Cytale, Cenchris, virideſque Chelydri;
Copora quique ſiti perimit ſtellatus Orhites,
Quique gravat Myagrus lethali lumina ſomno;
Amphiſibena biceps, fera Dipſas, Acontias, Aſpis,
Corpora per, latoſque humeros, nexoſque lacertos
Flexibus obliquis errant; & tabida morſu
Membra petunt. petit ipſe ſuos crudelior artus,
Qualibet & ſævit rabioſior aſpide, Livor.
Invitis oculis chryſtallus lucida monſtrat
Muricis Oebalii veſtes, ſellaſque curules,

Sce-

Sceptraque, patriciaſque togas, jucundaque, lauros,
Præmia Victorum; Virtutis caſtra ſecutis
Et quos diſpenſat prægnanti Copia cornu
Faſceſque, & multo elatas Lictore ſecures.
Carpitur occulti rabie, ſtimuliſque veneni
Ille tot inter opes; intabeſcitque tuendo.
Scilicet ægreſcit lætis: nocet ipſa, facitque
Proſperitas miſerum. ducit ſua damna, quod ulli
Dulce putat; nulli demens non invidet; inter
Et niſi tot pœnas infeliciſſimus eſſet;
Ipſe ſibi invideat. ſed dum felicia fata
Cogitat Auſtriacæ gentis; furit ille, doletque
Altiùs; & tectos ſic evomit ore furores.
O faciles ſemper nimiùm, ſtirpique paratos
Humanæ dare læta Deos! authore Tonante,
Si creſcit mortalis honos, o Juppiter, aſtra
Nequidquam quereris tumidos ſperare Gigantes.
Armis firma tuis pugnat gens impia; vires
Quas facis ipſe, times. fruſtra tibi dextera multâ
Fumat Trinacriâ; ſi, prono ad munera Cœlo,
Indomito Phlægræa phalanx umbone ſuperbit.
Indulſiſſe, ruina fuit. lex unica Regum eſt,
Muneribus ſit parca manus; ſit prodiga pœnis.
Ecce, pudor! genus Auſtriacum, quo ſoſpite, nunquam
Soſpes ero; trans mortalis confinia vulgi
Lucis inops Fortuna vehit: proh Numina Regno
Semper iniqua meo! quò gens inviſa laboras
Extendiſſe manus, Orbemque arctare triumphis?
En Tagus, Heſperios thalamo fulgente per agros
Dum fluit, auriferis tua nomina ſcribit arenis.
Te Moſa, te ſupplex Iſter, Rhenuſque bicornis,
Te colit Heliadum lacrymis gemmantibus ingens

Eridanus: lætis tibi Veſvius ignibus; Æthnæ
Plaudit & ira tibi. Faſces tu porrigis ultra
Europamque, Aſiamque. auri tot fœta metallis
Non Baccho tellus, non Hercule cognita, ſoli
Nota tibi, Solique fuit. quin Regna coruſcum
Per tua carpit iter, tua prælegit omnia Titan,
Quas regis imperio terras & circuit; Orbis
Auſtriacus tanto ne ſpectatore careret.
Sanguinis inviſi ſed non ſe gloria tollet
Tanta diu. primis Auguſtæ germina prolis
Elidam, poterit ſi quidquam Livor, ab annis.
Illudet poſthac Cunis Lucina, recenti
Cæſareos non paſſa thoros ſoboleſcere partu.
Infeſtum ab radice genus ſtat perdere. juro
Perſephones thalamos, & nigri ſceptra Tyranni.
Hæc ait. exerto plauſerunt gutture, & omnes
Promittunt iras intorti crinibus angues.
Ille, Dolo properante artes, & Fraude magiſtra,
Vipereum frontis tegmen, pictamque colubris
Deponit tergo chlamydem; ſulcataque fletu
Ora manu tergit: macies non arida vultus,
Illuvies tetros nec prima exaſperat artus.
Pæſtano de rore genas, & cerea fingi
Ora rigat ſimulans. ficto Dea protinus ore,
Inceſſuque nitet. Mentito nomine prodit
Vindicis Aſtrææ: Themis eſt, qualiſque videri
Illa oculis, & quanta ſolet; cui læva ſevero
Judicio ancipitis ſuſpendit pondera Libræ;
Dextera detractum vaginâ concutit enſem.
Hac ſpecie Zephyrûm pennis, & nube curuli
Vecta ſuper, liquidæ Junonis Regna ſecabat.
Sidereæ riſere faces, & conſcius Atlas.

Sic

Sic tamen ille nocet. diris afflatibus auræ
Subſidunt; fonteſque metu, ſilvæque recedunt.
Jamque propinquabat, Themidos ſub imagine, Livor
Æratos celer ad poſtes; ubi, lege Deorum,
Longævas labor urget anus, quas, parcere nulli
Cum norint, plebes vocitat tamen inſcia Parcas.
Lanificis Lacheſis comitata Sororibus artus
Tegmine velabat niveo; celerique trahebat
Pendula fila manu, tenues æquantia fila
Humanæ fines, ſpatiumque volubile vitæ.
Atque ea dum teretem rapida vertigine fuſum
Devolvit; ſtringitque leves in licia lanas:
Ecce, repercuſſi radiat dum luce metalli,
Adventuque Deæ, falſiſque micantibus armis,
Regia caligans, & non lacrymabile tectum
Speravere diem. Dea protinus axe coruſco
Labitur, atque operi gladio mandante quietem;
O genus implacidum, lacrymis ò ferrea, dixit,
Pectora, prona meis tantùm ſed juſſibus, atras
Aſtræa moderante colos. en lapſa ſereni
Adſum parte poli, Regnantis nuncia Fati.
Cernite, ut Auſtriaci generis ſe gloria magno
Attollat niſu; claris ut ſueta triumphis
Pullulet in ſegetem palmarum? nunc malè vaſta
Metitur ſe mole ferox; nimiùmque ſecundis,
Terrarum pelagique potens, graſſatur habenis.
Vos modò, quas penes, anguſto ſubtegmine, filum eſt
Vita tumens Regum, monitis parere Deorum
Diſcite. terribilis poſthac ſiquando tumeſcet
Cæſarea de ſtirpe colus, lacerentur in ortu
Licia; non ullos extendant juſſa Nepotes
Vellera: deficiant truncis exanguia filis.

Di-

Dixerat: & Libyen victrix petit, ore procaci,
Et riſu teſtata dolos. ſed neſcia fraudis
Atropos, Auguſto turgentes vellere lanas
Germine truncabat viridi. Germania, luges
Funera Regnantum, manibus properata malignis.
Sed non fracta malis tibi mens; & fortis avaræ
Occurris, LEOPOLDE, minis: punduſque ruinæ
Æquali cervice ſubis. jactura negatæ
Stirpis ab indomito penſatur pectore. proles
An tenuis ſors victa fuit? quæ pignora curet,
Hæredem forti potis eſt qui pectore victam
Scribere fortunam? quæ tempora, longa Nepotum
Sponderet Soboles, non ullo labilis ævo
Annorum ſeries, æternaque ſarciet ætas.
Sed non paſſa diu fortis Germania labi
Sceptra ſibi; viduoſque ſitu langueſcere Faſces.
Tot commota malis, Cœli qua parte nitentis
Tollit adoratas mitis Clementia ſedes,
Urget iter; Sacrumque petit per nubila clivum.
Non qualis gelidi ripas fumare Tibiſci
Sanguine Biſtonio docuit; Dravumque, Savumque;
Pannonicos ultra fines cum Marte feroci
Lunigeras acies ageret; longoſque pararet
Matribus Iſmariis luctus, per mœſtá ſuorum
Funera: non qualis fallacia ſigna, doloſque
Comprimit Hungaridum; perjuraque caſtra coercet.
Telis dextra vacat; criſtarum errore comantum
Non galeæ laſcivit apex; ſed languida greſſu
Invalido, & palla ad talos effuſa nigranti.
Mox lacrimis aggreſſa Deam, genibuſque voluta
Singultantem animam gemebunda reciprocat ictu
Perpetuo, fletuque genas ſulcante, profatur.

Da-

Danubii miſeranda Parens, nec forte ſuperbæ
Degener Europæ ſoboles, tua limina, Virgo,
Ingreditur ſupplex, ſedes reditura relictas,
Aut ope, Diva, tua, fortis Germania victrix,
Aut nulla. curis agitant ſuprema malorum
Triſtibus; extremique vetant conſiſtere caſus.
Tu ſervare potes; tu perdere ſola dolentem:
Elige, utrum malis. non exaudita perivi.
Quid mihi nam reliquum? quæ Numina laſſa fatigem,
Obſiſtat quando ipſa meis Clementia votis?
Non petimus, celſo dejectos culmine Dacos;
Littora non Scythici populata Boryſthenis, olim
Quæ mihi læta dabas. mihi non proculcet Abydum
Miles; Hydaſpeaſve vehat meus Iſter arenas.
Non equidem miſeræ tantum ſperare licebit;
Nec mea me fortuna ſinit. tu Cæſaris Aulam
Ne prohibe, tot avis digno pubeſcere fœtu,
Defeciſſe ſinas nec amatæ ſtirpis honores.
Quippe nec indignum, gentis ſi geſta rependas,
Æternùm vixiſſe genus. tibi militat omni
Relligioſa ſinu ſoboles. mihi teſtis Iberæ
Non humilis Dominator aquæ; cui plurima ceſſit
Barbaries; frontemque ſacras luſtrata per undas,
Innumeris ſuperas arces cultoribus auxit.
Si rapis Auguſtæ prolis tu germina terris,
Me rape (nam merui) terris. hæc fata, fluentes
Ingeminat fletus. ſed non averſa petenti
Annuit, & vultus Clementia pandit amicos.
Mox ait. Æternum ſtatuunt tibi Numina Regnum,
Ne dubita; Natura novos tibi ſudat in Orbes:
Me cape Fortunæ pignus. ſedet Auſtria toto
Corde mihi, qua thure novo mihi ſemper Eois,
Oc-

Occiduiſque calent vigiles altaribus ignes.
I, ferrugineas genus implacabile Parcas
Imperiis inviſe meis: mihi nota doloſi
Livoris facies, noſtramque imitata Sororem.
Auſpice me, Clotho ſceptris æterna laboret
Stamina Cæſareis; fulvo ſed clara metallo
Penſa fluant; filoque Tagus decreſcat in uno.
Det ſobolem terris invicto Marte potentem,
Ignibus incoctam generoſis, cui fluat omnis
In vultum Charis, & mentis prædivite cenſu,
Sidera qua tumeant, Orcus fremat omnibus umbris,
Auſtriacam. dixit: prono Germania lapſu
Vivere teſtatur: mox ebria ſorte futura
Turget; & abſentes ſpe præcurrente triumphos,
Maturat celerare gradus. jamque urget ahenos
Parcarum poſtes, & inexorabile limen.
Ut nigræ patuere fores, & mortis opacæ
Hoſpitium ferale, ingens; Lethęus oberrat
Quod ſopor, & placidis umbroſa ſilentia pennis;
Extemplo magni ſic incipit Arbitra Rheni.
Turba, malis ſaturata meis, quam Livor adegit
Me petere, Auſtriaco mihi debita germina ſceptro
Dum præciſa negas; dedit has Clementia leges.
Cæſaream in ſobolem ſtamen Regale perita
Arte laborandum; liventi fila reponat
Quæ toties lacerata manu. vulgaria veſtris
Vellera de calathis non poſcimus: aurea eburnam
Stringat lana colum: totas huic exere vires:
Cæſareo, ſatis hoc, ſolio ſervire memento.
Dixerat. extemploque truces parere Sorores;
Nam patuere doli, & picti Livoris imago.
Seſe operi accingunt: denſo ſtant ordine nixæ
Sę-

Sedibus horrificis; numeroſaque vellera circum,
Sed pretio, & variis diſtincta coloribus adſtant,
Qualis quæque ſuis. pars conformata minacem
Fulgurat in chalybem: pugnaces inde Gradivus
Promit ad arma viros: veſanum hæc lana Typhœum
Immiſit Cœlo; velox hinc ortus Achilles,
Dulichiique Duces, & quot concurrere bello
Xanthus, & Ogygiæ viderunt agmina Thebæ.
Sed contra in graciles vernat pars altera flores;
Atticaque Hyblæis permixto vere maritat
Mella roſis: ſpecie hinc ſurgit memorata Juventus,
Hinc quæſitus Hylas, funeſtæ & flamma Lacenæ:
Hinc tuus, heu! primâ præreptus, Phæbe, juventâ,
Ardor, Amyclides: atque hinc ſtultiſſimus unus
Qui propriæ periit formæ rivalis ad undas.
Purior aſt aliis micat ignis. Pallade multa,
Atque animo pars illa valent: hinc vidimus olim
Murmura Cecropiis effervere docta Lycæis:
Divini haud alio ſurgunt de ſtamine Vates:
Seu fera bella canunt, afflati numine ſacro;
Fronde tua nitidos ſeu vincti, Phæbe, capillos,
Aonidumque choros, & Theſpia Sacra frequentant.
Hinc etiam puras veniunt in luminis auras,
Qui fandi egregii Authores, fera pectora dulci
Eloquio mulcent; blandoque optata reſolvunt
Ora ſono; docilisque Fori moderantur habenas.
Ebria ſed Tyrio fulgent quæ murice, gignunt
Vellera terrarum Dominos; quos purpura veſtit;
Evehit & ſolùm Superis ceſſura poteſtas.
Ergo nocte ſatas ea poſtquam cura Sorores
Solicitat, generi regalia ducere penſa
Auſtriaco; atque omni ſtamen ditare metallo;
Omni-

Omnibus è calathis, quæ ſe pulcherrima produnt,
Fila legunt; miſcentque ſimul; dumque aurea cantu
Licia fatidico ſociant, felicia prolis
Auguria unanimi concordes carmine pandunt.
Creſcite in Auſtriacas, o ſtamina, creſcite, palmas.
Prome diem radiante coma, viſure beatas,
O Titan, Cunas: terris tibi fulgurat ardor
Æmulus; & magna dudum te luce laceſſit.
Tu quoque, Teutonicæ Regnator belliger undæ,
Rhene parens, teſtare diem, quem ſęcula laudent,
Invideantque ſimul: magno tibi nomine ripa
Murmuret; & plauſu fluctus imitare marinos.
Creſcite in Auſtriacas, o ſtamina, creſcite, palmas.
Naſcere, delicium Charitum; columenque, ſaluſq;
Terrarum, & viduis ſolamen amabile terris,
O Superis dilecte, Puer. cum firmior ętas
Durabit teneros annis melioribus artus,
Pannonici Faſces, poſitis & Dacia bellis
Te Regem accipient; totis tibi ſerviet ingens
Danubius ripis; ſeptémque per oſtia pręceps
Sub tua jura fluet; Getici nec vincula paſſus
Littoris, Euxinas exibit major in undas.
Creſcite in Auſtriacas, ò ſtamina, creſcite, palmas.
Quantus erit ſudorque viris, clangorque metallis,
Cum fera Pannonicos complebit Thracia campos;
Milliaque effundet, quot nec Marathonia tellus,
Nec Salamis tecto vidit ſilveſcere ponto,
Cum portentoſas ageret pharetrata catervas
Perſis, & innumerę fremerent in prelia puppes!
Sed veluti Euphratem, cymba male tutus in una,
Ductor Achęmenius rediit, cum panderet auris
Tota ſinus tremebunda abies; quę ſola ſuperſtes
Ni-

Nimirum de Claſſe fuit, mirantibus undis,
Helleſpontiacum modo quæ prætexuit æquor;
Non ſecus, inducent ſævis cum Teutonas armis
Bojarius, Lotharuſque, Duces, & grande potentum
Allobrogum decus, Eugenius; per tela, per ignes
Odryſiæ malè ſigna ferent fugitiva phalanges.
Mœſia relliquias tenues mirabitur hoſtis,
Quem malè ſuſtinuit totis non pervia campis.
Creſcite in Auſtriacas, o ſtamina, creſcite, palmas.
Blande Puer, titulos, laudeſque æquabis Avorum,
Maſcula quos virtus, & ſemita dura laboris
Extulit ad Superos. niveis te ſacra lacertis
Relligio, te cana Fides, Pietaſque, Pudorque
Amplexu refovent; & corda ſequacia fingunt,
Ingenio formantque ſuo; primiſque ſub annis
Montoſum virtutis iter, damnoſaque monſtrant
Gaudia, & incautis animis, molliſſima Siren,
Quas ſenſim ſtruit inſidias fugienda Voluptas.
Invicti demum veſtigia clara Parentis
Oſtendunt: docilem pulchræque cupidine laudis
Exacuunt mentem: non degener ipſe verendos
Vincis avos; veræque flagrans Virtutis amore,
Impiger invadis, ſignat quem Gloria, callem.
Creſcite in Auſtriacas, ò ſtamina, creſcite, palmas.
Talibus auguriis, læto & modulamine Parcæ
Auſtriacæ Sobolis laudes, Cunaſque ſecundant.
Sed tu, Magne Puer, factis præſagia vinces
Fatidici cantus. ſpero hæc: &, ſidere dextro,
Strymoniis dum vincla paras innectere ripis,
Aonio memores tibi paſco in littore lauros.

VATICINIUM
JOSEPHO AUSTRIACO

Romanorum, & Hungariæ Regi, &c.

Dictum in Aula Maxima Collegii Romani.

CARMEN V.

Illu-

Illuſtriſſimo Celſiſſimoque Domino

ANTONIO FLORIANO

S. Romani Imperii Principi de Liechtenſtein Nicolſpurgi, Tropavii, & Jagerendorfii in Sileſia Duci, Comiti de Ridberg, &c. S. Cæſareæ Majeſtatis ad Apoſtolicam Sedem Pro-legato.

CAROLUS DE AQUINO FELICIT.

FESTIVUM *Carminis Præſagium*, quo fauſtiſſimam JOSEPHI AUSTRIACI ROMA-

norum Regis inaugurationem ſolenni gratulatione, Collegii Romani nomine, celebrare contigit mihi, Tuo inſignitum Nomine prodire geſtit in lucem, Celsissime Princeps. Ad efferendam Carminis tenuitatem cum Argumenti majeſtate Tui claritudo nominis egregiè conſpirat. Nihil certè ad illius commendationem glorioſius, quàm Regis tot inter triumphos, ac majores etiam in ſpes editi decora recenſere; Principis verò generis claritate, integritate morum, dexteritate, prudentiaque in rebus agendis laudatiſſimi patrocinio illuſtrari.

Carminis Argumentum.

JOSEPHUM AUSTRIACUM evolutâ proximè Hyeme Romanorum Regem renunciatum, jamque, ut ominari jure optimo licet, Orientis Imperii candidatum, magnum alterum Conſtantinum, feſtivo præſagio ſalutamus. Poëtici ſeriem vaticinii ex veteri Hiſtoriâ deductam ſubjicimus. Flavius Conſtantinus Magnus Imperator, ſubactis Imperii æmulis, Sapientiæ divinæ, cui, Regnorum utique moderatrici, Arbitræque, utriuſque Imperii titulos referebat acceptos, Templum Conſtantinopoli ponit. Illud opere picturato exornare dum ſtudet, ætas earum artium rudis obſtabat. Tum Divina Sapientia dicatum ſibi Templum Cæleſtium Procerum miniſterio depingi jubet; Regnorumque ſerie, ac demùm Auſtriacæ Familiæ victoriis illuſtrari. Imperator de ſuâ poſteritate, exituque Religionis in futuras ætates pridem ſollicitus, Cæleſti Aulico coloratam futuri temporis Hiſtoriam explicante, prægeſtiit, Romanum Occidentis Imperium, poſt longas ſæculorum viciſſitudines, in Auſtriacæ Familiæ Principe Orientis Imperio iterum jungi: ac veluti novum in JOSEPHO AUSTRIACO reſtoreſcere Conſtantinum.

CARMEN.

AUSTRIACO quid certa ſequi Victoria Faſces;
Quid ſtabili, nam rarus honos, portenderet Æther
Illecebrâ ſortis; quid tela; quid irrita nunquàm
Vota Ducum; longique fides illæſa ſereni;
Addita Pannonicis titulis quid Dacia; Dacis
Mœſia; perpetuis quid non laſſata triumphis,
Et tanto demum peteret Fortuna paratu;
Tandem ſcire datum: cæcâ caligine tectos
Fatorum vultus ſoboles Auguſta revelat,
Quæ pridem Hungaricis, nunc Faſcibus aucta Latinis,
Regna animo ſuperat, quę vix bene computat annis.
Principis ut chlamydem irradiet, ſaturetque decoro
Murice, non Tyrio liveſcit lana veneno,
Oebaliæve ardent conchæ; ſed purpurat Iſter
Strage Aſiæ: Odryſiâ ſolium Regale ruinâ
Erigitur; lapis Eoâ non lectus in undâ,
Victa notant ſed Regna diem, quem veſtra ſerenant,
Credite, non violant, Scythicæ, ſuſpiria, Matres;
Plaudit & invito dum rorat Thracia luctu.
En fauſtum titulis aperit regalibus annum
Bruma rigens: inſueta nives ſenſere ſolutæ
Gaudia; flammanti glacies incenditur Oſtro;
Et mediis laſcivit Hyems trabeata pruinis.
Fallitur, indecorem quiſquis tranſcurrere Brumam
Conqueritur; fœdis non illa ingloria nimbis,
Ignavoque ſupina gelu per lenta ſeneſcit
Otia, difficileſque peti faſtidit honores:
Et glaciem ſuus ardor habet; pro CÆSARE fervet,

Soli-

Digitized by Google

Solibus æſtivis non degener illa. triumphis
AUSTRIACIS pars nulla vacat; ſi diruit arces,
Agmina ſi cædit, ſi Regna intercipit Æſtas;
Reges Bruma parit: lauro viridantia ſerta
Illa metit; frontes ſed præparat iſta Coronis:
Illa laborantis decerpit munera Martis;
Æſtivi florem ſed colligit iſta laboris.
At Puerum Regnatorem nova deſtinat Oſtro
Semita: ſanguineâ non ille aſpergine lætus
Regia per clades mercatur ſerta; ſed ipſa
Regna fremunt,properantque capi;congeſtaq;Sceptra
Lactentem invadunt penè ad Cunabula Regem,
Prævertuntque diem. Reges, & Regna vetuſtas
Mutavere vices: jam non Rex Regna requirit;
Regna petunt Regem; & fuerat quæ Principis olim
Ambitio, notuſque ardor, nunc incipit eſſe
Regnorum. ò utinam tali ſis Thracia voto
Ambitioſa diu. noſtras optare catenas
Pergite, felices Populi: ſua munera terris
Continuent Superi faciles; habeantque, quod optant
Cæſareæ, Scythicæque acies; pars omnia vincat
Altera; ſed placeat ſemper Victoria victis. (tus
Tu modò(noſco etenim teneros ſe quanta per ar-
Gloria Majorum verſet) reſonantia quamvis
Claſſica magnanimæ biberent jucundiùs aures;
Blanda licet Mavors agitet præcordia, Turres
Atque fremant tenero ſub pectore Bizantinæ;
Annue, fatidici paulum modulamine cantus
Frangere Gradivum implacidum. Chironis in antro
Talis erat, ſi vera fides, quem vincis, Achilles.
Ille, licet primis jam præſudaret ab annis
Dardaniæ, & tacitâ quateret jam Pergama curâ,

Errantem fidibus dextram innectebat eburnis;
Semifer & Cuſtos Trojæ cum Fata referret,
Ignis & Iliaci præſagia; protinus ille,
Ignarus caneret torvus quæ bella Magiſter,
Grande melos cantu repetens, cytharâque minori,
Trojam iterum, læto reſonabat pectine Trojam
Parvulus, everſamque Aſiam, & ſua facta canebat.
Auſpice jam Cœlo,& ſocia arma ferentibus aſtris,
FLAVIUS * Occiduum bello pacaverat Orbem.
Nec pietas generoſa Ducis perſolvere grates
Cunctatur meritas Superis ſua Caſtra ſequutis.
Ille tibi, rerum genitrix, quæ maxima nutu
Regna moves, fons primævi, Sapientia, Veri,
Templa locat, reſono quà Bizantina profundo
Urbs tonat,& vaſtâ geminum Mare protegit umbrâ.
Occurrit Cœlo, cognataque ſydera pulſat
Culmen adoratum; Regnatricemque ſuperbis
Turribus, & celsâ teſtudine deſpicit Urbem.
Olli multa Paros decrevit; multa nitentes
Cæſa ſinus Ephyre, maculoſaque marmora Lesbos
Prodigit. ignavo nec inermia ſurgere niſu
Saxa putes: ſacras bene ſi perpenderis ædes;
Præſidium hìc ingens, dubiiſque adamantina Regnis
Sepimenta vides, & inexſuperabile robur.
Turribus æratis nimiùm ne fidite, Reges;
Fallit ſæpe fidem duplicis cuſtodia muri.
Extruite immanes arces; horrentia valla,
Haud equidem moror, ignivomis ſaturare ſagittis
Tendite; ſed Superis primùm, Templiſque ſalutem
Credite Regnorum: nequidquam turris ahenæ

It

* *Conſtantinus Magnus.*

It Cœlo criſtatus apex, & fœta metallis
Mœnia inhorreſcunt': fragilis tutela timorum eſt;
Cœlicolûm ſi fœda nigro laquearia fumo
Sordeſcunt; aras rarâ ſi nube vaporat
Parcus Arabs: nudis Pietas & cenſibus alget.
Perge pium totis LEOPOLDUM tollere pennis
Fama; triumphato non tam quòd victor ab Iſtro,
Mœnia ſemirutæ ſolido de marmore Budæ
Prætexit, reparatque tuę ſpecioſa ruinę
Vulnera, Taurunum; quàm Templa niteſcere cultu
Quòd jubet ille novo, ſacros & luſtrat in uſus
Dite profanatas aras, Cæloque maritat.
Arcibus innumeris, CÆSAR quas erigit, hoſtes
Mortales ſuperat; Templis ſed Numina vincit,
Expugnatque pius: ſupplex hinc obſidet aſtra,
Et quatit ęthereas placidis impulſibus arces.
FLAVIUS interea doctis animare figuris
Cycladis auratę textum, & contermina Cælo
Templa parat: neque enim Delubri gratia ſimplex,
Majeſtas nec nuda placet. ſed nulla per Orbem
Par operi manus: ingenium, curaſque fatigat
Nequidquam Magnus: ſęvis exercita bellis
Deſpicit ingenuas artes, non excolit ętas.
Atque ea ſolicito CÆSAR dum pectore volvit,
Altera ſupplicio trepidum graviore remordet
Cura Ducem: Regnis veniant quę Fata paratis,
Quis modus Imperio; feros viſura Nepotes,
An formidatos rurſum paritura Tyrannos
Sceptra regat, dubitat: fidis ibitne ſuperſtes
Relligio populis, & poſtera ſęcula cultu
Viſet inoffenſo, terris an pulſa recedat
Rurſus, in ancipiti eſt, feros dum proſpicit annos,

Sortis & ingenium longo jam callidus uſu
Æſtimat. incertum ambigui caligo futuri
Torquet, & occultis exercent ſęcula curis.
Principibus nunquam ſolis regnare licebit.
Regni conſortes alios ſi bella repellant;
Invadit Faſces ſocius timor: ille Curules
Æquat cum Domino, & ſolio dominatur eodem.
Providus ęternâ conſanguinitate ligavit
Sceptra, metumque Deus, timor, & metuenda poteſtas
Naſcuntur magnis concordia ſydera Regnis;
Acrior illa ſuos hoc frigore temperat æſtus.
Sed non paſſa Ducem lento tabeſcere morſu,
Conſilii fęcunda parens, Sapientia; gratas
Perſolvitque vices. Caſtris deſponſa Latinis
Relligio memori non unquam pectore Divę
Excidit, & lato Templum quod fulgurat auro,
Sed pietate magis. Cæleſtis protinus Aulæ
Imperat acciri Proceres; tum, pergite, dixit,
Templum auguſtũ, ingens, noſtro quà nomine ſurgit
Littore Threicio. Cœlo occurrentia ſaxa,
Incultoſque novis animare coloribus arcus,
Vos manet egregius ſudor. quæ norma, quis ordo
Imperiis, longo quidquid nos luſimus ævo
Orbe ſuper, ventura olim quid proferet ætas,
Flaviaden muti doceat facundia ſaxi;
Fataque Regnorum, dubiâ quę mente requirit,
Muneribus legat ipſe ſuis. ſit meta laboris,
Delicium Superûm, LEOPOLDI AUGUSTA propago;
Eoos iterum Magno quo Principe Faſces,
Faſcibus Occiduis jungi mirabitur Orbis.
Vix ea. Sydereos labor inclytus urget Apelles.
Ut quęrat, doctâ quos miſceat arte, colores
Inge-

Ingenioſa manus, gremium non Tethyos Indę
Invadit; gemmantis opes non conterit algę,
Flaventiſve luti pretium, aut ſtellantia ſaxa
Eliquat: aſtrorum jubar immortale colores
Suggerit: in flavum Titan, argentea Phœbe
Solvitur in niveum; Saturnum plumbeus haurit,
Ignitus Martem; ſi ceſſent ſydera, curvo
Una omnes complexa ſinu Thaumantias offert.
Jamque renidentes camerati fornicis arcus
Luce nova radiant; picturatuſque coruſcat
Hinc, illinc vertex; ſudant immania ſaxa
Ferre ſinu tot Regna; brevi tot claudere gyro
Sęcula. dum Templi penetralia fortè reviſit
FLAVIUS, attonitos nova per miracula volvit
Huc illuc oculos. animo ſed plura moventem
Occupat ęthereę ſocius nitidiſſimus aulę.
Felix, impendunt vigiles cui ſydera curas:
Votis ecce tuis ſtudio certante laborant
Artifices Superi, CÆSAR; ſi terra negavit
Deſidioſa ſuos: dubiæ pręnoſcere ſortis
Si caſus amor eſt; hic mecum conſule Faſtos
Regnorum; fatis animos & paſce futuris;
Jam nunc AUSTRIACIS & cedere diſce triumphis.
Fornicis aurati ſummo pars margine longè
Quà refugit, ſenſimque gradu fallente recedit,
Exercetque dolos, & opes mentita repoſtas
Ulteriora oculis, etiam dum deficit, offert,
Regna vides, gravis Aſſyrio quę condidit Orbe
Euphrates: veſtris animis prior ille catenas
Molitus, docuitque genus ſervire ſuperbum.
Cerne Semiramias longo rareſcere turres
Pulvere, & inſanos, poſuit quos fœmina, muros,
Marte

Marte potens, majorque ſuo quę credita ſexu;
Perdita ſed luxu, partos quoque perdit honores.
Degener ille magis, qui fœda exempla ſequutus,
Ultimus Aſſyrios funeſtat imagine Faſtos.
Nec mora: deliciis victam pede proterit aulam
Meda phalanx; ſed & ipſa tuis ceſſura pharetris,
Perſis. Achæmenios Faſces, regnataque Cyro
Bactra vides: longo Arſacidę ſtant ordine Reges,
Illuſtres animę, queis celſior aſtra Niphates
Impetit, exuviiſque tumet pharetratus opimis,
Et ripas lauris victricibus umbrat Araxes.

Nulla fides ſceptri radiis; & Regna laborant
Morte ſuâ. inſano attollit ſe Gręcia faſtu,
Fręna triumphato pręceps imponere Mundo.
Per medias acies, nudoque micantia ferro
Agmina, Pellęus quantâ ſe mole Tyrannus
Ingerit, æternos Divûm mentitus honores.
Nimirum ſimulacra ſui ſi talia vultus
Noſſet Alexander, toto non anxius Orbe
Artificem, magni ſpeciem cui crederet oris,
Quæreret; atque ſuum dedignaretur Apellem.
Spes Juvenis longas, & vota immania Regno
Eludit Fortuna brevi. jacet ecce Latinis
Præda Aquilis laceri Imperii diviſa poteſtas;
Spe dubiâ infenſos fallax dum Roma Tyrannos
Lactat, & occultis mentitur fœdera bellis.

Hinc toto complexa ſinu Fortuna Curules
Romuleas, cunctas & ſceptra umbrantia terras.
Quantus honos Urbis, decorat ſeu Conſule Faſtos,
Seu parit AUGUSTOS! avido quos lumine, CÆSAR,
Dum luſtras, numeraſque Duces, & fortia bella;
Te quoque Principibus permiſtum noſce Latinis.

Hic

Hîc tibi in Heſperios hoſtes fera bella paranti
Porrigit arma favor Superûm ; non ære rigentes
Tergemino clypeos , crebriſque nitentia flammis
Spicula ; ſed Siculis ignota incudibus arma ,
Emeritæ ſimulacra Crucis : micat advena Cœlo
Pœna ; diem , rutilo melius Titane , colorat
Nobile ſupplicium : extremas procurrit in oras
Zona ſinu niveo, Cœlique Oracula pandit ,
Fatiferas inſcripta notas ; Hoc auſpice Signo
Victor eris : nova CÆSAREIS Inſignia Caſtris
Hinc micuere Cruces : felix it teſſera belli
Carbaſeas intexta nives ; elataque Cœlo
Sentit adorantes Zephyros , dum Signifer auris
Ventilat argutis læti præſagia Martis ,
Attollitque fidem Superûm : tum curvat ahenas
Relligio galeas , ſenſimque afflata recenti
Caſtra Deo ; pietas ultra thoracas anhelat
Fervida ; feſtivis nullę ſine motibus haſtæ ;
Et lęti nulla ceſſant de caſſide fletus.

Omina nec rerum eventus Cęleſtia fallunt .
Hîc tibi Licinium ſervili compede miles
Atterit : hîc Tyberim galeis victricibus haurit ,
Funere dum gelido præceps Maxentius undas
Opprimit ; & vero Tybris Phaetonte ſuperbit ;
Fabula ſi mendax magnæ ſplendore ruinę
Eridani ditavit aquas . nunc diſce futuri ,
Magne , vias Fati . domiti patrimonia Mundi
Tergeminam in ſobolem ſcindis ; licet illa ſuperſtes
In longum dubios Faſces non proferet ęvum .

Lucis inops ętas , inimicaque ſęcula Vero
Hinc fluere incipient ; cum proteret impia ſacros
Relligio Superûm cultus : ſive illa Tonantis
Uni-

Unigenę Soboli divinę ſtirpis honores
Invidet, & parili Genitorem pignore fraudat;
Sive tuos minuit, ſpirabile Numen, amores;
Stagnat ſive novis, errorum Lerna, venenis.
Nec Superi ceſſant meritâs depoſcere pœnas.
Protinus horrentes Cimbri, potator & Albis,
Et quicumque tuos, glacialis Viſtula, campos
Incoluere, ruunt; viles fluxere catenę
Hinc Regnis, Europa, tuis; hinc ſerva recenſes
Barbaricos Reges: ſic Relligionis avitę
Deſertorem animum, & Fidei perjuria ſolvis.
Scilicet aſperiore flagro ſi perdere terras
Feſtinat violata Themis; non clauſtra relaxat
Imbribus ęternis; flammâ non vindice ſęvit;
Sed, populos quæ ſumma manet vindicta nocentes,
Pallida ſanguineis diſpenſat Regna Tyrannis.
Ultima ſe faſtu ſoboles Othomana ſuperbo
Evehit, & nomen titulis Regalibus infert.
O pudor! horrentis Scythiæ qui natus in axe
Exercebat agros Populus, ſubmittere ſævis
Europamque Aſiamque ferox jam cogitat armis.
En multos nova Roma ruit dominata per annos,
Threicii Regina Maris, quam nomine ſignas,
Magne, tuo: Pharius captivo gurgite Nilus
Servit, & illimes Jordanes decolor undas.
Imperio Cyprus mox addita; Cretaque toto
Turpe jugum lacrymata mari. Victoris iniqui
Nec ſaturata fames. rapidis labor ultimus armis,
AUSTRIA. jamque acies trepidam lunata Viennam
Aggere ferrato obnubit; jam major iniquis
Exulat AUGUSTUS Fatis, poſitâque verendus
Majeſtate magis. Fert nobile nocte ſilenti
De-

Depoſitum currus; miſeræ loriſque quadrigæ
Terrarum grandes mutat LEOPOLDUS habenas.
Perge tamen felix; vel ſic, AUGUSTE, triumphas,
Et palmis metiris iter; tuque improbe Livor,
Exuvias ne quære, catenatoſque maniplos:
Clarior hoſtis adeſt; duro laqueata metallo,
Victa triumphalem ſequitur Fortuna quadrigam.
FLAVIUS errantem fugitivo CÆSARE currum
Ut vidit, tanti caſus miſeratus amaros
Ille Ducis, mæſtâ contriſtat imagine vultus.
Jamque diu triſti collectum nube dolorem
Egerit in lacrymas tandem. Tu, CÆSARE viſo,
CONSTANTINE, gemis; ſicco qui lumine labi
Eoi decus Imperii, tua ſceptra, tuliſti.
Ergone quas lacrymas Geticis non diruta flammis
Regia Flaviadum, quas non extincta propago
Promeruit, LEOPOLDUS habet? ſed triſte gementem
Aliger obtutu recreat. Fœdare ſerenos
Parce, refert, vultus: curru non CÆSAR in illo;
CÆSARIS at fugiunt immitia fata: ſecundos
Jam meruit Superos adverſis cognita virtus.
Scilicet obſeſſam pudibundus deſerit Urbem,
Prędæ Miles inops, & vulnera ſola reportat;
Non has exuvias, thalamis non iſta maritis
Munera pollicitus. tremit anxia turba; metuque
Præcipitante fugam, per fœda paludibus arva,
Per nemora indecores fruſtra cælantia curſus,
Turpe retexit iter; Scythicâque è ſtrage calentes
Non ſemel horreſcit, nuper quos terruit, amnes.
Cladis inexhauſtę pretium Strigonia pandit
Victa ſinus; tum valla ſuper Neoſelia nidos
Victrices poſuiſtis Aves; lacerataque ferro

Tu

Tu quoque Buda ferox, & turgida Marte ſecundo,
Procumbis, veteres ultra nec ſurgis in iras.
Altus equo Lotharus ducit per hiantia greſſus
Mœnia. frontis honos, oculiſque, elataque cervix
Diſſimulant mortale genus; vomit aurea flammas
Caſſis, & erectâ gelidus timor errat in haſtâ.
CÆSARIS ante pedes famulus quòd volvitur Iſter;
Deſilit immenſę revolutus culmine ſortis
Quòd Geticus furor; Imperio quòd reddita ſervit
Mœſia Teutonico; poſcit quòd fœdera Dacus;
Illyrico raræ niteant quòd littore Lunæ,
Huic debes, Europa. ſuis quem gloria bigis
Tendit Abydenis victorem, Aſiæque ſuperbæ
Dum populis inferre; anceps ſtetit aëre currus
In medio, dulci captusque errore viarum,
Grandem animam, & domiti ſpoliis Orientis onuſtam
Invexiſſe Aſiæ dum credidit, intulit aſtris. *
Cælicolæ plaudunt; tenduntque audire triumphos
Vulgantem Hungaricos: avidâ Solymeïus aure
Ante alios, conſanguineos Gothefridus honores,
Cognataſque bibit laudes; ſeſeque Nepoti
Collato fruitur; Jordanem comparat Iſtro;
Hungariam Syriæ; & gaudet, ſe Judice, vinci.
Interea tanti Germania funeris alto
Pectore diſſimulas vulnus; galeâque madentes
Caſtigas oculos; &, quod veſtigia magni
Clara Ducis ſignant, Lotharâque inſcribitur haſtâ,
Carpis iter belli. Auſtriacis jam Thracia plauſtris
Arva ſonant: it mæſtus aquis Rhodopeïus Hebrus,
Aſpe-

* *Caroli V. Lotharingiæ Ducis, Summi Imperatoris interitus.*

Aſperà ludentis Fati, imperiique cadentis
Nuncius Oceano. Bizantia mœnia fervent
En tibi Teutonico de Milite; ferrea latè
Poſſidet arva ſeges; neque enim generoſior unquam
Sudor iit. quantus reſonat per littora clamor,
Qui gemitus, laceras victrix Germania turres
Dum tenet, & Lunis Aquilæ micuere revulſis!
Occidit Imperii felix prædator Eoi
Ille diu Populus; latiſque amplectitur ulnis
AUSTRIA pacatum geminatis Faſcibus Orbem.
Tu verò obtutu, CÆSAR, dum ſingula luſtras,
Heroem ſi noſſe cupis, cui ſceptra parantur
Grandia, qui magnis tibi fulgurat æmulus auſis;
Ecce tibi ante oculos LEOPOLDI AUGUSTA refulget
Progenies: ſaturare licet tibi Principe viſo
Lumina, & egregios animi deprendere cultus.
Quantus in ore nitor! niveâ quæ gratia vernat
Fronte ſuper! quanto radiantur lumina Cœlo!
Forma probat genus AUGUSTUM; ſtirpiſque ſuperbæ
Ampla per immenſum clareſcunt ſigna decorem.
Effera, credo equidem, ſi tales Thracia vultus
Vidiſſet, tanto non ſanguine decolor iret
Danubius: quidquid tot jam per funera partum eſt,
Extorſiſſet amor: tot cladibus, AUSTRIA, malles
Parcere. Regnorum pingues avertere prædas,
Odryſii raptoris opes, Geticique ſuperbos
Imperii Faſces, Aſiamque evertere, vultu
Hoc ſolo poteras. radios ubi mitia vibrant
Lumina, quis tantus bellator cedere nolit
Ocyus? & pulchræ titulos meruiſſe ruinæ?
Olli ſi nec dum validi flos integer ævi
Umbrat inauratâ teneras lanugine malas;

Au-

Auguſtas tamen umbra genas ſpecioſior ornat,
Laurigerâ quæ fronte venit. Clementia vultus
Sola tamen tenet; & cunctis violentior armis,
Allicit, & vincit. Populi, properate ſerenos
Principis ad nutus; non expectate minantem;
Pergite, dum mites animi, dum mollior ætas,
Spirat adhuc dum multa genis Neoburgica Mater;
Et nondum toto LEOPOLDUS regnat in ore.
Vive diu felix, Soboles AUGUSTA, tuiſque
Adde Aſiam, quæ ſola manet te gloria, palmis.
Parce tamen Libyam bello tentare; triumphis
Illa vacet pars ſola tuis. volventibus annis,
Regia cum tædis radiabit Ibera ſecundis,
Scilicet Auſtriacâ venient de ſtirpe Nepotes,
Axe ſub Heſperio, vaſtis quos Africa Regnis
Accipiet Dominos, totiſque verebitur undis
Maura Thetis. neu vana putes præſagia, fallax
Quà tractus oculis ſpondet Pictura remotos;
Occidui claſſem ingentem per Cærula ponti
Proſpice, Flaviade; & longos caneſcere fluctus.
* Puppe ſuper, multo quæ picta ſuperbit in auro,
Imperat & latè pelago, ſpes magna ſuperbæ
Navigat Europæ: littus Neoburgica Virgo
Tendit ad Heſperium. Non Indæ pallida gazæ
Munera fert Claſſis: flagras cognoſcere merces,
Quas vehit? innumeros fortunatiſſima Reges
Hic habet, & gemino Hæredes Hiſpania Mundo.
Aliger hæc fatus, niveo veſtigia tractu
Signat, & ad Superos paribus ſe ſuſtulit alis.

Prin-

* *Conciliatæ per id tempus Nuptiæ inter Carolum II. Hiſpaniarum Regem, & Mariannam Neoburgicam, quam Regia Claſſis ſplendidiſſimo comitatu in Hiſpaniam vexit.*

Principe in Auſtriaco, factiſque ingentibus hæret
FLAVIUS, atque ſuas credit revireſcere palmas.
Mox Cœli monitis plenus, fatiſque futuris,
Lentus abit Templo. ſed greſſus unde recedunt,
Furtivi redeunt oculi; diviſus & ille
Fertur in oppoſitum: Picturæ, avulſus, inhæret
Parte ſui: ſpatiis ſed jam caligat in altis
Obtutus; longoque oculos dolet aëre vinci:
Lumina victa tamen ſupplet mens impigra; pompâ
Secretâ fruiturque animus, qui ſæcula curis
Metitur tacitis; ſeroſque interrogat annos.

HEROICORUM
LIBER SECUNDUS.
FABULA.
De Januenſi Cucurbita Saccharata.
CARMEN I.

QUA Mare Sardoum, Cyrneaque littora contra
Deſcendit placidas Pater Appenninus in undas,
Aſperaque adverſo latè natat umbra profundo,
Ruſtica Regna Ligon, ſi veri eſt nuncia fama,
Japetides tenuit, quo grande, Liguria, nomen
Dives habes; nondum reſoni turrita Segeſti
Clauſtra, nec Herculei ſurgebant ſaxa Monœci.
Non Baccho Tabiæ Colles, non conſita Cedro
Ora Remi, nitidam patrio nec marmore frontem
Tollebat mediis è cautibus Albigaunum.
Pulſa Mari magno Sabatia parva latebat,
Parva, ſed immenſas, luſtris volventibus olim,

Ocea-

Digitized by Google

Oceani viſura vias, Orbemque latentem.
Tu quoque, nulla patet Populis quâ janua magnę
Clarior Italiæ, ſilveſtribus horrida dumis,
Gramine vel ridens herboſo, pabula læta
Præbebas gregibus, feſſis Paſtoribus umbras,
Nec Ligures Faſces, nec habebas, Janua, nomen.
Namque ubi nunc vigiles turres, domitoque minantur
Caſtra mari, tutoſque ſinus Navalia pandunt,
Et curvo rixoſa fremunt commercia Portu,
Piſcator ſcopulo inſidens tunc ære recurvo,
Et tremulâ pictos captabat arundine piſces;
Nexilibuſque plagis vel prædam nactus, avito
Lintre leves caſſes, atque humida lina trahebat;
Retia vel notis abſterſa locabat arenis
Stratus ad æſtivum convexo in littore Solem.
Atque ubi regifico radiant nunc atria luxu,
Atque Alpina domus æquare cacumina certant,
Stramineas habuere Caſas, & frondea tecta
Paſtores; ſocias errabant Montibus altis
Ducentes choreas, & Carmina læta canentes.
Vallibus in mediis incultos ruſtica pubes
Exercebat agros, nullis agitataque curis
Aſſiduo tenuem victum ſudore parabat.
Hos inter poſtquam, jam multis debilis annis,
Eurytion placida reſolutus morte quievit,
Exigui pia ruris opes, & provida caſtos
Servabat Ligurina Lares; hoc nomine Conjux
Dicta fuit, teneris ubi primùm nupſit ab annis;
Nunc rugoſa licèt, licèt annis obſita, priſcum
Nomen habet; ſed non priſcum Ligurina decorem.
Olli ſolicitæ ſolamen dulce ſenectæ,
Filia bina fuit, geminato prodiga partu

Quas dedit, & parvos auxit Lucina Penates.
Sed quas una dies parili conjunxerat ortu,
Invida diſſociat morum diſcordia, diſpar
Dividit ingenium; ſtudia in contraria votis
Degeneres abeunt variis; non gratia formæ,
Non oris ſpecies, vitæ non convenit uſus;
Et ſi non eadem prognatas hora tuliſſet,
Nec Geminas illas, nec dixeris eſſe Sorores.
Altera nam pingui (Colochyntam nomine dicunt)
Arvina tremit, & ſegni rubigine tardos
Deſidioſa trahit vix demùm mobilis artus.
Pondus iners nocet ipſa ſibi; faſtidit & ipſa
Somnifera ſe tabe gravem. nam, parca laboris,
Dilatrixque operum, pigros noctesque, dieſque
Cuſtodit taciturna focos. Aquilonibus horrens
Quamvis ceſſet hyems, ſegnem ſua frigora rodunt,
Exedit & venis quæ bruma ſeneſcit in imis,
Concreto torpore rigens; non Mulciber illam,
Non flammis domet Æthna ſuis. Sed corpore craſſo
Pinguius ingénium. deformis inertia lentos
Illaqueat ſenſus, gelidus rigor alligat ora;
Aut ſilet, aut tandem ſi vocibus ora reſolvit,
Non fronti decor ullus adeſt, non gratia dictis.
Oderunt Charites morboſa ſilentia ſtultè
Servantem; oderunt Charites, Venereſque loquentem.
Sed contra graciles monſtrat Soror altera vultus,
Contractas exſucca genas, & corpore toto
Arida; ſed teretes artus, argutaque membra
Dulce movet; ſequitur greſſus comitata venuſtas,
Urbanique joci. nàm ruris agreſtia quamvis
Tecta colat, nil ruris habet; nomenque Meliſſæ
Fecerunt dulces, dulciſſima nomina, mores.

Ser-

Serviles curas operoſo intenta labori
Accelerat, cœnaſque manu concinnat inemptas,
Munditiemque domus curat, ſequiturque pudicæ
Imperium quocumque vocat, nutuſque parentis;
Non ignava quies, non otia turpia cordi.
Ergo plumatum vel agens ſtudioſa bacillum
Annoſas atro detergit pulvere menſas,
Deturbatque leves, quas texit aranea telas,
Everritque domum; nitidi vel fontis ad undas
Abluit exertis ſordentia lina lacertis,
Et refluis nunc merſat aquis, expanſaque jactat;
Nunc niveâ collecta manu per ſcrupea fontis
Labra terit, ſimul & nitroſo glutine tergit,
Pumiceo obnitens ſaxo; pulſatque, feritque:
Ac demùm digitis bis ter revoluta reductis,
Et compreſſa diu, magna vi flexa retorquet;
Illuvies donec, ſqualorque immundus, & omnis
Exſudet maculoſa lues; niveoſque ſecundi
Solis ab aſpectu, flagranti & lumine vultus
Accipiant, virides latè diffuſa per herbas.
Verùm ubi nox nigrâ condit caligine terras,
Stragula, carbaſeos, velamina frontis, amictus
Pervigili reſtaurat acu; ſilveſtria poma,
Far modicum cellis inducit; multaque pernox
Urget, avara dies quæ feſtinare negavit:
Suſtinet una domum. blandę ſed cura Meliſſæ
Prima fuit, Colochynta Soror. non moribus obſtat
Iſta ſuis tantùm, ſociat, jungitque Sorori
Quantùm fidus amor: ſuperat natura rigorem
Indolis adverſæ; nexu quam ſanguinis arcto
Cogitat eſſe ſuam, licet abſona forma repugnet;
Eſt ornata ſatis; quo ſe cognoſcit in illa,

Illud amat; vitiant qui frigida corda, ſiniſtros
Diſſimulare juvat, Fortunæ incommoda, mores.
Qualis avis, viridi quæ fixit in arbore nidum,
Robora ſi Boreas perſtringat nota, comaſque
Decutiat, tamen illa redit, frondeſque frequentat,
Integrat & veteres cantus; qui dulcia ſervant
Pignora, ſat credit mater ſplendeſcere ramos.
Illa ſuas Sociæ vires, & robur inerti
Sufficit, admonituque juvat, mulcetque, fovetque.
Nunc reſides animos, ignavaque pectora dictis
Incendit, mollitque rudem, tollitque jacentem:
Verba, ſaleſque ſuos nunc ipſa miniſtrat ineptæ;
Occupat & voces, reſponſaque pinguia ſupplet,
Dulciloquo ſtupidamque tegit, vel corrigit ore.
Otia præcipuè dextræ ceſſantis amantem,
Grataque ſecurę ſectantem commoda vitæ
Sublevat, & quæ Germanæ properanda manerent,
Hanc etiam duri partem ſubit illa laboris,
Aſſuetaſque manus operi, geminoque paratos
Explicat illa ſinus oneri. Sic dulce Sorori
Præſidium, columenque venit. Sed callida Mater
Ne malè compoſitas fraudes præſentiat, aſtu
Adjuvat ingenium. ſua munera ſcilicèt explet
Illa palam; vultum intereà ſpeculata Parentis,
Germanam furtiva juvat. tot gliſcere vires
Tardigradæ, & validum frigenti in corpore robur
Miratur Genitrix, æqualia munera natis,
Et curas partita pares. Nam ſæpius illa
Vicinos in agros cum primi ſolis ad ortus
Itaret, quò cura domus, & dura vocabat,
Exiguis quæ multa focis occurrit, egeſtas,
Digreſſu natas ſic fata reliquit in ipſo.

Vel-

Vellera, textilibus Calathis quæ plena relinquo,
Certatim jubeo fuſis deducite: primo
Veſpere dum redeo, niſi cuncta exacta reviſam,
Inſomnem ducet ceſſatrix improba noctem,
Penſaque longa trahet; nec plura locuta receſſit.
Extulerat vix illa pedem, Colochynta capillos
Cum ferit innocuos, & cædens turpiter ora;
Menè, Soror, dixit, digitos tenuare rotatu
Staminis immenſi? non ſi me noxia perdant
Fata, ſinam. luctu miſero commota Meliſſa
Pone metus, queſtuque, refert, abſiſte; gravabit
Me ſolam labor iſte, Soror. Fidiſſima noſtro
Tu lateri aſſideas; fletu corrumpere & iſtas
Parce genas; hilarem frontem, vultuſque Meliſſæ
Redde tuos, acuet nentem frons læta Meliſſam.
Seſe operi ſimul accingit; laterique colurnam
Innectit de more colum; quæ, vertice ſummo
Turbinis in morem modico curvamine ſecta,
Lina per inſertas recipit candentia rimas.
Et primùm digitis decerpit mollia penſa,
Vellit & obſtantes nodos, tricaſque, manuque
Allambens fingit: mox licia ducta coruſcum
In capulum glomerat; prægnantem & pollice buxum
Intorquet; crepitant digiti; micat orbe citato
Verticulum, & rapida tendit vertigine fila.
Si malè turgeſcunt implexis ſtamina villis,
Aſperaque obſiſtunt, udis admota labellis
Penſa domat, doctis demorſaque dentibus æquat.
Illa duplex maturat opus Sociæque, ſuumque,
Solaque fert, impar credas quod pondus utrique.
Ter deries memorant, cantu ſolante laborem,
Exoneraſſe colum. virgatis nulla quaſillis

Vellera ſed poſtquam ſuperant, jam veſpere ſero,
Se Ligurina domum, baculo comitante, ferebat.
Atq; ubi compoſitoſq; Lares,glomereſq;caniſtris
Surgere ſtamineos, numeroſaque licia vidit,
Occupat amplexu natas, & laudibus ornat,
Teque probat,Colochynta,magis: favet ipſa, juvatque
Te tua craſſities: tangit vis impigra Matrem,
Gratior & pingui veniens in corpore virtus.
Non ſe poſthabitam queritur formoſa Meliſſa,
Laudatamque minùs, ſegnem quin laudibus effert
Illa novis, tituloſque ſuos extollit in illa.
Illa ſtupet de more; ſuaſque, hîc ſtrenua ſolùm,
Exorbet laudes: ſed nec bona verba Sorori,
Non facilem riſum, non quidquam grata rependit:
Vis ea deſidiæ fibris increvit opimis.
Nec longi properans ſe temporis orbita vertit,
Cum Geminas iterum accerſit Ligurina, trahitque,
Agreſtes gazas ubi Cella, legumina, ſervat.
Proxima jam partu, dixit, vicina Lycoris
Languet, Lucinæ duros ſubitura labores.
Jure ſodalitii veteris viſenda parumper
Illa mihi: vos intereà purgate legumen,
Quod latę corbes, quodque angulus ille receptat;
Diſceditque ſimul. Simul & Colochynta querelas
Ærumnoſa graves iterat: tot pondera farris,
Loliaque, & magnos ſabuloſæ lentis acervos
Devovet, indigniſque domum clamoribus implet.
Fida Soror dictis męrentia pectora ſolvit;
Erigit alloquio ſpem lapſam, animoſque reducit,
Et vacuam ceſſare jubet. Sibi ſcilicèt uni
Muneris ingrati faſtidia longa repoſcit.
Nec mora: fagineâ diffuſa legumina menſâ
Expli-

Explicat, obſcuraſque fabas, vilemque phaſelum,
Piſaque, & auſteri pallentia grana lupini,
Solantemque inopes te, lauta cicercula, menſas.
Ordine quæque ſuo quę poſtquam rite locavit,
Paulatim cumulos tenuat, carpenſque decenter
Dędaleas agit illa manus, atroſque lapillos,
Feſtucaſque leves, ſiliquas, ſtipulaſque repellit,
Et quæ, dum faliunt per ruſtica tecta, relinquunt
Sępiùs improbulæ purgamina fœda volucres.
Huc, illùc digitis dum dulce micantibus inſtat,
Lęvia ſuppoſitę decurrens robora menſę;
Dum globulos, glandeſque leves explorat, & illas
Delectu celeri nunc reſpuit, attrahit illas,
Paulatim adverſus, permixtus ſordibus atris,
Decreſcit cumulus; paulatim augeſcit & alter,
Lectior ante ſinus Nymphę qui ſurgit, acervus.
Anguſtas nondùm Mater remeaverat ędes,
Cum lectum ſolers, emundatumque legumen
Compoſuit; cumeris ſtatuit digeſtaque grana
Vimineis. Natas tantum durare laborem,
Tot partas & opes cunctatur credere Mater:
Obſtupet & ſecum Colochyntę in corpore pinguì
Non hebetes animos. tacitis ſed plurima curis
Suſpicioſa notat. quid ſi vicinia prętò
Cum ſociis fuerit? Genios, nocturnaque ſpectra
Larvarum, excitas tumulis & cogitat umbras,
Atque nigros Lemures, natę qui fœdere pacto
Suppetias tulerint. poſſit quò prodere fraudem,
Siqua ſubeſt, aſſueta dolis, ſub corde volutat
Multa movens anceps, & pectore verſat anili.
Poſtera jamque dies multùm proceſſerat, orbem
Et propè jam medium Cęli ſubvecta tenebat,
Cum

Cum Ligurina brevem natas educit in hortum,
Unda laboratas ubi lactat ductilis herbas;
Tum ſic orſa loqui. veteri Cerealia ritu
Ruſtica concelebrat pubes, affuſaque Templis
Libat vina thoris, adoletque fragrantia thura.
Dum venerata Deam paulum ſubſiſto, malignas
Hortorum peſtes, prędatriceſque locuſtas,
Atque malos viridi repentes corpore bruchos
Pellite vellentes digitis, ne turba paratum
Improba vaſtet olus, teneras ne ſordida frondes
Abrodens populet vernantia ſepta, feratque
Frugibus exitium. verbum non ampliùs addit
Imperioſa Parens. Sed non tua viſere Sacra,
Jactataſque faces, & agentes lampada Myſtas,
Diva potens frugum, ſpicis redimita capillos,
Demigrat, Actęos amor eſt nec cernere ludos.
Quà dumis horrens, hortos obductaque ſepes
Furibus acceſſum prohibet, denſiſſima Cęlo
It laurus, magnâque fovens amplectitur umbrâ,
Parvula quæ facili virgulta propagine ſurgunt.
Hic tremulas inter frondes, ramoſque nigrantes
Callida delituit; Natas audire loquentes
Scilicet, & notos vultus inviſa tueri
Unde queat. Colochynta diu miſerabile carmen
Nec tenuit. Nomen vah, dixit, dulce parentis,
Blanditiaſque, Soror! viden ut nos ſubdat acerbo
Illa jugo famulas? quid enim ſub pondere tanto
Nata vocer? curis expers nunc illa frequentat
Matris Eleuſinæ ſpectacula ludicra; niſu
Nos, pecus ignavum, erucas ſectamur inani.
Mene olidos, terræ curvato pectore, pronam
Vellere vermiculos? herboſo gramine ſtratam
Ceſpi-

(Ceſpite gramineo ſimùl algida membra reponit)
Nec Ligurina Parens, nec, quo ſe Numine jactat,
Ipſa Ceres pellet, Cęlo quæ ſegnis ab alto
Spectat inhumanæ, nec plectit crimina Matris.
Corripit elatos animos, mulcetque protervam
Relligioſa Soror: Vanis & lædere verbis
Parce Deas, dixit; non illas lædere tutum,
Longævam reor eſſe pium nec carpere Matrem.
Quòd ſi dura piget te juſſa faceſſere, molles
Pondera tanta ferunt nec obeſo in corpore vires,
Strata fruare thoro viridi. tua ducere penſa
Si potui, lectumque manu cumulare legumen,
Spero equidem, hoc etiam duro te faſce levabo.
Abrumpitque moras omnes, habileſque lacertos
Explicat. extremę ſinuoſa volumina pallę
Colligit in nodum, lævaque adſtricta coercet.
Pectore tunc prono, dextra ludente, per omnes
Tranſvolat areolas; carpitque voracia monſtra;
Obſcænoſque greges abigit, ne dente profano
Lactentes terebrent, turpique aſpergine lætas
Commaculent frondes. Cæcis Ligurina latebris
Natarum fraudes, caſuſque edocta ſuarum
Ter, quater infremuit, nec ſeſe continet ultra;
Obſtantes baculo frondes depellit, & omnes
Profilit eluctata moras, Natamque jacentem,
Curantem tepido projectaque corpora Sole
Objurgat dictis non expectata ſeveris.
Hancine te genui? tenera tu mollis in herba,
Deſidià putris, Lethęo merſa veterno
Membra foves, vacuoſque dies ingloria ducis?
Scilicet emaciata Soror tua munera ſupplet,
Immenſoſque feret, nęc tę pudet, illa labores?

Otia-

Otia tu reſupina trahis; depectit onuſtas
Illa colos, luteumque cicer, lentiſque repoſtę
Seligit ingentes cumulos. Non ferrea ſaltem
Dejicit ora rubor? non dulcem onerare Sororem,
Deſpectamque piget toties illudere Matrem?
Illudis tantum? non me tua perfida, demens,
Dicta latent, non ſacrilegę convicia linguę:
Auſa etiam diris proſcindere Numina dictis,
Frugiferamque Deam, noſtris quæ præſidet arvis.
Scilicet herboſo non te de gramine Mater
Vellet, ais, non ipſa Ceres. quod ſegniter optas,
Hoc Dea lęſa velit: ſtultis precor annue votis
Frugum Sancta Parens: humilis, defixaque terræ
Æternùm jaceas; glebis oneroſa recumbas,
Dedecus optatis, & pondus inutile campis.
Finierat: Sed quæ pręceps dictaverat ira,
Conditione velit nulla contingere Mater;
Seque magis falſam dictis, quàm prole carere
Vel tali cuperet. rabido licet ore merentem
Devoveat, materna tamen ſi corda requiris,
Abneget eventus triſtes, omenque repellat:
Sed ſerò. lęſam ultrices nigrantibus alis
Obſedere Deam Dirę, pęnaſque repoſcunt.
Nimirum contra conantem dicere multa
Deficit os natam; nec pervia verba ſequuntur.
Contrácta in pectus paulatim vertice toto
Deſcendit cervix, adductaque membra rotundum
Concreſcunt, & miſta ſimul glomerantur in orbem.
Inflatas diſtenta genas priùs illa tumebat,
Nunc eſt tota tumor: vilem mutatur in herbæ
Hortenſis fœtum; ſed qui turgentior omnes
Plantarum exuperat fructus: color albidus idem
Cor-

Corpore qui fuerat, ſupereſt in cortice lęvi.
Interiora magis candeſcere cernimus; illis
Verùm nulla fides; lactis mentita colorem
Guſtu reſpondent fatuo, frigentque palato.
Deſipuit quantum veteris ſub imagine formę
Deſipit, inque novam torpet converſa figuram.
Demum nequa ſuper maneant diſcrimina, priſcum
Nũc quoque nomẽ habet; Colochyntã nomine Grajo
Namque vocant, Latiis quę dicta cucurbita terris.
Interea viduata Soror, licet ira Parentis
Deceptæ tenerum quatiat formidine pectus,
Supplicio tamen amiſſę, caſuque Sororis
Ægreſcit magis, & miſeras tenuatur in horas.
Exiles artus, atque arida membra trahebat
Illa priùs; ſed nunc, qualis lita ſulphure tęda,
Deficit, aſſiduis & liquitur anxia curis.
Cumque moras traheret lõgas, Colochynta per herbas
Turget ubi pręgnans; oculis ad ſidera verſis,
O ſoboles ſummi non inficianda Tonantis,
Alma Ceres, dixit, meritas te vindice pęnas
Si Germana tulit, ſtolidis tua Numina dictis
Lędere ſi monitam vetui, vel redde Sororem
Exorata mihi; vel me pia redde Sorori,
Quâ piget amiſſâ damnoſam ducere vitam.
Utraque ſic cultu vario tua nomina ſemper,
Æternaſque feret laudes; documenta rigoris
Altera nam juſti prodet, felicior ipſa
Exemplum pietatis ero. Miſerata gementem
Annuit, & Cęlo ſubriſit Diva ſereno.
Ter removere pedes agiles conata Meliſſa,
Impreſſæ ter fixa manent veſtigia terræ.
Auratos nuper quæ moverat aura capillos,
Venti-

Ventilat oblongas, & acuta cuſpide frondes:
Quæ gracilis fuerat, trunco gracileſcit inani
Uſque magis; tenuem contractis arida membris
Stringitur in calamum; veteres dulciſſima mores
Sed retinet latitans enodis tegmine trunci:
Sorbilis irriguo nàm nectare fiſtula turget,
Et ſtillat ſapidos præmanſo cortice ſuccos.
Nec nomen veteri diſcedit origine; nam quæ
Dicta Meliſſa fuit primùm, nunc Canna vocatur
Mellea; tu primo quo læta, Liguria, partu,
Nunc, ut multa ſolet mutare volubilis ætas,
Commodiùs latos ſoboleſcit culta per agros
Trinacria in magna. Quòd ſi Saturnia tellus
Noſſe ſuas didiciſſet opes, nec cæca libido
Adderet externis pretium, ſatis ipſa ſuperque
Dulcifluis dives calamis, non Indica longo
Mella Mari peteret; nec tot Gangetide fœtas
Meſſe ſupervacuas oneraret Luſia puppes.
Dulcifer acre ſolum Calamus, defeſſaque nunquã
Robora depoſcit terræ: non obſita limo
Stagna colit, tacitoſque lacus, non Hoſpite tanto
Colluvie torpente palus inhonora ſuperbit.
Parthenias inter Nymphas pũlcherrima Syrinx,
Ingenuo pulchræ quæ Virginitatis amore
Ludis ad Inachias undas fluitalis arundo,
Pace tua, Ligures pretioſior occupat agros,
Et ſolidæ plus laudis habet, jactatque Meliſſa.
Pan Deus Arcadiæ, primus tibi præbuit Auctor
Edere compactam facili modulamina cerâ.
Te, fateor, gelidi lucos reſonare Lycæi,
Mænaliaſque docent valles cantare periti
Arcades. Auſpiciis eadem majoribus aucta
Nunc

Nunc, Tyberis Regnator aquas ubi maximus amnis
Porrigit, invidioſa colis nova Mænala, ſaltus
Parrhaſioſque alios; alii te ad ſidera tollunt
Arcades, æternâque jubent clareſcere famâ.
Te quoque, Divinos aſſuetus promere cantus,
Nobilitare manu non dedignatus amica
Ille Orbis Columen Princeps, tutelaque præſens
Italiæ, quem tergemino diademate cinctum
Æternum ſibi Roma cupit; tibi maxima laudum
Quo ſeges accreſcit. Nimirum hoc nomine ſolùm
Ultro Nympha Ligur primos tibi cedit honores,
Et titulos illi ſatis eſt meruiſſe ſecundos.
Immortale decus partum ſi Principe tanto
Excipias, præit illa tibi. tu Carmina blandis
Paſtorum aſſocias modulis; dat fiſtula rores
Altera nectareos, epuliſque admiſſa Tonantis
Una Deos epota facit. ſed priſca Meliſſam
Sic etiam tangit Colochyntæ cura, vetuſtos
Et mutata licet ſub pectore ſervat amores.
Ingenii memor illa ſui, non illa Sororis
Immemor, extremam, ſupereſt quæ ſola poteſtas,
Nunc quoque præſtat opem fatuæ, ſucciſque medetur
Ambroſiis: menſis ſic nobilis eſca ſecundis
Infertur, Regumque frequens convivia luſtrat,
Quæ jacuit patriis olerum viliſſima campis.
Namque aliquis tumidam ventroſo pōdere frugē
Nativo primùm divellit ab ubere glebæ,
Dimidiamque ſecat; ſævit per viſcera ferrum,
Nobiliùſque gravi victuram vulnere cædit.
Corticulam tenuem abradit; mala projicit extra,
Convulſos tergitque ſinus, æquatque ſecando.
Membra repurgatis bis ter ſed candida poſtquam
Eni-

Enituere fibris , partes diffindit in æquas,
Et puris demergit aquis; namque ante paravit
Alba Faentinum finxit quem teſta catillum
Rore gravem gelido. poſt multos roſcida ſoles
Segmina nimirùm ſenſim tenereſcere diſcunt.
Quæ bibulo poſtquàm gremio madefáta liquores
Inductos hauſere, ferunt nec putria tactum,
Prægnantem lymphis Cuprio tunc ære lebetem
Admovet ille focis, & puris injicit undis
Mellifluos dulci quos traxit arundine ſuccos.
Fervet ubi, bulliſque fremens exultat ahenum,
Huc ſegmenta jacit diſſectæ mollia frugis.
Cognatos latices fibras admittit in imas
Paulatim exugens; avido trahit ore liquentes
Illa favos, multamque bibit Colochynta Sororem.
Sed crebro poſtquàm penitùs concrevit ab hauſtu,
Deſerit undantem concham, nec tempore longo
Nacta leves auras dulcem dureſcit in eſcam.
Hac primùm, mendax niſi fama, ab origine nata
Hyblæo reſides irritat nectare fauces
Turgida Sacchareis condita Cucurbita ſuccis.

FABULA *De tormento Bellico*.

CARMEN II.

I, pete Tartareæ latebras, Bombarda, cavernæ,
Et natale Chaos; nam te, Plutone Magiſtro,
Hydrorum felle, & ſpuma viridante Draconum
Eumenidum finxere manus: inde eruta terris,
Exitiale malum, Cœlo flammantibus alis
Subruis obſtantes arces; & murmure rauco
Pluſquam imitare Jovem, rapidis ſiquando ſagittis
Caucaſon, & cæſis depreſſit Gargara ſilvis.
Ite procul meſtæ, totoque abſiſtite luco,
Pierides; non iſta choris modulamina veſtris
Apta reor; non ignivomis reboare metallis
Theſpia Templa ſinam: reddant Cocytia tales
Antra ſonos; nigrique Palus lætetur Averni.
Eſt Regio, pigro Lethe quà pallida fluctu
Explicat umbroſis diffuſa papavera ripis,
Taxeaque horrificis laſcivit ſilva capillis,
Panditur hìc rigidæ crudelis Regia Mortis.
Indociles flecti ſtipant immania muros
Oſſa, lacertorum exuviæ, calvæque rigentes,
Concretus cruor, & nudatis albida coſtis
Buſta, profanatiſque ſtrues effoſſa ſepulchris.
Mille rigent circum necis inſtrumenta; ſagittæ,
Tela, faces, & ſævarum patula ora ferarum.
Hìc labat, & fremitu horribili vincla aſpera mordet
Ventorum vis clauſa ſinu telluris, in auras
Quæ jacit exciſas cæco luctamine turres.
Induit infrænos animos tunc Terra, rebelli

Impete diſſiliens; adapertique ore profundo,
Horrendum!, montes, Erebique furentis hiatus
Admiſere diem: ſęvit tùnc pontus ad aſtra
Percitus, aſſuetas atque indignatus arenas,
Proluit attonitos ignota aſpergine campos.
Hinc inimica leves agitant incendia pennas;
Urbibus ingluviem cęcam ſedare ſepultis;
Nec niſi depaſtis furor eſt miteſcere ſilvis.
Illis Æolio ſocium ſe lictor ab antro
Plurimus agglomerat; ſtridor, gemituſque ſequuntur,
Segneſque à tergo cineres, & fumea nubes.
Luctiſoni videas, & ſerò ſupplicis ora
Naufragii; Ionio in magno fallacia vota
Cum tumulant Nautæ; ſontes cum picta laceſſit
Relligio, primiſque timor periturus arenis.
Quid referam, quantis non exaturabile Bellum
Faucibus abſorptas Urbes, & ſtrata receptet
Regna? quid innumeras clades? aut gutture quanto
Potet inexhauſtos humani ſanguinis amnes?
Explicet hanc quamvis Libitinæ Regia pompam,
Et lethi variis ſtipetur Curia formis;
Illa tamen, vacuâ veluti regnaret in aulâ,
Turpe fremit; curiſque gemens liveſcit amaris.
Angitur, immenſum pedibus quòd feſſa per Orbem,
Una Deas inter curru viduata, feratur.
Nec parcit rabidum virus furiata querelis
Evomere, & ſævis incendere pectora dictis.
Terrarum quonam uſque vias ſpatiata, mariſque
Ægra ferar? rapido contendere littora curſu,
Nudatoſque pedes Libyæ telluris arenis,
Aut Scythico torrere gelu, proh dedecus! ultra
Non patiar: non ære latus, non ilia ferro
No-

Noſtra rigent. Cybele fulvos invecta leones
Si curru jungit; pennis ſtellantibus ales
Junonis ſi fræna ſubit; formoſa Dione,
Si te Chaoniæ rapiunt per inane volucres;
Cur non acta rotis, Cœlo ſublimis aperto,
Invehitur, nulloſque regit Libitina jugales?
Non ego commerui, properato ingloria greſſu,
Innumeras peragrare plagas, fluit undique rivis
Cui ſudor, celeres & pulſat anhelitus artus.
Has retuli neglecta vices; hæc præmia nobis
Proveniunt indigna, meis quòd Numina telis
Inſtruo. lethifero quæ fulmina Jupiter ictu
Ejaculat, mea ſunt; meus eſt, qui nubila findit,
Exitium ſtragemque ferens mortalibus, ignis.
Torva mihi Pallas debet, quâ fulgurat, haſtam;
Mars mihi fatiferum Chalybem. ſi noſtra repoſcam
Scilicet arma Deos, Superûm vileſcet inermis
Majeſtas. volucrem currum Rex Juppiter axe
Circumagat; ridebit iners ſine fulmine Cœlum
Gens hominum, & nullis metuenda tonitrua pœnis.
Altius aſſurgit ſed quò mea ſumma poteſtas,
Et mea me titulis virtus majoribus effert,
Acrius hoc livor ſtimulis inceſſit amaris
Degenerem inceſſu, ſordentiaque arva prementem.
Non ego ſed Regni, laudumque oblita mearum
Iſta feram: celeres, mea gloria prima, Miniſtri,
Excidium, Squalor, Strages, Incendia, Virus,
Vos mihi Carpentum Artifices, ſedemque curulem
Condite; quam lætus maculoſis tigribus Ævan,
Gradivus quam vectus equis, quam Jupiter ipſe
Invideat; curruſque velit mutare ſonantes.
Nec mora ſanguinei. Lictores juſſa capeſſunt

Numinis implacidi. ſed non tua, Mulciber, antra,
Solicitant; Fratres non eſſeda ferrea poſcunt
Æthnæos. Tenebris horrens ubi, Dite profundo,
Vallis inhorreſcit, penituſque in cæca recedit
Tartara, terribiles fornax hìc pandit hiatus
Ignea; ſtridenti vomit indefeſſa bitumen
Gutture, Tænareaſque pices, & ſulphura viva.

Huc ſeſe properi rapiunt; primùmque nigrantem
Certatim invadunt ſilvam, nigraſque cupreſſus
Devolvunt ferro, validiſque bipennibus inſtant.
Robora tum cuneis findunt, axemque volucrem,
Cum temone jugum, & curvamina nexa rotarum
E docili ducunt ligno; radioſque cavatis
Orbibus includunt, & celſa ſedilia fingunt.
Poſt, ubi ſæva vomens fornax incendia fervet,
Approperant; Acheron ferri nigrantis arenas
Quas tacito trahit amne, legunt; Stygiumque caminis
Injiciunt chalybem: ſimul extitioſa venena
Vipereis miſcent Furiarum expreſſa capillis.
Tres Canis inferni morſus, tria ſibila Lernæ,
Saxificæ obtutus operi tres Gorgonis addunt.
Quæ poſtquam permiſta ſimul fornace liqueſcunt
Flammivoma; fluidos rivos, æriſque metalla
Excipiunt formâ, tereti quę ducta canali,
Oblongo bibit æra tubo, penituſque recepto
Obſtruit imbutas torrenti flumine rimas,
Exaturatque ſinus omnes, cæcaſque latebras
Dimenſo tegit allapſu. micat ænea moles,
Ortaque vix clades horrendaque funera poſcit.

Per latus omne riget, duris oneroſa metallis,
Fiſtula prægrandis: ſummo patet orbita dorſo,
Anguſto caveas quæ ducta foramine in imas
Per-

Permeat: hinc ſubitas, admoto fomite, flammas
Viſcera concipiunt; reddunt ſimul æra fragorem
Terrificum. medias tum quà via facta per auras,
Innumeræ exiliunt peſtes, lateque ſonantem
Dant ſtragem. trepidos non propugnacula muros
Tutantur, non ſcuta viros, non culmina Turres.
Impulſi circum ſaltus, colleſque reſultant,
Fumiferæque diem rapiunt poſt omnia nubes.
Hanc fœtam jaculis immani pondere molem
Imponunt famuli curru; mediiſque rotarum
Aſſeribus, certoque gravem libramine nectunt;
Et ferri valido defixam robore firmant.
Non procul hinc tetras humeris nigrantibus alas
Obſcænoſque ungues, & turgida colla moventes,
Informes aderant Diræ: flagrantia præſens
Ardor corda ſubit, ferratos ducere currus,
Et crudele decus pœnæ oſtentare repertæ.
Accelerant geminæ medioque hinc, inde Sorores
Accipiunt temone jugum; cervicibus altis
Luxuriant, pexiſque micant ad fræna colubris.
Lora capit plaudente manu Libitina, gravemque
Inſcendit Currum: medium per Tartara curſum
Molitur; Cœlum demùm tumefacta reviſit,
Perrumpitque diem. plauſtri portenta, trucemque
Dirarum faciem refugit perterrita tellus;
Aura tremit; fonteſque metu, ſilvæque recedunt.
Illa minax, reſonante globo dum funera mille
Diſpenſat, laceris nunc diruit oppida muris,
Obvia vulnifico nunc proterit agmina plumbo.
Rex Superûm vaſti feralia murmura currus
Audit cum gemitu: ſua nempe tonitrua vinci
Infremit, atque ſuos levius ſævire lacertos.

 B. ALOY-

B. ALOYSII GONZAGÆ

Cordis Anatomia.

CARMEN III.

SIquis amat, faveat; ſiquis non novit amorem,
Nunc ſaltem mutatus amet. tractabile ferrum
Si redit, & ſubigi patiens fornacis ab alvo,
Quæ renuant, lapidoſa licet, licet ærea corda
Ponere duritiem, ſenſimque haurire recentes,
Vel ſemel inſpecto GONZAGÆ corde, favillas?
Tu mihi (namque tua juvenis cor cuſpide ſectum eſt)
Pande viam, Cœleſtis Amor; nervoſque ſonantes
Non Phœbi plectrum, jaculum ſed pulſet amoris.
  Exuerat GONZAGA diem; placidaque jacebat
Nocte, fatigatos veluti componeret artus.
Vivere deſierat; vultu ſed mortis in illo
Nil erat; aut vultu ſi quidquam eſt mortis in illo,
Vita vel invideat tam pulchra Inſignia Morti.
Extemplo, pennis liquidum per inane citatis,
Agmina Virtutum, Pueri decora alta perempti,
Exiliunt: pulchra ſopitum morte cadaver
Quà jacet, approperant: ſtudio certante feruntur
Corporis emeriti in prædam; partemque requirunt
Quæque ſuam. pronos velata Modeſtia vultus
Illuſtris pugnæ, quis credere poſſet?, arenam
Prima tenet. nam, quæ pudibundâ fronte latebant
Lumina bina, rapit; ſpoliiſque ſuperbit opimis:
Scilicet & ſtellis numerum, & jubar addere Cœlo

Co-

Cogitat illa novum. pallâ ſpectabilis albâ,
Pectoris invicti non exuperabile robur
Occupat alma Fides: nullâ ſua figere ſigna
Clarius arce putat. flammis incenſa modeſtis
Ora Pudor tenuit, Pudor almi cultor honeſti;
Nomina ſi deſunt, color eſt Virtutis in illo.
Fronte ſuper nivea violę pallentis honores
Rorantes & adhùc lacrymas Metanœa legebat.
Illa licet triſtem vultu teſtata dolorem,
Non benè diſſimulat magnæ nova gaudia prædæ;
Et męſtam viſa eſt paulum deducere frontem:
Nec gemitu, mirum!, rigat ora madentia; fletu
GONZAGÆ rapto, lacrymarum oblita ſuarum eſt.
At, quæ virgineo gemmabant lilia vultu,
Parthenidos manus invadit; Sociiſque nivalem
Oſtentat florem, & fragrantia munera jactat.
Sed victas ſpoliis ingentibus illa Sorores
Dum putat, & longos metitur corde triumphos,
Æmulus ecce aciem tenuit novus. ęthere ab alto
Se medium pharetratus Amor, fulgentibus alis,
Intulit; &, Tantam, dixit, componite litem,
Illuſtres Animæ: quòd ſi rapit æmulus ardor
In prædam; magniſque juvat certare rapinis,
Cedite ſponte mihi: Superâ benè notus in aulâ
Scilicet eſſe reor: ſtudio certatis inani;
Nam Puer hic, meuseſt; multum mihi juris in illo,
Imperiique fuit. veſtras, decora inclyta, prædas
Nec tamen invideo, mihi nec prærepta repoſco;
Quamvis noſtra putem, & quæ jure repoſcere poſſem.
Quæ rapuiſtis adhuc ultro ceſſiſſe paratus,
Tantùm corda peto, Juvenis notiſſima telis
Corda meis; ſocium non illa admittet in aula

Impatiens conſortis Amor. non plura locuto
Aſſenſere omnes; nam quis non cedat Amori,
Qui, dum corda petit, tantum ſua regna requirit?
Nec mora: dum teneras jaculo perrumpere coſtas
Pectoris ille parat nivei, prædâque potiri,
Sponte ſua exiliunt flammantia corda, rapaces
Prævertuntque manus. Domini ſenſiſſe putares
Vota ſui. motis, optato munere lætus,
Plauſit Amor pennis. madidas tùnc rore cruento
Ore legit guttas, & mille per oſcula tergit.
Nec vidiſſe ſatis: juvat imas noſcere fibras,
Arcanoſque aperire aditus: nam corda receſſu
Noſtra latent longo; nulloque profundius antro
Condit opes natura ſuas. dum talia volvit
Divus Amor; telum, quo non præſtantius ullum
Spargebat placidas humeris fulgentibus alas,
Educit pharetrâ: cordi tum dirigit ictum,
Attollitque manum, & jaculo labente minatur.
Siſte: quid immites arcus, & fortia tela
Perdis in extinctum? ſatis eſt, dum vita manebat,
Hunc jaculis patuiſſe tuis: jam parce minari;
Atque tui ceſſent, vitâ ceſſante, furores.
Quamvis nil ſupereſt, tantus jaculator in illo
Quod tu corde petas: periit jam mille ſagittis;
Nec locus ullus adeſt, quò tu nova ſpicula tendas.
Hanc tibi ſi jaculo pergis proponere metam,
Vulnera ſola petes. Sed non exterritus ille
Torquet atrox telum, & cordis penetrale revelat.
Qualis Paſtor Arabs dura ſi forte bipenni
Scindit odoratum fruticem; de cortice ſecto
It ſudor campis; &, quæ prius aura latebat,
Implet odora nemus: læſis à vulnere ramis
Ma-

Major honos, ſciſſoque venit nova gratia trunco.
Vulnere non aliter magno patuere repoſtæ
Cordis opes. imis arcana latentia fibris
Rimatur jaculo, penituſque latentia nudat
Divus Amor. tenerum hoſpitium non lędere cordis
Miratur flammas: puras innoxius ardor
Complexus fovet uſque nives, & creſcit in illis.
Numinis extincti in medio venerabile Nomen
Sculpitur, & radiis ſeſe fulgentibus effert.
Virginis inferius ſeſe puriſſima produnt
Nomina Nazaridos; fibriſque inſculpta niteſcunt.
Sed circum varios Virtutum imitata colores
Hinc, illinc radiant ſimulacra. vireſcit opacum
In ſmaragdum rebus ſemper Spes lęta futuris:
Sed mores niveo referunt conchilia partu
Virgineos: bene firma Fides adamante ſuperbit.
Ignivoma claros imitantem luce pyropos.
Se quoque vidit Amor: ſpeculo non pulchrius ullo
Miratur, fruiturque ſuam ſplendeſcere formam.
Non ego quę ſacris ſeſe penetralibus auras
Excludunt, referam, & divini veris honores.
Hæc ubi divus Amor teneri miracula cordis
Luſtrat, & intentos oculos per ſingula verſat,
Nunc ſolùm, dixit, ſi diſcere poſſet, amorem
Diſcere poſſet Amor. ſic fatus nobile furtum
Attollit dextrâ; meritos vulgatque triumphos;
Victriceſque movet Cęlo jactantior alas.

MAR.

MARMORUM CERTAMEN
PRO URNA

B. ALOYSIO GONZAGÆ

STATUENDA;

Dum eidem Nobiliſſimum Sacellum in Templo S. IGNATII *erigeretur.*

CARMEN IV.

GONZAGÆ Cineres, de te quæ ſola ſuperſtes
Pars terras dignatur adhuc, poſtquam altera Cælum
Purior incendit flammis, & luce ſerenat,
Pergite in auguſtũ Hoſpitiũ, monumentaque pompæ
Divitis, & magno Manes laxate Sepulchro.
Ecce peregrinis moles operoſa metallis
Occurrit Cœlo. ſublimior Ara repoſcit
Exuvias, GONZAGA, tuas; damnatque vetuſtas
Marmoris anguſti latebras, urnamque minorem.
Jam mihi centum Operis fervent tabulata: Myrones
Æra manu excudunt, Polycleti marmora, doctas
Nobilior telas jam vivere cogit Apelles:
Artificum Tumulo labor omnis ſudat in uno.
Vos etiam (neque enim humanis expertia curis
Eſſe reor) pulchro rapuit diſcordia motu,
Marmora; gliſcit amor, ſtudio certante, locare
Scilicet æternam ſpoliis ingentibus Urnam.

Tu

Tu modò (Agenoreas cinxerunt mœnia Thebas
Si Tyria modulante lyra ; ſi ad pleƈtra Cytheron
Repſit , & auritæ ſaliere ad carmina cautes)
Phœbe, fave : neque enim Dircæo audacia pleƈtro
Noſtra minor, celſum GONZAGÆ attollere buſtum,
Marmoraque ad ſacros Cineres rixoſa ciere.

Ipſa mihi primùm claræ fundamina molis
Tęnareos aditus , & caligantia Regna
Irrumpant . propiùs GONZAGÆ ſentiat Urnam
Orcus ; inextinƈtas paveat poſt funera clades ;
Antiquos cinerum exuvias ſpirare triumphos
Noſcat ; & exanimes non degenerare favillas.
Mox ubi firma ſuis radicibus enatet ingens
Machina ; & inculti lapides , cęmentaque circum
Proſiluere ; rudes incomptę molis acervos
Velificata colorato de Marmore Lesbos
Veſtiat , & totis Ephyre famulata metallis .
Hìc nitidos attrita ſinus , atque aſpera ſignis
Marmora inocciduam ducant per vulnera vitam.
Ergo , vel longos referant ſulcata canales ;
Vel labyrinthæis in ſe foliata recurrant
Mæandris , flexuque undent Anaglypta recurvo.
Ampla renidentes dein faſcia marginet Ædes .
Hìc ſuper extantes , vivoque è marmore nati
Colludant Pueri ; manibuſque plicatilis erret
Zona , coloratis flores imitata racemis.
Floriferos nexus peregrinaque poma tuentes
Alternus teneat ſtupor ; oſtendantque viciſſim
Marmoreum Autumnum , & lapidoſi veris honores.
Deliciis ubi non ſedes , ſi Marmora molles
Vertimus in flores , ſi cautibus advena regnat ,
Diſcit & in duris ver luxuriare metallis?

Sed

Sed qua parte triumphalem ſinuoſus in arcum
Erigitur cameratus apex; hìc multus inundet
Aureus, & tecti laquearia lambat Hydaſpes.
Quin & Apellęa redivivus in arte, triumphos
Explicet hìc GONZAGA ſuos. torrentibus auctus
Hic, dum Ticinus rapido rotat impete currum
Semirutum, & laſſos male ſuſtinet unda jugales,
Ducat inoffenſos vada per ſpumantia greſſus,
Implacidæ ſecurus aquæ GONZAGA: rotarum
Nempe vices pius amnis agit, Puerumque veretur,
Pulchrior & mediâ pudibundus ſubſtitit irâ.
Parte alia, mitem blando dum pectore noctem
Excipit; & torvo furibunda incendia lapſu
Corripuere thorum, teneros placabilis artus
Vulcanus fugiat: placidæ ad nova pabula flammæ
Dediſcant iras, admirenturque jacentem.
Quamvis, quam flammæ peterent, pars corpore in illo
Nulla fuit: totos pridem conſumpſerat artus
Igne ſuo divinus Amor; meliore crematur
Vulcano pectus; facibus mortalibus uri
Detrectat; flammas dedignaturque minores.
Sed Cinerum exuvias dū cōdere Marmora certant,
Diſſidio caluere novo. ſpectabilis Urnæ
Urit amor; gelidiſque agitant incendia fibris.
Ambitioſa ruunt; quæ Tęnarus, Ida, Caryſtos,
Quæque dedit lapidum Sparte duriſſima venis,
Dura viris: adſunt Thebanis eruta campis,
Et Cilicum ſucciſa jugis; maculoſus Ophites,
Et guttis virgatus Onyx, quibus Oebalis ardet
Purpura, vel Tyrii vellus liveſcit aheni.
Omnibus unus amor GONZAGÆ ſacra verendo
Oſſa fovere ſinu; & tantos procumbere in uſus.

Mo-

Molis adoratæ primos ſibi poſcit honores
Niliacum Marmor. turres, æquataque Cœlo
Culmina Pyramidum jactat, moleſque ſuperbę
Mempheos, & ſaxis miracula nixa vetuſtis.
Namque lapis, cui longus honos ſervare potentum
Relliquias cinerum, & ſplendeſcere funere Regum,
Mantöi Juvenis meritò ſibi vindicat Urnam,
Qui claris Regum titulos natalibus ęquat,
Sed virtute præit. quid curet inania Lagos
Nomina? quid vaſto Pharaones condere buſto
Turgeat Ægyptus? potius miſeranda videri
Illa queat; fruſtra, tumuli radiantis honore,
Dum tegit obſcuros, cruciant quos Tartara, Reges
Stultum eſt, inſanos cineres attollere Cœlo,
Quorum animas niger Orcus habet: ſolamina luctus
Iſta putes miſeri, aut cineres ſentire ſepultos?
Ergo novas meritò Memphitica Marmora laudes
Affectant: Juvenem ſtimulat pulcherrimus ardor
Condere, ſidereum Juvenem; qui cladibus Orcum
Uſque novis domuit, non victima, Victor Averni.
Quò ſpes tanta, recenſque vocat fortuna, ſequuntur,
Priſcaque Pyramides detrectant funera Regum
Ferre humeris, Phariiſque pudet ſervire Tyrannis.
Præriperentque locum Tumulo: ſed Caria litem
Saxa movent; paribuſque ſimul conatibus obſtant.
Ecquid opus, dicunt, vano certamine rixas
Fervere? Mauſoli celebrat quæ Fama Sepulchrum,
Artis opus miræ, nulliſque imitabile curis
Artificum, hæc eadem nobis, Cinereſque tueri
Fama pios præſtat, dubiæque Inſignia palmę.
Nam fidas quæ fida magis tegat Urna favillas,
Edita quàm ſaxis, quæ juſſit Regia Conjux,

Con-

Conjugis extincti populis ævoque futuro
Æternam narrare fidem? diſcordia finem
Sed nec tanta tenet: patrias depromere laudes
Nec ceſſant lapides alii: pugna inclyta ſurgit.
Candida ſunt? niveos imitantur candida mores
Marmora GONZAGÆ. nativis ignibus ardent?
Ignea ſuccenſi cordis teſtantur amores.
Et ſuus eſt atris ſplendor, pretiumque, decuſque,
Stirpis adoratæ nam deſpicientia faſtus,
Atque extincta notant humanis pectora curis.
Sed varios miſcent quæ picturata colores,
Illuſtris Pueri nimirum corde ſub uno,
Virtutum nexus, ſociataque fœdera monſtrant.
Continuate diu felices, Marmora, pugnas.
Diſſidium illuſtre, & certantes Urna meretur
Vel lapidum curas. illam violæque, roſæque,
Perpetuique omnes decorabunt veris honores.
Aſſyriæ meſſes, Nabathæaque balſama circum
Sudabunt; omnes exhauriet illa Sabæos.
Tuque etiam demum, quocumque è marmore ſurget
Scilicet Urna recens, vocalem cornua buxum,
Calliope, & magno plectrum ſuſpende Sepulchro.

B. ALOY-

B. ALOYSIUS GONZAGA

In Littore Hiſpano lapidem invenit, CHRISTI DOMINI *vulneribus figuratum. Per eadem tempora Granadillus*, vulgò Flos Paſſionis *in Hiſpaniam primùm advectus.*

Prædicti Floris, & Lapidis Metamorphoſis.

CARMEN V.

OCcidui quis Floris honos, quo littore creſcant
Ætherei Lapides inſculpti vulnera Regis,
Expediam, non viſa prius miracula. Terris
Gratulor Heſperiis, non divitis ubere glebæ
Ire Tagum; flavis juga non pallentia gazis.
Æſtimet arcani tellus Hiſpana lapilli
Si pretium, auriferos contemnet protinus amnes;
Impenſaque velit lapidem meruiſſe Pyrene.
Nobilis Occiduas tendit Mercator ad oras
GONZAGA: inventi Puer hic miracula ſaxi
Objiciat Liguri, multùm cui Caſtore dextro
Navis detecto rediit gravis Orbe. Columbo
GONZAGAM liceat, Lapidemque opponere Mundo.
Splendidus Heſperiã tendebat Ephœbus in Aulam
GONZAGA Auſonio de littore: nobile quando
Servitium pars eſt generoſæ ſtirpis, & ipſas

Am-

Ambitio eſt titulos inter numerare catenas.
Sternebat placidos, magni ceu conſcia Tetys
Depoſiti, fluctus: quamvis audacia ventis
Nulla foret miſcere undas; componere poſſet
Illico quas oculis GONZAGA. ſed improba ponti
Quòd ceſſet rabies, fruſtra eſt: incautus acerbum
Naufragium ipſe ſibi eſt, ſibi ſęvior ipſe procella.
Nam quę transfixi collo pendebat amico,
Numinis effigiem, dum celſa incertus oberrat
Puppe ſuper, rapuit ſinuoſo vortice, furto
Unda ſuperba ſuo. cecidit cum Numine merſo
Spes omnis Juvenis. fluitantem gurgite vaſto,
Quod ſupereſt, oculis ſequitur, longùmque requirit
Effigiem: ſimul in præceps non ſegnis in undas
Addere ſe ſocium flagrat; ſed nobile votum
Deſtituit natura; gravis nam vulnere ſortis
Corpore diriguit toto; nec vivere credas,
Sola revelaret miſeram niſi lacryma vitam.
Interea, placidis navim pellentibus auris,
Turba hilari clamore tenet jam nautica portum;
Amiſſum GONZAGA dolet. taciturnus arenas
Littoris Heſperii luſtrat; clauſumque dolorem
Libertate domat. Cæcas obverſus ad undas
Quà ſcopulis medium latrat Mare; Reddite, dixit,
Reddite crudeles mea pignora, reddite, fluctus.
Oceano ſi furta placent, tot claſſibus hauſtis
Gaudeat, & magnis liceat ſævire rapinis;
Nil moror: haud equidem noſtras invadere tantus
Debuerat Prædator opes: ingloria merces
Illa mari; pretioſa mihi, cui cognita merces.
Rite vocat cæcas undas, cæca æquora vulgus,
Si, quas ignorant, furor eſt avertere prædas.
Quod

Quod rapuit, pelago non eſt tenuiſſe ſuperbum;
Arcanos furti nam non intelligit uſus.
Reddite crudeles mea pignora, reddite, fluctus.
XAVERIUM haud diſpar olim jactura premebat,
(Et meminiſtis aquæ reor, & memorare poteſtis)
Spumoſum per iter ſumma ſed Cancer ab unda
Reddidit effigiem: Eoæ nunc Tethyos arva
Laude tument pulchra, & ſervatæ nomine prædæ.
O utinam! Occidui, quas cernimus, æquoris undæ
Æquoris Eoi laudem, & documenta ſequantur.
Reddite crudeles mea pignora, reddite fluctus.
Vix ea: cum gemitu cadit exarmata potenti
Ira maris: magni jam pœnitet æquora furti;
Et veniam vaſto, quod poſſunt, murmure poſcunt.
Rapta ſalo effigies imi convalle profundi
Hæſerat: affixam circum fluitantis arenæ
Congeries viſcoſa tegit, ſabulique tenacis
Durities lutulenta: fidem niſi lumina fallunt,
Nobilis informem in lapidem dureſcit Imago.
Sed, mutata licet, veteris veſtigia pœnæ
Servat adhuc: patulo cautes rimoſa meatu
Numinis extincti depromit vulnera: mirum!
Unica pœna patet; ceſſerunt cætera ſaxo.
Ergo, quod Pueri triſtes meruere querelæ,
Prodigioſa ſilex pelagi ſuper enatat imis
Vallibus; æquoreoſque diu ſpatiata per agros,
GONZAGÆ demum, fluctu deducta fideli,
Concidit ante pedes. novit, (quis fallat amantem?)
Ille dolos pelagi; &, Multùm tibi gratulor, inquit,
Effigies, redeas quòd ſaxea. Marmore in iſto
Concolor ipſa mihi es. duro ſunt pectora ſaxo
Aſperiora mihi, ſine te qui ducere vitam

Suſtinui. tu tandem, oculis benè cognita noſtris,
Sis liceat lapidoſa, redis; mea pectora, longo
Dulcior exiliò repetis. tibi reddere formam
O utinam! veterem liceat: præſtare quod opto
Sed dudum, ſit vaſta licet fiducia voti,
Conabor lacrymis. hæc fatus gurgite largo
Irrorat ſilicem. pluvius dum decidit imber
Caute ſuper rigida, extemplo, mirabile dictu,
Miteſcit Marmor; molles ſeſeque reſolvit
In glebas: inciſa ſilex qua parte Tonantis
Vulnera monſtrabat, ſacram, ceu cortice ſecto,
Excludit florem: ſed qualem ſurgere florem
Vulnifico decuit ſaxo; cui ſola dolorum
Semina, cui ſoles ſuſpiria ſola fuerunt,
Quem lacrymis ſolùm cultor GONZAGA rigaret.
Nativo lapidi non diſſonat ille; ſuæque
Ingenium telluris habet. Si vulnere multo
Scribitur ingenioſa ſilex, vernantia pandit
Frondibus ille ſuper necis inſtrumenta nefandæ;
Flagra cruenta, vepres, ſitibundam ſanguinis haſtam,
Spiculaque, & multo rorantes ſanguine clavos.
GONZAGA attonitam nova per miracula mentem
Huc, illuc verſat. Domini pendentis imago
Nuper facta ſilex, verſa nunc forte, fragrantem
Vertitur in florem; atque habuit quæ vulnera primùm,
Servavit cautes; nunc floris imagine ſervat.
Divus Amor Puerum ſic ludere pergit amantem;
Ingeminatque dolos. Divini germina floris
Demetit ille manu; primùm qui grande viretis
Addidit Hiſpanis nomen; nec tempore longo
Nobilis Italicos ceſſit Granadillus in Hortos.

DE

DE OBITU
B. ALOYSII GONZAGÆ
Inter Officia Charitatis.
CARMEN VI.

PErge laborantem vulgato funere Romam
Invicta reparare manu, GONZAGA, triumphis
Immoriture tuis: rutilantis adorea lethi
Te manet, & claræ non mendax gloria palmæ.
Nam nulla de cæde licet tibi nobile funus
Immadeat; tamen immites æquare ſecures,
Palmigeraſque inter dabitur radiare phalanges.
Soſpes ab exitio GONZAGÆ munere, tandem
Deſinat Etruſcis clarum te, Scevola, flammis,
Et ſervata ſuos mirari Roma Camillos.
Impavidum pectus non tanto robore cinxit
Curtius, immanes auſus telluris hiatus,
Par Urbi Civis, propriâ ſaturare ruinâ,
Et Romæ ſupplere rogum. Permeſſidos undas
O quæ virgineæ colitis, Cyrrhamque Sorores,
GONZAGÆ meritis inſpergite floribus Urnam;
Et ſuper exuvias Cinerum, caſtaſque favillas
Fundite Caſtalios, vivacia balſama, rores.
  Supplicio GONZAGA ſui tenuatus amoris
Fortè ſalutares hauſtus, & rura petebat
Frondea; quà Cœli clementior aura Latini
Hortorum tractu viridi diſcriminat Urbem,

Et ſinit ingentem paulum rareſcere Romam.
Subſtitit ad veteres arcus, mirantibus aſtris,
Tollit ubi aereos apices, annoſque laceſſit
Disjectum ſaxis immanibus Amphitheatrum.
Non ille inſano nubes intrantia niſu
Marmora, & æternis æquantem ſæcula ſaxis
Miratur tacitus molem. mens ebria Cœlo,
Quidquid mortale eſt, jam longo deſpicit uſu;
Et, dum faſtidit Romæ miracula, vincit.
Ille ſtupet ſacro turgentes ſanguine latè
Chriſtiadûm horrentes cautes, & conſcia ſaxa,
Magnaque ſervantes veſtigia lambit arenas.
Sanguineo Heroum palmæ de rore madentes
Occurrunt animo, atque, Utinam! nos illa tuliſſent
Tempora, dicebat; rabies cum ſæva Neronis
Victrices acies plaudentibus adderet aſtris.
Forſitan aut aliquas nobis Hyrcania tigres
Paſceret horrificis adytis; aut ſanguine noſtro
Africa monſtriferæ pœnas lactaret arenæ.
Felices animæ, quas Cœlo impendere vitam
Vidiſtis, Libyæ hoſpitium implacabilis, antra
Marmaricis ululata feris. O marmora claris
Splendida ſuppliciis! celſos non arte Magiſtra
Crediderim attonitis eductos nubibus arcus,
Plaudere ſed lætis certant dum ſaxa triumphis,
Sponte ſua Cœlo, reor, exiliiſſe; coronam
Quod poterant, duro ſilices de marmore formant,
Fitque ipſum invictis Ducibus diadema Theatrum.
Tigribus hæc ſtatio: Maſſyli hæc antra leones
Implebant, Libycæ crudelis gloria ſilvæ:
Denſatis circum cuneis hìc pendula Roma
Sordida clamoſo libabat gaudia Circo.
Hic

Hìc Nero cryſtallo fędam viridante ſolebat
Fallere barbariem; cladis cum ſæva voluptas
Ipſas torqueret læta ſub imagine pœnas.
Non ſatis eſt miſeros artus doluiſſe; dolores
Laſcivire jubet: nullis ſaturata libido
Stragibus, humani generis per funera, ludit.
Te primum caveæ informes, & ſaxa loquuntur,
Ignati, quem terribiles laſſare leones
Et riſiſſe truces vix credidit Africa mortes,
Languentem ſenio, canoſque in bella ferentem.
Nos pudeat primæ ceſſare in flore juventæ,
Dum ſegnes Ævo indecori traducimus annos.
Felix ſorte pari, quàm lætus ſanguine noſtro
Getulæ ſtillare feræ patula ora viderem.
Per latus hoc, utinam!, cuſpis ferrata cruentum
Quærat iter; Cælique vias mucrone recludat.
Vix ea fatus erat: Cœlo cum nube curuli
Vecta acies rutilat. præclarum Inſigne gerebat
Victrices manibus palmas; incenderat auras
A tergo flammata chlamys; quæ ſanguine pulchro
Illita, Sidonio pluſquam de Murice fulget.
Purpureum nitidis qui nubibus agmen agebat,
Sidereæ flammis Ignatius ardet Erythræ.
GONZAGAM affatus mox talibus ora reſolvit.
Nequidquam Libyæ rabiem, votiſque laceſſis
Marmaricas GONZAGA neces: ſine ſanguine noſtras
Æquabis palmas: clarum tibi funere nomen
Roma dabit, victura tuo de funere Roma.
I, propera; quà te fera per contagia torvo
Sæva flagro Libitina vocat: ne quære Leonum
Ora, Puer; mediâ tibi naſcitur Africa Româ,
Et Romana novi fuerint tibi buſta Nerones.

Finierat dictis; Cœlo cum roſcida nubes
Subripitur, ſulcoque viam lactente colorat.
Triſtior interea tabes, & lethifer annus
Incubuit Latio. non prodeſt triſte bitumen,
Idęaſque pices, vivumque incendere ſulphur:
Pæonios ſuccos, & odoriferam Panaceam
Irrident morbi, vanaſque Machaonis artes.
Funereis paſſim glomerata cadavera plauſtris
Arva, ſatis effæta, gravant; metuenda colonis
Fertilitas. non afflatu privata nocenti
Funera, ſed populos metit illætabile virus.
Ultima viſa Ceres perituris oſcula culmis
Figere, dum refugis horreſcunt arva Colonis.
Verùm ubi, morborum dira comitante caterva,
Crebreſcit Libitina magis, populataque lentæ
Agmina corripiunt febres; & pallida letho
Urbis inhorreſcit facies; GONZAGA catervas
Per medias ſibi quærit iter, confectaque prenſat
Agmina. mortali mœrentia pectora tabe
Nunc levat alloquio; Cereris nunc dona miniſtrat,
Et gratos Bacchi latices, frugeſque paratas
Inſerit ipſe manu labiis languentibus eſcam.
Ipſe rudes ſternitque thoros; atque aſpera tactu
Lintea, carbaſeoſque manu concinnat amictus.
Non piget ignito per ſtragula molliter ære,
Ductilibuſque fovere focis frigentia membra,
Dum ſpatiata thoros oculato lamina ferro
Dimenſos ciet ardores, auraſque tepentes.
Non piget è mediis ſublata cadavera campis
Suſtentare humeris, poſitiſque inferre ſepulchris.
Nec mora, nec Juveni requies fuit ulla laborum;
Intima contractum donec per viſcera virus

Ser-

Serperet, & rabido venas incenderet æſtu.
Illum Divus Amor ſpoliis illuſtribus auctum
Suſtulit ambroſiis elatum ad ſidera pennis;
Agminibus palmas & ritè gerentibus addit.

ANNIBAL
In Italia Victor, & Victus.
CARMEN VII.

QUantus ab Heſperiæ populis, & littore Mauro
Cuſtodem Italiæ vallum, inconceſſaque clauſtra,
Atque indignantes veſtigia preſſerit Alpes
ANNIBAL; Auſoniam quantâ tremefecerit haſtâ;
(Si patriis Dux ille dolis, & fraude ſuperbus
Fraude tua cecidit; poſitiſque inglorius armis
Dedidicit Martem, tenerorum cultor amorum)
Concine Tyrrheni Maris inſidioſa voluptas,
Dulcis pœna ratum, placidiſſima concine Siren,
Parthenope: Ductorem infidum infida ſequatur
Muſa; ſua Pœnus laudari poſtulat arte;
Perjurum perjura ſonent & plectra Tyrannum.
Occiduum bello poſtquam pacaverat Orbem
ANNIBAL, Heſperiis victor remeabat ab oris.
Edomiti non ille Tagi, non ille Sagunti
Flagrantis memor: aereas jam cogitat alpes,
Nubiferumque apicem; in Tiberi ſpes vaſta natabat;
Italia ante oculos, & toto in pectore Roma eſt.
Jamque minæ ſcopulorum ingentes, rupis anhelæ
Jam nemorale ſupercilium, & nudata patebat

Perpetui formido jugi; jam cominus alpes
Nubibus immiſtę, & Cœlo capita alta ferentes
Ante tubas Libycas, & Punica claſſica, dirum
Omnia ventorum indicunt per murmura bellum.
Immanes cautes, Cœloque minantia ſaxa
Proſpectat pavidus, quis crederet?, ANNIBAL, & jam
Damnabat patrii tacito ſub pectore famam
Atlantis; riſitque ſui miracula mundi:
Et ſociis, Virtus, dixit, Mauruſia cedit
Si Latię; quantùm noſter minor Alpibus Atlas
Noſcitur; iratis Superis, atque omine lęvo
Tendimus Italiam. verùm hæc præſagia, Mauri,
Ne trepidate: pares ſi non habet Africa montes,
Pectore in hoc, ſocii, majores cernitis alpes;
Has nulli ſuperare datur. nec plura loquutus,
Getulo obſtantes ſilices Elephante repellit,
Dilaceratque iter: indociles calcarier arces,
Eduraſque moras laudat; nec mitia mallet.
Invitum tamen, atque jugorum dura petentem,
Quis credat?, mollis ſequitur via. namque ſuperbos
Molitur quacumque gradus, tremefacta recedunt
Saxa metu; & pavidæ expectant veſtigia cautes.
Nec chalybis duri rigor, aut medicatus acęto
Vulcanus molli docuit manſueſcere cultu
Marmora; ſufficiens illos erat ignis in uſus
Ira Ducis. juſſa impacati Principis audit
Obſequioſa ſilex, & ſaxis ſaxeus ipſe
Imperat. aeriæ jamjamque cacumina rupis
Primus habet: Latiam bello ceu protinus Urbem
Poſceret, ille ruinoſi in faſtigia clivi
Emicat, & magnâ Italiam conterruit umbrâ.
Semifer horrenti talis Centaurus ab Oſſa
De-

Deſilit, heu quantus valli timor! attremit omnis
Silva metu; & pavidi fluctus glaciantur Enipei.
Dicite, quæ rupes habitatis, Oreades, arcis
Imbriferæ, quanto ſalierunt pectora motu?
Quæ fuga? dum vetus hoſpitium, ſacroſque receſſus,
Ludentumque choros, montanaque ſacra profanat
Advena Gradivus? dum tot laſſata metallis
Reddere Barbaricas Echo negat Itala voces;
Nec reſponſuras invitant claſſica valles?
Tunc primùm tonitruq;, & fulminis igne triſulci
Sciſſa dies cladis rubuit præſaga futuræ;
Indixitque nefas. non territus omine Ductor
Marmaricus; Bellum laudo; placet ira ſiniſtris
Formidata Deis, tantoque, ait, hoſte timeri.
Magnum eſt, ò Socii, quidquid tentamus, Olympo
Invito: veſtris armis Saturnia tellus
Curetur, jubeo; & læſum mihi linquite Cœlum.
Hæc ait: impatienſque moræ, jam valle receptus,
Et domitas animis ſpirans immanibus alpes,
Frendentem Libyam Ænotrios effundit in agros.
Nec Latiæ ceſſant acies; nec celſa Quirini
Undabant vexilla procul: jam cominus umbræ
Quadrupedum ingentes, criſtæ jam Conſulis, & jam
Non Cœlum, ſed Roma tonat. bella, aſpera bella,
Sanguineumque diem vitreo præſagus ab antro
Viderat Eridanus. flagranti ſpumeus irâ
Immugit ripis; &, qua ſe fronde coronat,
Quaſſat arundineam concuſſo vertice ſilvam.
Cæruleos mox ille ſpecus, penituſque repoſtas
Undarum caveas, & arenas anxius imas
Pervadit; veteres Phaeton ubi dente ſuperbo
Mordebat pœnas, & adhùc crudum à Jove fulmen.
Tunc

Tunc ait: Infelix Auriga, quid otia perdis
Degener? O ſedes iterum viſure ſupernas,
Amiſſumque diem. patrios, Puer improbe, currus
Fataleſque inſcende rotas; præverte ruinas
Auſoniæ; Mauris jamjam peritura favillis,
Occidat igne tuo; liceat Cœleſtibus uri
Ignibus: hæc habeat Phaeton incendia ſolus;
ANNIBALI pars nulla vacet. mitiſſima tellus
Concidat; exciſis procumbant Mœnibus Urbes;
Flumina deficiant, &, quo non ſuſpicor alter
Latiùs exundat, me primùm corripe: totam
Nil moror Heſperiam cæcâ conſume favillâ;
Et miſeras Libycis raptoribus eripe terras.

Ille refert contra. terræ quonam uſque nocentis
Exigor in pęnas? Superûm quis credere poſſet,
Ut miſeris votum, Phaeton, mortalibus eſſet?
Heſperiam pudeat, poſt terræ funera, noſtras
Reſpexiſſe manus, & mendicare ſecundum
A Phaetonte diem. ſed tu ſcelerare ſepultum
Parce, precor, mundique reas tentare favillas.
Nec Libyę fragor, at Tyrii te cura Tyranni
Solicitet. Cyclopei ſi fulminis ictu,
Et toto cecidit Phaeton Jove; Numinis illum
Majoris vindicta, manetque potentior arcus;
Et jaculo, cecidit quo Juppiter ipſe, peribit.
ANNIBALI Padus, Heſperiæ placidiſſimus amnis,
Liris erit. Trebiæ non ille in littore tantùm
Nec poterit, Thraſymene, tuas ſævire per undas;
Sæviet imbellis quantùm poſt Liris in illum.
Occidet Oenotriæ terror; teneroque ſuperbum
Donabit fluvio nomen; merſuſque profundo,
Victa vocet lituis reſonantibus Africa. quamvis
Tota

Tota Ducem, ſumma nequidquam enabit in unda.
Gentibus exemplum, ſeriſque annalibus ibunt
Eridanus, Liriſque ſimul; populoſque docebunt,
Alter tela Jovis quid poſſint, alter Amoris.
Hæc fatus, repetit glacialem fumeus urnam.
Interea ærata pubeſcere meſſe Gradivi,
Et criſtis fluitare comantibus Africa campos
Erudit Auſonios. crebris jam pulſibus agros
Æripedes feriunt, hinnitu & prælia poſcunt.
Jamque corruſcantes attritis cautibus enſes
Luce nova rutilas addunt mucronibus iras,
Fulgoreſque truces, & dotant lumine mortem.
Ticini primo maduerunt ſanguine ripæ;
Alternatque vices Trebia, & ſociale ſecundat
Fœdus, inæquales ripas, amneſque remotos
Romanæ, pudeat!, jungunt commercia cladis;
Et quaſi tot cinerum exuvias, umbraſque vagantes
Itala ferre ſimul non poſſet Terra, paravit
Manibus ingentes, geminatis amnibus, urnas.
Sed Cinerum non ulla quies; ſub gurgite longùm
Nec jacuiſſe datum: bellatrix unda ſepultos
Ejaculat; Tyrios Romana cadavera in hoſtes
Projicit; & pugnant pro Roma funera Romæ.
Ac veluti cæſorum iras furiaſque cadentum
Induerint amnes, exercent ſpumea cornu
Bella; ferox Latios ulciſcitur unda timores;
Et Trebia armatus pavido pro Conſule pugnat.
Utque olim celeri Xanthus congreſſus Achilli
Rorantes galeâ fertur terſiſſe capillos;
Non aliter clypeique armant, galeæque natantes
Ticinum, Trebiamque: fremunt in prælia ripæ.
Illos terrificæ properantes turbine cædis,

Dimi-

Dimidioſque artus, trepidantiaque arma ferentes
Horruit Eridanus; ſolitoſque intrare meatus
Oppoſitis vetuit metuenda tributa lacertis.
Buſta ſuper vidui circum volitaſtis olores;
Lacryma nec ceſſat viridum pretioſa Sororum.
Interea Libycum Auſoniæ per viſcera bellum
Evolat; & longè Tyrium tremit Umbria Martem.
Tu modò Romulea Thraſymenũ clade tumẽtẽ,
Disjectaſque Aquilas, & caſus pande Latinos,
Nympha lacus; quamvis fama eſt, nemora avia curſu
Te, Dryadumque ſinus, & inhoſpita teſqua petentem,
Ad ſonitum Libyci ſedes mutaſſe Gradivi.
Pro vitreis altas coluiſti ſedibus ornos;
Et peregrina metu de Najade facta Napæa es.
Sithonio fabricata gelu, vitreiſque columnis
Conſpicienda domus, latum ſpatioſa per Orbem,
Tollitur; adducti credas laquearia ponti.
Perſpicuæ lucent glaciali cardine valvæ:
Ante fores denſa ſtrictæ caligine crines,
Pervigilant nebulæ; muſcoſo vellere fornix
Naturę manifeſtat opes, ſinceraque dona;
Nam neque Sidonio pumex corrumpitur oſtro,
Nec bibulus Phrygio violatur Marmore Tophus.
Sede ſuper vitrea, & calamo Thraſymenus agreſti
Aſſurgit: viles quantò ſed tutius olli
Excubias prẹſtant algẹ, & fluitalis arundo,
Quàm formidatis acies clypeata Tyrannis.
Cẹruleum caligo caput, nebulẹque madentes
Involvunt; niveis caneſcunt pectora ſetis.
Urna capax lymphẹ gremio diſpenſat aperto
Illimes latices; concham fugitivus in amplam
Humor abit. ſi te ſurgentem hẹc unda tuliſſet,

Pura

Pura magis, Cytherȩa, fores: hoc gurgite nata
Dardanii cunas dedignarere profundi.
Errantes circum mergi, fuliceȩque paluſtres
Cȩruleo madidas diſtendunt nectare pennas,
Æſtivumque bibunt ſolem; ſtant frugea circum
Arva, & adulta Ceres fluitantibus undat ariſtis.
Sed Cereri ſacros rabidi ferrata Gradivi
Diluvies populavit agros. Bellona flagellum
Sanguinolenta rotat; Latiumque haurire cruorem
Dat Libycis, Romam dudum averſata, ſagittis.
Jamque Quirinales per prata rigentia ferro
Errabant Aquilȩ; Thraſymeno & judice, poſcunt
Ulciſci Trebiam, & fatum tentare ſecundum.
Fortè ſupercilio clivoſi tramitis undas
Spectabat, Thraſymene, tuas, Martemque futurum
ANNIBAL; & nitidi periturum fontis honorem,
Fortunamque lacus ſociis lugebat amicis.
Iſque ubi Romulei procul increbreſcere murmur
Agminis, & magni proſpexit ſigna Quirini,
Riſit; & excuſſa ter caſſide, torvus in hoſtes;
Quȩnam ſpes Latii, poſtquam ſuperavimus alpes,
Poſt Trebiamque, cruentati poſt bella Ticini,
Nunc etiam tentamur? ait. Sic notus ad undas
ANNIBAL Heſperias? nondum ſatis Itala tellus
Sidonio ſub Marte gemit? nova flumina fruſtra
Obſtruitis: noſter non gurgite miles in ullo,
Poſt Trebiȩ ſubſiſtet aquas. defendite Tibrim,
Quem Libycis domitum galeis haurire paramus;
Votorum levis eſt Thraſymenus meta meorum.
Pacatum ANNIBALEM, mihi dum fortuna ſuperſtes,
Vitaque, deſperet Miles Romanus: ad urnam
Nos etiam, & ſeros cineres odia iſta ſequentur.

Quis

Quas nunc, Roma, times, Pueri juravimus iras,
Ante aras, teſteſque Deos; in damna Quiritum
Vagitum ANNIBALIS, lacrymaſque armavit Amilcar:
Cunarum votum eſt, Latios odiſſe, mearum.
Dixit; & in medias acies de vertice montis
Terrificum excuſſit jaculum; potuitque videri,
Quam preſſit, de rupe Tonans; Romana Gigantes
Agmina Phlegræi ſi tunc potuere videri.
Sæva ferens belli præſagia, ſtridula in hoſtes
Fraxinus effugit: rapidis petit obvia pennis
Armaque, pectoraque, & longâ laſſata ruinâ,
Funeribus conſumpſit iter, rabiemque nocendi.
Punicus interea Ductor deſcendit in agros
Bello damnatos, expectanteſque furentem.
Hic verò elatis videas concurrere ſignis
Marmaricas acies, Libycorum & pelle leonum
Inſtratos Numidas, fuſcoſque Hyperione Mauros,
Maſſyloſque ſagittiferos. feralibus armis
Ut tegat Italiam, naturæ ſede relicta,
Africa in hos campos deſcendit; nuda colonis
Stat Libye; & paulùm reſpirat Cælifer Atlas.
Ut verò eliſus lituis crepitantibus aer
Infremuit, reſonaſque tubæ feriere cavernas,
In Martem ſaliere animi. ſtat triſtis Enyo
Sanguineâ ſordens pallâ, lentoſque furores
Increpat, & ſtimulos animis ardentibus addit.
Spicula Maſſylæ primùm vomuere pharetræ.
Protinus obducto nubes it ferrea Cœlo,
Subripuitque diem; Latias mox impete vaſto
Deſilit in turmas; atque indignata repulſas
Umbonum crates, duplicique repagula ferri,
Cuſpide lethali vivos depaſcitur artus;

Pe-

Pectoribuſque ſupinatis affixa quieſcit.
O triſtem Auſoniæ, & quem poſtera ſæcula vellent
Ignorare, diem, & claros cælare Nepotes!
Dedecus oh, Gradive, tuum, probrumque! Quiritum
Terribiles animos, domitis quos fata laborant
Gentibus, & victo Dominos imponere Mundo,
Martis ad aſpectum Libyci fortuna fugaces
Degenereſque videt, ſigniſque errare relictis,
Dedecorum viles emptores. Punicus armis
Iſta gerit, jugulo Romanus prælia miles;
Altera pars dirum patitur; gerit altera bellum.
Non procul Auſonios videt inclinare maniplos
Flaminius; videt acta retro vexilla, nec illum
Fortunæ placuiſſe diem, vanoſque timores
Increpitans; Fugite; Annibalemque ad mœnia Romæ
Ducite victorem, dixit; Capitolia Pœnis
Pandite; Tarpejum nec formidate Tonantem.
Promptum iter ad Latium, veſtigia veſtra ſequutus,
Hoſtis habet; qua parte petat Capitolia, diſcet
Romanâ monſtrante fugâ. quas miles in oras
Tendis iners, Veſtam æternam, Martemque parentẽ,
Et titulos oblite tuos? vos obvia apertis
Expectat reduces, ſed non ſic, Roma lacertis.
Quòd ſi dura piget, me Conſule, munera Martis,
Diſcere; diſce mori. hæc fatus, perrumpit ahenos,
Certus in exitium, cuneos: ſed ſanguine multo,
Quod poterat, gladiis ſua funera vendere Mauris,
Eſt animus; multâque necem dotare ruinâ.
Ille tegit totam ferratæ cuſpidis umbrâ
Planitiem. rutila de caſſide nobilis irę
Magnanimum exſpumat virus; nec vincla coercent
Ferrea anhelantes ultra thoraca furores.

Inſe-

Infelix, poteras de tantę mole ruinę,
Hoc Duce, vel nullo, ſervari Roma. ſed illum
Marmarica multum de cęde, ſuaque madentem
Lethifer heu tandem ſomnus, ſupremaque nubes
Obruit. haud ulli jaculo tumuiſſe relictum eſt
Funere de magno: fati ſi quęris acerbi
Authorem, quę ſe claravit ſanguine tanto,
Privati non illa Ducis, nec militis haſta,
Sed Libyę pugnantis erat: quę vulnere fauſto
Contremuit; mediâque pavens impalluit irâ
Tam faciles dare lęta Deos; votique peracti
Pęnitet; & Superos exhorruit ipſa ſecundos.
Nam nec fata Ducis Latii privata; nec unum
Flaminium cecidiſſe putat; ſed credidit ipſam
Collabi, ſupraque Ducem procumbere Romam.
ANNIBAL eventu Martis, fatiſque ſecundis
Ebrius horrentis celſo ſtetit aggere campi,
Circum torva tuens: ſtillat gravis haſta cruentis
Roribus, & telis clypeus ſilveſcit ahenis.
Mox ait. Heſperiam edomitam, Tiberimque ſubactum
Gratulor huic enſi. juvat alto è culmine rerum
Metiri quàm magna cadat Regina potentis
Imperii. ad Trebiam noſtros luſiſſe furores
Crediderim; his campis toto deſcendimus enſe
In jugulum Italiæ. ęternis Latium tegat umbris
Iſta dies. clari quamvis nos ęmula mordet
Gloria Flaminii: quo victo an clarior ille,
Qui vicit, fuerit, victor pene ambigit ipſe
ANNIBAL. hìc finem tantis nos credimus armis,
Nec pia victores renuent Capitolia Pęnos.
Quòd ſi bella placent rurſum, & nova pręlia tentat,
His habeat ſimiles precor, o Fortuna, catervas,
Diſ-

Diſſimilem ſed Roma Ducem. Sic fatur: & auctum
Sanguine Romano Thraſymenum, agroſque natantes
Oſtendit ſociis. oculis victoris iniqui
Ipſa placet largæ feralis pompa ruinæ.
Trunca, profanatiſque inhumata cadavera campis,
Seminceſque artus, gemituſque, irçque cadentum,
Viſceraque in mortem luctantia, grata ſuperbi
Pabula ſunt oculo victoris. vulnera ſiqua
Grandem haſtam, magnæque fatentia cuſpidis ictum
Offendit, laudat; ſeſeque agnoſcit in illis,
Attollitque animos: quantùm diverſus ab illo
ANNIBALE, edomita quem mox Carthagine, dulci
Extorrem patria, peregrino in littore nudum,
Per latos Aſiæ populos, per Regna, per Urbes,
Quærere Romanos hoſtes fortuna videbit.
Interea Trebiam inſontem, miteſque furores
O Thraſymene tuos, nuribus trepidata Latinis,
Et Latio reddunt feralia nomina, Cannæ.
Fortuna geminante nefas, ibi viſa perire eſt;
Aſt hic Roma perit: nutavit cladibus illis;
His jacet. expectant trepidis Capitolia ſaxis
Victorem implacidum: Tarpeja nudus in arce
Juppiter ad Libyci pallebat fulmina Martis.
Sed non paſſa diu Latium ſterileſcere nomen
Alma Venus. fatum Iliacum, multuſque recurrit
Gentis amor Phrygiæ. non illa horrentia caſtra
ANNIBALEM contra, nudoque minacia ferro
Agmina, ſed tenerum, quis crederet?, armat Amorem.
Nec mora: ſolicitç Proles alata Parenti
Obſequitur; veteremque nova ſub imagine formam
Diſſimulat. quantus petiit ferus aſtra Typhœus,
Creſcit, & ingenti mentitur mole Gradivum.

Approperant peregrina humeris fulgentibus arma
Sponte ſua; gladiuſque, manu ceſſante, volentem
Involat in dextram; galeę tum lucidus orbis
Obnubit frontem. potuiſſet ferrea caſſis
Illico, crediderim, tenero molleſcere tactu;
Sed duram poſcebat Amor. decet ira protervum;
Implaciduſque placet: clypeo tamen altiùs illum
Sudantem ingenti, & non aurea tela moventem
Fratres riſerunt pharetrati, & conſcia Mater.
Hac ſpecie ANNIBALEM Puer in certamina poſcit.
Convenere pares. magnis memoratus uterque
Cladibus; exitialis, atrox, infidus uterque:
Utque Duces inter diſcrimina nulla ſuperſint,
Alter pugnabat jam lumine caſſus adempto,
Alter cęcus erat. vibratis jamque pharetram
ANNIBAL enudat jaculis; ſed ferreus imber,
Oblitus nocuiſſe, truci blanditur Amori;
Ventilat & tremulis frontem, non vulnerat alis.
Iratum quoties, (dictu mirabile) ab arcu
Effugit telum, mediâ ſed protinus hoſtem
Diſcit amare viâ. Sed jam fatalia contra
Subdolus arma movet Puer. exitiabile telum
Dirigit, & medio victor ſub corde relinquit.
Irrequieta furit magicum per viſcera virus;
Depaſcitque ferox fibras; miſerumque pererrat,
Neſcio quid, ſuperat quod mortem, & vita vocatur.
Labitur, infelix jaculoque beatus eodem;
Iraturque ſimul, fuerit quòd victus; & ipſum,
Quòd ſit victus, amat: laudat ſua vulnera, & odit;
Vulneris authorem ſimul & collaudat, & odit;
Quodque novum eſt in clade, placet Victoria victo.
Verùm ubi Victoris galeâ patuere reductâ
Inſi-

Inſidięque, doliquc, & ſe cognovit amantem,
Palluit; & Romam mutatus amare, tremiſcit.
Dein ſupplex; Nullas, Victor mitiſſime, dixit,
ANNIBAL inſano leges in Amore recuſat;
Sed Latios odiſſe vacet: vetus ira triumphat
Uſque adeo, & tantus fibras inſedit Amilcar.
Interea victum, quæ pugnę præmia, molli
Ipſe manu nudabat Amor, ſpoliiſque ſuperbis
Quadrigam gravat, & fulgentibus induit armis.
Axe ſuper galeę, Martis captiva ſupellex,
Horrebant; placidis & laſcivire ſagittis
Diſcit inoffenſi manſueta ferocia ferri.
Luxuriat ferratus apex: circum eſſeda pendent,
Exuvię irarum ingentes, horrentia tela,
Cingulaque, & totum veſtit victoria Currum.
Nectareis circum pennis volat agmen Amorum;
Nec modus, aut manibus vaſtas tractare pharetras,
Aut formidatę metiri cuſpidis haſtam.
Jamque triumphalem captivo vertice bigam,
Et fulvo ſequitur laqueatus colla metallo.
Marmarici quæ forma Ducis! non ille minaci
Ex Elephante furit: ſaturum non clade Latina
Torquet atrox gladium: Cyprio fluit ebria nardo
Cæſaries; & adhuc ſordentem pulvere belli
Aſſyriis frontem tergunt opobalſama ſuccis.
Vincere vincendo dediſcit: nulla ſuperſunt
Argumenta Ducis Libyci: victoria victum
Ipſa facit. cineri redeat ſi vita, negarent
Flaminii Manes, Trebięque inhumata Juventus
Victorem jam noſſe ſuum; vix noſceret ipſum
ANNIBAL ANNIBALEM; tantùm mutatus ab illo eſt.
Illum degenerante gradu carpenta ſequentem

Victoris Pueri, Tyrrheno è littore vidit
Parthenope; extremâque procul ſubriſit in undâ;
Nec parcit plectro, & cantu comitatur euntem.
Ille, tubis ſaturas, teneris dat cantibus aures;
Dulichiamque ratem, & fugitivum penſat Ulyſſem.

Bethlemicis Infantibus

EPICEDIUM

CARMEN VIII.

ET potuit Cœlo Titan conſidere tanti
Spectator ſceleris? nec deteſtabile monſtrum
Devovit trepidante fuga, noctemque minatus
Ferre Thyeſteam? rutilans Auriga diei
Viderit hoc ſine nube ſcelus? tumeatque protervum
Tam claro de teſte nefas, caligine multa
Quod merſum, nullaque ſatis quod nocte lateret?
Sed tibi quæ ſpolia, aut quantus, Libitina, triumphus
Obſcura de clade fuit? ſi ſanguine Medo,
Et laceris piger exuviis tibi fumat Araxes;
Si tegis Actiacum Pharia de ſtrage profundum;
Et ſi Roma (pudor) manibus lacerata Latinis,
Impiat Æmathios cognato Marte Philippos,
Parcimus ingenio, atque ultro hęc tibi crimina dono;
Infantum de clade queror. non enſibus enſes
Oppoſiti, paribus non tela minantia telis.
Quæ pugnæ facies, ubi ſævi juſſa Tyranni
Pars nudis peragit gladiis, pars pectore nudo!
Ecquis erit tandem belli pudor? aſpera cunas
Bel-

Bellona irrumpit. quanto quæſita paratu
Infantis vindicta fuit? quot cladibus emptum eſt,
Victorem puduiſſe ſui? Pelopeia cedat
Menſa, Agamemnoniis toties lacrymata Mycœnis,
Et numero ſuperatus Itys. nil tale Procuſte
Hoſpitia, aut ſtabula Odryſii videre Tyranni.
O Superi, reliquos ſatis eſt odiſſe nocentes;
Herodem neſcire juvat. lactentis inermem
Vagitum Pueri ferro, flammiſque requirunt,
Et mortem innumerę mortes perduntur in unam.
Sed mihi jam tacito trepidant in vertice lapſu
Inſontes lauri. placidiſſima ſanguine tingi
Non ego ſerta ſinam: textum ferale coronę,
Triſtibus apta modis, nectat mihi fronde maligna,
Efferaque infelix comitetur bella cupreſſus.
Nox erat: antra Leo, feſſus petit oſtia Meſſor
Virgea; per ſcopulos Thetis acclinata recubit;
Et juga pacatum ſimulant Alpina ſoporem.
Tu quoque, Idumæi parent cui culmina Regni,
Otia lentus habes, curas oblitus amaras,
Inviſumque diem. pretioſum lana veternum
Dives alit: cuſtos capiti tamen accubat enſis
Aſper, olorinis & poſcit prælia plumis;
Tranquillum Herodem ne vel ſopor ipſe videret.
Barbarica vigilata manu, velamina dites
Obducunt ſomnos: Thalamo ſpatiatur eburno,
Et Tyrio ambitioſa quies laſcivit in Oſtro.
Illum indulgentem tenebris, noctemque ſupinam
Proflantem, tamen aſſiduis circumvolat alis
Regum, Cura, flagrum. Morſu nam ſceptra maligno
Suffodiunt mentem; & fellis potabile lethum
Sacra ſitis Regni patera gemmante propinat.

Regi dura quies. Letheis oblita lymphis
Membra gravant ſecura thorum; ſed turbine nigro
Somnia dilacerant animum. nam viſa per umbras
Bethlea de rupe Cedrus ſe tollere; naſci
Non his digna plagis, quas tu, Rex torve, teneres.
Margine quæ vaſto terrarum dividit umbræ
Hoſpitium geniale; comiſque ſuperba ſerenis
Explicat innumeros, tollitque ad ſidera ramos.
Autumnum tanto ſeſe ſoboleſcere fœtu
Miratum, plantaſque ferunt odiſſe minores.
Nam neque Atlanteis talem vigilavit in hortis
Heſperius coluber; nec, poſt implexa viarum,
Alcinous reduci ſimilem monſtravit Ulyſſi.

Parte alia (leges non ſervant ſomnia) Regnis
Viſa prophanatis decedere Numina. terga
Vix credit Fortuna ſibi vidiſſe Deorum.
Pulſa Papho, Cyproque Venus, Phrygiique receſſu
Verticis, Idæis adytis incendia pallet,
Atque iterum Trojam: Corybantia protinus æra
Turritam ſiluere Deam: non Thracia Marti,
Nō Rhodope dilecta: minax prope Strymona languet
Biga, catenatoque gemunt temone Jugales.
Non felix Junone Samos; nec Apolline Delphos
Turget; & Inachium Nilus lacrymatus Oſirim,
Barbara nequidquam muto vocat agmina Siſtro.
Cecropias clypeata fugit Tritonia turres;
Et Bacco tu, Niſa, minor, clamataque longè
Non hilarem fremit unda Deum; ſed præpete curſu
Ripas, Hebre, tuas, edera moriente, ſalutant
Mænades; & fractis damnabant Orgia thyrſis.
Quin delubra Parethoniis innixa columnis,
Et Stygio ſimulacra Jovi devota, ruinâ,

Quâ

Quâ meruere, cadunt. ignis populator in unum
Aggerat infandas inciſum elephanta figuras,
Perſpicuaſque nives, & nigras corticis Indi
Addit opes, liquidamque nova fornace Corinthum.
Æra natant flammis: paſſim reſoluta liqueſcunt
Numina adoratę rubiginis: ignis opimis
Ditatur ſpoliis; mediiſque opulentus in arvis
Stat cinis; imbelleſque probant incendia Divos.
Emoriens toto luget ſua funera Mundo
Barbaries; omnique perit damnata metallo.
Hęc inter, placidam vox importuna quietem
Impellit; dubios fallunt niſi ſomnia ſenſus,
Antipatri vox Patris erat: Pete mollia, dixit,
Otia, fœmineis melior regnare choreis.
Uſque adeo pudet eſſe virum? Sic prælia miſces
Degener, ignavæ noctis fortiſſimus Heros?
Eluctare moras tepidas: novus imminet Urbi
Hoſtis, & ex ipſis meditatur funera cunis.
Hunc fore, cui merito obſequio domus utraque Phębi
Pareat, & terris fugiant quo priſca relictis
Numina, ſacrorum memorant Oracula Vatum.
Cladibus indormire juvat? Supereſtne fugatis
Qui poſſet languere Deis, Mundique ruinam
Expectare thoro? cedant Gynecæa; Tyrannum
Indue; ne trepida Superos; Cœloque minanti
Herodem oppone: inviſi tibi germinis ortus
Nunciat alta Cedrus, patulis quæ ſidera ramis
Occupat, & medios faſtigia jactat in Euros.
Finierat dictis. primùm ſtupet ille; refixo
Mox implet mucrone manum; jam jamque ſuperbam
Tollitur in Cedrum, votoque trucidat; at enſis
Irritus in thalami conopea peccat eburni.

Nutavit ſtructura thori ; tentoria ab ictu
Intremuere ; jacet Phęniſſæ ſaucia lanæ
Purpura, & intexti męſtûm crepuere ſmaragdi.
Saucius haud aliter Lucano cominus apro,
Cæca petit ſpelæa canis ; perque avia luſtra
Infremit, & morſus in robora torquet inanes.
Cladibus interea ſcelerandum Aurora futuris
Tollebat de Gange diem. exitiale Tyrannus
Concilium, Proceresque vocat ; queis, nomine pulchro
Regis & Imperii, petitur privata poteſtas.
Convenere. Sedet ſolio Regnator eburno
Arduus, Oebalioque nitens diſcumbit in oſtro.
Majeſtas olli metuenda : ſevera minaci
Stat fronti nubes ; heu quas paritura ſagittas!
Ora tegit pallor, ſed formidandus ; & aulæ
Anceps turba, Jovis quam pluſquam mille timeret
Fulmina. Tænaream talis Rhadamanthus ad urnam
Attonitis dat jura reis : timet anxia turba
Terribiles oculos, properataque tartara mallet ;
Ille diu fruitur lacrymis ; gaudetque timeri :
Ad Styga mox adigit ſontes, pœnaſque minores.
Jamque Palęſtinæ Moderator perfidus aulæ,
Quo tumuit gravis igne, tonat : de more Tyranni
Nullam verba Fidem ſervant ; omnique ſolutus
Relligione, Deum Solymę, Romanaque miſcet
Numina, & Iſacium peregrino ſępè Tonantem
Cum Jove componit : ſincero vivere cultu
Abnuit ; & ſola Fidei farragine gaudet.
Sævior inde animo furor, & veſania dictis.
Arma, inquit, ferimus ; pluſquã mortalibus arma
Digna odiis ; impacati queis palleat Orci
Janitor, & nigri Pater indignetur Averni.

Ne trepidate ſcelus; neu cauſas quærite belli:
Magnum eſt, ò Proceres, invito quidquid Olympo
Imperat Herodes. jam non Mavortis aheni
Loricata ſeges, Parthoque timenda fugaci,
Mœnibus incumbit; Syriæ non cæca pharetræ
Tela vomunt, volucreſque neces; non æmula virtus
Euphratis laceram complet clamoribus Urbem.
Belli meta, Puer, patriis cui multus ab aſtris
Eſt animus; noſtramque petit populator Idumen
Gradivi non ille rudis: tumet aſpera multo
Enſe manus; miſtumque haurit cum lacte cruorem.
Non ſecus Alcides, teneris bullatus in annis,
Lernæam colubris jugulatis terruit Hydram.
Notus & ipſe Pater Divûm; cum parvulus aulâ
Luderet ætherea, didicit tunc prima ciere
Fulmina, inexpertoque polos agitare lacerto.
Non mihi, Oronteus quateret cum mœnia miles,
Occubuiſſe datum; pulchram per vulnera mortem
Oppeterem; & magno periiſſem authore ruinæ.
Stant aliâ mea fata colo; tantumque ſiniſtra
Invidit mihi Parca diem: nunc funeris infans
Cauſa mei. heu quali ſervaſtis, Sidera, dextræ
Hanc animam. ſed tu, Regnator ſumme Deorum,
Aſpicis hęc? nec tela moves, ignave? cavernas
I, pete Caucaſeas: falsò te ſtultus adorat
Orbis; odoratâ fruſtra tibi multus acerrâ
Fumat Arabs; cæſiſque rubent altaria tauris.
Sed tenues magno dignari fulmine cunas
Crediderim puduiſſe Jovem: fors perdere in illas
Tela putat. Sed tu, ni Cœlo vindice langues,
Me, cade: ſum ſatis, ut pereas: te ferreus agger
Ambiat; oppoſiti te protegat ætheris umbo;

Non

Non dabitur murus profugo: ſi ſtagna profundi
Ima petes, quæſito etiam rapiere profundo.
Interea, quæ lacte tument, cunabula ferro
Diripite, & ſontes ad Tartara pellite partus.
Palletis? nunc laudo ſcelus: placet ira, Miniſtris
Quæ venit metuenda meis. quò vertitis ora,
Romanâ obliti diſſecta papavera virgâ?
Ogygias quanto fœdarunt ſanguine Thebas
Oedipodionidę? quamvis de paupere Regno
Certatum. dubio firmavit ſceptra Tonanti
Saturnus fugiens, patrioque excluſus Olympo;
Et genitor, non hoſtis erat. cecidere bimembres
Cſſæi; at ſperaſſe polos pars magna triumphi eſt.
Sic Deus ipſe, manu vigili quem temperat, Orbem
Fulminat; ille licet nocturnâ ſæpius irâ
Ferveat; in medium regales cum ſua dextræ
Vibrent tela diem. quamvis liquet haud ſatis iſto
De Jove. adoratas deliria credimus aras,
Plebejoſque metus: ſoli ſunt Numina, Reges;
Hos genuit Natura Deos, quibus unica vultu
Imperat ambiguo major, Fortuna, poteſtas.
Fama, pudor, probitas, & inania nomina, leges,
Privati, fateor, ſunt laus jejuna: negatâ
Regnantes juvat ire viâ: jus, faſque, pudorque,
Gloriaque, atq; Orbis pereat, modò Regna perennent
Quid liceat, neſcire juvat; licuiſſe Tyranno
Credidimus, quæcumque libent: hos Numina calles
Ipſa docent: Jovis exemplo peccare decorum eſt
Præcipitate moras: date funera, Tartara veſtris
Quæ pudeat prærepta odiis, quibus ipſe tremiſcat
Arbiter Umbrarum, & doleat ſua crimina vinci.
Dixerat. aſt illi truculenta ad bella paratas
Por-

Porrexere manus; & vota immania laudant.
Immoderata ſitis jam ſanguinis incidit, & jam
Agmina partiti ſubeunt: ſcelera ipſa Tyrannus
Ordinat; & duros æquato Marte labores
Ceu peterent, turbæ prædâ, ſpoliiſque peremptæ
Sævitiem ignavam, vileſque exſuſcitat iras.
Primus ſanguinea ſe Teſſaranamphus in haſta
Metitur; Mater quem legerat Eumenis, atro
Torva ſinu; Stygiâque artus duraverat undâ;
Indomitoſque dedit ferro: properata ſed igni
Illum fata manent. Umbonis crate ſuperbit
Artimedon; rabidas multa cui tigride fibras
Dira parens, calidique inſevit felle Draconis.
Phlægræos inter dignus conſurgere fratres,
O Periphas, truncam tendebas, arma, cupreſſum:
Te flagrantem odiis, atque hiſpida tela moventem
Pallas, & Æmonia riſit Gradivus ab Oſſa.
Addunt ſe ſocios Maratho, Bronteſque, Dricaſque,
Hirtacus, exertiſque ferox ſatis unguibus Orgon.
Sed toto major ſe tollit vertice Phorbax,
Accinctus ferro mediis ſubſidere ſilvis
Suetus, & ad certas per noctem ſurgere prædas.
Exercere dolos doctus, miſcenſque rapinis
Funera, Graſſator multos tranſegerat annos.
Nùnc rabiem eliſis Puerorum faucibus explet;
Tectaque devaſtat ſilvis Urbana relictis.
Non ego te demum Triſpa cum fratre, Bimalcar,
Prætercam: jugulum quorum prior hauſerat enſe
Maternum, mediâ raptamque reliquit arenâ
Singultantem animam, ſaniemque ex ore vomentem.
Tertia ſacrilego ſed cæſa Bimalcare conjux,
Dum tua mentitus dulciſſima munera, Liber,
Pocu-

Pocula tabificis miſcet vitiata cicutis.
Convenere, domo vel quos gravis ira Novercæ
Expulerat, vel perjuræ malefidus Amicæ
Nudatos ejecit amor: quos cæca libido
In ſcelus omne trahit; quos alea perdidit anceps;
Solaque pro magno quibus eſt audacia cenſu:
Atque iterum peccare, diu didicere nocendo.
Ergo, ſanguinei ducunt quò juſſa Tyranni
Impia, corripuere viam; penituſque latentes
Explorant aditus, nudiſque bipennibus inſtant.
Aſt ego,quæ rerum facies,quo ſanguine primùm
Bethlæi tepuere lares; triſteſque querelas,
Interdumque iras, & funera miſta parentum,
(Mens licet indignos caſus meminiſſe refugit)
Et ſeriem incipiam lacrymatæ evolvere cladis.
Prima rudimenta, & ſcelerati victima belli
Prima cadit, Jonadad; nutricis cura, parenti
Omnia Terſillæ ſimilis, vultumque, coloremque,
Impubeſque genas, flavoſque in vertice crines:
Iam blando poterat riſu cognoſcere matrem
Parvulus, atque rudes terræ defigere plantas.
Te, Puer, ante fores, memini, dum virgeus ambit
Carcer, & anguſto frænat veſtigia gyro,
Viderat, heu! Phorbax; & ferro ferreus inſtat:
Sęve nimis, Phorbax, & qui non ſanguine ab iſto
Inciperes. oculos jamque ille in morte natantes
Allevat, & matrem ſuprema in luce requirit.
Extinctam ſobolem trepidis rapit illa lacertis;
Et, medio gemebunda Foro, ſingultibus auras
Nequidquam pulſans; ut ſe tulit obvia matrum
Turba, cruentatos Pueri lactentis amictus,
Vulneraque oſtentans; Male tuta reviſite tecta,
O So-

O Sociæ, dixit, poſtes occludite ferro.
Obſeſſas non hoſte vias, capuloſque minantes
Cernitis? in thalamum nos pronuba duxit Erynnis;
Sulphuraque arſerunt noſtris Cocytia tædis.
O ter felices, ſteriles quæ ducitis annos;
Nullaque lugendas fecerunt pignora matres.
Hoc gemitu concuſſi animi; geliduſque per omnes
It timor; & charos ſtrinxere ad pectora partus.
Non aliter, ſi terga pati Neptunia juſſus,
Cæditur in claſſem lucus; fugitiva pererrat
Turba Napæarum; ſocio ſeſeque tumultu
Hortantur, viridemque domum, captivaque plangunt
Robora, & amplexis diſpenſant oſcula truncis.
Parte alia Crotalon, lacrymis impervia torquens
Lumina, inexhauſtæ fumat caligine cædis.
Ille Adaim, claraque ſatum de gente, Baanan
Continuat ferro: ſitiebat funera cuſpis
Tertia: tu, Philoe, occurris, pulcherrimus Infans,
Et tantùm genitrice minor; quem protinus enſe
Tranſadigit. lino inſertam tunc forte Puellæ
Effigiem, & nitido fucatos murice vultus,
Ludicra verſabat teneris ſimulacra lacertis,
Pictis multa comis defigens oſcula, pictis
Multa genis; crudumque Puer diſcebat amorem
Neſcius: innocuos ſed tu, ſeviſſime tortor,
Dividis amplexus; medias crudelior inter
Et furis illecebras: accepto vulnere preſſis
Ille tamen digitis Pupam, nexuque tuetur;
Nec vita placitos vultus abeunte relinquit.
Terbilion oculis tranſverſa tuentibus horrens
Perrumpit ſecreta domus: riget aſpera vili
Sica manu; gazis inhians, auroque Novercæ,
Quâ

Quâ miſeram, placidos eflantem pectore ſomnos,
Hauſerat; & patrias populatus fugerat Ædes.
Obvius huic primùm, Dalila genitrice creatus,
Aminadab.conata Parens prohibere nocentes
Terque,quaterque manus; ſtrictumque avellere ferrũ
Injectu lævæ; ſed fauces ille parentis
Elidens, ferrum puerili in pectore condit.
Defecere manus in funera; funeris ardens
Nec ſaturata fames. Tanin, Jamuelque, Gemellos,
Occupat; ingenti ſimiles quos turgida partu
Radigunda dedit. ſolum diſcrimina nomen
Dat Pueris: uteri ſunt indiſcreta Parenti
Pignora chara ſui: gratiſſimus attamen illi
Error, & ambiguæ placet ignorantia Matri.
Involat in prædam; media ſed lentus in ira
Diriguit tortor; tacito luctamine tangi
Viſcera, lacrymulis indignaturque moveri.
Tu verò vanas, dixit, moriture, querelas,
Et lacrymas ne perde, Puer: ſimul impulit enſem
Fulmineum, & facilem tranſmittit in obvia mortem
Pectora. qui ſupereſt, Lictoris munere, Frater
Vivere forte queat; puduit ſed, Fratre perempto,
Vivere: ſeque ultro in mortem temerarius addit;
Lacrymulaſque ciens, Caderem felicior, inquit,
Matris in amplexu; Matrem Fortuna negavit;
Germano ſpectante cadam. Fratremque recumbens
Opprimit; & miſtos confundunt funere Manes.
Ite, pares animæ, cineres miſcere ſepulchro;
Et matrem ſi dura negat fortuna ſecundam,
Amplexi primæ gremio ſuccedite Matris.
Non procul inde Parens puteo ſudabat anhelo,
Ut veterem liquidis ditaret roribus urnam.

Ad-

Admotum inſcendit ſilicem , labroque ſuperſtat
Tuta ſcrobis caligantis , primùmque lacertos
Exertat , rapidumque manu complexa laborem,
Eluctatur aquas, amentaque lubrica tendit
Funis perpetui . parili librata recurrit
Hydria momento : querulos dat trochlea cantus
Stridula ; ferratoque volubilis ingemit axe.
Illa , timens reſti properanti , brachia laxat
In numerum ; longeque pavet patula ora ruinæ.
Jamque triumphalis , putei de valle profundâ,
Hydria perſpicuos rores, & vile reportat
Ocyor argentum , vulgaris munera gazæ.
Illa rigentis opes lymphæ ... Sed territa nutrix
Adfuit à tergo: Occidimus, Radigunda , bipenni
Cæditur , heu! geminus , tua prima ſuperbia, partus,
Heu nimis infelix! potuit nec dicere , Mater.
Diriguere comæ: narrantem funera prolis
Vix odiſſe vacat: dubios tremor arietat artus;
Excuſſæque urnæ manibus; revolutaque funis
Pondera turbatas raucùm ſonuere per undas.
Excutitur tandem , ſedeſque ululatibus implet;
Et procul, heu! Sobolem vidit tremebunda, tenaces
Urgentem amplexus, ſupremaque frigora amantem.
Cædis ad aſpectum haud periit; quia viſa parenti
Mors levior , tantum ſi ferret viva dolorem:
Cominus approperare timet ; ſed languida demum
Procubuit , vixque alto tandem effata dolore eſt.
Intempeſtivos, Pueri, divellite nexus,
Si vacat , & mediam vel ſic admittite Matrem.
Hoſne ſinus fugitis? Matrem , cognoſcite Matrem.
Hei mihi! voſne parentis honos? vos prima poteſtas?
Vos uteri fortuna mei? quibus aſtra putabam
Scan-

Scandere, Idumęaſque ſuper clareſcere Matres?
Uſque adeo ſum viſa nocens? quo crimine tanto
Hoc merui, tales ut vos complexa tenerem?
Heu quanti caditis! matri, gratiſſima proles,
Saltem redde ocùlos; oculis ò morte ſub ipſa
Lumina chara meis, & quæ non vidit acerbus
Tortor. at improbus ille quis eſt? terrane, marine
Conditur? ille meâ jam dudum diſceret irâ,
Fęmina quid poſſit, natis orbataque Mater.
Vix ea: cum, fœdi reſperſus pulvere belli,
Progreditur tortor: prolem ſubit ira cadentem
Ulciſci, miſerumque diem: ſed languet inermis
Inclita ad auſa furor; ſtudioque exercet inani
Nuda odia; & jaculum ſterilis vindicta negabat.
Oblatum caſu ſilicèm fortuna miniſtrat:
Approperat: raptumque manu ſublimis in hoſtem
Contorſit, vires odio ſupplente minores,
Adjecitque ſimul. Morere, & ſocialibus umbris
Fæminea cecidiſſe manu narrare memento.
Segnior haud dictis volat, irrevocabile vulnus
Acta ferens cautes, mediaque in fronte reſedit.
Nec ſatis in mortem fuerat; ſed fortè labantem
Eumenides, fractâque ſimul Mars impulit haſtâ.
Nec minus interea Periphas ſudante cupreſſu
Sęvit. inexpletæ funeſta it nuncia mortis
Arbor, & horrifico præſagit funera trunco.
Indefleta jacent, liquidoque alliſa cerebro
Corpora complevere vias: nec mollia tantùm
Pignora; ſed cæſas captivis matribus addit
Ira Domos, laceraſque fores, laquearia fuſo
Strata ſolo, trabibus nudataque tecta revulſis.
Dulcia dejectas non inter pocula menſas,

Non

Non numerat fractas rabies circumvaga cunas.
Verùm nulla dies memori vos eximet ævo,
Eliacim, formaque Puer pręſtante, Zeriphal.
Intertexta auro, pictiſque illuſa figuris,
Eliacim, tibi veſtis erat, flammante coruſcas
Findit ubi curru nubes, & ſidera ſcandit
Thesbites; lætaque abeuntem voce ſequutus
Saphatides, rapti poſcebat pallia Vatis.
Sed pelagi tibi picta chlamys, formoſe Zeriphal,
Exprimit irati faciem: projectus in undas
Solvit Amathites ubi longo męſta ſuorum
Corda metu, nubeſque abigit, Cęlumque ſerenat.
Ille latet pelago; donec Neptunia Piſtrix
Aſſyriis revomit Præconem Numinis oris.
Nati infelices! geminæ qui veſtis in auro
Vera coloratæ geritis præſagia mortis.
Namque hujus Periphas limoſo candida mergit
Membrâ lacu; & glaucâ ſalientem deſerit ulvâ.
Illum, compoſitæ Cereris male provida mater
Torreret cum liba focis, jaculatur in ignes
Ardentis caveæ. prolem divellere flammis
Ter conata parens; rapidæ fornacis ab alvo
Feſſa ter ambuſtos retulit, ſine prole, lacertos.
Mitia te ſaltem, ſomnoſque imitantia fata
Pręripiunt, Salomon. ſtratis te pulchra jacentem
Compoſuit Juditta parens, agitanſque vetuſtas
Nunc pede ſuppoſito, nunc dextra indeſide cunas,
Nęniolâ dulces ſomnos de more vocabat.
Somne, veni; laſſo Salomon te, ſomnule, dixit,
Pectore, te Salomon madidis invitat ocellis.
Somnos optabat; ſomnus ſuperadſtitit illi
Ferreus. ut duro foſſor ſuccidit aratro

Languentem florem; gladio ſic obvius Orgon
Lacteolæ cervicis ebur, frontemque, genaſque
Perfodit. imbelli ſed nexa monilia collo
Solvere dum properat, validis congreſſa lacertis,
Occupat adverſum Juditta, enſemque cruentis
Extorquet manibus; crines innectere lęva
Nec ſegnis, valido connitens deſuper ictu,
Prædonis fœda caput à cervice revellit.
Iſaciæ plauſum ingeminant ad ſidera matres,
Lętitiâque fremunt: juvat ora rigentia letho,
Et formidatos oculos, frontemque tueri.
Non alios retulit plauſus Bethulis Amazon,
Unde genus, Juditta, tibi cum nomine fluxit,
Felix caſtrorum medios ubi lapſa per ignes,
Meſſuit Aſſyrii caput exitiale Tyranni.
Illa ſed immitis turbavit gaudia Targon,
Orgontis frater. Puerorum inſignia ſeptem
Corpora lecta manu celſas ſublimis in Ædes
Corripuit: ſpecula tum ſic effatus ab alta.
Huc celerate fugam, propiuſque accedite, matres.
Dividit hęc vobis dulciſſima munera Targon;
Manibus hos mœrens fraternis immolat artus.
Hæc fatus, tenero ſtillantia ſanguine membra,
Infandum! laceroſque humeros, cæſoſque lacertos
Dejicit in præceps. humor fluit undique rivis
Purpureus; taboque rigentia ſaxa tepeſcunt.
Atque ea dum Targon, furiis incenſus iniquis,
Funera natorum tectis ſublimibus edit:
Non telis, gladioque furit ſæviſſimus Aſprax;
Prægrandem corbem ſed longa indagine complet,
Corporibuſque onerat vivis, cogitque premendo.
Bis ſenis illam memorant ſaturaſſe Puellis;

Ad-

Adnitens humeris quam poſtquam injecit obeſis,
Exilit; & celeres agit extra mœnia greſſus.
Imbribus hibernis auctus, nivibuſque ſolutis
Præcipiti torrens vaſtabat gurgite campos;
Paſtorumque domos dorſo, ſilvaſque trahebat.
Huc molitus iter prope jam devenerat hoſtis,
Scilicet ut medias Pueros jactaret in undas.
Sed quacumque trahit veſtigia, flebile murmur
Infantum, querulo reſonans & ſarcina fletu
Fœmineum luctu miſero conciverat agmen.
Raptorem immitem ſequitur circumflua turba;
Et longo avectas prędas clamore repoſcit.
Hoc latro magis urget iter: jam jamque ſonantes
Subſtitit ad fluctus. hìc textam vimine ciſtam,
Inſontis turbæ ciſtam commune ſepulchrum,
Detrahit ex humeris; atque impete mergit acerbo.
Horruit unda nefas: penituſque exterritus amnis
Contremuit; crebroque dolens ſe vortice torquet.
Extremâ fluitat dum virgea corbis in undâ,
Nondum hauſta, attoniti forſan torrentis amore,
Viderat extantem ſumma inter corpora prolem
Te, Zonadar, Suſanna parens. Non illa pericli
Præſentis faciem; non cogitat illa voracis
Amnis iter: ſaltu, nati quò cura vocabat,
Emicat in medias, quas nec bene diſpicit, undas.
Aſpirat cœptis, generoſaque vota ſecundat
Sors primùm: apprenſa Puerum nam corbe revellit,
Adſtringitque, fovens ulnis, atque oſcula figit.
Officio minus apta ſuo ſed, pondere dulci
Dextra retenta, fuit: non fluctus brachia contra
Dirigere; aut æſtus potis eſt arcere ſequentes.
Una ſalus miſeræ, amplexam dimittere prolem;

Crudelis ſed viſa ſalus. ergo ultima quando
Per latus omne minax intentat funera torrens,
Mergitur; adſtrictum nec vellit ab ubere natum.
Clamorem attollunt, feriunt & ſidera Matres,
Quæ longo ripas ſtipabant agmine; quarum
Quæ pollens animis, fortiſſima Berſabee,
Converſa ad Socias; At nos viliſſima, dixit,
Pectora, cur non hunc ſaltem detrudimus Orco;
Suſannæ inferias, Puerorum cæde tumentem;
Hoſtili & manes inſontes morte piamus?
Protinus accurrunt omnes: validiſque lacertis
Impulſum ripis deturbant. impius Aſprax
Rauciſonis perit hauſtus aquis, poſt funera tanta
Matribus exiguum miſeris, ſerumque levamen.
Non procul Artimedon gladio fumante cruorem
Lambit ovans. tuus ille cruor, pulcherrime Bethel;
Faſciolas Rachel croceo cui Mater acantho
Texuit; auratis radiant cunabula ſignis
Aſpera, Jerichidæ præſtans opus Obdedeonis.
Namque illic latè Maris exalbeſcit imago;
Infeſtiſque agitata Notis freta cæca tumeſcunt.
Auxiliis verùm fretus cœleſtibus Heros
Amramides, virgâque potens, famulata ſecundis
Æquora ſternit aquis; ventiſque ſilentia mandat.
Tùnc hilares, lætumque Deo Pæana canentes,
Iſaciæ ſubeunt acies; & cærula luſtrant.
Squamigeri plauſere greges; curuique choreas,
Et ſaltus mediis ducunt Delphines in undis.
Interea Pharios currus, turmaſque ſequaces,
Signaque Niliaci Superis inimica Tyranni
Sorbet aquis ultor pelagus. trahit unda vagantes
Bellorum exuvias, clypeos, demerſaque plauſtra,
Eſſe-

Eſſedaque, & laceris fluitantia tela pharetris.
Hos, Bethel formoſe, tibi cunabula caſus
Monſtrabant; proprio, Puer ah miſerande, cruore
Argumentum ingens nunc purpurat; agmina, Currus,
Floridus, effuſo manat qui pectore, ſanguis
Diluit; atque tui confundunt Æquora rivi.
Hoc tamen indignam lethi ſolabere ſortem,
Quòd placidas tumuli non incomitatus ad umbras
Deſcendis; multuſque cadis. comes additur olli,
Deliciæ nutricis, Oab: qui Matris Ebuſæ
Nomen inexpertis iterat dum dulce labellis,
Et Matrem per tecta frequens anguſta vocabat;
Lingua reſecta ſolo trepidat; ſucciſaque fibris
Palpitat; & Matrem, vel ſic facunda, vocabat.
Te quoque, Gamaliel, gremio dum ſedula mater,
Amplexuque fovet, ſubitum divortia ferrum
Dura dedit. Pueri ſævâ diviſa ſecuri
Brachia materno pendent hærentia collo.
Ille ſed in mediam trunco collapſus arenam,
Procubuit; lætus quòd Matris colla gravaret
Saltem parte ſui: truncos è Matre lacertos
Laudabat moriens; integros oderat artus:
Et bleſus, Manuum cur non exempla mearum
Truncus iners ſequor ipſe? refert: dubiæque parentis
Nec junctus periit, ſed nec divulſus ab ulnis.
Non ſecus adſtrictâ vitis quæ ſerpit in ulmo,
Si Jovis igne cadit, vel cæſa ſecuribus, ultro
Membra minora iræ cedit; ſed palmite ſummo
Luctatur; demumque ruens, vel trunca ſuperbit
Sorte ſua, invicto Matrem complexa flagello.
Beniamin petit Hippoderos, Corilampus Aleten,
Liſum Atamas, Clitumq; Trocax; cui faucibus ungues

Vulnificos adigit; nec te tua plurima, Binel,
Phlegromedorontis ſubtraxit gratia ferro.
Sed tua non cunas petit, illacrymabilis Arcon,
Dextera; dignatur facilem non haſta cruorem;
Et tantùm armigeras furor eſt invadere matres.
Ceu Tigris, Libyco jejunia paſſa ſub antro,
Impaſtam quamvis effœtæ colla juvencæ
Solicitent, & ſparſa hilares armenta per agros,
Abnuit; inque humiles deſcendere negligit armos
Ambitioſa fames: pudet eſcam tangere morſu,
Nobilitant claræ quam nulla pericula pugnæ.
Ultimus, exhauſto per tot jam funera cantu,
Teſſaranamphe, venis. clades æquare canendo
Quis valeat? Matrum veſano turba tumultu
Publica Buſta petit; cinereſque invadit avorum
Certatim; & charos tumulis committere partus
Tentat; honoratis ſi parcere fortè ſepulchris
Atropos, & duri valeat clementia Martis.
Pars trepidans ſacros aræ complectitur ignes
Interea, & tacito damnabat ſidera voto:
Pars, denſata humeros, ferratis poſtibus arcent
Hoſtem impacatum; valvaſque tenacibus urgent
Unguibus, & fortes minuunt ad robora dentes.
Arduus horrificis ſed, Teſſaranamphe, lacertis
Fraxineas crates amplecteris: oſtia, ferro,
Nequidquam tutante, ruunt: gemuere revulſis
Buſta fibris, telluſque procul tremefacta remugit.
Tunc verò multo ſordentes ſanguine fauces
Explevit; perque agglomerata cadavera fœdos
Molitur greſſus, & funera paſſibus æquat.
Jamque propinquabat Victor, quà triſtibus aris
Clara vaporatos urebat flamma Sabęos.

Tur-

Turbatur gladio ſacri penetrale receſſus;
Et Superûm violatus honos. amplexa tenebat
Exangues Teleſarta focos: deſtrâque flagrantem
Attollens torrem, tacita ſic voce precatur.
Summe Parens, ſincera tibi ſi victima flammis
Ardet, Idumæas ſi nec dum deſpicis arces,
Dirige fœmineum jaculum, votumque ſecunda;
Et letho innumeras clades ulciſcere in uno.
Vix ea: ſtridentemque inimica in lumina torrem
Impegit; fixumque oculo fumante reliquit.
Ille diu queritur nequidquam roribus artus
Duratos Stygiis; vanamque in morte parentem
Devovet; avulſumque oculis contorquet in auras
Magnanimum torrem, Stygios & tranſit ad ignes.
Tunc ſpoliis Teleſarta tumens, lævâque cruentam
Cæſariem innectens; Tandem tranquillior, inquit,
Teſſaranamphe, jaces, & cui jam fidere poſſim.
Interea rauco properant in buſta boatu
Latronũ glomerata phalanx; Strophiluſq;, Toraxq;,
Gorgonides, celſuſq; Drepan;cumq; Aſtore, Brancax,
Hippoderos, Caligarque, & ferreus Ircoſantes.
Irrumpunt tumulos. primo Rodobaldarus ictu
Ter binos terebrat; jugulataque corpora longo
Attollit pilo, & medias jaculatur in auras.
Inde animi ſociis. vaſto ſed Rhetus in urnam
Præcipitat lapſu: ne quid victoria ferro
Deberet, propriæ confecit mole ruinæ
Ille quaterdenos; effuſaque viſcera ab extis
Projicit, & laceros jacit in laquearia truncos.
Parte alia, horrificos morti tollebat acervos
Tiſardes; tumidamque rotans per colla ſecurim,
Sordida polluto libabat gaudia ferro.

Cordacer invadit Jocabed; petit Argaſus Hanan,
Philogeruſq; Timel; Brantus Jonatamque,Sinanque,
Et Sabai, Jaminque; illis nodoſa cecidit
Clava humeros, nec te trepidantem, Sina, reliquit.
Nec ſtrages urnæ tenebris latuere; Nepotum
Sanguine non ſoli cineres rubuiſtis avorum:
Exundat tumulis cruor; &, torrente rapaci,
Succiſas rotat unda manus, humeroſque,lacertoſque,
Avulſaſque fibras. Sordentibus obruta rivis
Limina; ſtant atro perfuſa ſedilia tabo;
Et pictuatus violatur ſanguine fornix.
Obliqua Cœli Pietas in parte ſedebat,
Averſata nefas. quin ipſa retorſit Erynnis
Lumina, & obductis velaverat ora colubris.
Interea ripis major ruit imbre cruento
Jordanes, rubriſque minax rigat arva procellis.
Jamque vacillantem curru, & de ſtrage recenti
Fumantem tremefacta Thetis Titana recepit.
Nox ruit: & totis malè funera contegit umbris.
Non unquam felix ſcelus eſt. en ſerva recondit
Ægyptus Puerum, vana quem clade Tyrannus
Emerat; & tantis dignus qui creditus armis.
Dat profugo ſua Regna Pharos, multùmque futuris
Clarior hoſpitiis, & jam non barbara Memphis
Annuit; & prono plauſerunt vertice turres,
Spreveruntque polos· gemino de Sole Syene
Turgida flagrabat. tumidus tunc Hoſpite tanto
Nilus inacceſſos apices, frontemque negatam
Arcano de fonte trahit; primùmque videri
Paſſus; & Infantem, neglecto Sole, ſalutat.
Mox ruit, ignotis iterumque revolvitur antris.
Secretum hoſpitium fluvii ne quære latentis:
Arbi-

Arbitrio latet ille ſuo, latebriſque ſuperbit.
Terrarum obtutu pudor eſt fœdare Tonantis
Spectatorem oculum: ſpecioſo lumina damnat
Exilio, viſoque ſatis ſe Numine paſcit.

Deodati Gozzonii *Equitis Rhodiani de teterrimo Dracone Triumphus.*

CARMEN IX.

CArpathii, rediviva Rhodos, Regina profundi,
Excute ſolicitos generoſo è corde timores.
Occidit, oppreſſâque jacet reſupinus arenâ,
Qui tua lethifero populatus Regna veneno,
Surgebat latis Draco formidatus in arvis.
Quanta Viri virtus, fortis quæ gloria dextræ!
Vindice qua Serpens, immanem ſaucius alvum,
Occupat immenſos, modò quos populaverat, agros
Huc celſis properate jugis, quos læta Camyros,
Quos virides Lindi colles, Ophiuſiaque arva,
Umbroſoque tenet vallis Telechinia ſaltu:
Juncta lacertoſis Paſtorum turba Colonis,
Huc celerate gradus. Monſtri numerare jacentis
Vulnera, cervicem pedibus calcare ſuperbis
Jam vacat, & criſtæ juvat inſultare minanti.
Tu modò, ſi dignas amor eſt perſolvere grates,
Inſula, Victori, celſis attolle Coloſſum
Nubibus, & patrio Bellatorem inſere Cœlo.
Ornatam ſolidis nec tam pretioſa metallis

Te

Te poſthac celebrent ſimulacra nitentia Solis,
Quàm monumenta tuo ſtatues quæ ſplendida Marti.
Peſtis Jalyſios agros, monſtrumque tenebat
Horrendum, fatale, Draco. non Lerna creavit,
Non Naſamoniacis Libye deformis arenis
Ipſa parem: tantus non ſidera territat Hydrus,
Qui geminam collo, caudâque ampleɛtitur Arɛton.
Jugera longa premit, nulli penetrabile telo,
Dorſum immane, ingens. colleɛti flore veneni,
Cęruleiſque tumens maculis, micat ardua cervix,
Et piɛturatæ crudelis purpura criſtæ.
Præ ſe terrificas clades, gelidoſque pavores
Torvus agit: viridi ſeu colla tumentia tabo
Producit, longo ſignatque novalia ſulco;
Piɛta catenatos ſeu tergora torquet in orbes,
Et proprios ſpiris ingentibus alligat artus.
Non quæ diſſiliunt oculis ignita cruentis
Tela, feras; non ora putri liventia nimbo;
Tollentemque jubas, & ſe poſt terga trahentem.
Jam, qui pollutas inceſtat anhelitus auras,
Inficit arva lue, & tetro fata proterit æſtu.
Dicite, frondiferi ſaltus, valleſque ſupinæ,
Quæ fuga Paſtorum; quis rura colentibus horror,
Cum rabidos fremitus cæco ſublimis ab antro
Ederet; & pavidæ tremerent ad ſibila ſilvæ?
Dumoſa quoties pendentes rupe capellæ
Procubuere, luem ſubitam ſpirantibus auris;
Attonitus ſummo montis de vertice Paſtor
Ingemit, & miſeram ſaxis illidit avenam.
Robuſtos quoties tauros cum foſſor aratro
Jungeret, incœptum morboſa ad flamina ſulcum
Deſeruerę; jugumque ſimul, vitamque relinquunt,
Lu-

Lunata terram feriunt & fronte juvenci.
Ruſtica tunc ſuſpenſa humeris exanguis arator
Arma trahit, ſubitiſque domum clamoribus implet,
Longævaque dolet miſeros cum Conjuge caſus.
Nullus honos campis: rident non florea circum
Paſcua, non gravidi Bacchæo nectare colles.
Exceſſere Deę, quibus arva virentia cordi;
Squalida nec męſtas delectant culta Napæas.
Qui loricatum ſquammis invadere monſtrum
Auderet fortis, nocuamque avertere peſtem,
Nullus erat; multos licet Inſula Martis Alumnos
Bellatrix ferret. peſtis criſtata cavernis
Otia ſic vaſtis imperturbata trahebat;
Et vacuis, impune nocens, regnabat in agris.
Sed tacitis fato major tua pectora flammis,
Gozzoni, incendit Virtus, laudumque cupido,
Atque ſoli natalis amor. micat ignea celſi
Vis animi, & rebus conſtantia major in arctis.
Ille, licet feſſis jamdudum viribus impar,
Vergeret ad ſenium; patriæ diſcrimine tanto,
Erigitur; revocatque animo deſueta juventæ
Robora: præclaro gaudet decorare ſepulchrum
Funere, vel palmâ, & ſęros clareſcere canos.
Ut Lea, Getulo recubat dum rupis in antro,
Quam labentē annis, & languida membra trahentem
Marmaricus ridet Venator; ab ubere charos
Si tamen avellit catulos, prædâque potitur;
Exurgit, meminitque ſui; ſpretamque Lęnam
Non patitur: ſtimulis generoſis corda laceſſit
Ambitioſus honos; ducitque ab bella furentem
Raptæ prolis amor, ſpretæque injuria caudæ.
Gorgoneæ truculenta feræ non ora paveſcit
Bel-

Bellipotens Heros. duræ diſcrimina pugnæ,
Inſuetumque hoſtem ſed qua ratione doceret
Quadrupedem belli ſocium, fidoſque Moloſſos,
Anxius expendit; viſo ne cominus angue,
Squammigerum Bellatorem, peſtemque tremiſcant
Verſicoloratam, & diræ ſpectacula formæ.
Ergo novas artes flagranti pectore volvit.
Atque domi primùm certamina tuta colubro
Exercet ficto; & tacita præludit in umbra.
Anguis in effigiem ſimulacrum immane papyro
Aſſimilat docili; vaſtumque extendit in orbem.
Explicat argutos junctura plicatilis artus,
Intorti chalybis nexu. ſi ferrea ducas
Intus fila manu, ſe flexile corpus in omnes
Circumagit partes: ſublato vertice in auras
Surgere ſublimem ſi juſſeris, ardua cervix
Emicat: horriſonas, ſi juſſeris, explicat alas:
Pectora, frontem, humeros, & colla tumentia docti
Flectit ad imperium Artificis, ſequiturque vocantem
Et, ne terribili deſit ſua gratia formæ,
Addit opes operi, qui ſingula dividit aptus
Membra, color. picto cervix nam fulgurat auro;
Murice criſta rubet; mento fluit albidus humor;
Igneſcunt ſubitis ardentia lumina flammis;
Pallida frons, humeri virides, ſunt cęrula colla;
Pectora confundunt omnes maculoſa colores.
Quæ monſtri facies! mentitur ſingula tantâ
Arte Faber, verum ut credas ſpirare Draconem.
Siquid abeſt vitæ, motum fortaſſe requiris;
Hic quoque ne deſit, jam protinus ille movetur.
Scilicet intextis vacuam compagibus alvum
Ingreditur Famulus, certa qui verſet inertem
Le-

Lege feram, ſubigatque rotas. latet ille cavernâ
Incluſus fragili. Argolico fabricatus Epeo,
Talis erat, ni fallor, Equus, qui Pergama contra
Evomuit longas, utero prægnante, ruinas:
Quadrupedē Danaum Rhodio quicumque Draconi
Conferet, hoc ſolùm diſcordes nomine dicet:
Servavit Rhodius; Danaus ſed perdidit Urbem.
Incluſus lateri cęco verſatile monſtrum
Ergo agitat Famulus; validoſque ad ſæva laceſſit
Bella canes. primo ſimulacrum turpe Lacones
Impete declinant; ſonipeſque repugnat habenis;
Attollitque Ducem exiliens: ſed verbere crebro
Urget Eques, ſtimuliſque adigit, frontemque minantē
Suſtinuiſſe docet. pugnam neque ſegniùs illi
Inſtaurant animis ingentibus: effera monſtri
Ora pati inſueſcunt; rabidis quin morſibus audent
Squammoſas lacerare jubas. umbratile bellum
Sic docti exercent, & ſęva pericula diſcunt.
Interea tenebris rutilans Aurora fugatis
Exoritur: non illa roſis redimita capillos;
Laurea ſerta gerit fauſtæ, præſagia pugnæ.
At mora nulla: triumphalem Gozzonius haſtam
Arripit, & lateri generoſum accommodat enſem.
Ære gravat pectus; clypei textumque rigentis
Sumit, & audaci tribuit tutamina fronti.
Quadrupedem inſcendit tacitus: comitantur euntem
Spartana gemini fortes de gente moloſſi.
Menſus iter longum monſtri penetrale cruentum
Attigit informis: curſu micat ille citato,
Quadrupedis crebris & pulſibus arva fatigat.
Ut draco terribili lucos tremuiſſe boatu
Senſit, inaſſuetis pulſaſque latratibus auras,

Et

Et ruptam nemoris, quam fecerat ipſe, quietem;
Prædam animo certam ſpondens, de rupe cavata
Attollit ferale caput; quo pallida viſo
Silva tremit; rigidas frondes pavor excutit, altas
Vel pinus curvante metu. Silvanus in antro
Delituit; pavidęque procul fugere Napęæ.
Sibila mox jacit in ventos; queis, murmure rauco,
Reſpondent nemorum caveæ; proſciſſaque reddunt
Saxa ſonum; plauduntque novæ ceu conſcia pugnæ.
  Iſque ubi quadrupedem ſublata fronte frementē
Vidit, inoffenſæ placidus ſtetit aggere ſilvæ,
Deſpexitque Ducem. neque enim concurrere bello
Dignatur, vel Marte pari; quem ſibila credit
Ad prima, & torvæ periturum fulgura frontis.
  Sed jam fulminea Rhodius bellator in haſta
Altus equo ſuperimminet, & fera ſpicula tendens
Telum horrendum, ingens, & acuto miſſile ferro
In latus, inque feri ſquammis horrentia terga
Torſit, ſed fruſtra: diſſecto fragmina ferro
Diſſiluere; truci nequiddam mobilis ictu
Bellua, terribilem mota cute diſcutit haſtam;
Invaditque Equitem. retinet Spartanus euntem
Latratu, duroque trahit per jugera morſu
Luctantem. viridi liveſcit tetra veneno
Bellua; vulnifico laceratum dente moloſſum
Projicit exanimem. jacet heu! fidiſſimus unus
Qui fuerat belli ſocius; nec funere mœret
Ille ſuo, Domini ſed ſæva pericula luget.
  Ergo novâ furibundus Eques certamina curâ
Integrat: illapſuſque feræ nunc arte magiſtra
Evitat, docto nunc cominus enſe, minaci
Tentat iter chalybi, crebro ſi vulnere cedant
Indo-

Indociles ſquammæ: ſed tela Cydonia fruſtra
Torquentem, pugnaque Ducem propiore ſuperbum
Aggreditur Serpens: celeri ſua membra rotatu
Explicat, & vaſta ſuper hoſtem mole recumbit,
Oppreſſitque Ducem. poterat periiſſe videri
Pondere ſub vaſto: ſed callidus ille tenet ſe;
Rimaturque oculis, latas ſi mollis ad ictus
Sit via per coſtas: celeri dum ſingula dextra
Scrutatur; tactu molliſſima panditur alvus.
Viribus huc totis ferrum luctator adegit
Impiger, & fortem capulo tenus abdidit enſem:
Protinus effoſſo de pectore gurgite largo
Tabidus exiliit cruor: indignatur acerbam
Ille necem moriens; ſupremaque ſibila in auras
Proiicit; & lato complevit funere campos.
Nec mora: bellator Rhodius de corpore vaſto
Proſilit, anguineo perfuſus corpora tabo:
Eductumque manu gladium Serpentis ab alvo
Attollens, patriam victor remeavit ad Urbem:
Victores ſileat, poſt hęc exempla, Ferarum
Græcia: Cecropiæ jactent non Theſea turres;
Atque ſuo poſthac tumeant minùs Hercule Thebæ.

De

De novis Apoſtolici Senatus Patribus Purpuratis ab INNOCENTIO XI. *procreatis*.

CARMEN X.

ADdita Romuleo nuper nova ſidera Cęlo,
Feſtivamque Quirinali de culmine Romam,
Calliope, memora. tu pulchris annue cœptis,
Præſidium terris Superûm quem cura, potenſque
Eſſe dedit Romæ Columen; quæ luce recenti
Nunc radiat, Solemque ſuum metitur ab Aſtris.
Septima flaventi meſſis fluitabat ariſta;
Orbaque purpureis męſtùm lugebat Alumnis
Regnatrix Latii; ſubitum quando impulit aures
Murmur, & à pulchro natus certamine clamor.
Effera nam geminos rapuit diſcordia Colles.
Alter erat, ductus cui docto è marmore nomen
Dat Sonipes: rupes olli æmula Vaticani
Stat contra, duratque ſacras in prælia cautes.
Eduros ſilices Martem ſpirare profanum
Mireris, gelidiſque calentes montibus iras.
Ambitioſa ſitis Regni, famæque prioris
Has acuit rixas. Latii nam turget uterque
Principis hoſpitio; alternis qui Sedibus annum
Dividit; & geminas, ut mos eſt ſolibus, Ædes
Hoſpite ſe magno, & ſociis virtutibus implet.
Montibus inde iræ faciles, atque æmulus ardor.
Et, quaſi Romanis etiam cum Cæſare Magnus
Viveret in ſaxis, majorem noſcere Collem

Ille

Ille negat, negat ille parem: truculentaque miſcent
Diffidia alterni, & Gradivo judice certant.
Et querimur genus humanum mortalia corda
Ambitione rapi; lapides quando improbus urit
Ambitus, & gelido flagrant in marmore rixæ?
Quin etiam reliquos certamen nobile montes
Dividit in partes. dictus de vimine Collis,
Eſquiliæque truces pugnant pro Colle Quirini.
Sed Vaticani turgeſcunt ſaxa fidelis
Fœdere Janiculi; ſocio cui robore ſeſe
Addit Aventinus. neutras Capitolia partes
(Calliditatis habent tantum vel ſaxa) ſequuntur.
Non ſecus Ægeo in magno ſi miſcuit undas
Luctator Boreas, vulſæ radicibus imis,
In pugnas abeunt Cyclades; ſcopuloſaque bella
Exercent lapidoſæ acies. igneſcere ſaxa
Invito mirere mari: Neptunus ab alto
Inſontes terræ ſibi ſic ſervire furores
Plaudit, & æquoreæ blandùm riſere Sorores.
Interea, armatis natorum excita querelis,
Approperat Roma, & crines laniata decentes,
Quis furor? o nati, quæ tanta inſania? bellum
Exitiale paratis, ait. mea membra rebelles
Perditis, & miſeram furor eſt lacerare Parentem.
Diſcordes animos compeſcite: ponite ferrum
Ocius; & juſſos præter ne vertite fines.
Quas bello petitis fera per certamina rixas,
Pax ſolvet: monitis modò vos aſſueſcere noſtris,
Diſcite; nec miſeræ pigeat ſuccurrere Matri.
Tempore jam longo nova tingere Purpura Patres
Expectat Latios: ſi, cum libaverit auras,

Vaticane, tuas Regnator Tibridis, oſtro
Jnduet Italiæ Heroes; tua culmina regnent,
Et magnam propiùs tollas ad ſidera frontem.
Fauſta Quirinali faveant ſi Numina Colli,
Ille habeat primos, felix mihi Collis, honores.
Hæc ait. aſt illi Maternis prælia ponunt
Ocius imperiis; inventaque provida laudant.
Sic ubi odoratis civilia prælia campis
Vere novo meditantur apes, totumque Gradivum
Ardentes hauſere animi; glomerantur in unum
Strictæ umbone acies; ceduntque,urgentque viciſſim,
Ignaræ ceſſiſſe loco, Martemque fatigant.
At cautus ſi fortè jugi de vertice Paſtor
Æra manu quatit, aut diſperſi pulveris ictu
Occupat errantes; redit in mavortia corda
Pacis amor; cecidere minæ; nec jam ampliùs armis,
Ingenio certare parant. ſunt arma, tubæque,
Innocuum murmur per prata; cadaverum acervi,
Sunt flores; ſunt palma, roſæ; ſunt mella, rapinæ.
Tempus erat,Cererem cum verbere torret adultā
Sirius, æſtivumque rotat per inane flagellum.
Terrarum veneratus Atlas tum fortè Quirini
Saxa jugi, mitemque Jovem, vernique colebat
Culminis hoſpitium; niſu quâ Roma ſuperbo
Occurrit Cœlo, & cognatis inſidet aſtris.
Olli curarum portus, domitrixque laborum,
Languida nocte quies dum ſtratos irrigat artus,
Clauſaque roranti conſpergit lumina ramo;
Alma Themis pulſas effulgere viſa per umbras.
Illa quidem niveo corpus velabat amictu;
Dextera gemmanti calatho ſed murice veſtes
Sido-

Sidonio tinctas, & pilea rubra ferebat.
Tum ſic orſa loqui. Latiæ Pater inclyte gentis,
Terrarum, Cœlique potens, quid nobilis ultra
Spes trahis Italiæ? meritos Inſignia Patres
Jam ſua condecorent. illis, delapſa per auras,
Ipſa tuli Tyrio flammatas murice lanas.
Tu lentas abrumpe moras. non ora, decuſque
Conſpicis Heroum, Latii quos cognita Virtus
Deſtinat Imperii Proceres? ſic fata decoros
Luce coloravit vultus, quibus alma Senatum
Roma ſuum cumulet. Simulacra nitentia totum
Per conclave novam diffundunt undique lucem.
Non ſecus Heroum ſignis, ceriſque vetuſtis,
Et variis radiare ſolent Muſæa figuris.
Atque hæc divina ductus dum ſorte Sacerdos
Obſtupet, & tacitos ducit per ſingula vultus;
Subripitur celeres fugiens Aſtræa per auras,
Et lucis longo ſignat veſtigia tractu.
   Ille thoro exſiliens noctis ſimulacra volutat
Magnanimo ſub corde: placent in vultibus altæ
Effigies animorum, & corda capacia magnæ
Indolis. hinc, qua voce tremunt pallentia torvo
Tartara mugitu, numeroſis Patribus auget
Spes Latii. claro properati muricis oſtro
Purpurei micuere Patres. tunc ardua Victor
Aſtra Quirinalis generoſo vertice Collis
Intrat. anhelantes videas per compita currus,
Undanteſque viarum aditus, Romamque frementem.
   Sed victum pluvioſo turbine Vaticanus
Obnubit caput, & pudibundæ culmina frontis.
Ter conatus aquis, fremebundæ atque imbre procellæ

Obruere auguſtos pompæ regalis honores; *
Ter Sol liventes ſuperavit clarior imbres,
Cernere qui Patres voluit ſine nube Latinos.

ELE-

* *Pluvioſo primum die, ſed poſtea lucidiſſimo novi electi Patres.*

Digitized by Google

ELEGIARUM
LIBER PRIMUS.

Thuſæ, in Oppido Siciliæ, bombyces fere exanimes in laureo ramuſculo ex Ara Venerabilis Euchariſtiæ detracto, & ſtratis frondibus impoſito, effigiem Hoſtiæ ſalutaris cum radiata Pyxide ad vivum aſſimulant: reliqua verò ſarmenta folliculorum inuſitatâ copiâ onerant.

AD P. FRANCISCUM GUARINI, Societatis JESU Præpoſito Generali in rebus Italiæ Aſſiſtentem, apud quem admirabile textum bombycini operis aſſervatur.

ELEGIA I.

SIcelis errabat laceris Arethuſa capillis,
Et decus, & Siculi flos Arethuſa ſoli.

 Olli,

Olli, qui vitæ bombyx alimenta miniſtrat,
  Dum cœptum, ah miſeram!, deficit inter opus.
Illa quidem vigili providerat omnia curâ;
  Straverat & lætos fronde virente thoros.
Extuleratque leves, patrio de more, geniſtas,
  Scanderet ut notos Dædala turba gradus.
Sed nihil enodes juvit pręfigere ramos;
  Dum vacat hoſpitibus Sylvula nuda ſuis.
Brachia lenta ſalix nitidis tendebat alumnis;
  Irrita tendebat brachia lenta ſalix.
Sæpe, velut ſtimulis urgebat inertia corda,
  Flectere ſolicitum viſa geniſta caput.
Decuſſis foliis ingloria, ſcilicet ambit
  Aurea textilibus ſurgere facta comis.
Languida ſed thalamis acies inhonora jacebat:
  Nulla, laceſſentem quæ ſequeretur, erat.
Immemores magnorum operum, ſegneſque laboris
  Illaqueat glacie fœda rigente lues.
Exitioſa lues pallentes occupat artus;
  Et natat informi tabidus ore color.
Pars macie depaſta thoris genialibus errat,
  Squalida per lentas conficiturque moras.
Pars dulces animas in amica fronde relinquit;
  Urnaque fit, miſeris quæ brevis eſca fuit.
Non juvat attonſos Thisbæa ex arbore crines
  Virginea rurſum ſuppoſuiſſe manu.
Non juvat in cellas nitidos inducere Soles;
  Aura recens nullam ſuppeditabat opem.
Interea ſua dum reputat diſpendia Virgo,
  Pallet, vermiculis concolor ipſa ſuis.
Maternoſque ſinus, & anilia colla lacertis
  Dum tenet, & gemino pectora fonte rigat;

Impro-

Improba, dicebat, vicinâ conſita Sylvâ,
Scilicet hæc reddis præmia, More, mihi?
Credula tot colui quòd te ſtudioſa per annos,
Quòd mihi non alia fronde corona fuit?
Nunc triſtes offers bombycibus invida ſuccos;
Speſque adimis vitæ deliciaſque meæ.
His mihi pro meritis ſi vulnera tanta rependis;
Fraude peti facilis ſi tibi viſa fui;
Sanguine te meritò tinxit Babylonia Thisbe;
Produnt ingenium poma cruenta tuum.
Augurium mihi triſte, tuâ cum luderet umbrâ,
Nunc memini, cecinit præſcia noctis avis.
Nunc memini; has clades tonitrus mihi ſæpè ſiniſtri,
Sylvaque præcinuit ſulphure tacta Jovis.
Hoc erat, hiberna vidi quæ ſomnia nocte,
Quòd fugeret nutrix expoſuiſſe mihi.
Hoc erat, explicitæ quòd anus Nilotica palmæ
Lineolas relegens, protinus erubuit;
Utque mihi caſus caneret turbata ſiniſtros,
Non ullæ poterant obtinuiſſe preces.
Sola ego nulla tibi præſagia læva timebam;
Cum traherere meo, Serica turba, ſinu.
Semina cum toties velamine condita molli
Pectoris ad noſtras intepuere nives.
Uberibus cælata meis, renovata caduci
Cum mihi ſpes generis, dulce lateret onus.
Sperabam Siculas ſupra grandeſcere matres,
Copia lanicii cum mihi tanta foret:
Merce coruſcanti, patrias ſuperare Puellas
Credideram, ſpoliis invidioſa meis.
Me mea credulitas ſed ſpe paſcebat inani;
Icariis Aquilo votaque merſit aquis.

Nunc meritò Socias vitem, ſuffuſa rubore,
  Concelebrem lætos nec pudibunda choros.
Obvia ſi flavis fuerit Thelefina capillis,
  Faſtibus illudet protinus illa meis.
Totos culta dies fuerat mihi pulchra Lycoris;
  Nunc inviſa mihi pulchra Lycoris erit.
Paupere me tecto, cœciſque receſſibus abdam;
  Jugiter obſcuros mœſta colamque focos.
Hìc ſoli deſpecta mihi, ridenda nec ulli,
  Ire querar lentos in mea fata dies.
Teque ſequar longo, ſoboles bombycina, fletu;
  Inferias triſtes & tibi ſemper agam.
Hei mihi! nam viduos thalamos evertere cogor;
  Totaque lanifico cum grege menſa cadet.
Nocte ſub illuni, gradiens pede nuda ſiniſtro
  Has mihi vel vitiat dira Cytæis opes;
Miſcuit aut magico medicatos murmure ſuccos
  Trinacris Æmonii ſaga miniſtra doli.
Ah pereat, quæcumque comas Locuſta nocentes
  Fuſa, mihi teneros faſcinat anguiculos.
Illam, de tepidis dum colligit oſſa ſepulchris,
  Ultor inextincto devoret igne rogus.
Illam tabifico ſaliens petat ore Chelydrus,
  Dum carpit ſterili triſte papaver humo.
Non Hecate ſtellante velit deſcendere curru,
  Conſcia terrifico dum ciet aſtra ſono.
Non ipſa annuerint poſcenti Tartara, figit
  Cerea ſacrilegâ cum ſimulacra manu.
Dixerat. Et qualis tua per dumeta, Cytheron,
  Sęva furit multo Baſſaris acta Deo;
Non aliter lacerat crines Arethuſa; cietque
  Luctificâ queſtus irrequieta domo.

For-

Forte dies aderat, quam Relligione parentum
Sacram poſteritas obſequioſa colit.
Quæ recolit gratum divini pignus Amoris,
Cum nivea occuluit Numina veſca dape.
Quamvis illa redit non incomitata quotannis,
Pompa quater binos occupat illa dies.
Myſtica ſæpe vias tunc ducitur Hoſtia circum;
Quam longo flagrans thure vaporat Arabs.
Compita flammarum collucent ordine longo;
Purpureaſque vomunt undique Veris opes.
Mygdonios tectis properant efferre tapetes;
Stragulaque Attalico ſtamine picta cadunt.
Præcedunt ſacri præraſo vertice cœtus;
Dimenſumque pares ingrediuntur iter;
Sive tuas leges, Guſmanæ gloria gentis,
Sive colunt, Umber Cœnobiarcha, tuas.
Diſcolor eſt veſtis; nec lex eſt omnibus una;
Una tamen Pietas omnibus, una Fides.
Coccina deſpiciat, nec malit ianthina, nudum
Copia villoſâ cannabe cincta latus.
Oſtendunt longum Matres infantibus agmen;
Sed numerus pretio non caret ille ſuo.
Succedit ſacris pubes obnoxia Templis,
Ad certos pubes pſallere docta modos.
Carbaſus obnubit geminos criſpata lacertos,
Ad geminum ludit quæ ſinuoſa genu.
Pars pia thura cremat; ſurgit Nabatheia nubes,
Miſtaque Corycio ſpica Ciliſſa croco.
Pars ſolido nixa argento funalia tollit;
Ingeminatque novum lucida pompa diem.
Pone ſacræ Cereris ſubeunt Conopea; certant
Longaque Patriciæ tollere pila manus.

In

In medio aurata ſpectandus veſte Sacerdos,
Cui lambunt imos pallia fuſa pedes,
Suſtinet Auguſtale manu; quam ſerica tergo
Affuſa, injectu divite, vela tegunt.
Interea feſtis repetunt concentibus auræ;
Pange Salutarem, lingua diſerta, dapem.
Splendida ſyderei graditur quæ pompa triumphi
Illa tibi vitæ cauſa, Arethuſa, fuit.
Nam tibi vinctus adeſt conſanguinitate propinqua,
Qui ſacra Verbipotens intemerata colit.
Ille ſubit variis vernantem floribus aram,
(Ara ſuperfuſâ Chloride ſemper olet)
Atque levem retulit lauro de virgine Ramum,
Et pictas violæ verſicoloris opes.
Ergo, ubi per thalamos plebes bombycina languent,
Et morbo victum depoſuere caput,
Diſpergit laceros violæ frondentis honores,
Atque novo viduos complet odore thoros.
Aſcenſu facilis, crines detonſa virentes,
Fixa tenet medium laurea virga locum.
Quid tibi non liceat, Cælum mortalibus ægris
Quæ certo monſtras lumine, cœca Fides?
Certa fides potuit duros convellere montes;
Certa Fides celeres ſtare coegit aquas.
Illa jubet Libycas rabiem dediſcere Tigres;
Vipereis adimit peſtibus illa luem.
Illa etiam exanimes ſocias ad priſca reducit
Munera; & adverſa ſurgere fronte jubet.
Namque ubi ceſſantes, & pallida colla trahentes
Arcanus violæ ſolicitavit odor;
Emicat aſſultu vario delecta Juventus;
Et ſcandit veteres, lenta ſalicta, domos.

Sic

Sic picti flores attollunt languida colla,
Prima pruinoſo cum madet imbre dies.
Plurima vere novo repetit ſic frondea tecta,
Integrat & querulo gutture carmen avis.
Ergo lares rediviva cohors invadit amicos,
Corpora nec tardat deſidioſa quies.
Implicat arbuteis errantia brachia ramis,
Et gratum celſis cratibus urget iter.
Jamque nova exercent puri glomeramina fili;
Ingentes uteri jam tenuantur opes.
Licia Mæandros imitantur flexa recurvos;
Atque ipſe argutum dirigit error opus.
Aureus intorto labyrinthus ſtamine ſurgit:
Artificem at ſolùm decipit ille ſuum.
Mille novos Opifex revolutis orbibus orbes
Implicat; innumeras itque reditque vias.
Orbiculo ſemper ſed cyclicus errat eodem;
Semper idem vario calle recurrit iter.
Nunc inflata tumet; nunc turgida detumet alvus;
Dum nova, inexhauſto fœnore, gaza ſubit.
Ardua nunc nullo gracileſcit pondere cervix;
Preſſa uteri ſentit nunc revirentis onus.
Sed ſua magnanimæ reparant diſpendia fibræ;
Atque recens ſarcit byſſina damna labor.
Occulto nitens ducit ſubtegmina jactu;
Et mira incluſus ſe Faber arte rotat.
Ipſe ſibi radius, pecten, ſcapique ſonantes,
Et textrina ſimul, textor & ipſe ſibi eſt.
Sed non fila regens Cœlo ſpatiatur aperto;
Nec fas eſt aura liberiore frui.
Intus agit; certoque regit moderamine follem;
Et, quam perfecit, non videt ipſe domum.

In-

Intexto ſedes auro nitidiſſima ſurgit;
Cœcus at eſt Domino carcer, & urna ſuo.
Nulla catenati linquunt ſpiracula nexus;
Admittunt nullum licia denſa Jovem.
Quin ubi perpetuæ tumidus vertigine ſpiræ,
In glomerem emenſo ſtamine rhombus abit;
Ipſe laborato ſe ſponte in carcere claudit;
Atque anima eſt operis, qui fuit ante Faber.
Impigra ſed legio denſis tentoria ſignis
Virgea pervigili jam ſtatione tenet.
Certantes arbos male ſuſtinet ægra maniplos,
Viminaque ad celeres ſuccubuere pedes.
Exuviis jam jamque novis ſarmenta niteſcunt
Vilia, fumoſos mox aditura focos.
Oebalio quid inane tumes qui murice fulges,
Lydia barbaricâ cingula pictus acu?
Induit optata qui te lanugine bombyx,
Brachia deſpecti ſtipitis ille tegit.
Ambitio truncis tua te ſylveſtribus æquat;
Virgaque plus pretii, quàm tua veſtis, habet.
Nam, ceu trita chlamys nudis detracta geniſtis
Quæ fuit, illa recens, illa venuſta tibi eſt.
Interea ſpoliis Arethuſa ingentibus aucta
Cunctatur ſortem credere & ipſa ſuam.
Setaba folliculis ſudaria complet adultis;
Nec ſatis eſt curvos caſtula flexa ſinus.
Explicat æquatis mantilia candida menſis;
Non capit anguſtum germina tanta toral.
Carbaſa quid memorem, & diſtenta fatiſcere lina;
Ipſa ſtupet votis victa puella ſuis.
Et, certe Deus hìc, dixit, latet abditus author;
Me ſopor aut vanis ludit imaginibus.

Om-

Omnia dum luſtrat, ſtupidam dum copia mentem,
 Ubertim fœtu proveniente, rapit:
Ecce oculos feriunt nova monſtra; latere putabat
 Quodque Operi miſſum Numen, adeſſe videt.
Diriguit demiſſa genas; nova corripit artus
 Relligio, arrectæ conſtiteruntque comæ;
Excuſſique ſinu bombyces protinus omnes,
 Dum laxant trepidæ lina repanda manus.
Namque ubi, quam ſacrâ Myſtes detraxerat Arâ,
 Defixa in medio ſtramine laurus erat;
Illico complevere locos, ramiſque reſidunt,
 Atque novum cœptant reptile vulgus opus.
Non illi in tenues diſtendunt viſcera folles;
 In gyrum ſolita nec redit arte labor.
Quale ſed orditur ſublimis aranea textum,
 Retia dum veteres explicat ante fores;
Cum late tenſi caſſes impunè vagantur,
 Et plana æquato ſtamine tela tremit.
Non aliter bombyx nullos revolutus in Orbes,
 Libera Apollineo ceſpite fila movet.
Nec rotat in teretem ſerpentia licia ſpiram:
 Ingenium tineæ dedidicere ſuum:
Miranturque novos caſſes, & non ſua texta:
 Gratia adoptivo tanta labore venit.
Numen triticeo non obſervabile cruſto
 Omnibus hic unus fingere gliſcit Amor.
Addunt prælongę radiantem pyxidis orbem,
 Concreto lucet quæ pretioſa gelu.
Plana, volutato modicè ſed turgida flexu,
 Spira tegit latum, concameratque pedem.
Longior hinc calamus tenuatur; & impiger alto
 Vertice non fictus Numina fulcit Atlas.

Ob-

Obſtarent gemino extantes niſi tubere nodi,
Ille teres toto ſtipite culmus erat.
Se gyro inferior globulus breviore coercet;
Celſior extento latiùs orbe tumet.
Imparili ſurgit dum turbine, ſacra ferentis
Firmiùs appoſitas fulcit uterque manus.
Verùm, ubi tuberibus geminis interſitus ulnam
Obtuſo æquavit culmine celſus apex,
Panditur hic dives radiato circulus auro;
Explicat & latum fronte nitente jubar.
Pyxidula hic rutilam promens pellucida frontem,
Condit ſidereas orbiculata nives.
Oſtiolum, molli fultum libramine, gemmans
Fibula, inaurato dente, coire jubet:
Obſerat inque vices Frugem, reſeratque perennem,
Cui ceſſit valido carmine pulſa Ceres.
Numinis has ędes, nitidum & conclave latentis
Quæque ſacram irradiant lucida tela dapem,
Turbineamque baſim, & longi internodia caulis,
Nexuit Artifici ſerica turba manu;
Auguſtum vivi libaminis Argumentum,
Peneis, ramis inſeruitque tuis.
Æquavit dociles ſolers induſtria villos,
Dixeris intextas ſtamina pura nives.
Vellere nam mollis ſubigit qui candida lævor,
Ducit inoffenſas per lątus omne manus.
Tu modò, quæ fines ornas Arethuſa Sicanos,
Virgineas lauro virgine necte comas.
Non tibi, deſertæ flammatus transfuga Piſę,
Elęus tacitâ labitur amnis aquâ.
Accolit has ſedes cœleſtis Amator: inundat
Ille tuos ſaturo nectaris amne lares.

Nym-

Nympha olim fueras, fontis cui tradita cura:
Nympha ſacri cuſtos nunc quoque fontis eris.
Exhibuit quod turba tibi bombycina, Numen,
Si neſcis, puri nomina fontis habet.
Fons ego ſum, dixit; puteo male nupta profundo
Non vivas peteret cum Samaritis aquas.

In Idem Argumentum

ELEGIA II.

SIderei Juvenes (neque enim ſine Numine veſtro
Arida divina virgula fruge micat)
Dicite, quis tantas tenui ſub pectore curas
Inſeruit parvis, exacuitque feris?
Quis terræ pronum arcanis cœleſtibus agmen
Intulit, æthereas explicuitque vias?
Fingere quis docuit, tenuique includere filo,
Quem vaſto cohibent aſtra nec ipſa ſinu?
Quis nova ſuſpendit ramis miracula? magni
Quis nebula in molli luſit amoris opus?
Viderit hæc, purisquæ mella fragrantia cellis
Educat; ingenio victa recedet apis.
Viderit, adverſo collum quæ Sole colorat,
Damnabit torquem picta columba ſuam.
Viderit hæc, nexis aer cui ſcribitur alis,
Deſpiciet doctum Strymonis ales iter.
Unica Solis avis, cui dant incendia vitam,
Et moritura ſuo, nec moritura rogo,
Viderit hæc; Arabum lectis licet edita truncis
Splendeat, extructam negliget illa pyram.
Has

Has ſibi ſi ſocias operi junxiſſet Arachne,
Carpere Cecropiam Mæonis auſa Deam,
Victa, Minerva, foreſequidem: nec Lydia Virgo
Duceret annoſâ pendula fila trabe.
Quamvis nec ſtupeas, ſi munera tanta capeſſit
Vermiculus, nuda repere doctus humo.
Ille Opifex rerum, lato qui ſidera Cœlo,
Et terram mediis ſurgere juſſit aquis,
Artifici nutu qui temperat omnia, cretus
Sanguine Virgineo, vermis & ille fuit.
Vermis ego ſum, dixit, humi viliſſima Proles:
Suppetit extrema non mihi plebe locus.
Cognatum illuſtres tineæ ſenſere Tonantem;
Egregium ſoboles ſpirat & alta genus:
Semina magnanimæ ſtirpis ſub pectore fervent;
Artificem artifices quemque ſequantur, habent.
Hinc, ubi feſta dies ſacros indixit honores,
Diaque circumfert pabula pompa frequens,
Velleribus fingunt puris puriſſima liba;
Ne celſo tumeat Munere ſola Ceres.
Ergo, qui niveâ primum ſe condidit eſcâ,
Lanificæ velum nunc quoque nubis amat.
Blattarum tegitur lanugine; ſcillicet illi
Veſtis ſic ſolùm vermiculata placet.
Alternas in amore vices ſed Turba rependit
Serica; cum Domino certat & illa ſuo.
Igne liquens parili, ſua viſcera ſolvit amando;
Fuſa notant validas, ſuſpicor, exta faces.
Quòd ſi non animos ſatis hoc teſtatur amantes,
Quære notas alias, quas dare poſſit amor.
Sed cur extenſas molitur in aere telas,
Turgidulum follem qui glomerare ſolet?
Forſi-

Forſitan ut Patris non enarrabile Verbum
Non puduit fragili corpore ſponte tegi,
Sic dives, torſit qui mille volumina bombyx,
Errat inops plano ſtamine araneolus.
Sed tu Sicelidos, laurus, nova gloria Sylvæ,
Indue fronde nova, nam meruere, comas.
Crines nuda licet, ramos licet arida, palmis
Erige Idumæis invidioſa caput.
Sylvarum ſocias alias vel Sirius ardens,
Vel ferus inſanis diruet Auſter aquis.
Excutiet glacialis hyems tibi nulla decorem;
Arida tu ſemper virga, ſuperſtes eris.
Felix, quam Pindus colit alter, & alter Apollo,
Ramis nube latens, ut ſolet ille, tuis.
Nulla parem Tempe Zephyris agitata colonis,
Nulla parem Montis rura bicornis habent.
Fulmina nunc equidem poteris tu nulla timere,
Dum gremio Authorem fulminis ipſa foves.
Implicat ille tuis an tela latentia ramis?
Inſita num jaculo virga rubente tua eſt?
Pro foliis ſociale gerunt tua brachia fulmen.
I nunc, excuſſas nuda querare comas.
Totum palmitibus denſis complexa Tonantem,
Vulnera quid metuas? ipſa ferire potes.
Fronde tua vinctas morti ſubducere frontes
Funeris experti quòd tibi ſorte datum,
Vana reor: truncis te de mortalibus unum,
Unda licet lactet Caſtalis, eſſe puta.
Sæcula nunc liceat ſed longa laceſſere, poſtquam
Stringis, quo ſolum ſæcla jubente fluunt.
Quàm bene, quem ſacri fama eſt in vertice montis
Ignitos inter jura dediſſe rubos,

N Hoſ-

Hoſpitio tegis: ardentes ignoſcite dumi,
  Incolit has meliùs Legifer ille nives.
Quadrifida pugnans fortiſſimus arbore Ductor,
  Qui domito prædas ex Acheronte tulit,
Rite triumphalis nunc palmitis inter honores
  A te victricis præmia frontis habet.
Iſacides, Verbi decus immortale recepti
  Cui meruit parvo in corpore magna Fides,
Excelſa micuit ſpectandus ab arbore, ſeptas
  Ut vidit, Domino prætereunte, vias.
Nunc Dominus contra, niveum ſimulatus in orbem,
  Aſcendit ramos, laurus Amica, tuos.
Scilicet & noſci ſublimis, & ardet amari;
  Noſcere cultores & cupit ille ſuos.
Sed cur, qui rigida jacuit trabe, corpore nudo,
  Nunc lanæ pretium ſplendidioris amat?
Nos multo veſtes illudere pectine Serum,
  Fulgentique tegi viderat ille Tyro:
Hinc nova de largis diſpenſat vellera ramis,
  Sufficit & noſtris pabula lautitiis.
Quique, ut nos aleret, facilem ſe præbuit eſcam,
  Nobilis eſt, ut nos induat, ille chlamys.
Quos ita nutrierat, tali quos veſtit amictu,
  Delicias potis eſt dicere jure ſuas.

NE-

NERO IMPERATOR,

Flagrante Roma, Trojanum canit Excidium.

ELEGIA III.

Turris erat, Latias inter celeberrima turres;
Auſa leves propiùs nulla ferire Notos.
Æſtimat hinc gelidi abruptum latus Apennini,
Arbitra Tyrrhenas hinc ſpeculatur aquas.
Celſa ſitu, multoſque diu memorata per annos,
Turgebat famâ celſior illa ſuâ.
Excidium poſtquam ſed vertice vidit inulto,
O pudor! & lapſus, maxima Roma, tuos,
Suſtinet indecoris morſuſque, & jurgia famæ:
Pulſa ſuo ceſſit gloria priſca loco.
Sublimes odit male nubibus edita faſtus;
Pœnitet atque aſtris implicuiſſe caput.
Illa miniſterio turpi ne ſerviat, inter
Quàm velit irriguas degere vallis aquas.
Quàm velit obſcura latuiſſe voraginis alvo,
Cæco, vi ſubiti turbinis, hauſta ſpecu.
Nam neque Dulichiis tantum nocuere carinis
Ææis olim ſaxa ululata Lupis;
Nec juga, Belidę fraudes, Pyrrheia tantùm
Horruit Euboico Græcia merſa Mari;
Infauſtos apices quantùm, turritaque ſaxa
Oderunt Latiæ, percita turba, Nurus,

Culmina dum natis trepidantibus impia monſtrant;
  Seraque dejectas vindicat ira domos.
Ergo ubi marmoreas evertere Tibridis arces,
  Conſtituitque Orbis diſſolüiſſe caput,
Culmen adit ſublime Nero; dignuſque Tyrannus,
  Qui frontem propiùs fulmina ferret, erat.
Innocuos citharæ nervos docet eſſe nocentes;
  Et placidum ſævo pollice torquet ebur.
Subruit aurato maternos pectine muros;
  Ariete pro duro mollia plectra vibrat.
Quæ nova Echioniis ſtruxerunt mœnia Thebis,
  Romula dum ſternunt, erubuere fides.
Præſtabat Romam Brenni procumbere ferro,
  Principis inceſtâ quàm cecidiſſe lyrâ.
Annibal infenſam levius ſæviret in Urbem,
  Punica ſi capto figeret arma Jovi.
Non Marius, non Sylla minax, non ipſe perire
  Optarit patriam ſic Catilina ſuam.
Sanguineâ ferus ille fuit ſpectator arenâ,
  Sævior è Turri ſed Citharædus erat.
Ergo cruentato diſcerpens pollice fila,
  Supremumque iterans exequiale melos,
Dum ruit in cinerem Imperii Regina potentis,
  Paſcit & immites Troja Latina faces,
Dicitur Iliacæ fatum ceciniſſe favillæ,
  Pergamaque Argolico depopulata rogo.
Ignes, dicebat, Danais victoribus ignes,
  Qui Phrygias olim corripuiſtis opes,
Cedite, Romanis pudeat nec cedere flammis:
  O formoſa oculis, flamma Latina, meis.
Alta tridentigero turgent quæ mœnia Fabro,
  Saxaque, Apollinea creſcere juſſa manu,

Vul-

Vulcano victore cadunt: cinis ipſe ruinæ
  Teſtis non ſupereſt; ipſa ruina ruit.
Dardanii Regina Maris, tot clara triumphis,
  Occidit; et cinis eſt, quæ modò Troja fuit.
Neptunus jam noſſe negat, quas condidit, arces,
  Et tua tu, Titan, mœnia noſſe negas.
Procubuit pelago moles lapidoſa ruinarum;
  Authorem repetit ſcilicet illa ſuum.
Vindictam de nube ſuam, ſaturoſque furores
  Spectabat magni Sponſa, Sororque Jovis.
Juno, tuos noſtris nos vincimus ignibus ignes,
  O formoſa oculis, flamma Latina, meis.
Heu male nunc, ſeptus numeroſo vere Nepotum,
  De longa Priamus poſteritate tumet.
Hectora Achillæis vidit palleſcere telis,
  Imperii clypeus qui pereuntis erat.
Raptatur bigis natus ſua mœnia circum,
  Heu non Hectorea mœnia tuta manu.
Pulverei largo diſtillant ſanguine crines;
  Longa cruentatum ſcribit & haſta ſolum.
Vidit ſanguineo foſſum mucrone Politen,
  Et tumidum pueri cæde Neoptolemum.
Dumque Senex charæ luget divortia prolis,
  Oſculaque à nato non repetenda ſuo,
Occupat undantem lacrymis, & multà gementem
  Æacides, multo cui patre corda tument;
Lapſantemque aris, & dudum averſa petentem
  Numina, ad Iliacas Numina ſurda preces,
Invadit frendens animis, & vertice in uno,
  Invidioſum Aſiæ demetit Imperium.
Pugnatum gemino ignoſcit ſibi Græcia luſtro,
  Ilion & & lentâ procubuiſſe morâ.

Inachiæ exultant Matres. Victoris acerbi
Læta oculis Regni ſcena flagrantis erat.
Pulchrior at nobis Romæ eſt flagrantis Imago:
O formoſa oculis, flamma Latina, meis.
Funeſto Europen, Aſiamque ſeneſcere bello,
Seque tumet toto Tyndaris Orbe peti.
O pudor! Argivos pellex Ledeia Reges
Abiegni cæco carcere clauſit equi.
Illa uteri reſerat textum fatale ſonantis,
Non intellectos, Munera Graja, dolos.
Extulit illa manu ſignum, cum pinea furtim
Clauſtra Mycenæos evomuere Duces.
Illa triumphales Rhœtea ad littora juſſit
A Tenedo tacita tendere nocte rates.
Et dum Priamides lethæo lumina ſomno
Clauderet, incauto non reſeranda thoro,
Illa exarmatis thalamis inducit Atriden;
Vulneribus certum ſignat & illa locum.
Illa oculos, quibus inſidam male cœpit amantem,
Et clauſi ſolùm fata, necemque timent;
Illa latus niveum, nudataque pectora monſtrat,
Pectora non Grajam quæ coluere fidem.
Vulnere dumque ferit repetito uxorius enſis,
Suſtinuit trepidam forſitan illa manum.
Exaturata odiis ſævas petit inde Mycænas,
Et pandit placidis impia vela Notis.
Littora ſæpe etiam lato Sigeia ponto
Reſpicit, exitio littora clara ſuo.
Et procul audaces fruitur diſcurrere flammas,
Strataque fumanti Pergama nube tegi.
Sed mihi denſa magis condit Capitolia nubes:
O formoſa oculis, flamma Latina, meis.
Cur-

Currite victrices latè, mea gloria, flammæ;
Plura hìc, quæ veſter vindicet ignis, habet.
Ut graviùs ſævire queas, imitare Neronem;
Sævire ex odio diſce, favilla, meo.
Balnea, Naumachias, Circos, Nimphæa, Columnas
Dirue, quæ Pharius duxit ad aſtra lapis.
Exiguâ ſua Templa morâ dum lapſa recumbunt,
Demens ignavos noſcat Agrippa Deos.
Deſiluiſſe gemat Tarpejas Juppiter arces;
Quique ignes jaculat nubibus, igne cadat.
Ira Jovis montes jaculis petat; ira Neronis
Ipſum fulmineo vulneret igne Jovem.
Exciſum flammis doleas ne, Roma, Tonantem:
Eſt tibi, terrifico pro Jove, noſtra manus.
Nunciet hęc pelago lacrymans incendia Tibris:
Audiet attonitis Oceanitis aquis.
Verùm quâ Tiberis prænuncius ibit in undâ,
Arſit ſi noſtra Tibridis unda face?
Talia dum fatur, præceps depaſcitur ignis
Pyramides, Thermas, compita, Templa, domos.
Omnia terror erant; pavor undique, & undiq; clamor;
Miſta jacent Juvenum funera, miſta ſenum.
Conditur in nubem nigra ferrugine Titan,
Teſtis & excidii funebris eſſe negat.
Exiguus vapor eſt longi labor improbus ævi,
Urna ingens, Tiberis; maxima Roma, cinis.
Perfruitur lacrymis, & facta immitia laudat,
Plaudit & incenſa Claudius Urbe ſibi.
Flammarum ut ceſſent incendia, perdere Romam
Ex oculis poſſunt, quas jacit ille, faces.
Temperat argutas dum Teucria diruta chordas,
Diruta ſepteno è culmine Roma ruit.

Altera dumque perit cantu; perit altera flammis:
  Et fit bina levis perdere Regna jocus.

B. ALOYSIUS GONZAGA

Non ultra horam, dimenſam Horologio arenario, juſſus orare, de Nimia ejuſdem celeritate conqueritur.

ELEGIA IV.

CLepſydra, delicias numerasquæ cordis amantis,
  (Deliciæ numerum ſi tenuere meæ)
Clepſydra, ſiſte precor: ſcelus eſt abrumpere vitam,
  Quæ mihi libato dulcis ab axe venit.
Lentus arenoſo procedit calle viator:
  Ni fallor, celeres tardat arena pedes.
Et tibi pulverulenta via eſt; ne ſperne monentem;
  Semita præcipites non petit iſta gradus.
Tu tamen inconſulta ruis; nec frenat euntem
  Aſpera quæ tenues ſtipat arena vias.
Quòd ſi non lentæ cumulus te terret arenæ;
  Semita, qua graderis, terreat ipſa precor.
Arcta canaliculo tereti via contigit, & qua
  Aera vix refluum tendere poſſe putes.
An te ſuſtineat, malè qui fert aera, callis?
  Aere num levior terra paluſtris erit?
Non onus ille feret ſine lege fluentis arenæ.
  Tutiùs ut pergas, Clepſydra, ſiſte fugam.

Adde

Adde, quòd & vitreo decurris carcere; cautum
  Lubrica, qua graderis, ſemita poſcit iter.
Anceps, crede, via eſt; & eget moderamine certo;
  Vix bene per longas carpitur illa moras.
Proficiunt nil vota. preces jactamus arenis;
  Gratia de ſterili pulvere nulla venit.
Mitem animum ſaltem te vel fortuna doceret:
  Eluſit curſus non ſemel illa tuos.
Sæpè interceptus globulis properantibus aer
  Deciduum, obſtructo calle, feſellit opus.
Sæpè etiam, memini, nexu glomerata tenaci,
  Glarea ſuſpenſo ſubſtitit uda pede.
Aeris incluſi ſi lenta repagula deſunt,
  Si tibi viſcoſo è glutine nullus obex,
Aera ſupplebunt noſtri ſuſpiria cordis,
  Et gemitus validi glutinis inſtar erunt.
His lacrymis, rivo quæ te nunc ubere pulſant,
  Sæpius ad noſtras fleximus aſtra preces.
O felix gemitus, Superos qui flexit amicos;
  Infelix, qui te flectere non potuit.
Ergone quo toties potuit manſueſcere Cælum,
  Ille tibi fletus deſpiciendus erit?
Clepſydra, durities multùm tua diſſonat aſtris;
  A Domino diſcas mitior eſſe meo.
Dum fluis, & certa refluis vertigine, motu
  Irrequieta tuo te, reor, aſtra ſequi.
Tempora tu numeras; numerant quoque ſydera tẽpus.
  Cœlum, ſi neſcis, clepſydra prima fuit.
Lex tibi, dum properas, ſervatur certa; nec unquam
  Prætereunt leges, ſuſpicor, aſtra ſuas.
Aſtris hoc diſpar ſolùm es: tu dirigis horas
  Pulvere, nativis ignibus illa notant.

Si-

Sidera quòd ſequeris, laudo; ſed ſupplice voto
Servarent juſſas ſidera flexa moras.
Teſtis, Amorrhæos qui cæca ad Tartara Reges
Ocyus invicta compulit ire manu.
Dum palmam Occiduus Titan abrumperet, ille,
Sol contra Gabaon ne movearis, ait.
Audiit imperium lucis Sator; atque citatum
Flammivomos curſum ſiſtere juſſit equos.
Infeſtas acies ut Joſua vincere poſſet,
Ceu famulus, nitidam prætulit ille facem.
Non mihi vox præſto eſt, quæ ſummis imperet aſtris;
Quò ducunt, potius me decet aſtra ſequi.
Solem alii ſiſtant: minimum eſt, Gonzaga quod optat;
Pulveris exigui ſiſtere poſcit iter.
Nimirum liquidos illapſus Numinis, hauſtuſque
Ætheris infuſi non capit hora brevis.
Votis tuque meis obſtas, Horaria moles,
Non precibus limes prætereunde meis.
Cum Boreæ Alpini pennis ſublata tumeſcit,
Pulvere littoreo concidit ira maris.
Tu quoque nectareum ſabulo livente coerces,
Senſim dulce perit quo mea vita, ſalum.
Invide quid cohibes ultra mea gaudia pulvis?
Quid reſidi ambroſias objice ſiſtis aquas?
Aggere quid tenui nectar pluviale retardas,
Pectora quod lentâ mulcet aduſta face?
Quo meus Oceanus compelli finibus iſtis,
Talia quo meruit crimine fræna pati?
Non hic molitur Libycos tranſcendere campos,
Qualis cui celſus nomina fecit Atlas.
Non Peluſiaci demergere rura Canopi
Ardet, ut elato dives Erythra ſinu.

Mil-

Mille per inſidias non hic, per funera mille,
  Verſat in immeritas noxia ſtagna rates.
Inficit ingratos latices non triſtis amaror,
  Aſperave incautam decipit unda ſitim.
Hyblææ at redolent pennis humentibus auræ,
  Mellaque Pæſtanis invidioſa favis.
Olli cur gracili metas præſcribis arena?
  Cur levis hos animos, Clepſydra, pulvis habet?
Siſte parumper iter: curſu quid noſtra moraris
  Gaudia præcipiti? ſiſte parumper iter.
Intervalla notas noſtræ tu ſedula vitæ,
  Dum legis anguſtam pendula ſæpe viam.
Quàm timeo, ſed rapta cito dum tramite curris,
  Nuntia ne mortis certa ferare meæ.
Neſcio quæ lethi ſimulacra horrentia monſtras;
  Quid dubitem? gelidus, quo fluis, ecce cinis.
Vita tibi eſt, quem preſſa capit male dextera, pulvis:
  Eſt, brevis hoſpitium pulveris, urna duplex.
Hei mihi! jucundæ ſperem quæ tempora vitæ,
  Si numerat vitam pulvis, & urna meam?
Heu! mea de fragili pendet fiducia vitro:
  Heu malè fallaci ſpes mea nixa luto.
Flectere deberent te noſtri incendia cordis,
  Clepſydra; de flammis nam tibi vita fuit.
Stridula cum longo fornax exuberat æſtu,
  Mulciber obſtructis increpitatque focis;
Carceris igniti gremio cunabula ſudant
  Semper anhelantes tunc tibi clara faces.
Gutturis arguti te flamina docta laborant;
  Miſſilis & tepido temperat aura tubo.
Induis innumeras tunc flecti cerea formas;
  In quaſcumque niger juſſerit ire Faber.

Sci-

Scilicet emollit docilem Vulcanius ardor;
Teque regit nutu torrida flamma ſuo.
Ætna mihi eſt etiam, Trinacride clarior, Ætna;
Illa minax noctes æſtuat; illa dies.
Cyclopum exercet duros non illa lacertos;
Sufficit irato nec fera tela Jovi.
Aurea ſed notos hic tela refingit ad ignes
Blandior, & toto clarus in Orbe Deus.
His ego te flammis, monitrix cryſtallina, pulſo;
Noſtra ſed eventu vota carere queror.
Effera divinis, nec te pudet, ignibus obſtas;
Mortalis tenui quam domat igne focus.
Vilibus ah pudeat docilem ſervire caminis
Semper, & obſcuro ſumere jura lacu.
Te decuit noſtris potius molleſcere flammis;
Purior in noſtro pectore flamma nitet.
Ergo juvet celeres paulum ſuſpendere curſus,
Dum breve perſpicuo tramite carpis iter.
Non ego diffiteor; greſſu vitioſa moranti
Diceris, & normâ degener ipſa tuâ.
Sed vitioſa juvas; tuus eſt gratiſſimus error:
Non unquam tantùm recta placere potes.
Tempore quanquam alio tibi poſt reparare licebit,
Blandiris modicâ quidquid amica morâ.
Cum mea nocturnus componet lumina ſomnus;
Tempora fac citius lenta quietis eant.
Cum parcâ, de more, licet conſidere menſâ;
Et dulci alloquio frangere ſæpe diem;
Tunc fas eſt properes, quantùm ceſſaveris ante;
Horaque delictum ſarciat illa tuum.
Quin etiam è ſolidâ decerpas fœnora ſummâ;
Et cape lucroſæ commmoda larga moræ.

De-

Demum, ſi gratæ ſpatium produxeris horæ,
  Hoſpite ſi liceat largiùs axe frui,
Pauperies me læta licet deſponderit aſtris,
  Te tamen, haud dubites, præmia multa manent.
Veſtiet Eoo dives te capſula trunco;
  Enodis nigro tegmine veſtis erit.
Hinc, illinc ſecto teretes Elephante columnas
  Mentoreæ ponet ſedula cura manus.
Pulveris exiguos bis ter revoluta meatus
  Tænia Sidonio murice picta teget.
Talia dum memorat GONZAGA, fluentis arenæ
  Explorat dubiam terque quaterque fidem.
Deſierat, penitus collapſo pulvere: nullus
  Et ſuper, emenſo tramite, acervus erat.
Obſtupuit, doluitque ſimul: mox talia fatur,
  Attollens trepidâ vitrea penſa manu.
Subſtitit exorata mihi jam Clepſydra: ſed non
  E deſiderio ſubſtitit illa meo.

De

De ARGO *Prima Navi.*

ELEGIA V.

ILla ego, quæ Sylvæ fueram frondentis alumna,
  Chaonis, altiſoni nuntia planta Jovis,
Ire profanati jubeor per regna profundi,
  Spumeaque irati verrere terga Maris.
Fronde ſuper noſtra Superûm reſponſa ferebat
  Cura Dioneæ candida Matris avis.
Sed volucris tales nunquam mihi præſcia caſus,
  Hæc nunquam cecinit fata ſiniſtra mihi.
Saltibus umbroſis cum me Dodona teneret,
  Læta, fatebor enim, quàm mihi vita fuit.
Quàm mihi dulce, tuis, Atthis Cithariſtria, pœnis,
  Compare quàm, turtur, teque carente frui.
Pro modulis avium, ſtridens Aquilone procella
  Nunc formidatas ſibilat inter aquas.
Ah piget è patrio tantum diſtare receſſu;
  Ah piget antiquas deſeruiſſe domos.
Non ego Paſtores, urit cum Sirius agros,
  Meſſoreſque coma luxuriante tegam.
Non ego, inexhauſtos dum miſcet Aquarius imbres,
  Ruricolæ hoſpitium prætereuntis ero.
Luctantes quoties ludicro Marte videbam
  Fagicolas Faunos, Capripedeſque Deos.
Si Dryades celeri certarent ludere curſu,
  Laſſarent molles & juga dura pedes,
Me metam poſuere fugæ: haud ignobile ſignum,
  Si memini, turbæ deproperantis eram.

Quæ-

Quæque redit victrix de pulvere, pectore anhelo
  Diſpenſat truncis oſcula mille meis.
Et claros narrat, ramos complexa, triumphos,
  Sertaque de noſtra mollia fronde petit.
Terque leves choreas circum mea robora ducit,
  Arguto terram plaudere docta pede.
Quin etiam noſtra lætum Pæana ſub umbra
  Integrat, herboſa ſtrata decenter humo.
Suſpenditque mei crepitantia nablia ramis,
  Pulſa puellari nablia ſæpè manu.
Hæc me, rupe ſuper patria, fortuna manebat,
  Cum nulla inſanas noſceret arbor aquas.
Jure ſodalitii cum te complexa tenerem,
  Pinus, Mænalei cura decuſque Dei,
Annoſum non flexa caput rixantibus Auſtris,
  Non pennis, Aquilo, victa, proterve, tuis.
Ah pereat quæ me primùm malè ſana bipennis
  Juſſit ab invito procubuiſſe jugo.
Scilicet ut, Neptune, tibi nova bella moverem,
  Mortis inacceſſas ingrederérque vias.
In remos abeunt virides, mea pompa, lacerti,
  Queis olim pictæ delituiſtis aves.
Arva reluctantes ſcindunt Neptunia remi;
  Carnificem ferio ſcilicet ipſa meum.
Erigor in malum; malus quoque dicitur arbor;
  Heu malę ſic veteris nomina ſortis habet.
Luxuries illi veterum non ulla comarum,
  Nullaque lactenti cortice bacca tumet.
Dura ſuperjecti ſolùm ſunt germina funes;
  Trochlea quos rapido ductilis axe rotat.
Servili ut ferrem tot ſtupea vincula collo,
  Dicite, quo fuerim crimine viſa nocens?

Ro.

Robora nec ferri deſunt immania, frontem
  Quo roſtrata ferit prora, gravatque meam.
Parte ſed adverſa puppis turrita minatur,
  Jura triumphato ceu daret illa Mari.
Hinc mea deſpicio campos, nova regna, liquentes,
  Regna loquor? caſus metior inde meos.
Prominet hinc fidus certo moderamine clavus;
  Dirigit ambiguum per freta clavus iter.
Ponticulos memorem, carcheſia, tranſtra, carinam?
  Ars eſt, & longus noſcere cuncta labor.
An piceis Idæ, & medicatas cannabe rimas,
  An lento toſtas eloquar igne trabes?
Alis curvarum jamque induor antennarum;
  Perque humeros errant carbaſa, perque latus.
Jamque fugam in pelagus funes juſſere ſoluti:
  Improba in æquoreas me vocat aura vias.
Aura, pruinosâ ſeu tu glacialis ab Arcto,
  Sole Cyrenæo ſeu magis uſta venis,
Littore Memnonio ſeu roſcida miſerit Eos,
  Seu domus occidui te pretioſa Tagi;
Limine quo te cumque ferens mea lintea tendis,
  Aura, mihi ſemper flebile nomen eris.
Te plaga nimboſis Naſamonia perdat arenis,
  Æſtuat Icarii cum magis ira canis.
Te, ſegnis niveos laqueat dum bruma Triones,
  Aſpera Rhiphæo vinciat unda gelu.
Lilia cum violis, pubeſque innoxia florum,
  Sint procul afflatu, triſtior aura, tuo.
Gramina Echidnæo foveas tu tincta veneno,
  Theſſala quæque nigro pollice carpit anus.
Te violens hortante mihi crudeſcit Orion,
  Et ſolvunt Scythicas Arctica plauſtra nives.

Im-

Implicat horrenti cum nox caligine Cœlum,
  Atra Therapnæas occuluitque faces.
Tu trepidæ monſtras ſquamis horrentia Cete,
  Spumea quæ centum jugera mole tenent.
Undivoro liquidos revomunt ſeu gutture montes,
  Præcipites imbres cum ſine nube ruunt,
Cæca repercuſſis ſeu plangunt æquora caudis,
  Haſtatos humeris exacuuntque toros.
Sed me non facies tantum movet aſpera ponti,
  Damnoſæ quantum cauſa pudenda viæ.
Non iter ignotum pelagi, me terminus urit;
  Metaque plus pœnæ, quàm vagus error habet.
Oceani non mille queror diſcrimina; primùm
  Quòd ſceleri fuerim velificata, queror.
Aurum meta fuit, quo non crudelius ullum
  Ceruleæ monſtrum Tethyos arva colunt.
Scilicet, ut diro raperem vigilata Dracone
  Vellera, Phryxææ nobile tegmen ovis,
Argivo Æſonius Ductor me remige cinxit,
  Grajaque Phaſiacâ turba cucurrit aquâ.
Ergo fames vetiti juſſit furioſa metalli
  Me ſalis æratâ findere Regna trabe?
Hoc erat, e patria quòd me deſcendere ſilva,
  Carpere & invitam triſte coegit iter?
Hos, aurum ut fugerem, merui tolerare labores:
  Illa lues tanti, ne peteretur, erat.
Heu male fœcundus labor! incrementa dolorum
  Quærere monſtriferas quis furor inter aquas?
Quis furor, Argolici Juvenes, natura removit
  Quas prudens, ultro ſolicitare neces?
Ut curſum (ſed enim vereor) Fortuna ſecundet,
  (Nam ventis nullam ſuſpicor eſſe fidem)

Optata ut liceat tandem tellure potiri,
Mitis & annuerit Colchica Regna Notus,
Vos tamen, obtento, quo jam palleſcitis, auro,
Fataque progeniem deteriora manent.
Tu primùm;, qui puppe ſedes, incaute magiſter,
Conditus externa, Tiphy, jacebis humo.
Nec te ſubducet letho Tritonia Virgo,
Moliris rabido, qua duce, fræna mari.
Tu quoque, cum dulces fodiet, tua viſcera, natos,
Ante oculos Colchis, dux Pagaſæe, tuos,
A pelago remos cupies, pecudiſque nitentis
A ſpolio ſacras abſtinuiſſe manus.
Aurata ah pudeat mortem pro pelle paciſci;
Splendidaque ad patrios damna referre lares.
Monſtra feret ſecum, ſcelerumque examina, raro
Quæ male ſcintillat bractea picta luto.
Cædis amor, trepidique metus, curæque ſequentur,
Quę ferient roſtro tabida corda ſuo.
Caucaſea leviùs religatus rupe Prometheus
Lucida inexpleto vulture furta luit.
Mitiùs inque novem porrectus jugera, vaſto
Obſcœnam Tityus pectore paſcit Avem.
Hæc ego tunc miſeris præſagia certa canebam; *
Per mare ſed monitus diſtrahit aura meos.
Plura locuturę ſtridentibus horrida nimbis
Ingruit, & fœdo turbine ſęvit hyems.

Aſſi-

* *Circa materiam primæ Navis non ſatis conveniunt Scriptores Veteres. Alii ex pinu Pelii montis; alii ex Dodonææ ſilvæ fatidicis plantis conſtructam affirmant. Hos Author ſequutus eſt; quod commodius duxit, inducturus eandem Navim Vaticinia ferentem. Vide initium hujus Elegiæ.*

Aſſiliunt validi fluctus, freta cæca tumeſcunt;
Perſultant geminum ventus, & unda latus.
Semianimes oculis quærebant littora nautæ;
Nullum, quod poſſent prendere, littus erat.
Attollunt Cælo trepidantia lumina; Cælum
Obſcuro nubes eripuere ſinu.
Omnia pontus erant: non ulla audire poteſtas
Imperia: infirmam ſors regit una ratem.
Tunc celſa ſtetit in puppi Rhodopeius Orpheus,
(E numero Fidicen nam fuit ille meo)
Pallenteſque metus animis, curaſque levabat;
Auditam ſaxis increpuitque lyram.
Pone minas, dixit; trifidæ ſatis improba, Nereu,
Luſit in immeritam cuſpidis ira trabem.
Dodonæ ſacris fas eſt nunc parcere tædis;
Servare & ſummo robora culta Jovi.
Fatorum te jura decet, Fratremque vereri,
Quo minor, undarum ſceptra ſecunda geris.
Redde ſerenatos, reduci Thaumantide, vultus;
Implacidas cana diſcute fronte minas.
Feſtivos liceat Delphinas ducere ſaltus,
Et læto celeres orbe referre choros.
Si conjuratæ redeant in clauſtra procellę,
Ambracis & placidum prora capeſſat iter,
Perſolvet grates meritas Argiva Juventus;
Immemor officii non erit illa tui.
Cum primùm curſu ditiſſima rura ſubibit,
Quæ rigat arguto Phaſidis unda pede,
Templa tibi ſaxo ſtatuet radiata vetuſto,
Debita thuricremos & bibet ara focos.
Te rerum feret Authorem, pelagique potentem;
Et primùm nobis, à Jove, Numen eris.

Sed tu, jactaris modò quæ diſcordibus Auſtris,
  Æquoris infidi, panda carina, jocus,
Pone metus: ſectum ducet tua nomina Cœlum,
  Sidereas inter conſpicienda faces.
Diſce ingens nomen ſortis bene ferre futuræ:
  Ridebis trunci ludicra damna tui.
Hæc ubi fatus erat; ſubſidunt protinus undæ;
  Compoſiti rabies detumuitque freti.
Dulcia tunc primùm didicit modulamina Siren,
  Voce prius nullos promere docta modos.
Tunc primùm didicere levi Tritones in alga
  Cærula rivali perſonuiſſe tuba.

DE

Digitized by Google

DE VIRGINE DEIPARA

Sine labe Concepta.

ELEGIA VI.

Exul erat, lævo quæ condita ſidere, Mundi
 Prima Parens, fallor, prima Noverca fuit.
Exul ab imperio terrarum, & vere beato,
 A lacrymis exul non tamen illa ſuis.
Supplicium exercent animo ſua gaudia; tanto
 Unica de Regno cura ſuperſtes erat.
Scilicet hoc unum magna de ſorte relictum
 Eſt miſeræ, ſortis pœnituiſſe ſuæ.
Criminis illa memor dum fortè ſub ilice nigra
 Triſtis, ad Euphratis ſtrata jaceret aquas,
Umbræ, dicebat, cultę ſerpentibus Umbræ,
 Et ſuſpecta animo, tu quoque ſylva, meo,
Miſcete hanc animam tenebris nemoralibus, & me
 Nam merui, patriis aſſociate feris.
Ipſa Feras feci tigridem, fulvamque leænam,
 Quæ fera delictum non erat ante meum.
Paſcite me ſuccis herbæ lethalibus; eſcam
 Sufficiant diras gramina picta neces.
Vos ego lethales docui producere ſuccos;
 Infecit noſtrum vos, aconita, ſcelus.
Regnabam: Natura meis & ſerva tremebat
 Imperiis: cenſu divite, Mater eram.

Heu quota nunc noſtri pars eſt, regnaſſe, doloris,
Et, Regina olim, dicere poſſe, fui!
Hei mihi! præteriit ver illud amabile vitæ,
Ignotum curæ cum mihi nomen erant.
Cum mihi naſcentem, decedentemque licebat
Obductum nulla viſere nube diem:
Seu frontem intextæ tegerent violæque, roſæque,
Sarcina per longas non oneroſa vias:
Seu premerem, recubans ad amici murmura fontis,
Cum cythiſo flores, o Melilothe, tuos.
Triſtia tunc nulli norunt ſuſpiria venti;
Nullus, qui lacrymis creſceret, amnis erat.
Non clades, non furta ſuo condebat amictu
Fræna pruinoſæ Cynthia noctis agens.
Nuncia nec luctus, ſylveſtribus horrida tectis,
Increpuit ſtygio gutture carmen avis.
Solicitaret amor ſi me genialis edendi,
Poma graves trunci, mella dediſtis apes.
Sponte dabant fontes nativo è pumice nectar,
Arida ſi lenis ſtringeret ora ſitis.
Lumina cum premeret madido nutantia ramo,
Adſtaret noſtras & ſopor ante genas;
Non ego vitabam gelidas in vallibus umbras;
Nulla ſoporatæ noxia taxus erat.
Informes larvæ, & diris pallentia formis
Terrificant oculos nunc ſimulacra meos.
Sæpe, nefas! animo pomum fatale recurrit;
Noctes ſæpe meas noxius anguis habet.
Anguis erat, memini, nimis hic mihi cognitus anguis,
Suſpectuſque oculis non ſemel ille meis.
Ille micans leves humeros, maculoſaque terga,
Cærula vernanti colla trahebat humo.

Tunc

Tunc ego debueram, ſtultiſſima, noſſe nocentem,
  Qui maculis ſolùm conſpiciendus erat.
Herbis cum tegeret pictam frondentibus alvum,
  Criſtatum dumis occuleretque caput,
Formidare dolos poteram, fraudeſque futuras;
  Non erat ingenuæ, ſic latuiſſe, feræ.
Fulgentes igni ſquamas, auroque tuebar,
  Miſtaque purpureis ardua colla notis.
Nec vidiſſe ſatis duxi: laudare nitentem
  Suſtinui demens, alloquioque frui.
Forte ſub arcanæ conſedimus arboris umbra,
  Quæ mihi cum gemitu ſæpè vocanda venit.
Oſtendit vetitas tangi, mea funera, fruges;
  Et, Dea, ſi rapis hæc munera, dixit, eris.
Munera promiſit; tribuit pro munere pœnam;
  Nec Dea, ſed Regno ſum procul ipſa meo.
Ter dextram juſſi pictum decerpere funus;
  Ter parere meis juſſibus illa negat.
O utinam, noſtri pars peſſima, cortice in illo
  Hæſiſſet ſubita falce reciſa manus.
Non ego in immeritos tranſirem pœna Nepotes:
  Noſtra nec in lacrymis naufraga vita foret.
Non ego mordaces quererer crudeſcere curas,
  Exilii recolens tædia longa mei.
Credula, flecte manum, dixi; ne crede colori;
  Subdolus in clades purpurat ille tuas.
Nativo non poma rubent male fida nitore,
  Conſcia ſed proprii ſic rubuere doli.
Sed jam contigeram male fauſti robora trunci,
  Robora magnanimâ non adeunda manu.
Tunc, memini, ſerpens criſta ſibi plauſit ovanti;
  Victriceſque humeris ter ſaliere jubæ.

Infandum! tunc ore dedit, trepidantibus auris,
  Non audita prius ſibila torva mihi.
Non ſecus intremui tunc crimine percita tanto,
  Quàm ſi utero monſtrum nixa repentè forem.
Occulto fibras lacerari vulture, & illo
  Angue peti rebar, quo male capta fui.
Pomaque vix adeo primis libata labellis
  Projeci iratâ comminuenda manu.
Non ego, quis fuerit ſapor illis, dicere poſſum:
  Tantus guſtati criminis horror erat.
Ergo ubi tabifico riguerunt frigore membra,
  Atque novus, pallor, ſedit in ore color,
Ad rivum propero: ſed non, velut ante, per herbas
  Ille mihi puris ſerpere viſus aquis.
Bis quater injectis perfudi guttura lymphis,
  Expiet ora rigens ſi mea forte liquor.
Irritus humor erat, latices ſparguntur inanes:
  Vulneris accepti non erat ille locus.
Guttura tunc didici nullo vitiata veneno,
  Corda ſed admiſſo commaculata meo.
Heu! locus ille mihi nullâ eſt medicabilis undâ;
  Euphrates non ſi, Nilus & intus eat.
Vos mihi, quas colui, ſylvæ, vos, flumina, teſtes;
  Vita mihi ex illo, pœna, metuſque fuit.
Ante oculos ſemper trunci fatalis imago,
  Ante oculos ſemper callidus anguis erat.
Et ſi fortè cavis colubri ſe tollere ab antris,
  Et ſi viſa oculis poma fuere meis,
Dicebam trepidans; angues, & poma timemus;
  Hæc poma, & qui me fallat, hic anguis erit.
Ah! me ne rurſum ad frugem vocet ille doloſam; &
  Carpe novas, fracto gutture, dicat, opes.
Nec,

Nec, mea ſi tantùm illa forent, delicta moverent
Me mea: de miſera poſteritate queror.
Sola nocens leve crimen eram: feciſſe nocentes
Debueram, & totum perdere ſola genus.
Heu! quanta è noſtro manarunt funera lapſu;
Heu! quanta è ſtipulâ flamma ſuborta meâ eſt.
Quò mentis vetus ille vigor, quo nobilis ardor
Ceſſit, & ingenii libera jura mei?
Nunc etiam, fateor, potis eſt aſſurgere Cœlo;
Sed nutat pennis mens male tuta ſuis.
Nunc etiam ſua fræna regit, flectitque voluntas;
Vulnera neſcio quæ ſed tamen inde tulit.
Vim flammæ æthercam pondus mortale retardat;
Ceu nebula radius ſæpè nigrante latet.
Utque magis doleam, venturi præſcia luctus,
Sæcula proſpectu metior alta meo.
Sæcula de duro feci queis nomina ferro;
Nam bonus ex auro condidit illa Deus.
Quas animo clades, quæ bella minantia cerno?
Percellunt oculos luſtra cruenta meos.
Nuda ego nulla olim timui diſcrimina, quamvis
Per medias agerem pectus inerme tigres.
Nati infelices! rigido vos tegmina ferro,
Horridaque à ſociis non ſatis arma tegent.
Ergone ſumma dies, quæ meta optabilis olim,
Et votum emenſæ debuit eſſe viæ,
Nunc jungit celeres non exorabilis alas,
Languorumque nocens agmina mille trahit?
Triſte ſatellitium, morbi comitantur euntem,
Turba nocens, Dominâ turpior atque ſuâ.
Hæc redimi ſubito ſi poſſent fulminis igne,
Quàm cuperem ſubito fulminis igne peti.

Hæc

Hæc redimi fuſo ſi poſſent ſanguinis imbre,
  Quàm cuperem fuſo ſanguinis imbre mori!
Quòd ſi nec ſanguis noſtræ contagia culpæ,
  Nec fera ſidereæ diluit ira facis,
Ite; piate ſcelus non lento lumina fletu:
  Non fuit ad culpam dextera lenta mihi.
Quòd ſi fortè recens lacrymas contriſtet amaror,
  Ignotus vobis qui fuit ante ſapor,
Dicite; vos melior, lacrymæ, dum vita manebat,
  Gaudia deliciis elicuere ſuis.
Quòd vos inficiat guſtu nunc degener unda,
  Debetis Dominæ triſtia damna meæ.
Plura locuturæ niveo ſuper adſtitit ore
  Penniger ætherea lapſus ab arce Puer.
Credula, pone metus, dixit; do certa ſalutis
  Pignora, ne dubita: credula, pone metus.
Erraſti; atque humili victa es Regina colubro;
  Erraſti, in pœnas illecebroſa tuas.
Parta ſalus lacrymis; veniam ſuſpiria poſcunt,
  Terraque de pluviis humida facta genis.
Imperio tua te Soboles felicior addet;
  A ſtirpe at multum degener illa ſuâ.
Virginis, & Matris titulos lex junget Amoris;
  Divinus quid non jungere novit Amor?
Ramoſæ non illa feret contagia noxæ;
  Nomina nec trunci noverit illa tui.
Quin etiam ferus ille anguis, ſpoliiſque ſuperbus,
  Improba cui prædâ divite corda tument,
Sponſæ Nazaridos victus certamine, flatu
  Turgida ventoſo colla reflectet humi.
Virgineos etiam trepida formidine lambet,
  Ad quos vel poſſet ſpontè jacere, pedes.

Ille

Ille referre velit greſſus in Tartara; puris
  Tartara ſub pedibus ſed graviora feret.
Gutture ibi rabido mordens fera vincula, nollet
  Jam veteres olim compoſuiſſe dolos.
Pœniteat monſtraſſe tibi lethalia poma;
  Pœniteat blandos ingeminaſſe ſonos.
Dixerat. inque leves fugiens evanuit auras:
  Anceps ſuſpenſo ſubſtitit illa gradu.
Mox geminas cum voce manus ad ſidera tollens,
  Pollice cum riguas tergeret uda genas,
Naſcere, dicebat, melioribus edita fatis;
  Naſcere, delicto nobilitanda meo.
Te mea felicem ſignabant crimina; felix
  Eva nimis, ſi te non genuiſſet, erat.
Hæc inter vigiles iterant ſua prælia curæ;
  Ad gemitus miſeram priſtina culpa vocat.
Terrarum laudat reparantem funera prolem;
  Se tanti cauſam funeris eſſe dolet.
Illam amet, an rurſum damnet ſua crimina, nutat;
  Stat compos voti nec ſatis ipſa ſui.
Illam amat; at proprio ſe ſe odit crimine; rurſus
  Atque illam, ſe ſe dum nimis odit, amat.

De Inventione Epiſtolarum.

ELEGIA VII.

QUas memorat, mendax ſileat jam Græcia, pęnas,
Tantale, ſive tuas, ſive, Perille, tuas.
Ore cruentato fibras populata perennes,
In Tityi leviter viſcera ſævit avis.
Exhauſtæ fundo levis eſt labor irritus urnę;
Eſt leve perpetuis ire redire rotis.
Non diras Phinei volucres, Alchmæona dicam
Non actum furiis, Amphiarae, tuis.
Ille dolor tauros vincit, volucreſque, rotaſque,
Qui ſcindit, longus quos bene junxit amor.
O fera, quę charos abſentia ſolvis amicos?
Hęc pœna eſt oculis illacrymanda meis.
Angores alii cruciant, ſed ſoſpite vita;
Qui procul abſcedit, non dolet ille, perit.
Mors eſt, perpetuum à Sociis diſtare per Ævum:
Si breviter diſtes, mors erit illa brevis.
Tempore, ab exanimi ſolùm diſtinguitur ille,
Suſtinet à ſociis qui procul eſſe ſuis.
Quòd ſi vita manet, geminantur funera vitâ;
Bis moritur, vita qui ſuperante perit.
Hoc etiam letho diſtantia ſævior omni eſt,
Hoc ſuper ingrati plus quoque fellis habet:
Mors rapit invitos, nec lex eſt libera vitæ;
Sæpe rapit dulces vis inopina dies.
Quàm ferus eſt, qui ſpontè poteſt caruiſſe propinquis;
Scilicet abſceſſu ſpontè perire ſuo.

De-

Demum fata ſemel mortales dura repoſcunt;
  Et ſemel emenſum non iteratur iter.
Nos toties vitâ decedimus, abſumus ultro,
  A patriis quoties digredimurque focis.
Pars Animæ eſt, vitęque ſimul, benè notus amicus;
  Si non & vitâ charior, atque Animâ.
Sed novus, aſperiorque mihi Mezentius ille eſt,
  Qui vitæ ſocium deſeruiſſe poteſt.
Corpora ſat fuit Ethruſco torquere Tyranno;
  Huic novus eſt, animos diſſecuiſſe, furor.
Mitius in teneros natorum ſæviit artus
  Littoris Ææi ſanguinolenta parens.
Mitius ignito laceros ſubjecit aheno
  Tantalides natos, ſæve Thyeſta, tuos.
Ventoſum quotquot ſpatiis diſcernit iniquis
  Vel mare, vel celſis invia terra jugis,
Occultis ſua corda gemunt tabeſcere curis;
  Cum patrioque dolent luce carere ſolo.
Floridus Ethruſcis illum tenet Arnus in oris;
  Hunc Phaetontæi detinet unda Padi.
Ille terit Latias, ſpe magna turgidus, arces;
  Icariis alter per Mare fertur aquis.
Ille dolet, ſine corde inviſâ vivere terrâ;
  Vivere per fluctus hic ſine corde dolet.
Martis opus durum teneris dum Sponſus in annis
  Ludit, inexpertas & bibit aure tubas;
Arma per inſomnes damnat crudelia noctes,
  Ingrati conſors ſola relicta thori.
Conjuge inextincto, vitam profundit in horas;
  Conjuge non læſo, vulnera mille refert.
Incertas dum quærit opes per funera mille
  Inſtitor, Euboicas & trabe findit aquas,

Mœ-

Mœſta parens ventos, inimicaque cogitat aſtra;
Et procul à cæco fluctuat ipſa Mari:
Et natum, cui forte maris vis improba parcit,
Per vanos mergit ſępius ipſa metus.
Atque aliquis, ſeris redeat dum frater ab Indis,
Conterit aſſidua littus inane mora;
Quotque videt, ſua vela putat; deceptaque ſæpè
Sæpius ad veteres mens redit ægra dolos.
Hi caſus aderant, trepidęque incommoda vitæ,
Nuncia cum cordis pagina nulla fuit.
Ingenioſus amor facilem nunc extudit artem,
Damna licet longæ quâ reparare viæ.
Affari & dulces alio ſub Sole ſodales,
Terra licet, mediis & vetet ęquor aquis.
Dura nimis ſimul eſſe negant quos ſidera, jungit
Candida ſecretas pagina ſcripta notas.
Area nam lino diſtenditur alba retuſo,
Quæ candore Indum vincere poſſit ebur.
Quales Urbs Ligurum Regina laborat, & omni
Membranas poſitis diſtrahit Orbe comis.
Inſtillata nigros hic fundit ſepia ſuccos:
Ille niger clarat nomina multa liquor.
Æquore lactenti doctus diſpergitur humor,
Dum facilis niveas ſulcat arundo vias.
Dimenſos rores nam cuſpide ſecta biſulcâ
Argutæ ad nutum prodigit illa manus.
Sed, celer extremas cum primùm contigit oras,
(Semita nam metam parva frequenter habet)
In caput illa ſuum, bis ter revoluta, recurrit;
Et ſimile, adverſa fronte, colorat iter.
Vivida quæ properè mens imperat, illa figurat,
Non Domini ingenio lentior ipſa ſui.

Pa-

Pagina, ſincerâ decoratum laude, Sodalis
  Præfixum ſummo vertice nomen habet.
Inferius recipit nomen ſcribentis, & addit
  Officii teſtes ima tabella notas.
In medio arcanos ſervat fidiſſima ſenſus;
  Namque probat niveam candida & ipſa fidem.
Cum perfecta tibi conſurget Epiſtola primùm,
  Sedula non tabulas complicet ante manus,
Quàm bibula humentes formas trahat ore papyrus;
  Pulvis ad æquoreas vel tibi lectus aquas;
Fuſilis ingeminet madidas ne ſepia guttas;
  Perturbetque notas multa litura tuas.
Collige tunc modicè flexas; Indoque tumentes
  Molliter hinc, illinc comprime dente ſinus.
Hìc iterum ſignet jucundi nomen Amici,
  Quòque jubes illam pergere, charta locum.
Hauriat Hiſpanas tunc demum teſſera ceras;
  Et premat incumbens ſtemmata fixa chalybs.
Vivite felices peregrinis, vivite, terris,
  O animæ fido ſemper amore pares,
Oſcula ſignatis & figite dulcia chartis;
  Et ſint immeritò ſemper ab igne procul.
Pagina longinquis commercia nectit in oris:
  Per terras tutum, per mare ſternit iter.
Audacem rigidas ſi juſſeris ire per Alpes,
  Non timet annoſâ culmina tecta nive.
Si celerem jubeas Maſſylas tendere ſylvas,
  Non metuit ſævas, fortior illa, tigres.
Imbre tumeſcentes rapido pede trajicit amnes;
  Torrida & Icario permeat arva cane.
Cærula ſulcantem ventique undæque verentur;
  Dant ſcopuli latum, monſtraque victa locum.

Illa

Illa dolet, ſi mœſta refert; ſi læta, renidet;
Illa metu languet; territat illa minis.
Ah quoties calamo caſus inſcripta ſiniſtros,
Sæpius, heu! miſeris lecta madet lacrymis.
Turpiter iratis digitis lacerata, pudendum!
Quæ non ſuſtinuit crimina, ſæpe luit.
Quod ſi feſtinet lætæ prænuncia ſortis;
Tunc libant dulces oſcula mille notas.
Tunc hilares plauſus decies perlecta reportat;
Non oculis tantùm Perſica gaza placet.
Quin etiam tectis, auliſque egreſſa potentum
Admovet externis regia juſſa plagis.
Littera luſtratum fert imperioſa per orbem,
Purpurei Reges quæ peragenda jubent.
Fœdera componit; populis dat jura ſubactis:
Atque rapit reſides rurſus in arma Duces.
Ille movet claſſes; præcingit & oppida muris;
Illa regit vires, ſæve Gradive, tuas.
Atque eadem populos narrat, vulgatque per omnes,
Imperiis fuerant quæ properata ſuis.
Hinc, colat horriſoni ceu Roma Boryſthenis arva,
Sarmata quid gelido cogitet axe, tenet.
Occidui hinc latebras maris, & Gangetica callet
Magnus in anguſtâ Regna Batavus humo.
Signatæ referunt tabulæ, quot millibus Iſtrum
Pannonicis felix Auſtria pulſet agris.
Atque utinam, ſatus Allobrogum de ſanguine Ductor
Neſcia dum vinci Cæſaris arma movet,
Procubuiſſe ferant Græcam non ſegniter Albam,
Unica Teutonici quæ mora Martis erat.
Per juga dum celeres ſaliunt Alpina tabellæ,
Æſtus ancipitis diſcimus Heſperiæ.

Atque utinam tua certa ſalus, Regũ optime, * ſolvat,
Quo trepidant, longo maxima Regna metu.
Summe Parens Superûm, tibi ſi ſub Sole remoto
Solvit odoratos Regia dextra focos;
Tu quoque, Virgo Parens, ſacræ quæ culmine pilæ *
Edita, Regna ſinu mitis Ibera foves,
Cælicolæque omnes; tu primùm Alpheia proles, *
Heſperii cuſtos, præſidiumque Soli,
Ah, prohibete nefas, quod nulla reſarciat Ætas;
Ah, nimiùm tantus vel timor ipſe nocet.

---

* *Carolus II. Hiſpaniarum Rex.*

* *Deiparæ Cæſarauguſtanæ ſimulacrum à Pila dictum, innumeris per univerſam Hiſpaniam prodigiis, & beneficiis clariſſimum.*

* *S. Jacobus Apoſtolus Hiſpaniarum Patronus.*

ELEGIARUM
LIBER SECUNDUS.

De Cedrina noſtrate Arbuſcula arefacta in Vaſe Teſtaceo, Borea per æſtatem flante.

ELEGIA I.

TEſta mihi irriguo ſurgebat fictilis horto;
Ut brevis eſt hortus, ſic brevis illa fuit.
Olli ſuppoſitus, quæ noſtris vilia campis
Collucent ſolùm marmora, tophus erat.
Illa tamen, veluti nemoris Regina beati,
Subjectas horti deſpiciebat opes.
Hanc ego congeſtæ ſaturavi ceſpite glebæ,
Quam legit verſa durus arator humo.
In medio è truncis ſevi fragrantibus unum,
Quos longus Medo vexit ab Orbe labor.
Felices ramos nam Media ſola ferebat,
Nec tellus raræ prodiga frondis erat.
Nunc vulgatus honos, & olentis copia plantæ;
Incola nunc facta eſt, quæ peregrina fuit.

Om-

Omnis nunc ſylva veſtit ſe divite tellus;
Media jam campis invidet Oenotriis.
Nota procul nautis, multùm fragrantibus auris,
Purpurat auricomis frondibus ora Ligur.
Cajetæ lucos inter dum ſurgit odoros,
Dardaniæ felix urna ſuperbit anus.
Oſtentat late pelago flaventia poma
Brutia Trinacrio diſſita terra ſinu.
Vidi ego luteolos oneri ſuccumbere ramos;
Quà frontem Cœlo Pittia tecta * ferunt.
Quis fœtus referat varios, & Regia rura?
Media Mediceo plurima colle viret.
Poma vides clivo prætenſa niteſcere, major
Diſpare queis forma conciliatur honos.
Oblonga eſt aliis facies; tenuataque metas
Orbiculo ſenſim deficiente refert.
Eſt levis cortex, & odor gratiſſimus illis,
Et fibras medico turgida rore tument.
Pulchrius haud quidquã foret his; modo gibberis arcũ
Excipias; formæ ſi tamen ille nocet.
Largior eſt uſus Calabra de ſtirpe creatis;
Quæ viridis tenui cortice pellis obit.
Parva quidem; ſed nulla vacat pars ubere ſucco:
Tranſpirat validus per latus omne mador.
Talia, piſcoſi relegit dum ſaxa Pelori,
Navita Rhegino in littore ſæpè videt.
Sunt quæ fœtura ingenti ventroſa tumeſcunt;
Et referunt ſegnem craſſa cucurbitulam.
Candidus exta cremor, lactique ſimillimus implet;
Particulam liquidi vix benè mellis habent.

* *Ædes Urbanæ Magni Ducis Ethruriæ*, vulgo *Pitti*.

Nequidquam humentē manus exprimet irrita frugē;
In ſua ſi minuas ſegmina, dulce ſapit.
Tu tamen abſtineas eſcam libare doloſam,
Si calor in venis non tibi multus erit.
Tu quoque, cui magnum fecerunt Bergoma nomen,
Vernas Bobboleis, ſuſpicor, Elyſiis. *
Deſinit in conum ſimulator turbinis; illo
Gratior haud alius cortice manat odor.
Omnis honos, omnis cute ſummâ eſt gratia pomi;
Vileſcunt fatuis interiora fibris.
Exemplo vitanda mihi ſunt poma ſiniſtro,
Quæ nihil, excepto cortice, laudis habent.
Non procul extollunt frontem, Catalaunia tellus
Quæ mittit longo germina clara mari.
Eſt odor in pretio; ſapor eſt non dulcior illo:
Sed ſapit ille minùs, dum ſapit ille nimis.
Luſiacæ fœtus ſoboleſcit plurimus oræ
Aureus, atque ſuo concolor ille Tago.
Immites nucleis ſolabere dulcibus æſtus,
Solicitat fauces cum ſitis ægra tuas.
Fas erit incluſos cum cortice carpere ſuccos;
Deliciis cortex non vacat ipſe ſuis.
Quid dicam, fœtu quæ ſurgunt diſpare, jactantque
Incertos ortus, ambiguumque genus?
Altera in alterius mores nam ſæpe, notaſque
Degenerant: vitio nobiliora putes.
Semina nam variè ludunt permiſta viciſſim;
Ne careant monſtris poma vel ipſa ſuis.
Aſpera ſunt; facili ſunt & molliſſima tactu;
Perlita ſunt auro; ſunt propiora croco.
Pars

* *Nobiliſſimum viretum, Magni Ducis Ethruriæ Ædibus adſitum, Vulgo Bobboli.*

Pars pompa gaudet ſterili, nec idonea ſucco eſt;
Pars contra triſti nectare tota tumet.
Dulcia ſunt paſſim;ſunt quæ malus aſperat humor,
Et ſunt quæ medio miſta ſapore placent.
Quis referat morbis medicamina tuta? quis uſus,
Germinis & varii nomina mille canat?
Sed mihi nec Ligurum colles, nec Pittia Tempe,
Aurea nec Calabro in littore ſylva micat.
Teſta mihi nemus: Autumni ſpes omnis in illa:
Pluſquam Theſſalicis hac ego dives agris.
Parvo dives eram, claris non invidus hortis,
Dulichias longùm qui tenuere rates,
Aut quos Heſperio vos primùm in littore amaſtis,
Raptos fleviſtis poſtea, Atlantiades.
Teſtæ cura mihi Colubro non tradita; cuſtos
Anguſtas inter quid mihi tantus opes?
Frondes latratu fido ſervabat amicas,
Qui cuſtos horti, Pellitigrinus, erat.
Doctior haud alius, fures arcere nocentes;
Hortetur tacitos nox licet alta dolos.
Hei mihi! quid toties tibi prodere gutture rauco
Latronum cæcas profuit inſidias?
Abſtulit en Boreas ramos, mea Regna, virentes;
Nec te degenerem ſæva rapina notat.
Nam neque fur ſepem conſcendit vepribus hirtam,
Nec validam excuſſit poſtibus ille feram.
Graſſator Getico venit de littore; damnis
Et fremuit toto conſcius axe meis.
Teſta perit, longos fruſtra mihi culta per annos,
Gloria jam, miſeri nunc dolor Agricolæ.
Sæpè illam, memini, vicino fonte rigabam;
(Manat muſcoſo pumice lympha mihi)

Urna mihi fuerat Samio de glutine; centum,
  Quà via ſit latici, ſecta foraminibus.
Sic facilis bene dimenſam ſyphunculus undam
  Egerit; in numerum ſic liquor omnis abit.
Nec jactus bibulas gravat inconſultus arenas;
  Et lactat teneram, non premit imbér humum.
Explicat interea riguus ſpectacula turbo,
  Ramoſas ſypho dum jaculatur aquas.
Idem qui glebas, oculos quoque recreat humor;
  Blanditurque ſimul frugibus, & Domino.
Ergo, cadente die, cum jam Cythereius ignis
  Fulgurat, & niveos Cynthia jungit equos,
Ter circum viridem mihi ducitur hydria truncum;
  Et bibit algentes ceſpes odorus aquas.
Aſt ubi Ruricolis ſua munera dividit annus;
  Exercetque ſuus tempora certa labor;
Sarcula vel tenuem vertunt, mea jugera, concham,
  Et nitet inverſo ceſpite putre ſolum.
Noxia tunc rigidæ morſus timet herba bidentis,
  Siqua nocens teſtâ forte ſuborta meâ eſt.
Vel juvat effœtas ſenio dimittere glebas;
  Lætaque mutata ſcrobs juveneſcit humo.
Deſuper immundam ſtipulam jactare ſolebam,
  Quam levis hædinâ corbula legit harâ.
Ipſæ ſunt decori ſordes; & poma ſalubri
  Ante diem veniunt exſaturata fimo.
Quòd ſi, nequidquam vanâ ſpectabilis umbrâ,
  Luxuriat panſis ſylvula brachiolis,
Falce luit faſtus, & caſtigata, modeſtis
  Lætatur fructu proveniente comis.
Sideribus primùm ſed cum glacialibus annus
  Horruit, informi torpet & unda gelu;
Quæ-

Quæſieram denſis intexta repagula cannis,
  Ne teneras frondes læderet aura rigens.
Ipſe, procelloſas hyemes ne poma timerent,
  Texueram facili ſtramina tuta manu.
In tegmen lento venerunt vimina ſparto;
  Venit & enodi ſcirpea virga ſinu.
Tortilis hinc, illinc calamos firmabat agreſtes
  Arbutus, & rigui fontis amica ſalix.
Hæc ubi compoſui; cum primùm Aquilone moveri
  Sylva mihi curvis viſa cacuminibus,
Hinc, atque hinc modico curvabam ſtramina flexu,
  Quæ firmant ſtabiles concamerata ſudes.
Ruſtica ſic validos arcent umbracula ventos:
  Admittunt nullos ſtragula fida metus.
Pandit inoffenſos anguſto tegmine ramos,
  Et tepet invito tuta Decembre cedrus.
Sunt calami, clypeus; molles, munimina, junci;
  Vallaque ſunt, valli; pilaque ſunt, paleæ.
Ac veluti, notas ubi littus monſtrat arenas,
  Præceps irati concidit ira maris,
Non aliter, conferre licet ſi maxima parvis,
  Textilis Æolias tardat arundo minas.
Sed quid inexpletas pomis impendere curas,
  Horrentem brumam quid ſuperaſſe juvat?
Ecce meas evertit opes clementior annus;
  Et, quâ non rebar, vulnera parte tuli.
Abſtulit æſtivus Boreas innoxia poma,
  Poma, quibus toties ſæva pepercit hyems.
Ante ſolum virides ſparſim jacuere capilli,
  Pompa colorati qui modò veris erant.
Tabuit exanguis toſtis arbuſcula ramis,
  Umbraque de nudo ſtipite ſola venit.

Poma verecundo pendent ingloria collo;
  Autumno nec quid polliceantur, habent.
Ut vidi! ſimul ut perii! me vita reliquit
  Credo equidem; & plantæ concolor ipſe fui.
Nec tamen abſtinui, ſi tunc quoque vita maneret,
  Quâ licuit, celerem ferre ſalutis opem.
Ramos ſolicita populatus falce rigentes,
  Scrutabar vitæ ſemina ſiqua forent.
Scrutabar fruſtra: vitium detonſa fatetur;
  Non illi robur, non vigor ullus erat.
Altiùs ad vivum deſcendit lamina ſerræ;
  Findit & æquato vulnere utrumque latus.
Summa cadit; ſed, quæ remanet pars infima trunci,
  Vitæ neſcio quas arguit iſta notas.
Protinus exiluit mihi ſpe ſubita trepidum cor;
  Et, cedrus, exclamo, perdita vivit adhuc.
Nec mora: congeſta camporum ſorde fovebam
  Frugiferæ tenues relliquias animæ.
Cortice mox ſciſſo in fibras ferrata latentes
  It cuſpis, ſecto quâ via facta libro.
Advena per tenues tunicas ſe ſurculus infert;
  Dives adoptivo germine planta tumet.
Hæret funiculi nexu ramuſculus hoſpes;
  Ter quater in gyrum licia ducta mihi.
Glutine viſcoſo linitur rimoſa cicatrix;
  Ne vento, & pluviis victa fatiſcat aquis.
Sed blandita prius miſerum ſpes vana fefellit;
  Hei mihi! quàm modica concidit illa mora.
Poſtera tollebat currus Aurora; reviſo
  Germina ſolicita cum medicata manu.
Eloquar? exanimata jacent: mea pectora ſolùm
  Ut pulſent duro verbere, robur habent.

Exa-

Exanimi ſuprema dedi medicamina, luctus;
Si poſſet lacrymis fortè virere meis.
Sed lacrymæ à trunco diſcunt areſcere: plantæ;
Concinit extremas tunc dolor Inferias.
Inculta miſeros ſolabar arundine caſus;
Flebilibus modulis fiſtula triſte ſonat.
Invide, dicebam, Borea, quo pontus, & aer,
Quo merito tellus bella movente timet;
O, Furiis Erebi, quid mitia nomina quæro?
Fallimur; ò furiis exagitate tuis;
I nunc, & magnâ tumidus lætare rapinâ.
Quæ ſpolia ex illâ tanta fuere tibi?
Hoſpitium eſt, ſi vera fides, tibi Caucaſus horrens;
Durior es patriis ſed tamen ipſe jugis.
Illa, ni fallor, religatus rupe Prometheus
Lumina diſcerpto pectore rapta luit.
Cum ſis Japetidæ ſocius furtique, locique;
Pęna ſodalitio quòd vacet una, queror.
Rupe Promethæa, & laqueis tu dignior illis;
Dignior obſcæni vulturis ungue peti.
Crudelis, viliſque ſimul tu ſtipite rapto;
Clareſcit magnis ille latrociniis.
Æſtus erat, culmiſque graves Cerealibus agros
Torrebat multo ſicca Leone dies.
Sibila tu miſces, hibernaque frigora; Cœli
Eripis & Libycis fratribus imperium.
Si ſciat hoc Auſter, te prælia quanta manebunt?
Quanto, ſi ſciat hoc Africus, ore fremet?
Audiat hoc facinus reſono Pater Æolus antro;
Fœdera perpetuo carcere fracta lues.
Informis tibi ſervit hyems; cum vertitur æſtas,
Aeris imperium non tibi ſorte datum.

Tunc

Tunc Libyes animæ regnant; pingueſque novales
Educat humenti quæ tepet aura Noto.
Tune pruinoſæ ſquallens aſpergine brumæ,
Tu nive Parrhaſia torpidus, arva colas?
Arva colant alii; Boreas fera bella ſequatur;
Aſpera conveniunt moribus arma tuis.
Quòd ſi fraterni fines invadere Regni
Eſt furor; & vetitâ te juvat ire viâ;
Sæviat Alpinas Boreas æſtivus in Ornos;
Terrificos reddant & nemora alta ſonos.
Te decet indociles flecti convellere ſylvas;
Te decet inſano bella ciere mari.
Quid tibi cum pomis Tyrio certantibus oſtro?
Non facit ad faſtus teſta petita tuos.
Cum Rodhope, cū celſus Atlas, cū Taurus,& Othrys
Te tremerent, Cedrus victa triumphus erat.
Quamvis noſſe prius te vilia furta ſequentem
Debueram; & mores edidiciſſe tuos.
Attica (ſed raptus pudor eſt memorare profanos)
Me poterat caſus Virgo monere meos.
Degener haud ſolùm, furto es ſceleratus eodem;
Siqua tamen gelidus jura Tyrannus habet..
Fraude laceſſitus nullâ mea germina perdis;
Fraude, velim quæras, pectora noſtra vacant.
Non ego te virgis petii, cum pinea clauſtra,
Improbe, dirueres Pontis Achæmenii.
Non ego te, longi ſccium Maris, utre ferebam
Incluſum, altricis tecta petens Ithacæ.
Non ego te vetui Neptunia verrere Regna;
Nec dixi è mediis, *Quos ego*! torvus aquis.
Crimina quid memoro, nullo tibi crimine notus?
Officiis notum me reor eſſe meis.

Quâ

Quâ tu Rhiphæa ſpiras glacialis ab Arcto,
Contigit anguſto fornice cella mihi.
Ah quoties, Scythico concretas frigore pennas
Cum quateres, toto corpore dirigui.
Nec me pileolum juvat auriculare, nec uſtas
Penſilibus manicis implicuiſſe manus.
Æquet noſtra licet ſpecularia flexile plumbum,
Et cerata licet pone papyrus eat,
Fræna licet duro ſuccedant tertia ligno,
Additaque obſeptum penula claudat iter,
Audiris tamen: audiris? non, improbe, ceſſas
Triſtia cultori damna referre tuo.
Hinc, age, carpe fugam, ſocii me ſæpe monebant:
Suſpectum parcas ſolicitare Larem.
Ah fuge crudeles auras; fuge noxia tecta;
Si neſcis, ſtatio non habet iſta fidem.
Perdidit Arctoum multos conclave ſodales:
Tu caveas, ne te par quoque caſus agat.
Ille (ſimul noti memorabant nomen amici)
Moroſam hinc primùm rettulit Iſchiada.
Ille ægris oculis viridi bombycina quærit
Panniculo; huic fauces tuſſis anhela quatit.
Collige ſarcinulas, clamant; nec falſa monebant;
Doctus eram damnis vera monere meis.
Vitaſſeſque utinam Borealia ſidera, acerbo,
Optime amicorum, * funere rapte mihi.
Cum me, fallacis primo ſub flore Juventæ,
Exciperet duro docta Stagira ſinu,

Ille

* *Spectatiſſima probitate, doctrinaque Vir, Aloyſius Gotus, Societatis Jeſu, Authoris Præceptor in Philoſophicis Diſciplinis.*

Ille meo abſtruſam ſcintillam in pectore Veri
Extudit, artifici nobilis Eloquio.
Ille mihi vitæ ſocius, morumque magiſter;
Fida mihi dubiâ fax erat ille viâ.
Ultima Lesbiaco canerem cum carmina plectro,
Laudavit plectri carmina Lesbiaci.
Hei mihi! te triſtes elegi, incultique manebant;
Materieſque novi carminis ipſe venis.
Vergebas viride ad ſenium; cum dura repente,
O facinus! rapuit te Libitina mihi.
Funere tuque, rigens Aquilo, culpatus in illo,
Et quæ Sithonio ſibilat aura jugo.
Saucia te Pallas flevit, te Suada jacentem:
Ingemere ad cineres nec modus ante tuos.
Sorte tua felix ſed nunc colis arva piorum:
Non habitura vices nunc tibi parta quies.
Et me fallacis vitæ tot fluctibus actum
Deſeris incerta per vada cæca rate.
Sed quò me tandem cineres rapuiſtis amati?
Ad Teſtam, heu fruſtra garrula, Muſa redi.
Horto multus honos, Cedrus dum floruit; horto
Aruit hæc poſtquam, gratia nulla fuit.
Mœſta ſolo bugloſſa jacet, lacrymoſaque cepa;
Mœſtaque cum ſociis intyba pimpinulis.
Jam mihi nec fatuis nunc albicat area rapis,
Turgida nec vili murice beta rubet.
Pro triſti eruca, ſylveſcit carduus horrens;
Pro levibus malvis, igne cremanda filix.
Emoriens Cedrus ſecum abſtulit omnia. fallor;
Quid vano quereris funere, ſtulte dolor?
Deſine jam falſæ, Borea, tibi nomine prędæ
Plaudere: non potuit cedrina virga mori.

Vivit;

Vivit, & in lucos mutata ſede receſſit
 Elyſios: horto paupere major erat.
Illa piis dignas ſpargit cultoribus umbras;
 Illa ſacrum grato complet odore nemus.
Non alia Vates, alia non fronde coronas
 Sæpè legunt fortes, Martia turba, Duces.
Illa Ducum rigidas ramis nunc ſuſtinet haſtas;
 Nunc Vatum dulces ſuſtinet illa lyras.
Vive diu, nemoris decus immortale beati,
 Non illi ſpecies deſpicienda tua eſt.
At, ſi forte Nucem videas conſurgere, puro
 Carmine Pelignus quam celebravit olor,
Filia ſis ſylvæ quamvis Atlantidos, illam
 Demiſſis, jubeo, devenerere comis.

B. ALOY-

B. ALOYSII GONZAGÆ

AD

CLAUDIUM AQUAVIVAM

EPISTOLA

Qua in Societatem JESU *petit admitti.*

Abſtinuit Author in hac Elegia à littera Canina, ut morem gereret nobili Adoleſcenti leviter blęſo, qui illam publicè dixit.

ELEGIA II.

DUx ò LOJOLIDUM, nitidæ cui conſcia vitæ
Facta notat vivis nobile nomen aquis,
Pagina conveniat ſaltem te fida; ſalutem,
Quà vacat & Dominus, nunciet illa tibi.
Ipſe tibi ſupplex veniam ne ſponte, moleſta
Undique me ſeptum quæ tenet, aula vetat.
Te quoque deliciis olim fallacibus aulam,
Aſtu quoque ſolet, detinuiſſe, puto.
Sed tibi de laqueis, quos nectit vana cupido,
Fas fuit incautos explicuiſſe pedes.
Seceſſuque pio tutus nunc eminus undas
Aſpicis, inſani damnaque mille ſali.

Quæ

Quæ ſignas exempla, ſequi mens poſcit; iniquum
Excutiant utinam languida colla jugum.
Illa dies Gangis gemma non divite, at ipſo
Illa mihi veniet ſole notanda dies.
Nunc ignava tenent me deſidis otia vitæ;
Illaqueatque ſuis mobilis aula dolis.
Quamvis nec deſunt qui bella, minacia bella,
Subjiciunt animo, non adeunda, meo.
I, pete, mox addunt, ſummæ faſtigia famæ,
Inclita quà magnos ſemita duxit avos,
Dum belli patiens ætas, dum læta Juventus,
Nobile dum pectus vividus ignis alit.
Aude aliquid, genus invictum quod pandat; avitis
Et pigeat palmis incubuiſſe latus.
Tu nova lux titulis, columenque accede vetuſtis;
Nomina tu gentis tolle, decuſque tuæ.
Incipe longinquum quæ Mantua mittat in ævum,
Et quæ fatidico Mincius amne canat.
Sed neque ſolicitat vano me fama tumultu,
Dives centenis ſit licet illa tubis.
Ambitio ventoſa manu nec ducit hiantem,
Attalicos faſces ſpondeat illa licet.
Nec me bella ſequi juvat exitialia, aheno
Nec clypeo dociles implicuiſſe manus.
Quamvis bella placent, ſed quæ Cocytius hoſtis,
Et toto Eumenides cum Phlegetonte timent.
Tu modò, ſi ſtygias mens eſt domuiſſe phalanges,
Me ſignis etiam, ſi vacat, adde tuis.
Conjiciam in medios utinam me cominus hoſtes,
Anceps quâ multo ſanguine pugna calet.
Non metuam jaculis impune volantibus ictus,
Non metuam jactas in mea damna faces.

Non

Non ego diſſimulem: minimo ſum commodus uſu;
  Nec mihi, quæ tecum militet, apta manus.
Et paſſim lectos tibi novimus eſſe maniplos,
  Quos Cœlum palmis evehit uſque novis.
Diſtendunt cum Sole manus felicia bello
  Agmina, disjunctis agmina fuſa plagis.
Flos pugilum latè non ceſſat dulce Tonantis
  Gent[illegible]bus edomitis impoſuiſſe jugum.
Fuſca [illegible]as Libye cæleſtibus abluit undis,
  Læta[illegible]ue divini Solis ab igne calet.
Jam Ganges vobis, & Eous, fabula, Memnon,
  Caucaſeo tellus ceſſit & uſta gelu.
Felices acies, quotquot tua ſigna ſecutæ,
  Splendida magnanimæ nomina laudis habent.
Hæc ego ſuſpiciam longè veſtigia; & illis
  Me nulla æquatum conditione velim.
Ultimus accedam tibi miles, & agmina claudam;
  Dum liceat, ducunt quò tua juſſa, ſequi.
Me gelido ſtatuas Aquilonis in axe; madentes
  Eſt animus galeâ ſuſtinuiſſe nives.
Me ſtatuas nimio Cæli flammantis in æſtu,
  Quà calet aſſiduo Sole Libyſtis humus.
Eſt mihi quod flammas domet, & Titania pectus
  Spicula; nec fauces vincet anhela ſitis.
Atque utinam, quamvis ingens audacia voti eſt,
  Eoas jubeas me petiiſſe plagas;
Pandit ubi Ganges Soli cunabula; totis
  Sed luget fœda nocte ſepultus aquis.
Expiet effuſus campis mihi ſanguis in illis,
  O utinam! labes, India cæca, tuas.
Quid gemmis mendica tumes, & Gange beato?
  Hoc magis es, dives quòd tibi plaudis, inops.

O me

Digitized by Google

O me felicem, ſignum Cęleſte ſalutis
  Si liceat Templis explicuiſſe tuis!
Quàm bene tunc lętum fodiant mihi ſpicula pectus;
  Quàm bene tunc condat lumina ſumma dies.
Sæpius hæc animo tacitus ſitiente voluto;
  Allicit atque oculos India multa meos.
Illa quies mihi ſola venit, mihi ſola voluptas;
  Illa tenet noctes ſcilicet, illa dies.
Expanſis puppim velis quæ tendat ad Indos,
  Sæpe meis oculis obtulit alma quies.
Sæpe mihi pelagi facies eſt viſa minantis;
  Excuſſit ſomnos non ſemel illa meos.
Quin etiam, menti illudunt dum ſomnia, Gangis
  Non ſemel ad littus viſus adeſſe mihi.
Exilui, optata tanquam ſtatione potitus:
  Non habuit ſtatio ſed tamen illa fidem.
Annue tu votis; &, quo mens incita tendit,
  Qui potis es, facilem tu mihi pande viam.
Hoc poſcunt oculi, mihi qui noctesque, dieſque
  Fletu non unquam deficiente fluunt.
Quòd ſi miſſa notas confundit Epiſtola, noſcas
  Illam de pluviis immaduiſſe genis.
Siqua movet pietas, Claudi, mea vota ſecunda
  Hæc modo ſpes vitam ſuſtinet una meam.

CLEOPATRÆ *morientis ad* OCTAVIANUM AUGUSTUM *Epiſtola*.

ELEGIA III.

IBis in Auſonias regalis Epiſtola terras?
  An pudet Auſonias te quoque adire plagas?
Perge tamen: terras fugiat Cleopatra Latinas;
  Suſcipiatque meas terra Latina notas.
Elatam ſeptemgeminis cum videris Urbem
  Collibus, & Latium, pagina fida, forum,
Tu caveas Romæ faſtus mirere ſuperbos,
  Ductaque ſidereis æmula tecta plagis.
Quin jubeo dicas jactantior ocyus; aſtris
  Celſior aſſurgit munere Roma meo.
Noſtrum eſt, quòd duro niteant de marmore Templa;
  Noſtrum eſt, quòd nubes ardua ſigna petant.
Molibus illa nitens terrarum maxima Roma
  Quid, ſua ſi repetat dona Canopus, erit?
Quòd ſi Tarpejæ culmen luſtraveris arcis,
  Et trifido Latium qui rubet igne Jovem,
Ne paveas fatale jubar; majoraque, dicas,
  Forti tela manu noſter Oſiris habet.
A Pharia demum te Regnatrice profectam
  Nil demirari, nil metuiſſe decet.
A qua tu ſolùm, non quò mittare memento:
  Atque hoc te monitam ſæpius eſſe puta.
Verùm ubi Terrarum Domini perveneris Aulam,
  (Cladibus exiliet, ſuſpicor, illa meis)

Triſte

Triſte ſupercilium non te Victoris acerbi,
Nec moveant faſtu Regia tecta ſuo.
Mitia quin etiam ne captes tempora fandi,
Sed quæ Victori ſint dolitura magis.
Caſus ille meos tunc perlegat, ægraque corda
His urat demum pagina ſcripta notis.
Quam nos Auguſto fugimus victore ſalutem,
Mittimus Auguſto: hæc vota vel hoſtis habet
Noſcere ſi curæ eſt ſpeciem ſcribentis, & ora,
Quoſque animos viduò in littore victa geram:
Dextra regit calamum, Libycum ſed læva colubrum;
Et dextra officio, lævaque digna ſuo eſt.
Non prius iſta leges, quàm me properata ſub umbras
Mors agat, & caſus vindicet una meos.
Hinc melius diſces, quantam tu viceris hoſtem;
Forſitan hæc audens & tibi major ero.
Quantùm animi nobis, tantùm tua gloria creſcet;
Hoc mage tu felix, quò magis ipſa ferox.
Forſitan & dices: quæ ſe generoſa peremit,
Non hæc, ut rebar, fœmina mollis erat.
Non eſt, quòd ſperem te noſtro ægreſcere letho;
Non eſt quod lacrymas hoſtis ab hoſte petam:
Quamvis ex oculis largus tibi decidet humor,
Uret & attonitus triſtia corda dolor.
Nullus amor, ſed mœſta dabit victoria luctus,
Non tibi quæ numeris provenit aucta ſuis.
Hos ego ſed fletus, atque hæc ſuſpiria poſco;
Et te perpetuò ſic doluiſſe velim.
Ni ſic indoleas noſtro de funere, lethi
Perdideram cauſas, & decus omne mei.
Ante meos cineres, lacrymas qui fundat amoris,
Si, mea lux, ſuperas, forſitan alter erit.

Exprime tu rabidos commoto pectore luctus;
  Et me non pietas Cæſaris, ira fleat.
Has ego viperea lacrymas pro morte paciſcar;
  Has exul Regno, caſſaque luce, feram.
Nunc, mea depaſcat quòd viſcera, gratulor, anguis;
  Altiùs inque ſinus noxia peſtis eat.
Tu quoque, ni fallor, partem trahis inde veneni;
  Teque anguis forſan ſævius iſte petit.
Tranſmittit Latiam generoſum virus in aulam:
  Me prope, ſed graviùs te procul ille ferit.
I nunc, & vano victam mentire triumpho,
  Tam bene quæ caſus concidit ulta ſuos.
Quamvis nec Latiis (ne Roma ſuperbiat) armis,
  Deferar ad Stygios, nec tibi victa, lacus.
Improba ventorum quam perdidit ira, mariſque,
  A ſola victam noſcere ſorte potes.
Sola regit varios per Regna liquentia fluctus;
  Sola procelloſis imperat illa Notis.
Niliacis meminiſſe potes gemuiſſe carinis,
  Subque Parethonia Nerea claſſe tegi;
Actiacas per aquas Mundi cum ſceptra natarent;
  Perque undas ingens luderet Imperium.
Judice Leucate, arbitriſque Aquilonibus actum eſt,
  Quâ Fortuna Orbis tolleret arce caput.
Sed proras favet illa tibi complexa Latinas;
  Auſoniaſque rates dextra vehebat avis.
Læta Palatinas alnos Dea marmore ducit;
  Ad remos niveas admovet ipſa manus.
Ventorum famulas tibi commodat Æolus iras,
  Et ſervit Latiis tota caverna tubis.
Indulſit Romæ palmam Regnator aquarum:
  Æmulus eſt Nilo ſcilicet ille meo.

Ex-

Extimuit ſpatioſum Amnem grandeſcere Nereus;
Par pelago, victor ſi rediiſſet, erat.
Ergo, dum ſævæ vomuere incendia puppes,
Juſſus & invito Mulciber ire Mari;
Heſperiis Phariæ pinus arſere favillis;
Nec reparat tantas Ambracis unda faces.
Cærula dum flammæ prætexunt, ſydera fumus,
Una ego vix cæco ſoſpes ab igne fui.
Quamvis quæ ſine te, conjux miſerande, ferebar
Fluctibus in mediis, non ego ſoſpes eram.
Quid facerem ventis inviſa, inviſa profundo?
Abſtulerant Regnum ventus, & unda meum.
Victorem ſequerer, jam non Regina, Latinum,
Et premerem hoſtiles, ſarcina grata, rates?
An fugerem, ſaltem vel ſic habitura ſecundos,
Obruerant pelago qui mea ſceptra, Notos?
Fortunam pudor eſt, dixi, mea terga videre;
Sed pudor à viſo Cæſare major erit.
Me miſeram! geminus mea nomina poſtulat hoſtis:
Victima Fortunæ, an Cæſaris eſſe ferar?
Auguſtum fugimus: Fortunæ cedimus hoſti:
Sed me victricem Cæſaris illa facit.
Me pelago domitam mentiris, Roma; Canopus
Accedet titulis, non Cleopatra, tuis.
Non captiva tuos ſequar illaqueata triumphos,
Vincta manus ferro vindice, vincta pedes.
Non me degenerem Regno Fortuna videbit
Ducere ſervili penſa Latina manu;
Romuleæ nec, ſublatis per compita natis,
Monſtrabunt, curru prætereunte, nurus.
Barbara, non dicent, Regnatrix Mempheos, illa eſt:
Nunc jocus, at nobis anxius ante timor.

Illa eſt, quam duro Sponſi dum Marte fatigant,
Flevimus ad viduos, turba relicta, thoros.
Illice nos vultu prope perdidit illa: (Latinis
Non ingrata oculis namque fuiſſe, reor)
Hæc ego non patiar pompæ ludibria, riſuſque
Inter adulantes, Regibus orta, vehi.
Hinc miseræ ſubeunt vitæ faſtidia; Regno
Et piget amiſſo non caruiſſe die.
Hinc ſupereſt animus rabidos tractare colubros;
Nec pavet ad celerem pectus inerme necem.
Hinc angues verſat, gemmas, æquataque Regnis
Pocula, quæ Sponſo diluit ante manus.
Tortilibus ſerpens circum plicat ubera nodis,
Aſpera, ſed laqueos explicat illa meos.
Pectora ſordenti languent vitiata veneno;
Purior ex illo ſed mea fama nitet.
Ne quæras, color inficiat num pallidus ora;
Num tremat officio dextera functa ſuo.
Funeris optarim mihi tu ſpectator adeſſes;
Non alio tantùm judice læta forem.
Fruſtra habitum victæ, morientis & ora requiras;
Hoſtem laudares hoſtis & ipſe tuam.
Libertas animi eſt patrium redeuntis in aſtrum,
Inſcia quod mortis nomine turba vocat.
Hæc via, nam memini, fortem in ſua fata Catonem
Juſſit inoffenſum Cæſaris eſſe jugo.
Romanos Cæſar domat; hunc Cato: perdidit enſe
Ille ſuo Romam; vindicat iſte ſuo.
Invictos cineres totis tegit Africa campis;
Et funus reſonat nobile Maura Thetis.
Hæc exempla ſequar. favit Fortuna nocendo;
Accumulat palmas, dum nocet illa, meas.
Cum

Cum Duce Romano, fateor, regnare negavit;
  Sed dat cum magno poſſe Catone mori.
Clarius at multo eſt, Fato periiſſe Catonis,
  Terrarum domitis quam dare jura plagis.
Plura loqui tecum conantem vita relinquit;
  Supremoque riget frigore noſtra manus.
Extremum adſcribo tandem tibi victa, triumpho
  Sed non ſervili te comitata, Vale.

B. ALOYSII GONZAGÆ

Somnium.

ELEGIA IV.

NOx erat, & dulces imitari ſydera ſomnos,
Otia ſi poſſent ſydera noſſe, putes.
Curarum domitrix, redimita papavere frontem,
Humida nox tacitos axe regebat equos.
Stellatum placido ſtipabant agmine currum
Pigra leves humeros ſomnia, pigra pedes.
Diſcolor eſt illis facies; nec fœdera certa,
Excipe quod nobis inſidiantur, habent.
Sunt aliis oculi triſtes, atrataque veſtis,
Demiſſumque nigra fonte ſupercilium.
Sunt, quæ fauſta ferunt hilari præſagia vultu,
Candida queis facies, candida veſtis adeſt.
Otia pars ſequitur; ſequitur pars altera bellum;
Illa jocos ſpirant vultibus, illa neces.
Multa metus vani, ſpes multa fatigat inanis;
Sunt, quæ ſceptra manu, ſarcula quæque gerant.
Turba levis blandæ ſerpit per tempora noctis,
Curarum inducias fallere docta breves.
Suppliciis animos exercet inanibus; ipſa
Ne fluat ingrato nuda labore quies.
Otia deſerto cum vomere carpit arator,
Sæpe reluctantem tùnc quoque verſat humum.

Dum

Dum clypeo ſomnum miles commendat aheno,
Æra, licet ſileant, Martia ſæpè timet.
Optatâ recubans & nauta potitus arenâ,
Quas jam deſeruit, ſæpè tremiſcit aquas.
Fallaces ludunt per amica ſilentia larvæ;
Nec modus incertis eſt volitare modis.
Non requiem, requies dum poſſidet omnia, ſervant:
Noctem illis, vigilem ſuſpicor eſſe diem.
Noctivagos inter Fratres nitidiſſimus unus,
Qui reliquos formâ vinceret, ales erat.
Gonzagæ cellam celeri petit ille volatu;
Occupat & nivea languida membra manu.
Mox Juvenis leve corpus agit per ſidera; corpus,
Namque animus ſupra ſidera ſemper erat.
Singula dum tacitus luſtrat Gonzaga, ſupernum
Fallit iter roſeo penniger ore comes.
Inclite, dicebat, Juvenis, quem maſcula virtus
Fatiferum terris eximit ante diem,
Sidereas metire vias, nunc hoſpes Olympi,
Civis poſt modicas, credo, future moras.
Regna vides, ſcopulis quæ non horrentibus Alpes,
Expanſis geminum nec mare claudit aquis.
Italiam, Italiam clamet per cærula, quærit
Regna pererrato qui peritura Mari.
Gonzaga emenſis conclamet ſidera Terris;
Invideant Phrygiæ Regnaque noſtra rates,
Principiò aereos aditus, vacua atria, luſtra,
Immenſum latas & per inane vias.
Scilicet hæc ſedes auræ ſpirabilis illa eſt,
Carpitis ambiguæ quâ breve lucis iter.
Sed dulces hauſtus vitiant imbreſque niveſque,
Æolii Fratres prælia quæque cient.

Hic

Hic dum ſanguineo fulgens rubet igne Cometes,
  Algent ſolicito regia corda metu.
O pudor! humanos cohibet fax quantula faſtus!
  Territat exiguus fortia Regna vapor.
Altiùs evectis liceat pomœria Cœli,
  Atque vagas ſtabili lege videre faces.
Prima Hecate incertos vultus, maculiſque revelat
  Infectum, terræ proximitate, jubar.
Deſinit hic tellus potius, non incipit axis:
  Alternas regio non habet illa vices.
Nunc, tibi quos Orbis pandit verſatilis, ignes
  Suſpicias, oculis digna theatra tuis.
Splendida quæ toto ſparſit mendacia Cœlo,
  Quàm fuerit dictis Græcia vana, vides.
Non hìc Heſperii cuſtos Draco ſibilat horti;
  Non hæc Herculeus poſſidet arva Leo.
Non hìc, attollit pictâ dum ſidera caudâ,
  Pondere gemmanti vana ſuperbit avis.
Non eſt, Gnoſſiaci timeas quod cornua Tauri,
  Parrhaſiamque Helicen, Icariumque Canem.
Flagitioſus amor, ſcelerumque inſana cupido
  Tranſtulit ad ſuperas crimina veſtra plagas.
Scilicet exuerent ut turpiter acta pudorem;
  Alliceret radiis quæ Polus ipſe ſuis.
Quæ mora nam ſceleri fuerit, terrere nocentes
  Si quæ debuerant aſtra, nocere monent?
Dum loquimur, non tu Cęli revolubilis audis
  Dulciſonos, rapido quos ciet axe, modos?
Quales Iſmarii nec mendax gloria plectri,
  Æquarit partus, Calliopea, tuus;
Lesbiaco nec monſtra maris qui pectine flexit,
  Flectere vectorem non potis ipſe ſuum.

Dum

Dum rapit ad numerum celeres celer impetus Orbes,
  Argutos reddunt lucida Templa ſonos.
Dulcia ſed veſtros hebetant modulamina ſenſus;
  Ut nimius vincit lumina veſtra dies.
Te quoque, lux animo nebulas niſi tanta repellat,
  Obrueret verſo concitus axe fragor.
Hæc eadem, ſtabili ſurgunt dum lege, caduntque,
  Imperium tacitæ ſigna ſecuta manus,
Tempora diſtinguunt, celeri dimenſa rotatu,
  Quæque vices operum, quæque quietis habent.
Hinc vobis volucres anni labuntur ab aſtris,
  Luſtraque, & effœto Sæcula longa gradu;
Longa, quibus fluxæ pars eſt modiciſſima vitæ;
  Nam breve, quod tandem præterit, eſſe reor.
Figere vos terræ pudeat, quos orbe citato
  Sidera diſpenſant, conficiuntque, dies.
Tempora ſi tanto gigni molimine noſſent,
  Prodigerent homines forſitan illa minus.
Nec fluerent horæ damnoſa per otia; vitam
  Queis tantus verſo præbuit axe labor.
Deſinit hic demum quidquid longinqua vetuſtas
  Solvere, vel fati vis inimica poteſt.
Obſcuri imperium exercent non deſuper anni;
  Invida nil illic tempora juris habent.
Pura dies regnat, ſed non habitura ſequentem;
  Nam noctis reduces non timet illa vices.
Innumeros annos in ſe collecta reſorbet;
  Perdit inexhauſto ſæcula longa ſinu.
Immutata manet; ſpatio nec clauditur ullo
  Orbita, fine ſimul principioque carens.
Forſitan & terras ex hac ſtatione requiris:
  Has ſola magnas ambitione vides.

Eri-

Eridanum, Euphratem, Nili petis oſtia? Nilum,
  Euphratem, Eridanum contegit umbra brevis.
Flumina quid memorem? latet hòc de vertice pontus,
  Ut latet æquorea ſæpè lapillus aqua.
Ægæum, Ionium longe caligat: ab iſta
  Quantus nautarum deficit arce timor!
Ipſe, jugo latè qui panditur Atlantæo,
  Gutta eſt, quem vaſtum dicitis, Oceanus.
Ulterius vano pudet indulgere labori:
  Ocius æthereis lumina redde plagis.
Hìc quoque Regna vides; ſed quæ non imbre cruento
  Regnandi vecors irrigat uſque ſitis.
Hìc quoque fulgentes aurum diſcriminat ædes;
  Sed pallet nullis aurea maſſa dolis.
Ver habet hìc etiam florum ſua dona; ſed Auſter
  Hìc nullus vernas depopulatur opes.
Macte bonis animi, Juvenis: præſagia mentem
  Grandia ni fallunt, tu quoque noſter eris.
Sed non illecebras, & inania vota ſequutus
  Hæc inter Patrias Regna tenebis opes.
Bellum diſce pati, Juvenis: ſi caſtra requiris,
  Digna reor, quæ tu caſtra ſequaris, habes.
Militat invictis Cœlo Lojola maniplis;
  Hunc ſequere, & tantâ prælia diſce manu.
Pugnabis, magno non degener ipſe magiſtro;
  Et domito prædas ex Acheronte feres.
Sidera victorem accipient; pugnaque calentem
  Purpurei tollet nectaris unda ſitim.
Tempora ſi quæris (tempus nam torquet amantes)
  Te noſtrum faciet, ſuſpicor, hora brevis.
Aliger hæc fatus dextram diſſolvit amicam:
  (Namque prius ſocias implicuere manus)

Ex-

Excuſſus Gonzaga thoro, cur brachia laxas?
Cur dulcis fandi copia ceſſat? ait.
Sermo (credo equidem) paulum ſi tenderet ultra,
Me cœlo poterat detinuiſſe tuus.

Ad

Digitized by Google

Ad Paleas Bethlemii Præſepis, Infantis Divini membra contegentes.

ELEGIA V.

Felix, quæ Puero, dum bruma Aquilone protervo
Sævit, inornatum ſternis, ariſta, thorum.
Ne querere, ingrati quòd languida ſolis ab æſtu,
Tabueris, virides arida facta comas.
Ne querere, immites nudi meſſoris ad ictus
Falciferæ morſu procubuiſſe manus.
Quòd te deſpiciat, non ullo fœnore lætam,
Area, cum toſtis frugibus icta gemit,
Quòd per inane ferat te mobilis aura jacentem,
Aut neglecta colas hoſpita putre ſolum,
Vilia ſufficias demum quòd pabula flammis,
Quæ te ſola manent funera, parce queri.
Fortunæ indecores curſus dediſce prioris:
Ad titulos Infans te vocat iſte novos.
Non te Coryciis vernat jactantior agris
Ebria purpureo ſpica Ciliſſa croco.
Non te, Cecropio quæ nectare ſudat arundo,
Non æquent ſtipulis Galbana rara ſuis.
Stirpe ſatus noſtra teneros aſpirat amores,
Qui tibi divinus, tradita cura, Puer.
Tu Puerum ſpectas lactentes tendere palmas,
Pectora dum matris captat eburna ſuæ.

Tu

Tu lacrymas cernis, queis non pretioſior ulla
Cortice populeo ſuccina gutta fluit.
Forſitan &, jugi fletu ne merſa fatiſcas,
(Sed potis es potius quo revirere) times.
Jam qui crebreſcit querulo de gutture, pulſat,
Quàm tibi, non ulli notior, aſtra ſonus.
Forſitan & metuis, quæ per ſuſpiria gliſcunt,
Ne te feſtinent corripuiſſe faces.
Siderei tu membra foves Infantis agreſti
Stramine; ſingultu te fovet ille ſuo.
Non illum anguſti cenſus, ſors indiga rerum
A te non illum poſcere cogit opem.
Sponte datum credas, quantùm te noſcis amari:
Poſthabuit Cœlum Parvulus ille tibi.
Ille queat molles inter recubare hyacinthos,
Membraque in Hyblæa ſemper habere roſa.
Quin etiam Tyrio ſaturas de murice lanas
Ille queat tremulis nectere brachiolis.
Sed non ille roſas, ſaturas nec murice lanas,
Nec tremulis nectit coccina brachiolis.
Stamine pro molli, Phœnicum & vellere, legit
Hic Puer è culmis ſtragula farta tuis.
Hinc nova ſublimem tantùm te gloria tollit,
Quàm deſpecta prius, nudaque laudis eras.
Sed meritas in amore vices tu grata repende.
Quid ſit amor, paleas nam quoque noſſe puto.
Culmus amat, longo ſpicam dum ſtipite lactat;
Denſaque grana humeris dum quoque fulcit, amat.
Nunc quoque frumentũ electum, ſub Numine parvo,
Sorte tibi fauſta ſuſtinuiſſe datur.
Si tibi tantus amor frugis, quam terra creavit;
Quanta immortalis gratia frugis erit?

Er-

Ergo, depoſiti ſi te reverentia tanti,
 Si tangit Domini cura, fideſque tui,
Fac venias Puero cuſtos, columenque latenti;
 Et mollem niveo ſterne thorum lateri.
Principiò ſtipulas ſocias æquare memento;
 Et, quâ ſunt ſectæ, parte jacere velis.
Cuſpidibus non ulla rigens horrentibus extet;
 Nec nodoſa gravi tubere promineat.
Grande ſcelus fuerit, membris lactentibus eſſe
 Si quæ præſidio debuit, ipſa nocet.
Aſpera ſiqua igitur tactu eſt, & preſſa remordet,
 De numero caveas ſit, precor, illa tuo.
Mœreat illa ſuis excluſa ſodalibus; æquas
 De nimia & pœnas aſperitate luat.
Quòd ſi te pigeat tam duras ſumere pœnas,
 Degenerem reliquis ſuppoſuiſſe potes.
Mitius ingenium flictu condiſcet ab ipſo;
 Quoque, invita licet, ſic quoque proſit, erit.
Quamvis nulla, reor, fuerit, quæ, Numine viſo,
 Duritiam nolit depoſuiſſe ſuam.
Præcipue caveas, pungenti cuſpide mordax
 Ne mala ſe ſociis miſceat herba tuis.
Abſit, qui foliis noceat paliurus acutis;
 Miſtaque vulnificis ſordida lappa rubis.
Tempus erit, facinus!, ſylveſtribus horrida dumis
 Cum cingent tenerum ſerta cruenta caput:
Texta ſed in virides, ſine, triſtia differat annos;
 Nec ferat ante ſuum vulnera tanta diem.
Hæc ubi ſolicitâ provideris omnia curâ;
 Ominor, excipiet te novus inde labor.
Inſtrue te niſus contra intractabilis anni:
 Impete te rabido ſæva laceſſet hyems.

Cer-

Cernis ut admittant multos ſpiracula ventos?
  Ut pateant pluvio ruſtica tecta Jovi?
Ergo, minax fœdo ſeu decidat imber Olympo,
  Seu glomeret denſas algida bruma nives,
Te decet à Cunis arcere agreſtibus imbres,
  A membris gelidas & repuliſſe nives.
Molle latus ſi forte rigens petit aura, caveto;
  Improba ne tenerum mordeat aura latus.
Sithonio Boreæ ſtipulas oppone frequentes;
  Lacteoli clypeus pectoris eſſe velis.
Quòd ſi fortè rapax ſinuoſo vortice turbo
  Ingruerit, veteres impuleritque fores;
Ocyus in cuneum denſatos collige culmos,
  Et toto fortis ſurge ſatellitio.
Arida ſis quamvis, omnique obnoxia vento,
  A Puero fortes vincere diſce tuo.
Quem tegis, imbellis Puer eſt, & pectore nudo;
  Sed tamen imbellem Tartara ſæva timent.
Forſitan & nimbos graſſantes æthere miſcent
  Tartarei, ſuadet nam vetus ira, Duces.
Ergo age, candidulum denſis tege pectus ariſtis:
  Ingere collectam per latus omne ſtruem.
Cum ſe Nazarea parituram Sede Puellum,
  Fixum animo ferret non temeranda Parens,
Stamine de tenui velamina pura, breveſque
  Texuit arguto pollice faſciolas.
Quin etiam ſenior Nutricius iſte Tonantis,
  Qui latuit parva magnus in Æde Faber,
Struxit odoratis Nato cunabula truncis
  Cedrina, Virgineâ ſæpè movenda manu.
Cumque ſua fuerat meditatus conjuge carmen,
  Quæ Puero inſomni Nænia prima foret.

Irrita ſpes miſeros luſit fruſtrata Parentes:
Tot curæ fructu nam caruere ſuo.
Dum Bethlea ſpecus divinos excipit artus,
Præripit hanc laudem, Nazaris ora, tibi.
Nec Pater hic cunas, molles nexura lacertos,
Nec dare quæ poſſit vincula Mater habet.
Jamque diem nox fœda nigro ſubtexit amictu,
Nimboſaſque ciet ventus, & imber aquas.
Tu Puero rebus ſpes, & fiducia feſſis,
Tu nudo tegmen, præſidiumque venis.
Quòd ſi magna novæ tangunt te munera ſortis,
(Difficiles animos munera ſæpe movent)
Celſa feres tu dona; licet pietaſque, fideſque
Officii maneat te ſatis una tui.
Tempus erit, ſe ſe nimio cum captus amore
Induet in frugem Parvulus iſte tuam.
Virgineo quæ membra foves nunc reddita partu,
Triticeam pudeat non coluiſſe dapem.
Grande rudimentum ſortis tu ſume futuræ,
Prolude & frugi, dum licet, ipſa tuæ.
Illa teget Verbum, veniet cum firmior ætas;
Lactentes artus, quod potes, ipſa tegas.
Emeritam te dona manent ſed & altera: poſthac
Nulla, reor, poterit flamma nocere tibi.
Nam quæ te poſſint flammæ conſumere, vitam
Per te divinus ſi Puer, ignis, habet?

De

De Fiſcella ab Alcone miſſa ad Larindum Arcadiæ Paſtorem; in qua, ſuper inducto, more Paſtorum, caſeo ſecundario, conditum erat Munuſculum Cocolatis.

ELEGIA VI.

FIſcellam, piger ad Solem quam texuit Alcon,
Arcadici nemoris ſume, Larinde, decus.
Candida dona vides; nimis at ne crede colori;
Atque ſuos lacti noveris eſſe dolos.
Nectareum mulſum, & dulces ex arbore glandes
Mexiaca, lactis maſſa coacta tegit.
Paſtorum majora focis ne munera credas;
Nec quæ ferre rudis corbula rite queat.
His ego crediderim Paſtores frugibus olim,
Aurea cum fluerent ſæcla, levaſſe famem.
Nam quas Chaoniæ, Saturno Rege, ferebant
Quercus, nunc arbor Mexica gignit opes.
Cur primùm dulcis nos fugerit eſca, requiris?
Cur longo redeat rurſus ab exilio?
Protinus expediam: cum nos Aſtræa reliquit,
Has ſecum fruges duxit ad Antipodes.
Sæcula dum rurſus nunc Arcades aurea condunt,
Priſtina cum priſcis moribus eſca redit.
Muneris at noſtri ut proprios benè noveris uſus,
E numeris veniet regula certa meis.
Ollam ſume priùs, de rupibus illa Britannis
Stannea, de Cyprio ſeu magis ære placet.

Nam neque Paſtori veniat tam dira cupido,
Dives ut argento fulguret illa tibi.
Deterſu facilis, levi & nitidiſſima fundo,
E Samio fuerit quæ fabricata luto eſt.
Igneſcit ſedenim longo vix tempore, & inter
Concidit incautas ſæpius icta manus.
Sunt quibus arridet tenuato lamina ferro,
Ocyus admoto quâ nihil igne calet.
Ignibus ampullas nam queis committere mos eſt,
Vulcanumque vitro ludificare levi,
Sæpius hos præceps gula perdidit; ollula flammâ
Vindice dum medium diſſilit inter opus.
Sed tibi, ſeu claro nitet urnula munda metallo,
Seu veniat figuli deproperata rotâ,
Longula ſit; ſenſim ſed quæ decreſcat ab imo,
Turgida turbineum, qua decet arte, ſinum.
Adde levem capulum firmo de robore ſectum,
Ne lædat dextram fervida facta tuam.
Calluerint ut ſæpè, greges ductante bacillo,
Non tibi tam duras ſuſpicor eſſe manus.
Americum minuat dein lenta novacula libum:
Certus odoratas ſolvat acervus opes.
Cui cumuli præſcripta fuit brevis uncia, viſus
Ille mihi nimia Relligione capi.
Uncia ubi fluxit, non illi auctaria deſint,
Ut binas quiſquam dixerit unciolas.
Largior atque etiam, Siculo concreta redundent
Si melle Occiduæ munera frugis, eris.
Tunc etiam minimum ſapidę ſuperingere cannæ,
Si ſapis: Hiſpanam diluit illa dapem.
Hæc dum ritè paras, operi ſtudioſa Lycoris
Admoveat faciles, ſi vacat, ipſa manus.

So-

Sopitos primùm ſtipulis exſuſcitet ignes;
Sarmenta & culto vecta miniſtret agro.
Ventilet & tepidas hircino folle favillas
(Folliculum fornax ruſtica ſemper habet)
Qui ſi defuerit; concluſas pectoris auras
Prona vaporatis egerat ipſa focis.
Nec pigeat tenerum ſufflantem tendere pectus,
Nec pudeat graciles intumuiſſe genas.
Adde foco interea peluim, quæ neſcia rimæ
Dimenſas certa lege coercet aquas.
Cum domiti ſalient latices, æſtuque tumeſcent,
(Indicium fumo pervia rima dabit)
Secta minutatim, & tenui ſubſtrata papyro,
Dulcia tunc cautâ projice liba manu.
Cumque iterum primo ſe ſe ſublimior æſtu
Tollet barbarico dives odore latex,
Detrahe fumantem prunis ardentibus ollam;
Firmaque mellifluas menſa receptet opes.
Sed rores certum in numerum miſcere beatos,
Dentatamque ſua vertere lege molam,
Hoc opus, hic labor eſt: turbo, mora nulla, citatus
Per medios latices denticulatus eat.
Frange reluctantem repetito verbere lympham;
Vulneribus fiet nam pretioſa ſuis.
Verte fatigatis tornata haſtilia palmis,
In ſpumam flavum dum tibi nectar abit.
Dum ſublimis agit ſe concitus humor in auras,
Denſior & vegeto bulla madore tumet,
Summos paulatim rores ſpumantis aheni
Urceus excipiat, clara Saona, tuus.
Ditibus extremi mittunt ſua pocula Seres;
Mollis quæ dixit Murrhina turba Remi.

Ipſa etiam, Occiduis quas educat, India, ſylvis,
Pocula Mexiacas mittit acuta nuces.
Has ſine lautitias alii, faſtuſque ſequantur;
Culta eſt deliciis res ſatis iſta ſuis.
Olla tibi ad cyathum redeat bis terque quaterque;
Mexiaci florem dum trahis inde favi.
Cumque erit ille ſatur, ſpumam ſuper ingere rurſus;
Et ſine compactis ille redundet aquis.
Dulcibus incluſus ſe retibus induat aer;
Atque velit longas carceris eſſe moras.
Suſpenſi exſuperent pocilla tepentia rores,
Et toto gurges celſior orbe tremat.
Quam ſibi Bacchæi latices meruere coronam,
Expetit hanc meritò Mexica lympha ſibi.
Aggere ſed celſo poſtquam cumulata pependit,
Aſſilienſque hauſtus provocat unda tuos,
Carpe manu cyathum; caveas tamen excidat ille;
Et bene firma regat pocula picta manus.
Namque ſecus tinges pellitum gauſape; quamvis
Deterges facili, ſi quid adhæſit, aqua.
Damna ferunt graviora, quibus bombycina veſtis
Intertexta auro, murice tincta, micat:
Aut queis nodata in rugam collaria pendent,
Belgica quæ docto vulnere finxit acus.
Dulcia cum felix exſuges pocula, ſunt quæ
Mergere odoratis cruſta licebit aquis.
Ingere paſtillum, longo qui duruit igni,
Quemque dedit primo flore ſubacta Ceres.
Talia ceu doctis mittantur cruſtula Piſis,
Audet Romano vendere verna foro.
Triticeas mergi ſpiras non laudo; ſaporem
Degenerem inſperſus namque vitellus habet.

Hiſpanæ hinc etiam non quæro ſiliginis offas,
 Quaſque, gemens longo Marte, Sabaudus habet.
Parcite ſanguineiś, ò Reges, parcite bellis
 Italiæ immeritos dilacerare ſinus.
Serva eſt: heu miſeræ jam nec ſervire licebit:
 Italiæ an vobis ſola ruina placet?
Cogite, Paſtores, teneras ad ſepta Capellas,
 Si tamen in ſtabulis tuta latebit ovis.
Nam, quæ ſublimes arces incendit, & Urbes,
 Non parcet noſtris flamma, Larinde, Caſis.

AD

B. ALOYSIUM GONZAGAM,

Cum nullum lugendi finem faceret, quòd in maternum vultum oculos attuliſſet.

ELEGIA VII.

LUmina GONZAGÆ (ſi dici lumina poſſunt,
Dejectæ frontis quæ pudor uſque tegit)
Dicite, quo ſcelere infando, quo crimine tanto,
Suppliciis cruciat vos Puer iſte novis?
Innocuos pœnis exerceat omnibus artus;
Pacem oculis ſaltem non neget ipſe ſuis.
Aſpera virgineum corpus dum lora cruentant,
Pœnarum nondum eſt exſaturata ſitis?
Non ſatis eſt duris inducere cingula ſetis,
Auro, diſſimulet quæ malè, texta chlamys?
Subdere & immerito lateri calcaria; tanquam
Ille foret ſtimulis exacuendus amor?
Lintea quid dicam injectis vitiata lapillis,
Aſper ut occulta ſerperet arte ſopor?
Quid dulces oculi tantùm potuere mereri?
Contriſtat placidas cur gravis ira faces?
Illis debuerat generoſus parcere tortor,
Ut pęnas ſaltem cerneret ipſe ſuas.

Sci-

Sciret ſæva ſuę ſaltem ſic vulnera dextræ,
Quantus & à lacero corpore ſanguis eat.
Sed Pueri pœnas quamvis miremur acerbas,
Cauſa magis pœnæ ſuſpicienda venit.
Intentata prius, nec nota piacula plectit;
Culpa nec aſſuetos afficit iſta reos.
Turpe, immane, ferox ſcelus eſt, vidiſſe parentem;
Si ſcelus in viſa matre ſubeſſe poteſt.
Imminet hinc oculis ultor noctesque dieſque;
Nec modus eſt nimia de levitate queri.
Horrificatque faces geminas; queriturque, quòd illas
Spectata fœdas à genitrice ferat.
Quo GONZAGA ruis? fletu quid lumina perdis?
Nil hic, quod præceps expiet humor, habet.
Tu cave, crudeles titulos, & nomina culpæ
Suſtineas, oculi qua caruere tui.
Lex tua dura nimis; nullis lex iſta Tyrannis
Cognita; crede, Puer, lex ſine lege tua eſt.
Aſpexiſſe vetas oculos, quod amare juberis;
Et cui cor debes, lumina, dure, negas.
Incautis oculis iraſceris ultor acerbus;
Ingemis & longas in genitrice moras.
Dic, age, quos miserè lacrymis conſumis ocellos,
Tergere ſi vellet commiſerata parens,
Tune piæ poſſes dextram removere parentis?
Auderes tantum ſuſtinuiſſe nefas?
Abſterſiſſe oculos ſi mille per oſcula poſcat,
Ora procul blandâ tu genitrice feras?
Lumina non igitur poterit tua cernere mater,
Oſcula queis centum figere jure poteſt?
Quæ tibi ſola frui primùm cœleſtibus auris
Præbuit, illa dedit lumina bina tibi.

Cui

Cui non ambigeres vitam tu reddere, lucem
Tu, ſcelus!, huic geminam reddere turpe putas?
Irrita verba volant: monitis non frangitur ullis,
Averſaque preces reſpuit aure Puer.
Pœnitet; heu! multùm furioſi pœnitet auſi;
Lumina, quò demens vos agit ardor? ait.
Lumina fœmineo pudeat conſiſtere vultu,
Spectare æthereas lumina juſſa faces.
Tam citò vos Cæli, & patriæ cœpere nitentis
Tædia? & æthereum dedidiciſtis iter?
Aſtra vocant oculos: oculi, niſi fallor, ab aſtris,
Et de cognato lumine lumen habent.
Natura arcanâ conſanguinitate ligavit
Aſtra oculis; ſociis ignibus inde micant.
Naturæ leges ſed lumina noſtra reſolvunt;
Dediſcunt ſuperas lumina noſtra vias.
Natis Cælo oculis mortalem quærimus eſcam;
Sidera luminibus deſipuere meis.
Ergone poſthabito nobis placet æthere mater?
Illa oculos, Cælum quos ſibi poſcit, habet?
Aſpice, quos gerimus, clamabant ſidera, vultus;
Inficit hos tacitis nulla ſenecta moris.
Aſpice, queis niteo, dicebat, lumina, Titan;
Has potis eſt Lacheſis ſcindere nulla comas.
Anxia ſed fruſtra clamabant ſidera; fruſtra
Poſcebant oculos Phœbus, & aſtra meos.
Quàm metuo, è Cælo mea ne quoque corda recedant,
Inde oculi poſtquam corripuere fugam.
Incautum, fateor, me matris forma fefellit;
Et caſus partem criminis hujus habet.
Sed pudet incautos etiam nos eſſe nocentes;
Non facit ad noxas iſta medela meas.

In-

Incauti ſolùm norunt peccare: Tonantem
  Spernere, credo equidem, mens bene cauta nequit.
Non ego diſſimulem ; pietas mea lumina movit,
  Matris & ingenuus ſolicitavit amor.
Illa ſed in matrem pietas ſi vera fuiſſet,
  Lumina debuerat figere noſtra ſolo.
Matris in aſpectu nativo debuit oſtro
  Ora verecundus tingere noſtra color.
Ille decet natum; matrem color ille veretur,
  Et quæ dejectâ gratia fronte venit.
Hoc demum fateor; claræ genitricis in ore
  Quæſierant ſolum lumina noſtra Deum.
Ut Cælo auderent noſtri ſe fidere Amores,
  Maternus bene nos erudiebat amor.
Namque velut dubii caſus viſura profundi,
  Littoreis primùm cymbula ludit aquis;
Sic quoque noſter amor ſe per mortalia tollit,
  Perque ſuos ſcandit ſidera celſa gradus.
Hoc quoque ſed noſtro ſolamen inane dolori eſt;
  Nec lacrymas titulus mitigat iſte meas.
Siquis amans aliena in imagine quærit amantem,
  Inque ſuo lentas nectit amore moras,
Neſcit quid ſit amans ; aut eſt vulgaris amator ;
  Vix amor hic veri nomen amoris habet.
Ambages alii longas in amore requirant;
  At GONZAGA ipſo in Numine Numen amet.
His oculis (obſtat neque enim jactantia dictis;
  Intendit culpam quin favor ille meam)
His oculis opifex rerum mihi, nocte ſilenti,
  Virginea viſus cum Genitrice Puer.
Quantus honos Nato fuerit, quæ gratia Matri,
  Irrita conanti dicere verba forent.

Illa

Illa mihi vitæ pars feliciſſima, nullus
  Clarior atque illa Sol mihi nocte fuit.
Sed poſtquam tenues Virgo diſceſſit in auras,
  Abſtulit atque oriens gaudia noſtra dies;
Tunc ego nil, inquam, poſthac mortale tuebor;
  Non oculos patiar degenerare meos.
Oſtentare mihi Puero quid pulchrius illo,
  Pulchrius aut viſa Virgine terra poteſt?
Vos etiam hoc, oculi, mecum juraſtis; at, eheu!
  Nulla fuit vobis, & mihi nulla fides.
Nunc meritò largo vos imbre madetis; acerbus
  Conficit & meritò pectora noſtra dolor.
Hoc etiam, triſtes dum ſæpe recurrit in horas,
  Pectora ſolicito vulnere noſtra premit.
Infirmas animi recolens in corpore vires,
  Tartareoque novos ſemper ab hoſte dolos,
Sæpe ego dicebam; mea ſi poſt devia recto
  Per curvas erret mens male cauta vias,
Vos mihi, queis ſordes dolor eluat imbre frequenti,
  Lumina, de gemino fonte feretis aquas.
Hei mihi! nunc oculis hæret nam crimen in ipſis;
  Fons ille, ò facinus! ſordet uterque mihi.
Unde petam poſthac, quæ crimina tergeat, undam,
  Unda eſt ipſa oculis ſi vitiata meis?
Non ſatis eſt peccaſſe mihi: ſcelus abſtulit illud
  Quæ fuerat, lacrymas, ſola medela mihi.
Ergo, quòd noſtros vitiarunt lumina fletus,
  Perpetuò hoc ipſum lumina noſtra fleant.

BEA-

B. STANISLAUS KOSTKA,

Ad Fontem aſſidens, æſtuat deſiderio Patriæ Celeſtis.

ELEGIA VIII.

TEmpus erat, torret ſitientes cominus agros
  Sæva Cleonææ cum magis ira facis.
Herboſos tunc forte aditus, & tecta petebat
  Frondea, Sarmatiæ gloria prima, Puer.
Languidus ille quidem Nemeæi ſideris æſtu,
  Sed mage divino languidus igne flagrat.
Fons erat, illimi placidiſſimus ubere lymphæ,
  Purior Arctoa, frigidiorque nive.
Mobile fontis ebur denſiſſima laurus opacat;
  Perſpicuis viridans & natat hoſpes aquis.
Alludunt Zephyri circum, pennaſque micantes
  Certatim irriguo mergere rore juvat.
Marmoreo acclinis reſidet dum Sarmata Fonti
  (Nam nitidus Pario Marmore gurges erat)
Auræ, dicebat, quæ circum luditis, auræ,
  Undaque de lacrymis creſcere docta meis,
Tenditis, heu! fruſtra cordis lenire favillas;
  Ad noſtras humor non facit iſte faces.
Uror, & aſſiduus fibras depaſcitur ardor;
  Eſt animi violens, credite, tortor, Amor.
Uror, at ipſa placent flagranti incendia; tortor
  Heu! non eſt animi, dulcis at hoſpes Amor.

Vul-

Vulnera ſi numero, male quæ numerantur amanti,
Conqueror immiti ſpicula jacta manu.
Cerno laboranti dum vulnera ferre ſalutem,
Oſculor immitem ſaucius ipſe manum.
Vulnera, tela, faces patior; ſed amare viciſſim
Cogor, quæ patior, vulnera, tela, faces.
Qui, penna trepidante, fugit per gramina rivus,
Oceano tandem miſcet anhelus aquas.
Rivus ego ſum fonte procul; ſed rivulus, eheu!
Oceanum numquam poſſidet iſte ſuum.
Cervus, molle latus cui mordent ſpicula, tandem
Impetrat à medico fonte ſalutis opem.
Cervus ego, aurata confoſſus arundine; cervus
Sed non hic fontem, quo medicetur, habet.
Fœdam de terræ ſalebris non quærimus undam;
Nobilior tali noſtra liquore ſitis.
Non ego quæſierim fontem Dodonide ſylva,
Extinctas memorant quo caluiſſe faces.
Fontibus augeri, non tolli pectoris æſtum,
Exemplis didici ſępius ipſe meis.
Marmarico fontem nec littore ſector, amaras
Cui procul à pelago fata dediſtis aquas.
Quiſquis mirari fontem nam ſuſtinet illum,
Non oculos callet, ſuſpicor, ille ſuos.
Nec te ſuſpiciam, Euganea fons valle, tumeſcis,
Ut mare, per certas qui, reſideſque vices.
Nos etiam alternas nam ſic jactamur in horas;
Sed labor eſt nobis longior, arcta quies.
Non ego naturæ memorem miracula, fontes,
Quot gignit vaſto terra, fovetque ſinu.
Effabor, cupiam quo fonte quieſcere; fontis
Si mihi quæ pretium verba ſequantur, erunt.

Fons eſt prata ſuper ſemper vernantis Olympi,
Qui dulci æthereos ubere lactat agros.
Montanis nivibus non ille augeſcit, & imbri;
Nec lento Icarii deficit igne canis.
Non illum colit hoſpitio molliſſima Nais,
Luxuriet virides quæ reſoluta comas.
Virgineæ ſed circum acies per florida rura
Exercent ſociis ludicra ſacra choris.
Sæpe roſis cingunt flammas imitantibus undas
(Purpureæ ſacro ſunt ab amore roſæ)
Sæpè etiam canis inſpergitur unda liguſtris
(Teſtantur puram pura liguſtra fidem)
Externæ ſpoliis dives non ille rapinæ,
Furtivis ſolùm creſcere diſcit aquis.
Inde alii potius norunt diteſcere fontes,
Gurgitis & pretium nobilioris habent.
Auratis non ille fluit dum fulvus arenis,
Nomina ſordenti dat pretioſa luto.
Ipſe ſed in pretio eſt, nudus licet effluat, humor;
Ducere nil ſeſe dignius ille poteſt.
Fontibus è reliquis paulum ſitis ægra levatur;
Languidus epotâ ſed redit æſtus aquâ.
Non iterum ſitiet quicumque has hauſerit undas;
Hanc de ſe fecit Fons, reor, ipſe fidem.
Non Pelago, ut reliqui, pendit vectigal aquarum,
Ortus inexpleto quippe nec ille Mari.
Nondum prodiderat frontem natalibus umbris,
Exercet cæcas qui modò pontus aquas:
Imbre tamen ſaturo fons integer ille fluebat,
Principium curſus, author & ipſe ſui.
Utque magis clari ſtupeas miracula fontis;
Unicus effertur, trinus & eſſe ſimul.

Ter-

Tergeminos tamen in rivos non ſcinditur ille;
Unda nec imminui prodiga facta timet.
Par trino thalamus, non impar copia roris;
Par undæ pretium lenè fluentis habet.
Noris & eſſe pares per prata virentia ripas,
Sed fallor: ripas non habet ille latex.
Alluvie exundans ſi ſeſe æquaverit illi
Oceanus, tanto nomine rivus erit.
Nomina ſi quæris (non deſunt nomina fonti)
Quo rapior, Deus hoc nomine nomen habet.
Fons ego ſum, memini, dixit; viteque perennis
Non alio melius fonte alimenta fluunt.
Ah ego quàm vellem perituræ munera vitæ
Mergere vitales naufragus inter aquas.
Informis terræ hoſpitium quid ſegne moramur?
Quid longo nimiùm plaudimus exilio?
Pars noſtri melior, divinæ concolor auræ,
Cur ſequeris lentas devia facta moras?
Plaudite: jam laqueis liber, novus hoſpes Olympi,
Non vetitos animus tendit ad aſtra gradus.
Jam mihi deſpiceris rutilanti, Phœbe, quadriga,
Qui nobis nuper ſuſpiciendus eras.
Jam pandunt Tempe ſemper vernantia flores,
Invida quos nullo frigore lædit hyems.
Quoque magis recreor, ſacri mea fontis ad undas
Siſtitur, æternùm non reditura ſitis.
Corporeis laqueis errat dum mente ſoluta,
Plaudit & optato ſic ſibi fonte Puer,
Excutitur tandem: virides tunc cominus herbas,
Et fontem, ſed non repperit ille ſuum.

ELE-

ELEGIARUM
LIBER TERTIUS.

Modulus Poeticus Pictæ Tabulæ

AD ARAM

B. ALOYSII GONZAGÆ
STATUENDÆ,

Propoſitus Andreæ Puteo Societatis JESU *Pictori præſtantiſſimo.*

ELEGIA I.

PArrhaſia, Faber, arte potens, quo vindice, morti
Exprobrat argutus ſplendida furta color,
Non ſemel exanimis per te ſi vivere tela,
Et ſi te didicit muta jubente loqui,

S Nunc

Nunc decet ingenii totos impendere niſus,
Promere ſecretas nunc decet artis opes.
Impiger hic animos, vireſque, artemque fatiga;
Expleat hic numeros cura, laborque ſuos.
Strenua Gonzagæ tumulo conamina debes:
Dives Apellæas poſtulat ara manus.
Pulſantur Templo quà ſidera Lojolæo,
Mantois ſurgit Manibus ara recens.
Illa tuis radiant ſpirantia templa figuris,
Quas nullâ violent invida luſtra morâ.
Fornice ſeu celſo totum Dux ignifer Orbem
Incendit; flammas nec capit ipſe ſuas.
Europamque, Aſiamque igneſcere cogit, & oras,
Tendere per vetitas quò Ligur auſus aquas.
Ipſa, Hyperionios quæ torrida ſuſtinet æſtus,
Sole peti Libye ſe meliore tumet.
Apſide ſeu ſumma paſſim languentibus ægris
Exhibet optatam commiſeratus opem.
Non procul ipſe jacens duro ſeu vulnere, ſurgit
Clavigeri nutu fortior inde Senis.
Ille etiam, latè fuſo quà fulgurat auro,
Sanctior & clauſum poſſidet ara Deum,
Vertice dejecto, delapſum Numen adorat,
Pollicitum caſtris ſemper adeſſe ſuis.
Atque hinc Xaverium Regnis largitur Eois,
Præſidium ſceptris, Luſia terra, tuis:
Inde ſuis ſociat Gandenſem Heroa maniplis,
Dum pius ad ſacros procidit ille pedes.
Quid dicam Tabulę textum prægrandis, ad aſtra
Quo non aſſuetâ tollitur arte tholus?
Inſidias, Hoſpes, cælat locus ille, caveto;
Illuditque oculis ars operoſa tuis.

Dixe-

Dixeris excelſa conſurgere fronte columnas,
Projectæ ſpatio quæ breviore jacent.
Si dubitas, paulum procede; en grande ruinam,
Quod prius eſt viſum ſtare, minatur Opus.
Caſus at ille juvat; disjectaque machina pilas
Commendat ſtantes; ipſa ruina placet.
Quid memorem fraudes, condit quas vertice ſummo
Mole minor ſurgens inſidioſus apex?
Ad Cælum credas ſpeculæ faſtigia tolli,
Vitreaque immiſſum reddere clauſtra diem.
Nec Cælo Moles, nec ſoli eſt pervia: ſupplet
Et Cælum, & Solem prodigioſa manus.
Verùm ubi marmoreos Templi diſcriminat arcus
Pila, quater geminâ curvaque fronte patet;
Regius hìc Paſtor ſtrato tumet hoſte; triumpho
Implicitus recubat victor & ipſe ſuo.
Non procul oſtentat læva Bethulis Amazon,
Stringit & Aſſyrii colla cruenta Ducis.
Parte ſed adverſa generoſo tempora clavo
Fæmina transfadigit, Dux Chananæe, tibi.
Hoſtes dumque fugat Sampſon, ignobile telum
Vincit in Iſacia fulmina mille manu.
Tu quoque Gonzagæ, quà tollitur ara micanti
Fornice, ſolicitæ prodigis artis opes.
Quantus honos Juveni? ſeu ſidera celſa tenentem
Suſpicit Ethruſci, gloria, Virgo, ſoli.
Seu Puerum ſacro Myſtes ſpectabilis oſtro
Siderea primùm firmat, alitque Dape.
Divina cum Prole Parens ſeu multa precanti
Annuit, ad blandas æthere lapſa preces.
His formis radiata nitent faſtigia: telis
Ara tuis ſpatio ſed potiore vacat.

Area Gonzagæ poſcit ſimulacra , columnas
Bis geminas inter quæ ſpatioſa patet.
Ipſe rudi modulum ſtatuam tibi carmine ; laudem
Pieris hanc poſcit Relligioſa ſibi.
Principiò , ut nitidis elatos molliter alis
Sidereos Juvenes ſępe referre ſoles,
Pinge pares vultus : aulæ ſtellantis Ephœbis
Moribus , & vultu concolor ille fuit.
Illuſtres atavos , non inficianda parentum
Magna coloratâ nomina fronte legam.
Sed neque nobilitas rugas , nec gloria faſtum ,
Nec jactet clarum turgida forma genus.
Nobile deſpiciat potius nomenque genuſque ;
Sed promat , ſic dum deſpicit, illa magis.
Sublimi figas hærentia lumina Cęlo,
Et teneant rectum , quò rapiuntur , iter.
Ipſa viam invenient , male quam color obſtruet ; illas
Cognatas aſtris ſuſpicor eſſe faces.
Alternis noſcunt ſe motibus illa : vetuſti
Neſcio quæ jactant jura ſodalitii.
Gonzagæ ſpeculum ſunt ſcilicet aſtra ; viciſſim
Aſtraque in his oculis , quo videantur , habent.
Ergo jubar geminum patriis , Faber, hæreat aſtris ;
Tendat & ad metam flammula bina ſuam.
Aera per medium ludant hinc inde favillæ,
Mutuus & celeres quò rapit ardor , eant.
Quò tendunt oculi , flagrantia membra ſequantur ;
Affectent ſuperam brachia tenſa viam.
Appoſitè hinc , illinc niveos diſtende lacertos,
Et medio elatas aere finge manus.
Vibret anhelantes Amor intus , & allevet artus ;
Et (ne ſolicito te morer Eloquio)

Cor-

Corpore fac viſo dicat ſpectator ; ad aſtra
Nunc abit , & telam deſerit ille tuam.
Nigra chlamys, ſed membra nives imitantia condat,
Et lambat teneros officioſa pedes.
Qualem nempe ſuæ geſtandum Inſigne phalangi
Cantaber æthereo dictus ab igne dedit.
Sed niveum niveo dirimat velamine pectus
Carbaſus , affuſo ludere docta ſinu.
Diſtinguat geminas manicis bipatentibus ulnas,
Flexilis & ſummo poplite limbus eat.
Ultima ſed luſus varios ubi tela receptat,
Areaque ingenio panditur ampla tuo ,
Inſtrue lucidulos Aulæ Cæleſtis Alumnos,
Et ducat ſocios læta Juventa choros.
Fibula cæruleos Melibœæ veſtis amictus
Vinciat, à multo fibula Gange nitens.
Nec pigeat molles ſaturare coloribus alas,
Quales imbre madens diſcolor Iris habet.
Nec parcas Phrygiis innectere crura cothurnis,
Crura recens jactâ candidiora nive.
Gratia candidulos commendet multa lacertos;
Commendet roſeas gratia multa genas.
Scandit Aloyſius panſis dum nubila palmis,
Aſtraque librato corpore ſumma tenet ,
Subjiciant humeros alii ; nudataque ſubdant
Brachia : non illos dulce gravabit onus.
Adſint ſidereis dudum properata viretis
Qui teneræ fronti laurea ſerta ferant.
Attollantque fides , & dulce ſonantia plectra;
Spectator lætos ut bibat aure ſonos.
Pars, illibatum Juvenis teſtata pudorem ,
Adſtringat molli lilia cana manu.

Cingula pars ſetis horrentia geſtet Equinis,
  Ad teneros artus aſpera texta nimis,
Et flexum in pœnas chalybem, nimiumque ſeveris
  Retia ſuppliciis denticulata ferat.
Adde ſimul rigidos torta de cannabe nexus;
  Imbuat effuſus loraque dura cruor.
Picta licet ſit pœna, licet non tangere poſſit
  Agminis Ætherei libera corda dolor,
Aligeri horreſcant tamen Inſtrumenta dolorum;
  Gonzagæ gratus quæ modò ludus erant.
Imperii demum præclarum inſigne Paterni,
  Ad teneros jaceat ſtrata Corona pedes.
Promat inocciduos terræ dejecta pyropos;
  Clarius & ſpreto in ſtemmate finge jubar.
Sed quid ego adjiciam, Pictor, tibi plura? videtur
  Jam mihi, quam finges, lucida tela loqui.

DIVÆ MARIÆ MAGDALENÆ

Ad Chriſti Domini tumulum Queſtus.

ELEGIA II.

UT volat ad medicos, celeri pede, cerva liquores,
Cui ſublime tenax mordet arundo latus;
Non aliter ſacri confoſſa Cupidinis arcu,
Et non mortali pectus aduſta face,
MAGDALIS amiſſi quærebat Numinis urnam,
Lutea cum roſeo ſurgeret axe dies.
Sed poſtquam vanis pulſari ſaxa querelis
Senſit, & ad blandas marmora ſurda preces,
Invide redde lapis, dixit, quæ pignora ſervas,
Dilectos cineres invide redde lapis.
Heu! vanum eſt miſeræ tumuli tentare latebras;
Quòque magis cupio cernere, nullus adeſt.
Numinis extincti fuerat queis tradita cura,
Tactu ſaxa rigent: & meus ignis ubi eſt?
Obvia, vere novo, flores per prata renident:
Noſter ubi flos? quo vere renidet? ubi eſt?
Sola per ignotos propero, heu! male ſola, receſſus:
Fidus ubi Ductor? qui tueatur, ubi eſt?
Orta recens Aurora comis radiantibus agros
Pingit inauratos: & mea lux ubi, ubi eſt?
Nec fallor tumuli ſpecie; nam candidus ille,
Et prope, ſi memini, mœſta cupreſſus erat.

Ecce lapis nive candidior; triſtiſque cupreſſus
Hic quoque coniferas explicat ecce comas.
Saxa, heu! ſaxa, rogo, Dominum vidiſtis? amicos
Vocibus his ſaltem reddite ſaxa ſonos.
Marmora crediderim Juvenes in amore juvare:
Marmora noverunt ipſa, quid eſſet Amor.
Iſacias turmas nam cum ſitis ægra teneret,
Non expectatas, ſaxa, dediſtis aquas.
Deſertis cum longa fames torqueret arenis,
Cæleſti immaduit nectare dura ſilex.
Verùm quid veteres lapidum memoramus amores?
Et laudes longâ ducimus uſque morâ?
Rupe ſuper triſti cum funere merſus acerbo
Occideret, Dominus qui mihi ſolus erat,
Triſtia montanæ ſenſerunt funera cautes;
Abſcidit & tantus ſaxa vel ipſa dolor.
Dicite nunc, qua parte latet, quem luce carentem
Diſrupto fleſtis commiſerata ſinu?
Ibo, & odoratis perfundam vulnera ſuccis.
(Sunt mihi quæ dives balſama mittit Arabs.)
Fas mihi ſanguineas nardo tergere lituras:
Mille pedes referent oſcula, mille manus.
Quòd ſi veſanus rapuit mea pignora miles,
Et cineris cuſtos, proditor ille fuit;
Dicite quò rapuit; prædam quibus abſtulit oris;
Dicite, quas ditat tanta rapina plagas?
Quæram, quà nimio tellus Phaetonte caleſcit,
Quaque pruinoſis bruma ſeneſcit agris.
Triſtis, ſola ferar totis circumvaga ſylvis;
Tardabunt celeres littora nulla pedes.
Non me ſuſpectæ nemorum terrebitis umbræ;
Ultro per medias eſt amor ire feras.

Non

Non retrahent cæcas ſuperantia flumina ripas;
Non juga ſylvoſis ardua verticibus.
Forſan nulla ſilex noſtro manſueſcere queſtu,
Nulla velit lacrymis non tepuiſſe meis.
Verùm, me miſeram! vanis agor anxia curis;
Extinctâ ſupereſt nulla ſalute ſalus.
Quàm timeo, ductor ſi deficit ille, revolvar
Criminis in vetitas ne male ſuada vias.
Hei mihi! qualis eram cordis cum libera noſtri
Frena Citheriacus flecteret uſque Puer.
Per loca ſenta ſitu, per monſtriferos Mæandros;
Cum raperer cæcum cæca ſequuta Ducem.
Infeſtis præceps cum ſemita ſurgeret hydris;
Atraque nox anceps horrificaret iter:
Ille manu prenſam tulit in ſublime; piaque
Edocuit certum voce ſalutis iter.
Namque thoro, memini, cum forte recumberet ille,
Sufficeret varias menſaque lauta dapes,
Fercula non illum culto cœpere paratu;
Cœperunt lacrymæ, fercula grata, meæ.
Cœpiſtis flexu indecori per colla ſolutæ,
Gloria tunc primùm noſtra, decuſque, comæ.
Et vos quæ latè Tyrios ſpiraſtis odores,
Jugiter ad ſacros Myrrhina fuſa pedes.
Affatus placido vultu tunc ille gementem,
Vultu quo nobis clarior orta dies,
Soſpes abi, dixit; do certæ pignora pacis;
Rite venit tantâ Pax tibi parta fide.
O niveam, quæ tanta dedit mihi gaudia, lucem!
Cum veniam noxę promeruere meæ.
Illa meas reſonat vox pervia ſemper ad aures;
O Pax, Hyblęis dulcior una favis.

Hoc

Hoc ego perpetuo manſuræ pignore pacis
  Solabar caſus tempus in omne meos.
Deſerui victrix poſtquam tua ſigna, Cupido,
  Atque, Puer, dixi, deſidioſe, vale;
Quam tenuit mea forma prius, me Turba reliquit;
  Nullus erat clauſas ſibilus ante fores.
Pax tamen una mihi fuerat comes, una voluptas:
  Complebat vacuas & ſatis illa domos.
Deſtiteram modulis mulcere procacibus auras,
  Idaliaſque manu ſolicitare fides.
Pro molli Cithara, & Paphii modulamine cantus,
  Dulce fuit Carmen Pax repetita mihi.
Projeci è nudo gemmata monilia collo,
  E manibus Libyci fulgida dona maris.
Pax mihi pro gemmis ſatis omnibus una refulſit;
  Ditior hac ſolum Gange, Tagoque fui.
Turpia præteritę recolens ſi crimina vitæ
  Ingemerem, nocuas dilacerata comas,
Sanguineos agerem ſi ferrea lora per artus,
  Semper & ex oculis uda teperet humus,
Pacis in amplexu dulcis mihi lacryma fluxit;
  Blandaque ab accepto vulnere pœna fuit.
Demum fraterno mœrentem funere, fletu
  Cum pius aſſiduo ſolicitaret amor,
Singultu reſonante domo, mihi dulce levamen
  Pax luctu in medio ſola ſuperſtes erat.
Omnia pertulimus, caſuſque evaſimus omnes,
  Pax aderat vitæ dum mihi fida comes.
Nunc Pax ipſa perit: Dominus ſecum ipſe ſub umbras
  Abſtulit hanc, vita deficiente, meus.
Hinc facili nova bella movent ſub corde timores;
  Anxia mens gelido conficiturque metu.

Quò

Quò ferar? aut Dominum quo jam ſub Sole requiram,
Cui ſervant ſtabilem ſaxa nec ipſa fidem?
Cuſtodes Urnæ ſed forte fefellit inertes,
Immemores Domini, cum Dominoque mei.
Hæc mihi certa tamen ſedes: hic mœſta recumbam
Magdalis extincto commoritura Deo.
Hìc illum, lacrymæ, rurſum vos quærite: primùm
Namque fuit lacrymis cognitus ille meis.

Fabula de Aqua Roſacea.

ELEGIA III.

QUis primùm Idalio natum de ſanguine florem
Immerito, facinus! torſerit igne, canam.
Huc agite, herbiferi languet dum gloria Pæſti,
Liquitur & lento dilacerata rogo,
Inculti ad tumulum flores incedite: & omnis
Exequias Dominæ ſubdita turba ferat.
Ardentes inter quæ luſit garrula frondes,
Triſte gemat querulo flebilis aura ſono.
Melliferæ volucres viduatas nectare cellas,
Fixaque nequidquam cerea caſtra fleant.
Infeſta proſcinde manu, mœſtiſſima Chloris,
Quas flos ornavit ſæpius ille, comas.
Adſint tergeminæ Charites, viduique lepores,
Orbaque cum ſociis Calliopea jocis.
Sæva Venus caſto procul abſit ſola ſepulchro,
Quæ tantum potuit ſuſtinuiſſe ſcelus.
Duras illa ferox pœnas à flore repoſcit,
Sanguine cui vitam præbuit ante ſuo.
Plebis odoratæ Imperium Regina tenebat,
Auroræ dives filia, veris honos.
Regibus invidioſa chlamys diſcriminat artus
Purpura, mendaci non medicata Tyro.
Paulatim prodit ſertum regale; refulſit
Roſcida cum Zephyris, intepuitque dies.
Excubias circum vigiles horrentibus haſtis
Fidum conſertis vepribus agmen agit.

Sed

Sed licet auricomos oſtentet frontis honores,
Exerat & flavas, æmula ſolis, opes;
Formoſam tamen una tenet, præque omnibus una
Solicitam teneri cura pudoris habet.
Lilia cum poſſit ſupra grandeſcere, flectit
Sponte coronatum nil tumefacta caput.
Nec tam ſceptra placent, nativaq; purpura, quàm quæ
Grata verecundâ gratia fronte venit.
Teſtatur, ſi dulce rubet, color ille pudorem;
Si flagrat, ingenuo proditur igne pudor.
Sentibus hinc rigidis dum ſe pudibunda tuetur,
Horrificat ſpeciem, ſic quoque pulchra, ſuam.
Sed quæ nacta fuit cunabula prima, pudicam
Non ceſſant miris exagitare modis.
Mœret, Acidalio duxit quòd ſanguine vitam;
Et pudet inceſta proſiluiſſe lue.
Nec vitæ tantum delectant munera, quantùm
Soliciti vitæ cauſa doloris habet.
Quo lucis cœpit nimirum exordia, multùm
Floris ab ingenio diſcrepat ille cruor.
Sæpius optavit potius cruor ille fuiſſet,
O nemorum cultrix, caſta Diana, tuus.
Illa roſam ſævo nunc vulnere ſpina remordet,
Quæ Cyprios audax fixerat ante pedes.
Edita cum primum cœpit lacteſcere, pinxit
Inde, reor, teneras ſparſa rubore genas.
Pertimuiſſe putes, ne moribus illa referret,
Quam forma potuit vel ſuperare, Deam.
Talibus ægra nimis dum carpitur anxia curis,
Et ſævum tacito pectore vulnus alit,
Adſtitit alma Venus; conſuetaque ſerta petebat,
Serta ſuis iterum non repetenda comis.

Cy-

Cypridis aſpectu, triſti defixa dolore,
Cum ſociis toto ceſpite contremuit.
Fronde profanatos crines ornare pudica,
Et formidato nollet ab ungue capi.
Oppoſitis queat illa rubis arcere legentem,
Vepribus impuras & removere manus.
Sed timet aſſiliens contra non grata videri;
Immemor & Dominæ dicier eſſe ſuæ.
Ipſa pudoris amans partem putat eſſe pudoris,
Hoſtiles illi non retuliſſe vices.
Cauſa laceſſitos animos hæc ſola retardat;
Infenſæ rabiem non timet illa Deæ.
Ergo, dum niveo carpit Dea pollice flores,
Prædaque curvatas complet odora ſinus,
Carpenti, non arma movens hoſtilia, ceſſit,
Sic tamen, invitam noſcere ut ipſa queat.
Sed primo decerpta rigens defloruit ungui;
Blandaque virgineus deprimit ora pudor.
Implicuit ter ſerta comis formoſa Dione,
Serta ter attonitas deſeruere comas.
Candida purpureum ſuſpendit ad ubera florem;
Pectoris ad tactas languit ille nives.
Utque ſolent teneræ brumâ tabeſcere frondes,
Arva Lycaonio cum riguere gelu,
Non ſecus areſcunt, & languida colla reponunt,
Pulchra ſemel tetigit quas Cytheræa roſas.
Pectore commoto bis ter ſtupet illa rigorem
Floris inaſſuetum, duritiemque ſui.
Certiùs utque animos exploret frondis avaræ,
Et perſtet veterem num violare fidem,
Hoc magis immites paſſim legit anxia flores;
Illuditque animo ſuſpicioſa ſuo.

Vi-

Vimine contorto vernantia cogit in unum
  Germina; plus etenim nexa decoris habent.
Faſciculum ſtudioſa manus depectit; inanes
  Sedulus & faſtus amputat ungue labor.
Delicias æquat circum latus omne comantes;
  Nimirum pœnas excolit ipſa ſuas.
Scilicet & Superis mens eſt ignara futuri:
  Fata regunt ipſas imperioſa Deas.
Comit inęquales frondes dum Cypria mater,
  Frondes, quas numquam mox tetigiſſe velit,
O dolor! extantes imprudens dextera dumos
  Non expectato vulnere fixa premit.
Nil roſa peccavit; Dea ſed ſibi vulneris author,
  Urget opus properè dum nimis, una fuit.
Quæ poſtquam dextram ſtillantem ſanguine vidit,
  Faſciculum iratos projicit ante pedes:
Mœſta, furenſque ſimul, Flos ingratiſſime, dixit,
  Hæc reddis Dominæ dona, viceſque tuæ?
Ite procul rigidi, jam non mea gloria, flores,
  Sertaque digna meis non radiare comis.
Vos ego commerito pede preſſos funere plectam,
  Si male vos plantę progenuere meæ.
Hæc inter, ſaltus gemitu complebat amaro:
  Ira dolore furit miſta, furore dolor.
Prata per, & colles dum lamentabile carmen
  Integrat, & queſtu concava ſaxa ferit,
Audiit indecores gemitus, & triſte querentem
  Lemniacus ferro Sponſus, & igne potens.
Utque aderat, cinctu prodit, cultuque fabrili,
  Ore niger, nudus brachia, fronte madens.
Et, rude pulſabat quod ferrum incude, gerebat;
  Suſpicor enſis erat, torve Gradive, tuus.

Conjuge vix viſo, properat gemebunda; cruentam
  Et procul oſtendit ſaucia Sponſa manum.
Hæc, inquit, miſeræ retulit flos ille ſuperbus,
  Cui rubet è noſtro ſanguine tincta chlamys.
Quid primùm, quid deinde querar de fronde rebelli?
  Sævities illi quanta, novuſque rigor?
Improba demiſit vultus; nec molliter ungue
  Illa legenda mihi, ſed rapienda fuit.
Num noſtro fulgere ſinu, num paſſa capillis?
  Decolor ante comas aruit, ante ſinus.
Stulta, reor, voluit forſan pudibunda videri;
  Et tacitè mores increpuiſſe meos.
Lucis in authorem ſed non ſævire pudicæ
  Eſſe puto, & Dominæ vulnera ferre ſuæ.
Vepribus icta pedes illam dum vivere juſſi,
  Hoc merui, ut noſtras figeret illa manus.
Non tulit indignos gemitus Lypareius Heros;
  Et, vano, dixit, murmure parce queri.
Parce ſerenatos lacrymis corrumpere vultus,
  Singultuque nihil proficiente premi.
Artis erit noſtræ florem punire nocentem;
  Infandum ferro crimen, & igne luet.
Dixerat: & Sponſæ lacrymas ſimul aſpera tergit
  Dextera, blanditiis vel metuenda ſuis.
Cyclopum mox tecta petit fumantia: præceps
  Ira regit claudos, extimulatque pedes.
Hìc ferrum flammæ exercent, exercet & ipſos
  Alternis ſtridens follibus aura focos.
Addunt ſe ſocias ventiſque, atque ignibus undæ;
  Nec ſervant mores miſta elementa ſuos.
Libera quæ fuerat, captiva eſt pellibus aura;
  Unda calet; crebro flamma rigetque lacu.

Ar-

Arma ſed Ætnæi fratres hìc horrida fingunt,
Quæ noceant ventis, imbribus, igne magis.
In manibus tunc fulmen erat; dignoſque lacertos,
Qui telum poſſint vel jaculare, putes.
Illos, informem verſant dum forcipe maſſam,
Occupat adverſo Lemnius ore Faber.
Ponite in immeritos, dixit, quæ fulmina montes
Perdit iners fatuo ſæpè fragore Tonans,
Oblitus fontes extinguere vindice flamma,
Se primùm, & ſocios, turpia monſtra, Deos.
Omnia nunc vigiles abrumpite cœpta, Sodales,
Et finite infectæ torpeat ira facis.
Intactis paulum reſpirent cautibus Alpes;
Nil Rhodope meruit, nil nemoroſus Atlas.
Jam neque Mars vobis, nec ſupplicat Attica Virgo;
Sed poſcit veſtras Mulciber ipſe manus.
Dura repercuſſo ſurgat Cuſtodia ferro;
Quo roſa terribili carcere clauſa gemat.
Hìc vitam ſolvat per lenta incendia, Sponſam
Dumis auſa ſuis contemerare meam.
Continuò accingit pulchro ſe turba labori,
Atque novum validis viribus urget opus.
Igne rubens duri primùm ſe lamina ferri
Explicat in latos ſæpius icta ſinus.
Curva per extremas oras, imitata lebetem,
Perpetuum æquato marginat orbe latus.
Excipit hanc recidens tegmen; ſeu pyramis illa,
Seu potius viſa eſt plumbea nola tibi.
Flexilis in conum ſenſim gracileſcit acutum,
Sed per fallentes attenuata gradus.
Comprimit illa ſuo ſubjectam pondere concham:
Rima per obſtructas nulla relicta vias.

Vertice ſed ſummo quà deſinit, annulus inde
Ad nutum doctę prominet, anſa, manus.
Cętera plana forent, audax niſi fiſtula longo,
Qua mage turgeſcunt, finderet æra tubo.
Urceus hinc tenui religatus ſtamine pendet
Vitreus, irriguis exaturandus aquis.
Inſerit admotæ ſyphunculus ora lagenæ;
Miſtaque ſunt vitreis ferrea labra labris.
Hæc ubi Cyclopum rapidis properata caminis,
Mulciber, arriſit Machina ſæva tibi,
Protinus Ætnei male culta roſeta miniſtri
Invadunt, Domini quos agit ira ſui.
Immanſueta ruit pubes, oneratque caniſtris,
Aſſultu vario quas populatur, opes.
Immundæ tactu fuliginis inquinat oſtrum,
Regnatrix florum quo ſpecioſa nitet.
Ecquid opus fuerat ferratas cudere pœnas,
Et nova laſſatis gignere fata focis?
Sat flores dum turba metit turpiſſima, torquet;
Supplicii nimiùm dextra legentis habet.
Fœda manus chalybum maſſis, plus frondibus illis,
Ænea quàm fornax ſit nocitura, nocet.
Nativo ſpoliatus ager ſed murice poſtquam
Squaluit, & Floræ concidit omnis honos,
Germina virgatis famuli referunt calathiſcis,
Nigraque purpureum brachia laxat onus.
Geſtit odoratæ ſpectatrix Cypria cladis;
Ignifer illoto plaudit & ore Pater.
Nec mora: ſubſtratis conſidunt pellibus; omnis
Æriſonæ ſtridor conticuitque domus.
Hinc incompoſitus florum conſurgit acervus;
Æneus hinc carcer, ſeu magis urna, jacet.
In-

Innocuas cęco convellunt impete frondes,
 Subdita quas patulo colligit olla ſinu.
Projiciunt nodoſa procul tubercula terræ,
 Quæ ſordent foliis diſſociata ſuis.
Impiger ipſe operi frondator Mulciber inſtat,
 Et Venus ultrices commodat ipſa manus.
Adniſi aureolos certant dum ſcindere crines,
 Et ſeges exſectis frondibus aucta tumet,
Forte, leves arcus tendens & tela, Cupido
 Ludebat jacta non procul inde face.
Irrequietus agit dum ſe per tecta, parentum
 Huc illuc volitans impediebat opus.
Increpat hunc Mater: Ducis quid ſegnia, dixit,
 Otia? cur ceſſas, deſidioſe Puer?
Te quoque ſolicitæ fas eſt ſuccurrere Matri,
 Vellere & inviſas cum Genitrice roſas.
Ocyus appropera: non te labor iſte gravabit;
 Ingenio, atque annis convenit ille tuis.
Ille procul fugiens, Non tu me decipis, inquit;
 Territus exemplis ſum ſatis ipſe meis.
Nam, memini, florem legerem cum forte doloſum,
 Cuſpide me rigidâ ſæva momordit apis.
Utque tuæ rubuere manus nunc cæde recenti;
 Vulnere ſic duro tunc rubuere meæ.
Nec ſecus ingemui, quàm tu modò læſa gemebas;
 Et lacrymas, flebas nuper ut ipſa, dedi.
Vulnus utrique, locuſque idem, par cauſa doloris;
 Res tibi diſſimilem me, reor, una facit.
Vulnere tu mœrens Sponſum petis, ipſe Parentem;
 Illius amplexum tu petis, ipſe tuum.
Sed tu, nam memini, minimùm commota dolenti,
 Ludebas caſus nil miſerata meos.

Trajectamque manum ſtillantem ſanguine cernens,
Vulnera, dicebas, tu graviora facis.
Torvaque facta mihi es blanda de Cypride Pallas;
Non tua ſolantis verba, monentis erant.
Noxia, diſſimulem quid enim? fert tela Cupido;
Sed magis illa, Parens, exitioſa jacis.
Si neſcis, me ſola facit tua forma potentem:
Tu niſi pulchra fores, eſſet inermis Amor.
Talibus erubuit dictis formoſa Cytheris:
Vera loqui Puerum conſcia Mater erat.
Jamque opibus tumefacta ſuis, & vere revulſo,
Olla peregrinum jactat ahena jubar.
Extantes tunc turba premit Vulcania frondes;
Palma ſuperfuſam cogit ad ima ſtruem.
Edita, turriculæ in ſpeciem, fornacula ſurgit,
Quam lento domitum ſtruxerat igne lutum.
Concava ſuppoſitos per viſcera colligit ignes;
Nactus ubi nullum ſibilat æſtus iter.
A fronte oſtiolum tenui patet ore; miniſtrat
Hinc Faber argutis pabula ſæpe focis.
In medio celeres ſed quà furit ignis ad auras,
Area flammivomum toſta foramen habet.
Deſuper hìc ſaturam laniatis floribus urnam
Defigit Lictor, fertilis Ætna, tuus.
Pyramis orbiculata premens ſimul obſerat illam,
Suſpenſam phialam quæ tubulata gerit.
Nec mora: dimenſos paulatim concipit ignes,
Haurit anhelantes lamina dura faces.
Flebile quæque roſis molitur funus, ab igne
Jure graves pœnas ſuſtinet illa priùs.
Pœna priùs nocet ipſa ſibi: torquetur & ipſe,
Qui ſolùm meruit nempe perire, chalybs.
Inde

Inde truces morſus, & vulnera ſæva propagat,
Supplicio flores corripit atque ſuo.
Illaqueata jacet tenebroſo carcere, florum
Quæ modò Regnatrix imperioſa fuit.
Quæque incenſa ſuis, nulli nocitura, rubebat
Ignibus, hoſtili decolor igne perit.
Illa tamen medios inter dum cogitat æſtus,
Servatus veniat gloria quanta pudor,
Perfuitur pœnis, & aheno ſtridula clauſtro,
Nativo lentas provocat igne faces.
Nec duro tantùm mœret de funere, quantùm
Geſtit inoffenſo læta pudore mori.
Non miſeram reddunt immitia fata, ſuperbam
Cauſa ſed ingenuæ mortis honeſta facit.
Hinc validos inter non ingemit, exilit, ignes;
Illo candorem nam probat igne ſuum.
Siqua pudica parum fluxerunt tempora vitæ,
Hoc tacito fixum pectore vulnus habet.
Sed veteres labes Vulcanius expiat ardor;
Ut ſordes aurum purgat in igne ſuas.
Namque ubi perſtrictas mordent incendia frondes,
Ad numerum gutta proveniente liquet.
Fragrantes nebulas moles camerata receptat:
Exſudat toto penſilis orbe vapor.
Sed poſtquam tumuit concretus fornice ſummo,
Labenti ſimilis contremuitque liquor,
Deſilit, & longo ſignat veſtigia ſulco;
Obvia quà pronum fiſtula monſtrat iter.
Quàque prior fluxit, fluit altera tramite noto
Gutta, recedentis ſubſequiturque loco.
Libera quæque ſolet nullos cognoſcere frenos,
Hìc fluit ad numerum lacryma rite ſuum.

Scilicet ingratus lacrymas cum fœdat amaror,
Præcipites, imbris more ruentis, eunt;
Fragranti imbutæ quòd ſi dulcedine manant,
Invida vix longo ſtilla labore fluit.
Gemmantes haurit ſuſpenſa laguncula rores,
Guttatim ſpoliis & tumet, Hybla, tuis.
Unaque viſa capi ſaltem pietatis amore,
Germina dum penitus tanta perire vetat.
Dum roſa nectaream per lenta incendia vitam
Solvit, & abruptas deficit inter aquas;
Dum lato exanguis ſubſidit, & arida fundo;
Et tumulus miſeræ eſt, quę modo pœna fuit;
Veſanis Erycina odiis expleta quieſcit;
Nec puduit, victo flore, tumere Deam.
Pone ſuperba tamen vanos, Amathuſia, faſtus:
Dedecus inde tibi, gloria nulla venit.
Exitio flos ille nitet pretioſior ipſo:
Clarior eſt, poſtquam deſiit eſſe tuus.
Hoc mage ſpectandus ſurgit, quòd deprimis illum;
Iraque plus florem, quàm tuus ornat amor.
Cum tibi grata fuit nam formoſiſſima florum,
Deſpectum poſuit ſole cadente jubar.
Quid centum fluxæ memorem diſcrimina vitæ,
Ante ſuum miſeram quæ rapuere diem?
Sæpe procelloſo proſtrarunt turbine venti;
Sæpe minax rapidis perculit imber aquis.
Intempeſtivo decerpta vel aruit ungui;
Immundo nitidam vel pede preſſit ovis.
Sed poſtquam, pulchræ ſuccenſa cupidine laudis,
Deſeruit mores, o Cytheræa, tuos,
Clarior emicuit poſt ignea funera; qualis
Pulchrior è flammis Unica ſurgit Avis.

Scilicet in gratum per te converſa liquorem,
Prodiga delicias ſpargit ubique ſuas.
Non ego fecundas artes, non ſueta juvandi
Pieriis claudam nomina mille modis.
Pæonis arte potens guſtu ſi triſtia miſcet
Pharmaca, dilutis temperat illa roſis.
Non aliâ melius ſociâ tulit oxalis ægris,
Non aliâ melius triſte papaver opem.
Hâc imbuta tenax inceſtæ lacryma Myrrhæ
Contraxit frontem, deſipuitque minùs.
Te quoque ſic fauces admittunt, Pontica radix,
Quæ grave barbarico nomen ab axe trahis.
Nec ſolum dulci medicamina diluit unda:
Sæpe latex ægris ipſe medela venit.
Aurea prætercam ut paſſim nam pharmaca dici,
Quæ roſeo miſcet docta liquore manus,
Ipſe graves abigit morbos puriſſimus humor,
Atque medela eadem, deliciumque venit.
Sanguine ſi nimio tua lumina vellicat ardor,
Bis quater admotus terſerit illa liquor.
Inſomnes traherem cum nulla per otia noctes,
Atque mihi pugnax eſſet arena thorus,
Byſſina tincta roſis bis ter line tempora circum,
Dixit Apollinea nobilis arte ſenex.
Continuò feſſus madefacta fronte quievi:
Illa mihi Lethes ſuſpicor unda fuit.
Tunc, memini, dixi; Mihi ſi ſuccurrere pergis,
Illecebroſe latex, tu mihi Carmen eris.
Hos Elegos prima ſurgens vix luce rependi:
Pars quoque per ſomnum carminis acta mihi.
Gratus amor celeravit opus; nil culta moratus
Carmina, culta mihi dum foret alma fides.

Sæpe fragrans acri deſponſa jugatur aceto;
  Languenteſque artus vivida lympha fovet.
Æger Cecropio libet ſi melle liquentem,
  Arida concuſſo pectore tuſſis abit.
Te minus exurat tabo vitiata cicatrix,
  Abluerint mites ſi grave vulnus aquæ.
Nec modò depellit morborum examina; ſervit
  Lautitiis nobis ſed famulata ſuis.
Gratiùs haud alia fragrant aſpergine menſæ,
  Inſtruit ambroſias cum gula docta dapes.
Dulcia Pæſtano turgeſcunt nectare cruſta;
  Spirat & Hybleos lata placenta favos.
Sacchareo hinc libo decus eſt, cui candida fecit
  Nomina de niveo pectore cortis avis.
Illa etiam gratos tectis adolevit odores,
  Cum ſubiit parvos, pyxide clauſa, focos.
Seu juncta eſt malis, Appi, te Conſule dictis;
  Luſia, paſtillis ſeu magis, ora, tuis.
Solvit odoratas auras, Trinacria Virgo,*
  Sæpius ante tuum noſtra Juventa Larem.
Præcipuè bis ſtrata ſolo, volventibus annis,
  Nuncupat ante ſacram cum pia vota Dapem.
Innumeros uſus pergam ſi nobilis undæ
  Dicere, non finis, non modus ullus erit.
Hos meruit titulos florum pulcherrima, poſtquam
  Excuſſit Cyprium, facta pudica, jugum.
Nunc agite; & tutò Pueri, innuptæque Puellæ,
  Carpite florentes, florida turba, roſas.
Nam Roſa, quæ tenero fuerat ſuſpecta pudori,
  Hortatrix vobis ipſa pudoris erit.

AD

* *Diva Roſalia, ad cujus domeſticum Lararium Scholaſtici Collegii Romani, bis in annum, inſtaurant Vota Religioſa.*

Ad Amicum, poſt Bellum Peloponeſiacum, Romam remigrantem.

ELEGIA IV.

ERgone, devicti ſpoliis Orientis onuſtum,
Te reducem niveis gloria ducit equis?
Quando erit, ut captas armis victricibus arces,
Sævaque depoſitâ caſſide bella canas?
Quando erit, ut liceat galeâ diſſolvere frontem,
Inter & adſtrictas colla tenere manus?
Et quos involvit Peneis Nympha, capillos
Cernere, ſudori præmia digna tuo.
Crinibus atque novas ſilva Permeſſide frondes
Addere, quas nullus novit avarus opes.
Nunc tua vela fragrans Nabathæis meſſibus Eurus,
Lucidaque umbroſâ Cynthia nocte regat.
Igne Therapnæi vigilent tibi compare fratres
(Nam blandæ melior quis facis uſus erit?)
Non Maleæ ſpumantis hyems, veſana Charybdis
Non tua naviſragis vota moretur aquis.
Sed cum te (Superi bis ter mihi rite vocati
Quod precor annuerint, ſi modò juſta precor)
Aura redonarit patrio mitiſſima Cœlo,
Emenſum varii tædia longa maris.
Tunc ego thure pio ſacras operatus ad aras
Solvam pro reditu munera pacta tuo.
Fronde nova poſtes reducem gratentur Amicum:
Totaque vernanti ſpiret odore domus.

Me

Menſa ſimul relevet feſſum, pro ſorte ſodalis
Parca, ſed alloquio lauta futura tuo.
Non mihi quæ Tyrios imitetur ſplendida luxus,
Nec Corcyræas dat mea menſa dapes.
Sed tu grandiloquo fueris mihi major Ulyſſe,
Tu Phrygio nobis Hoſpite major eris.
Victores illi Danaos, & capta decenni
Inclyta vix demum Pergama Marte ferunt:
Tu referes Grajas ſubitis incurſibus urbes,
Et Pelopis ſpatio regna ſubacta brevi.
Elida, Leuctra, truces Argos, claraſque Mycœnas
Tam properè capto ſuccubuiſſe mari?
Sparta, tuas acies, & Achivæ robora pubis
Turpia præcipiti terga dediſſe fugæ?
Tu juga Taygeti, Oebaliis bacchata Puellis,
Tænareas dices tu caluiſſe nives.
Quot galeas tumidis Iſmenus volverit undis,
Cladibus opplerit quotque Eraſinus agros.
Narrabis, Pylio ſublimes Neſtore turres
Fruſtra inter nubes implicuiſſe caput.
Narrabis, lapſa Alcide cunabula, Thebas,
Herculea pluſquam concutiente manu.
Mollia ſignabis bimaris nunc tecta Corinthi,
Clauſaque Siſypheo marmora rauca ſinu.
Nunc iterum refugis memorabis Echinadas undis,
Et nova Naupacti fixa trophæa jugis.
Aut freta circumeunt celſam quæ Leucada; condit
Æquoreus nullas nunc ubi raptor opes.
Aut piſcoſa ferens quanto ſe Nauplia portu,
Acriſionęa tollit ab arce caput.
Audierim, condi Neptunia claſſibus arva,
Pineaque in medio ſurgere caſtra ſalo.

Ro-

Romuleis proſciſſa gemunt ſeu cærula remis,
Seu Melite niveas explicat alta Cruces.
Turritas puppes nam quas agit Adria, leges
Adria ventoſo tradere nata mari,
Vt poſſis vereor dictis æquare; laborant
Carbaſa ut exanimes tendere tanta Noti.
Audierim pugnas, totque inclyta nomina bello,
Auſoniæ, Euganeos, lumina clara, Duces.
Quos, mihi ſi faciles præberet Cynthius aures,
Nec foret ingenii languida vena mei,
Pectine ſacrarem; non damna volubilis ævi,
Fortunæ varias nec metuente vices.
Poſt ubi, quę multis ſteterant luctantibus annis,
Invictâ dices Oppida ſtrata manu;
Cenſuerisque urbes, latè quibus extulit olim
Gręcia, tot populis imperioſa, caput;
Unum prę cunctis à te poſt multa requiram:
Arcadię lętas fas mihi noſſe plagas.
Ecquis honos nigris Tegeæę collibus? alta
Quantus & in nubes fronte Lycæus eat?
Siqua Cleonarum veſtigia; Nonacrina
Inceſto ſuperant ſi juga nota Jovi.
Aut ubi vagitus Cyllenia reddidit Echo,
Interpres Divûm, Plejade nate, tuos:
Aut ubi, diſparibus cum Pan reſonaret avenis,
Gramina monticolæ deſeruiſtis oves.
Quæ ſi tu ſenio referes collapſa vetuſto,
Dum celerem capiunt invida luſtra fugam,
Arcadiæ colles, redivivaque Mænala, Româ
Oſtendam mediâ tunc revirere tibi.
Namque Palatini colles ubi ſidera pulſant,
Et Janus gelidas murmurat inter aquas,

Hoſ-

Hoſpita migrarunt rigui pineta Lycæi,
Partheniuſque aditus, Parrhaſiumque nemus.
Ipſe Tibris placidis imitatur curſibus undas,
Sive tuas, Ladon, Inache, ſive tuas.
Tranſtulit in Tiberim veteres Alphæus amores;
Amplius ille memor non, Arethuſa, tui.
Pan, ovium cuſtos, Latios adduxit in agros,
Jampridem oblitos Mænala culta, greges.
Hic jungit mira compactas arte cicutas,
Hic nectit lætis pinea ſerta comis.
Paſtores illi centum, ſtabula alta tenentes,
Per virides errant, candida turba, domos.
Ceratis alii calamis, per Romula Tempe,
Labra terunt, dulces ingeminantque ſonos.
Dant cantus alii, quos Actia Mergelline,
Et quos ipſe velit Tytirus eſſe ſuos.
Illos pura fides, livoris & inſcia virtus,
Et decorat ſocia cum probitate pudor.
Simplicitas illis ſed non eſt ruſtica; truncis
Nec de roboreis pectora nata putes.
Nam licet intonſas ducant de more capellas,
Membraque villosâ frigida pelle tegant,
Aſpectus cæli varios, & ſidera norunt,
Quæque regunt noctem lumina, quæque diem
Callent, Cecropiis quidquid monſtravit alumnis,
Quem letho miſit dira cicuta, Senex.
Quidquid & illevit chartis Abdera diſertis,
A cura vacuos quæ putat eſſe Deos.
Doctaque Nicomachi ſoboles, victura per ævum,
Tradidit Ingenii quæ monumenta ſui:
Nicomachi ſoboles, cujus tu grande ſepulchrum,
Proh dolor! Euboicum videris omne mare.

Ip-

Ipſa, humeris pendere ſolet quæ dulce levamen,
  Agreſtis buxo tibia multiforo,
Non ſemper tenues modulatur ruſtica cantus,
  Aut pavidas humili carmine mulcet oves:
Non ſemper miſeros Paſtorum luget amores,
  Improba duritiem queſta, Lycori, tuam.
Sed celſos canit Heroas, canit horrida bella,
  Aſſurgit tumidas atque imitata tubas.
Sæpe hilaris reſonat Regum cunabula circum,
  Sæpe ferit queſtu Regia buſta ſuo.
Aut numerat Getico crebros ex hoſte triumphos,
  Regnaque ab Iſmario libera facta jugo.
Ipſaque Tantalidę modò quæ tibi terra relicta eſt,
  Materies noſtris cantibus apta fuit.
Suſpicor atque aliquis docuit tua nomina Paſtor,
  Fortiaque auritum geſta ſonare nemus.
Arcadicis tractas ſic tu dum finibus arma,
  Arcadia eſt titulis altera clara tuis.
Hic tu Paſtorum, lauro, myrtoque comanti,
  Nympharum manibus nomina ſcripta leges.
Videris hic centum pendere virentibus ornis,
  Ludicra dulciſonas quas movet aura, fides.
Tu modò rumpe moras; melioribus utere ventis,
  Tyrrhenoque citam littore ſiſte ratem.
Hìc ego, felicis nemoris projectus in umbra,
  Præſtolor adventum nocte, dieque tuum.

AD

Ad Eundem. In Urbe graviores illum pugnas manere adverſus otium, & voluptatem.

ELEGIA V.

O Mihi quem junxit primis amor unus ab annis,
Phocæam ſupra conciliate fidem,
Tenè ratem tandem ſolviſſe è littore, tergo
Regis ubi Phrygii molle refulſit ebur?
Tenè gravem ſpoliis, quod toto pectore lætor,
Ad patrios demum vela referre Lares?
Gratulor Argolicis partum tibi nobile terris,
Quodque diu nomen ſæcula ſera ferant.
Gratulor impenſos Fidei, cæloque labores,
Quo te non dubitem nil habuiſſe prius.
Nam neque, damnoſo male quæ radiavit in auro,
Te lucri cupidum Colchica traxit ovis:
Nec quæſita tuis meretrix Ledea carinis;
Qui furor Argivos duxit ad arma Duces.
Relligio niveis rexit tua vela lacertis;
Sola per Inachias tendere juſſit aquas.
Sed tu, ſecuræ meditatus commoda vitæ,
Ad Tiberim lætum qui modò flectis iter,
Falleris, infeſtis finem ſi conjicis armis,
Atque ſuo Romam Marte carere putas.
Lunigeras acies nam quid ſtraviſſe juvabit,
Otia ſi reducem deſidioſa manent?

Illis ingruerit nullus tibi ſævior hoſtis;
Segnities fortem ſcilicet ipſa facit.
Tu cave, Letheâ te ſubdat inertia virgâ;
Victaque des duris colla premenda lupis.
Hìc adhibe æratum clypei ſeptemplicis orbem;
Cautior hìc ferro pectora clauſa tegas.
Cernis, ut ille trahat reſides inglorius armos,
Prælia bellator qui modò geſſit equus?
Cernis & impavidis modò quæ tractata lacertis,
Par Phœbi radiis arma dedere jubar,
Turpiter ut jaceant ſegni rubigine victa,
Compoſuit poſtquam degener illa quies?
Te ſonipes belli ſocius, teque ipſa monere,
Otia quid poſſint, quæ geris arma, queant.
Quod ſi manſuetas Muſarum reſpicis artes,
Conſimiles monitus noſtra Thalia dabit.
Nam, ſi forte meam tangat ſocordia mentem,
Nec terat aſſiduus pectora noſtra labor,
Subductis velut hortus aquis, vis illa repente
Areat ingenii quantulacunque mei.
Inviti & fluere incipiant, multumque coacti,
Quos faciles cernis forſitan ire pedes.
Hei mihi! nequidquam tunc aurea fila retractet
Dextra, reluctantes ſolicitetque fides.
Ceſſantis calami ſtultas non audit Apollo,
Conſcia non audit Calliopea preces.
Commodiùs fuerit ſed, Martia ſigna ſecutus,
Artis ut exemplis erudiare tuæ.
Heſperiam Auſoniæ junxit qui cladibus Afer
Ductor, & extremo te, Tiberine, Tago,
Quid claris proavorum umbris, & Amilcare dignum,
Quid dignum cœptis geſſit & ipſe ſuis,

Vul-

Vulturno poſtquam ſtravit viridante, quod olim
 Alpinæ cautes non domuere latus?
Ter victos hoſtes num terreat ænea caſſis,
 Frondea quam vacuum ſuſtinet arbor onus?
Punica num capto pandantur ſigna Quirino,
 Quæ Venus imbelli complicat ipſa manu?
Sanguine, Roma, tuo rorantia tela, Cytherę
 Perfringit, nulli jam metuenda, Puer.
Otia ſubſequitur nimirum grata voluptas,
 Grata, ſed exitio certa futura lues.
Nam velut incautos artus vinctura catenis,
 Mentitur placidos Salmacis unda jocos;
Nam velut amplexum ſtringit Tirynthius ulnis,
 Dum fera feſtinat, Libs, tibi, fata, Gigas;
Dulcibus haud ſecus illecebris capit illa, trahitque,
 Quos duro virtus non adamante tegit.
Sed quos illa ſemel ſibi mancipat illice vultu,
 Poſt agitat miris, excruciatque modis.
Officit haud tantùm Memphitis Echidna, juventa
 Molitur clades cum revirente novas.
Noxia non aſpis tantùm, Nilotica pellex,
 Uberibus Latium dedecus ulta tuis.
Illa lacertoſum Scyro dum condit Achillem,
 Non bene reticulo diſſimulante virum,
Iliacæ placido reſpirant pectore Matres;
 Trojaque dum capitur, multa recurrit hyems.
Explicat Herculeo dum Lyda monilia collo,
 Pulchriùs incultas pectit & illa comas,
Mollia tunc didicit plus poſſe Cupìdinis arma,
 Quàm Nemees centum ſæva Noverca feras.
Sed fortem, & lætis plus cautum rebus Ulyſſem
 Illaqueare dolis non potis illa fuit.

Pup-

Puppis Dulichiæ caſus tibi deteget ipſum,
  Per mare Trinacrium quod modò carpis, iter.
Namque ubi diſcerptis albentes oſſibus agros
  Videris, & medio ſaxa cruenta mari,
Sirenum ſcopuli ſurgunt; Laerte creatus
  Fixit ubi claræ celſa trophæa fugæ.
Victor ab Aſſaraci regno, & Simoente ſubacto,
  Errabat Siculis Dux Ithacenſis aquis.
Læta triumphali puppis ſe fronde coronat,
  Iliacum docto pollice picta rogum.
Nec ſimulata putes flammarum incendia; rurſus
  Ignibus his, dices, Troja perire poteſt.
Forſitan & pictę raperent tabulata favillæ,
  Si non vicinas flamma timeret aquas.
Dum nautæ adductis verrunt freta cæca lacertis,
  Et ſalſis abies labitur uncta vadis,
Exeruit pelago frontem placidiſſima Siren,
  Siren, Trinacrii pœna canora maris.
Dulce malum miſeris & virus amabile nautis,
  Peſtis in incautas illecebroſa rates.
Quid Siren ſit, poſcis? Ulyſſem crede marinum:
  Infidi multum Principis inſtar habet.
Convenere pares: ſolum hoc diſcrimen in illis;
  Hic terras complet fraudibus, illa ſalum.
Illa ſoporatos fluctus erecta ſuper ſtat,
  Cæruleas gemma divite nexa comas.
Exſuperat qua parte mari, pulcherrima tota eſt;
  Fraudis amans dici ſi ſpecioſa poteſt.
Cætera, terrificat quæ ſquamis horrida Piſtrix,
  Membra ſuperfuſis turpia condit aquis.
Compoſuit poſtquam fallaci cærula riſu,
  Deterſum maculis juſſit & ire diem,

Marte fatigatum, longoque errore viarum,
  Vocibus his fertur ſolicitaſſe Ducem.
(Per ſcopulos latè Thetis acclinata canentem
  Audit, & Æoliæ conticuere tubæ.)
Imperii decus Argolici, Laertia proles,
  Suſpicor & voluit quo duce Troja capi,
Siſte ratem, nimis heu duris exercite bellis;
  Quò fugis, o Danaûm gloria? ſiſte ratem.
Ablue Dardanio fœdos hìc pulvere crines;
  Eſt mihi, quæ crines tergeat, apta manus.
Pone coruſcantem duris thoraca metallis;
  Offendunt oculos arma cruenta meos.
Barbara Amazoniâ non Pentheſilea ſecuri,
  Non hìc, qui pugnas poſtulet, Hector erit.
Sat Troiæ, Xanthoque datum; ſatis unda Scamandri
  Ire coloratas ſanguine vidit aquas.
Littore in Idæo cum te Fortuna teneret,
  Ad caſus timui collacrimata tuos.
De te poſcebam peregrinas anxia puppes,
  (Sæpe peregrinæ præteriere rates)
Diceris everſâ demum decedere Trojâ
  Victor, & optatis tendere vela Notis.
Sed, tua dum duris exercet carbaſa fatis,
  Atque agit inviſam Fors inimica ratem,
Telemachus fruſtra te claſſe requirit; & ægro
  Exiluit fruſtra Penelopea thoro.
Quàm timui, vaſto ne te Polyphemus haberet
  Carcere, cum Siculos ingrederere ſinus.
Quàm timui, de te faceret ne Filia Solis.....
  Sed refugit turpes lingua referre notas.
Nunc ades, o terræ multis erepte periclis,
  Quæque tibi vario multa fuere ſalo.

Hoc

Hoc liceat feſſum religare in littore funem,
Hac liceat demum ſede quiete frui.
Te Regna accipient ſocium, pulcherrima Regna,
Flectere Fatorum quæ mihi lege datum.
Namque Itacha, inſanis quam tu petis æquoris undis,
Quantula terra foret, ni foret illa tua?
Quod ſi tantus amor, patrios exquirere muros,
Exiguoſque juvat nobilitare focos,
Finibus his ſaltem paulum ſubſiſte: carebit
Hæc etiam fructu non mora parva ſuo.
Nam ſocii lacerę reparabunt robora navis;
Materies illi littore prompta meo eſt.
Remigium tibi pube nova ſupplere licebit:
Rara ſedet tranſtris Nautica turba tuis.
Adde moras demum, expedio dum dona, paravit
Nocte vigil longâ quæ tibi multa labor.
Finierat: levibuſque Notis dedit ultima verba;
Nam procul ex oculis maſcula puppis erat.
Non potuit dulci fidens divellere cantu,
Quem malo nectunt vincula dura, Ducem.
Obſtructas ceris ſociorum mollibus aures
Nec blandæ poterant detinuiſſe preces.
A tenerâ diſcunt ſocii dureſcere cerâ;
Cera Cupidineas reppulit ipſa faces.
Nexibus & centum malo ſuſpenſus ab alto,
Sirępum vinclis ille ſolutus abit.
Tu modo cæruleas, mendacia monſtra, Puellas;
Nec ficto timeas æquora pulſa ſono.
Ne perdat, caveas, Siren te Romula; multas
Atque hic Sirenes, ſi ſapis, eſſe puta.

AD PICTOREM.

Cum elegantiſſimam Niobes imaginem publicè ſpectandam propoſuiſſet.

ELEGIA VI.

QUi primus docuit telis animare figuras,
Linaque fulgenti muta colore loqui,
Non oculis præbere, reor, ſpectacula ſolùm,
Nec populi voluit gaudia vana ſequi.
Non ego, divinæ judex injurius artis,
Hoc ſolùm ſeſe nomine ferre putem.
Quantus honos, longi quæ gratia tanta laboris,
Lumina venali fixa tenere dolo?
Sæpius & turbam variis illudere formis,
Ut ſemel incautas ille fefellit aves?
Plus pretii tegit illa ſuo, cælatque receſſu,
Quàm frons argutis ſpondeat apta jocis.
Cæcas illa ſuis mentes illuminat umbris,
Et verum prodit fraudibus illa ſuis.
Perque oculos, tacito pervadit pectora lapſu;
Quæ peragenda ſimul, quæ fugienda, monet.
Obliquos picta componit imagine mores;
Non exempla ſuo robore picta carent.
Forſitan & chartis multo Zenone refertis
Erudit indoctos culta tabella magis.
Multa licet referat ſapiens ab Apolline dictus,
Jus animos ſupra dum tibi Parca negat;

Ex-

Expreſſus vivis tamen ille coloribus, effert
  Imperturbatâ dum ſua fata manu,
Plus te perpetui ſtimulis incenderit ævi:
  Occulta pectus plus agitetque face.
Inſpice Majorum vultus, & Martis amicos,
  Aula coloratos quos tibi monſtrat, avos;
Continuò pulſet trepidum tibi gloria pectus:
  Tympana non tantùm, non valuere tubæ.
Protinus inſpiret patriæ tibi dulcis amorem
  Armato præceps Curtius acer equo.
Aut ubi torreri, pictâ monſtrante tabellâ,
  Tyrrheno Latiam videris igne manum;
Aut ubi fortis agit medios ſe Codrus in hoſtes,
  Clarior obſcuri militis in ſagulo.
Eſt amor inſtabiles Fortunæ diſcere vultus,
  Improba quæ certam neſcit habere domum?
Cerne Ducem Arſacidûm, pavido vix lintre revectum,
  Sexton Abydenis qui modò junxit aquis.
Cerne fidem Phariam, Magni cervice cruentam
  Et dextram, cujus munere ſceptra gerit.
Te doceat ſenſus Lucretia viſa pudicos;
  Te doceat thalami Porcia viſa Fidem.
Atque utinam nullæ peccandi exempla tabellæ,
  Veris, heu! multùm deteriora, darent.
Nulla utinam ingenuas vitiaret Cypria telas;
  Nulla pharetratus tenderet arma Puer.
Quis furor, auratis ſuſpendere crimina muris?
  Et, quæ ferre pudet, cogere ſaxa loqui?
Has ego crediderim Stygio carbone notatas,
  Cerberea tabulas & maduiſſe lue.
Has dubitem Stygiis urendas reddere flammis,
  Ne ferat immeritus funera tanta Pudor?

Ne nimiùm fidens oculis male ſana Juventus
 Hauriat aſpectu longa venena brevi.
Exuvias illinc victi pendere pudoris,
 Virgineique animi robora fracta vides.
Fortius oppugnant animos, quò molliùs illas
 Vel Coo duxit major Apelle Faber.
Vulnera mendaces infligunt vera colores:
 Pluſquam oculos, animos decipit ille color.
Qui tabulas ornat, color inficit ille tuentes:
 Diſpare te damno diſcolor ipſe petit.
Candidus eſt? caveas, tua corda nigrantia reddat.
 Purpurat? eſt ſitiens ſanguinis ille tui.
Si pallet, gelidus ſignat tua crimina pallor:
 Si viret, eſt fragili ſpes tua nixa loco.
Dicimus & meritò vivos fulgere colores;
 Vivere multorum quos liquet exitio.
Ah pereat, primus qui proditor artis honeſtæ,
 Polluit Idalio carbaſa pura luto;
Turpia probroſis ſpirantia crimina telis
 Suſtinuitque ſua nobilitare manu.
Illum degeneris famæ ſeu ſtulta Cupido,
 Devius & tetigit poſteritatis amor;
Seu ſacrare ſuos ſtuduit laſcivus amores,
 Mentitus claras aſſimilare Deas.
Forſitan & Pallas Phrynen, Diana Philænin,
 Obſcænas referunt Numina caſta lupas.
Sed mihi quid tecum eſt, nemorum, Latonia, cuſtos?
 Quid Pallas tecum eſt ambitioſa mihi?
Impia ſacrilegæ quanta eſt audacia dextræ,
 Atque pudoris habet quam color ille nihil,
Qui fuco Superum vultus inducit, & ora?
 Obtenta & gravius Relligione nocet?

Mag-

Magdala cur meruit nudo diffundere collo,
  Venalis paſcit quas nec amica, comas?
Ubera marmoreo cur pectore nuda renident,
  Ardores nivibus conciliantque ſuis?
Cur mores iterum, cera fingente, reſumit,
  Quos pia deſeruit Numinis ante pedes?
At lacerat fuſos per eburnea colla capillos;
  Tundit & immitis pectora nuda dolor:
Defuit hoc igitur, dolor ut peccare doceret;
  Ipſaque delicti pœna, magiſtra foret.
Sed neque te Paphio ſpecies quæſita veneno,
  Famaque tranſverſum flagitioſa rapit.
Tu ſolidos ſequeris ſinceræ laudis honores;
  Nulla pudicitiâ cura priorque tibi.
Hic labor, hoc longo vivendi proficis uſu,
  Purior ut telis ſit tua vita tuis.
Et modò quot pulchræ incendit virtutis amores,
  Quod tua conſpicuum dextra peregit, opus?
Corda docet rebus non turgida ferre ſecundis,
  Viſa potens Niobe quæ nimis eſſe ſibi.
Ultores Superos, ſubmiſſa mente, vereri
  Præcipit, & de ſe parcius illa loqui.
Quàm vano tumeat ventoſa ſuperbia faſtu,
  Doctior hac viſa quilibet eſſe poteſt.
Quæ miſeræ facies, natorum turba parentem
  Dum mediam, jaculis dilaniata premit?
Ora manu pulſat, frontem dejecta ſuperbam;
  Nunc dolor irriguis, nunc ſubit ira genis.
Quòd ſi ſupremos morituræ noſcere quæſtus
  Et amor; hæc vultu verba notata leges.
Vivis adhuc, Niobe? ſeptem poſt funera vivis?
  Non tibi natorum copia, mortis erat.

Perge, laceſſe Deas, infeliciſſima matrum,
  Si tamen, o Niobe, nomina matris habes.
Me mea fertilitas viduat natiſque, dieque;
  Eſt leve poſt natos ſed caruiſſe die.
Lux omnis miſeræ periit cum prole perempta,
  O proles, ulnis non reditura meis.
Priſcus amor ſobolis, ſobolis poſt funera, vivit:
  Mors jungit natos arctius ipſa mihi.
Si cinis es proles, mihi cur incendia reſtant?
  Cur fervent veſtro pectora noſtra gelu?
Poſt glaciem extremam ſupereſt, cinereſque meorum,
  Sævius & matris viſcera torquet amor.
Votum in matre novum, matris damnamus amores;
  Non ſobolem, ſua ſed funera mater amat.
Vivere quæ ceſſant, cruciant ſua pignora matrem,
  Quòque minus vitæ, plus feritatis habent.
Addite vel matrem ſoboli, vel reddite matri
  Progeniem, Superi; ſic ſupereſſe dolet.
Heu, ſolis fœcunda malis, ſine prole relinquor;
  Eſt mihi pro natis lacryma ſola comes.
Exanimemque animent utinam ſuſpiria prolem;
  O proles, ulnis non reditura meis.
Creſcite, dicebam (memini) mea pignora, multùm
  Creſcite, & in titulos ocyus ite meos.
Naſcetur vobis Dirce altera, & altera Thebe;
  Clarior ex vobis & mihi Cadmus erit.
Hinc mihi nam fuerit, ſpoliis qui ditet opimis
  Maternos, ſævo victor ab hoſte, ſinus.
Dircæas inter quò feliciſſima matres
  Hinc erit ut tota ſæpius Urbe noter.
Irrita nunc venti rapiunt præſagia; clades
  Atque meas ſolùm vaticinata ferar.

Di-

Dicar Echioniis infeliciſſima faſtis:
Matribus Ogygiis flebile nomen ero.
Devoveant, tali non dignam prole, parentem;
O proles, ulnis non reditura meis.
Læta ſibi fauſtis plaudit Latona ſagittis:
Tantane rixoſas aſperat ira Deas?
Sed tibi ab obſcuro, Arcitenens, quæ palma triumpho,
Quæ ſpolia imbelli ex hoſte fuere tibi?
Quò, quò, Phœbe, ruis? Pythonius occidat anguis;
Dilanient fontes, quæ jacis arma, feras.
Crudeli potius vel vulnere fige parentem,
Viſceraque ultrices in mea verte manus.
Nil meruere mei: ſiſte improbe; crede parenti:
Formoſum talis non decet ira Deum.
Tende lyræ nervos; habeat ſua bella Gradivus;
Non odiis ſpecies convenit iſta tuis.
Te per ego hanc pharetram, tergo quæ nutat eburno,
Te precor Aonii per vada pura freti;
Sic tua perpetuò ſtringat tibi tempora Daphne,
Altior in nubes ſic tua Delos eat,
Me pete. ſed medio vox interclusa dolore eſt;
Occupat algentes ſaxea forma ſinus.
Jamque lapis, proles, dixit, reditura lacertis
Heu nunquam; ſed non addidit illa, meis.

Ineunte Vere monet rebus proſperis parùm eſſe fidendum.

ELEGIA VII.

QUæ modò regnabat glacialibus aſpera ventis,
  Deſidioſa fugam jam meditatur hyems.
Illa quidem lento trahitur pede; ſolvere terras
  Feſtinat lento ſed tamen illa pede.
Ocius ut fugiat, denſo ver faſce roſarum,
  Effætam multo verbere pulſat anum.
Imminet à tergo, dorſumque ſenile flagellat
  Floribus, & lentas increpat uſque moras.
Jam non, dum ſegni contriſtat frigore Cælum,
  Cernit inexhauſtas ire December aquas.
Nec, dum Rhipheo nutant Aquilone cupreſſus,
  Aſſidet ad patrios ruſtica turba focos.
Excuſſere nives humeris immanibus Alpes,
  Et ſuus eſt campis, arboribuſque color.
Flumina decreſcunt dum latè undantia, tutum
  Carpit jam certo calle Viator iter.
Jam, modò quæ latuit nexis ingloria velis,
  Æquoris inſanas cymba laceſſit aquas.
Jam modò, ventoſę meditatum tempore brumæ,
  Promit populeo è cortice carmen avis.
Ver ſonat argutus, fugiens per gramina, rivus;
  Ver ſonat arboreas dum movet aura comas.
Ecce laborantes tondent dumeta capellæ,
  Ruſtica dum ſaturas fiſtula mulcet oves.

Ec-

Ecce, lacertoſus dum jugera ſcindit arator,
  Grata fatigatos fallit avena boves.
Sed licet exiliat lætis cultiſſima tellus
  Fontibus, & viridis veſtiat arva chlamys;
Tu tamen illecebris caveas florentibus anni
  Fidere: pompa breves poſſidet illa dies.
Ille ferox iterum gelida remeabit ab Arcto,
  Arboreas Aquilo decutietque comas.
Anguſtis iterum cellis incluſa latebit,
  Ludit miſſa ſuis quæ modò turba favis.
Paſtorum caulas, & virgea ſepta tenebunt,
  Qui ſaliunt celeres per juga nota greges.
Et modò quæ viridi vernant lanugine prata,
  Caneſcent reduci contumulata nive.
Ipſa ſed ut variis promit ſe vultibus ætas;
  Ut ſubit incertas annus & ipſe vices;
Non aliter nobis alternat triſtia lætis,
  Qui regnat ſtabili ſolus in axe Deus.
Longior utque furit nimiis ardoribus Æſtas,
  Longior immodico fœdaque bruma gelu;
Non ſecus humanæ breve Ver, & labile vitæ,
  Et fugitiva brevis gaudia riſus habet.
Hora rapit præceps, vultus fucata nitentes,
  Quot ſpondet blandos vana Juventa jocos.
Succedunt atro triſtes examine curæ,
  Et labor, & trepidi, corde micante, metus.
Gutture ſuccedit querulo morboſa ſenectus;
  Ante ſuum vitiis ſæpe vocata diem.
Illa genas ſulcat rugis deformibus, oſtri
  Murice permiſtum quas modò tinxit ebur.
Crinibus illa nives diffundit tempora circum,
  Quæ flavum compta fronte dedere jubar.

Sed neque florentes annos ſincera voluptas,
  Nec primæva vigor pectora certus habet.
Non timet Herculeos Juvenum Libitina lacertos;
  Non regum validas cæca veretur opes.
Sævius erumpit fulmen de nube ſerena;
  Inque ipſo gravius melle venena nocent.
Sæpe quibus ridens Aurora refulſit, acerbos
  Occiduo fletus lumine Veſper agit.
Dulcia ſæpe gravis temerat convivia luctus,
  Sæpe maritales ira cruenta thoros.
Dum loquimur, gratâ ſilvæ vernantis in umbrâ,
  Frigidulos inter, quos ciet aura, ſonos,
Ipſe monet rebus nimiùm non fidere lætis,
  Qui noſtros, rivus, labitur ante pedes.
Cernis, ut irriguos lactet nutricius herbas,
  Obliqua ſerpens irrequietus humo?
Ille tamen, vitreis errat dum flexilis alis,
  Neſcio quid placidas murmurat inter aquas.
An queritur, dulces, quos lambit, linquere campos?
  An ſic alloquitur, quas rigat, ore roſas?
Audis? O multùm felices! creſcite, dicit,
  Quæ vitam è noſtro ſugitis imbre, roſæ.
Olli ſubridens acies pudibunda roſarum,
  Creſce, ait, æternis tu quoque ſemper aquis.
Non has Paſtor aquas turbet, non ungula tauri:
  Sed tu præcipiti cur fugis, unda, gradu?
Blandule ſiſte latex: nil, quo fugiamur, habemus:
  Lucidulos, gurges blandule, ſiſte pedes.
Ille procul fugiens, Flos ſubdole, falleris, inquit:
  Et ſatis in ſpinis, quo fugiaris, habes.

LY·

LYRICORUM
LIBER UNUS.
EUROPÆ
AD INNOCENTIUM XII. VOTA.
ODE I.

QUamvis, ahenis miſſilibus nocens,
Procella duri me chalybis gravet,
Luſuque ventorum protervo
Pulvereos agat aura crines,
Utcumque ſacris fuſa cruoribus,
Et vincta iniquis brachia vinculis,
Tonantis olim, nunc pudendi
Præda ferar laqueata Martis,
Atlantis adſum Romulei ſacris
Europa plantis. Regna, Pater, Pater,
Demerſa probroſas per artes
Perpetuis lacrymamur armis.

Quæ

Quæ Baſtra, vel quæ Tethys inhoſpito
Secreta Cœlo neſciat Anglicæ
Æſtus favillæ, & fœderatis
Orcades incaluiſſe flammis?
Vides, ut armis triſte micantibus
Britanna latè Doris inhorruit;
Torvæque claſſes belluoſi
Sæpe vias relegant profundi,
Dum ſæva ludum ludere perfidum
Fortuna campis cęruleis agit
Puppes fatigatas, paratus
Totque maris dubii doloſis
Conſumit undis? Belgicus haud procul
Frondeſcit haſtis Sequanicis ager,
Sabiſque tot negat modeſto
Agmina ſuſtinuiſſe tergo
Anguſtus amnis: qui refluas retro,
Ferri phalanges, & toties jugum
Paſſus remigrantum, irritaſque
Ter decies remeare turmas,
Miratur ipſis otia militum
Enata bellis: ſolus & aſpera
Sentit pudendi damna Martis,
Immeritas laceratus undas.
Inauſpicata quid memorem truces
Haurire Rhenum caſſide Saxones,
Quos fœta ramoſis ad Orcum
Triſtis agit Libitina morbis,
Parcente ferro? cernis Ibericis
Saltuſque, & amnes fervere claſſicis,
Auſumque Pyrenes profano
Igne nives violare Martem?

Fero-

Ferocientes vos etiam faces
Senſiſtis Alpes; immiſerabilis
Dum cæca tempeſtas Gradivi
Auſonios populatur agros.
Sanguiſne ripas Italus, Italus
Ollj ſonantes tinget, & Adduæ?
Rauciſque quaſſabit metallis
Eridanus Phaetontis Urnam?
Hæc immerentem proterit invidi
Procella fati. cingimur undique
Armiſque, teliſque: & nocentis
Gliſcit amor, rabieſque ferri.
Sed tu Quirini ſi facilis jugo
Ærata, Princeps, agmina reſpicis,
Edico, non anceps Sacerdos,
Fata meis meliora Regnis.
Tu, ludibundo tenſa volumine,
Vexilla nodo collige; tu fera
Refinge pacatos in uſus
Corda, tuos imitata mores.
Tu bellicoſis inſere Laureis
Mites olivas; jurgia Principum,
Rixaſque, & inſanos ſereno
Tolle ſupercilio furores.
Tunc expiatos Pax bona poſtibus
Enſes avitis, & jacula, & truces
Suſpendet haſtas; tunc marito
Sæva thoro, teneriſque conjux
Narrabit audax bella nepotibus:
Menſis catervas tunc ſuper inſtruet;
Et ſæva depinget cruento
Caſtra mero, calidaſque rixas

Lu-

Premunt tenaci vincula Cyclades:
En ipſa, vinclis nexa recentibus,
Reptata nequidquam Tonanti,
Triſte gemit populoſa Crete.
Injurioſi nunc quoque pertinax
Libido ferri me miſeram premit,
Tutela dum præſens tueris
Tu viduas, Columenque terras.
Hinc inde Lunas deſpice Thracias
Errare campis Hungaricis, Pater,
Dravumque, Savumque, & retortis
Danubium fremuiſſe ripis.
Iſtrum catenis necteret æneis
Inulta pubes, non ſemel impotens
Ferroque vaſtatos & igni
Pannonicos operire campos,
Si non Fides, &, nobilis ingeni
Opima merces, gloria, vindicem
Per tela Badenſem, per ignes
In medios rapuiſſet hoſtes.
Germana ſignis bella Corinthiis
Afflanda, limo non Acherontio
Squalere permittam; tuæque
Non humilem, Lodovice, famæ
Iſtri bicornis margine vitreo
Tollo Coloſsum; quem neque diruat
Luctator Auſter, nec comantes
Deciduum per inane flammæ.
Fatale terris nomen Achaicis,
Sculpere, teli more Cyclopei,
Egiſſe palantes per agros
Maſſagetûm, Cilicumque nimbos,

X Fru-

Fruſtra fugaces ore Kuperlio
Carpente turmas. Ibimus, ibimus
Eheu! celebris poſterorum
Fabula, ludibriumque, Thraces.
Hoſtiſne muros riſerit arduos,
Et ſepta clauſtro valla decemplici,
Ferroque flammiſque imperatas
Excubias, & ahena caſtra?
Si vera virtus ſcilicet excidit,
Non valla duris fœta tonitruis
Tuentur imbelles catervas,
Miſſilibus ſaturæve turres.
Fruſtra metallis obſita pectora,
Haſtaſque tolli ſtringitis aſperas;
Fruſtra Meduſæi coruſcas
Per galeas micuere crines.
Sculptus lacerti vilis inertiam
Accuſat horror; non bene pectora
Angues colorati, & minaces
Diſſimulant tremefacta Tigres.
Hac ſtirpe pubes non Rhodopeia
Prognata, rauco vincla Boryſtheni
Injecit, & duris revinxit
Carpathium, Ioniumque frenis.
At nos cruentæ tædia gloriæ
Cœpere pridem; ſcilicet hoſtibus
Cultuſque, moreſque, & vetuſtos
Vendidimus titulos avorum.
Sed non ſupinas ducere fœminas
In arma juſſus, Pannonicis iners
Jacebo campis: quâ ſagittas
Vulnificis agit aura nimbis,

Fe-

Ferar per hoſtes. Non ego degener
Kuperlianæ ſtirpis adoreas
Ignavus hæres, Creticaſque
Videro conſenuiſſe lauros. *
Fortuna ſævo læta periculo
Lapſum potentis viderit Imperj,
Et cuncta demum everſa, præter
Gnoſſiaci ſobolem Kuperlj.
Hæc fatus, audax quò vocat impetus,
Urget citato cornipedem gradu,
Denſoſque perrumpit maniplos,
Nobilis ambitione lethi,
Multiſque flagrans cladibus inclytam
Dotare mortem. funera prodigit
Sed mille dum lunatus enſis,
Et, madido truculentus imbre,
Sublime tollit coniferum caput,
Frontem minacem ferreus occupat
Globus, reluctantemque frenis
Figit humi. ruit ille, at ipsâ
Major ruinâ. pugnat anhelitus
Exanguis iræ: ſi meruit fidem
Decorque, vultuſque, & ſuperbus,
Qui gelido natat ore, pallor,
Viciſſe credas. ſtringit acinacem
Manus; cruentùm lumina fulgurant;
Et murmur incluſum trementi
Neſcio quid galeâ minatur.

* *Kuperlius Turcici exercitus Imperator, Cretam expugnavit.*

ASIÆ
AD INNOCENTIUM XII. VOTA.
ODE II.

ET me curuli rumor in eſſedo
Devexit aura remige, mœnibus
Quâ jura diſpenſas Latinis,
Romuleæ Dominator undę.
Te non laborum parca ſequacium
Virtus laborans ſedula Principem,
Olim beatis deſtinabat
Præſidium, Columenque terris.
Ut noſtra Gangis littore gemmeo
Aurora concham ſolibus educat
Laborioſis, delibutam
Et placido fovet igne, toto
Adniſa Cœlo; mox tenerum jubar
Alit liquenti dædala nectare,
Nutricio fingens Olympo
Sidereum ſtudioſa partum.
Lapſum ſereno non ſecus æthere
Te candor altæ proditor indolis,
Pudorque, rectumque, & decoros
Relligio religata crines
Excepit ulnis: mox genialibus
Affuſa cunis intrepidum caput
Favens Amalthæe coruſcâ
Dicitur implicuiſſe zonâ;

Fa-

Faſceſque, lauroſque, & radiantium
Gemmas coronarum, & Tyrias prope
Luſiſſe lanas, & frementum
Non humiles titulorum acervos.
Hinc ominato diceris aſperum
Adultus ævo lac ſapientiæ, &
Nutricis Aſtrææ liquorem, &
Ingenuï ſine fraude Juſti
Hauſiſſe ſuccos. nam neque ſubdolos
Larvata vultus illecebroſior
Fortuna, maſculaſve curas,
Oebalio medicata fuco,
Fregit voluptas. Nobilis indoles
Fatumque, caſuſque, & dubias vices
Tranſvecta, quâ late coruſcum
Signat iter, vigileſque Virtus
Suadet labores, protinus emicat;
Famamque, vulguſque, & popularium
Æſtus procellarum ſereno
Deſpicit expatiata Cœlo.
Hac arte fretus ſæcula fulgido
Refingis auro: moribus efferis
Orbis fatigatus vetuſti
In pretium vireſcit ævi.
Ille & ſerenis purus Eteſiis,
Et auſpicata clarus in Iride
Dies refulſit, quo recurvis
Collibus obſequioſa primùm
Te Roma vidit cernua Principem.
Perſtrinxit almi me quoque luminis
Jubar, jacentem nocte triſti
Longa licet gravet umbra. Regna

 De

Devota, Princeps, illacrymabili
Lugemus Orco. quantula pars ſacris
Luſtrata lymphis ſulphurati
Stagna Erebi fugiunt, lareſque
Rubiginoſos ſub Styge torrida,
Et merſa vanis ſæcula luctibus,
Flecti reluctanteſque duro
Indomitos adamante muros!
Sudat, pudendum! lacryma Thraciis
Sabæa Templis: noctibus India
Caligat Infernis; coruſcoque,
Ipſa ſibi tenebroſa, cunas
Phœbo miniſtrat. cerne rebellibus
Immugientem Phaſida fluctibus,
Cydnumque, flaventemque latè
Hermon, Achæmeniumque Tigrim.
Paret lupatis Arſacidûm, jugum
Heu fruſtra Araxes indocilis pati:
Pictiſque peltatum catervis,
Currere Thermodoonta ripis
Pudet profanis. Ortygii potens
Regina ponti Cyprus aheneos
Frenos momordit, criminoſo
Atque fremens rigat ora luctu.
Sed hæc mearum pars quota cladium?
Inſanientis præda licentiæ
Divina ſordet, funerati
Nobilis exuviis Tonantis,
Urna, Urna, totis irradies comis,
Colaſque, Titan, quam face ſupplici;
Ultroque cui reclinis axis
Funereas, locet aſtra, tædas.

Arabs

Arabs capillo mollis adultero
Vexilla vallis fixerit æneis?
Viles adoratæ Sionis
Culmina pollucrintque Lunæ?
Raptæne Templis Iſaciæ Nurus,
Conciſa loris turba, nefarios
Secuta prædones, ſuperbum
Imperium, Geticarum acerbos
Faſtuſque matrum pertulerint? Foro
Laſcivus Emptor triſte gementium
Choros Puellarum revinctos
Abſtulerit Phrygias in oras?
Fidusne cuſtos, Hoſpitium breve,
Marmor, Tonantis, ſub pede barbaro,
Æterna proh labes! feratur
Non tacito rubuiſſe queſtu?
Nec Balduini, Francigenûm & truces
Arſere Manes? dedecus inſolens
Nec ſenſit, inque hoſtes retorſit
E gelida Gothefridus Urna?
At ò Quiritum quiſquis amicior
Gradivo, & aſtris; ſurgite, Romuli,
Tullique, & atrocis Camilli, &
Scipiadum, Lepidûmque ſanguis.
Jam non inultâ per Stygis orbitas
Vagatur umbrâ Craſſus; amabilis
Maneſve Magni in parricidam,
Roma, vocant tua bella Nilum.
Plebis trophæum lunigeræ, vocat
Illuſtre ſaxum. protinus abditam
Romane, loricam, & tremendi
Stringe manu gladium Catonis,

Fruſtra ſecunda dicitis alite
Captum Latinis puppibus Actium,
Lunaſque clade decolores
Ambracio jacuiſſe ponto,
Si feriatis infoditis dies
Tectis, Quirites; ſi Latios male
Vibratis enſes. ite, amicis
Urna vocat reparanda Fatis.
Devota pulchræ pectora gloriæ
Aſper laceſſit clivus anhelitu;
Situmque, nexuſque indecoros
Exprobrat inſidiantis otj.
Aut bellicoſas mergite Tibridi
Ceras avorum, ſaxaque martios
Mentita vultus, & vetuſtæ,
Quæ ſuperant, monumenta laudis:
Aut per rubentes ſanguine gurgites
Iraſque ponti non pigeat ſequi
Greſſus avitos. En jocoſo
Romuleas vocat aura puppes
Lenis ſuſurro. ſcandite pineas
Rates; protervos tendite Biſtones
Ultura vela; perduelles
Marte pio ſuperate muros.
Si tela deſunt, ſtemmate patrio
Claſſes paratos perdere Thracias
Ignes refiget, miſſileſque
Romuleus Dominator Ollas. *

AFRI-

* *Alluditur ad Pontificis ſtemma gentilitium tribus ollis Incendiariis conflatum.*

AFRICÆ
AD INNOCENTIUM XII. VOTA.
DITHYRAMBUS
ODE III.

LAborioſis vecta Draconibus,
Uſtaque perpetuo nigros Hyperione vultus,
Exibilantes crinibus aſpides,
Et manu ſontes quatiens, ſevera
Sceptra, colubros,
Inde Quirinales ſupplex petit Africa ſedes,
Exæſtuantem quà ferens Titan diem,
Fuſcos propinqua pingit Æthiopas face.
Quid meis multum Phaetonta campis
Largiùs almæ Æraria lucis
Diviſiſſe juvat; male fauſto Numine damnor
Æternos inter ſi vivere cæca nitores?
Non querimur Libycas buſto Carthaginis altæ
Inſultare Tigres, Punica dum feros,
O facinus! catulos Leonum
Curia nutrit.
Corruerint Tyriæ turres, cinerique ſuperbo
Illudat petulans aura Favonii.
Nam quæ Coloſſis vel Babylonicis
Turrita latè Regna decidere abnegent
Jubente fato? Cœlo, & ipſis
Longa dies dominatur aſtris.

Ub-

Ubique noſtris, ſtrage Regnorum gravi,
Occurrunt ſolatia luctibus.
Vix lapſa fumo Troja ſuperſtite
Teſtatur ignem: Numinum muri labor
Ingêns duorum, littori recumbunt
Pondus Dardanio grave.
Celſo nubibus arduis
Elata faſtu, ſeptaque fortium
Errore murorum, fatiſcunt
Clauſtra Semiramii laboris;
Et ſuperjectâ pavidus ruinâ
Euphrates remoratus iter, dum pervia ſaxa
Urget, ad æquoreas aditum non invenit undas.
Te quoque duri
Vertigo fati, deteruntque ſoles,
Roma, caduci.
Quâ renidentes tepuere Thermæ,
Inducta meſſor ventilat horrea;
Pannoſuſque greges inſtitor Appulos
Diſtrahit, & laſſis metatur caſtra capellis
Virgea, Idumæos ubi ſemita clara triumphos
Monſtrat, & inciſo pugnas diſcriminat arcu.
Longi pulſibus Ævi,
Ariete luſtrorum & duro ruitura labaſcunt
Quæ de futuris cunque laboribus
Mortalis poſuit manus.
Sed me nec letho datus Annibal,
Obruta nec Latiis tangit Carthago favillis.
Non arenoſis Aquilona campis
Pulvereis equitare nimbis,
Siticuloſis aut gravem terris Canem,
Non queror diros aluiſſe cæca

Ru-

Rupe colubros.
Africa fert colubros; auro tamen inde nocentes
Petuntur angues; ipſaque barbarus
Venena conducit redemptor,
Et Libycas, pretioſa, peſtes,
Funera vendit.
Quin & ſupernis æmulatrix orbibus
Africa regnat.
Nexu catenato agglomerantibus
Ut ſe ſe monſtris ſpecioſior
Horreſcit axis! ſpumeus mentum leo,
Teumeſiorum terror ilicetorum,
Aſtra flagellat
Irrequietæ
Verbere caudæ.
Proles ſicca Lycaonis
Rhiphæi patitur nives Bootæ,
Æolidumque
Claſſica Fratrum, &
Deprælìantum turbines procellarum.
Picti referam ſibila colubri?
An quæ Gnoſſiacus cornua Taurus habet,
Veris janitor aureus?
Canemque, lymphanteſque Chelas,
Armatumque venenatis Chirona ſagittis?
Fucata ſacro ſcilicet auro
Monſtra placent; gratus pertentat pectora terror
Cœleſtis Libyæ; levis
Et tantos redimit metus
Bractea lucis.
Sed non hic miſeram dolor;
Fibras altior exedit

Cura:

Cura. quot cernit nemoroſus Atlas
Ludere frondes;
Ad Maura fluctus quot glomerat Notus
Littora; quot Libycæ Cauro tolluntur arenæ;
Tot, grege nigro,
Dat ſontes Erebo male fertilis Africa prædas.
Ferre laboranti Libyæ, te Principe, ſegnis
Cur ceſſat medicam Roma ſalutis opem?
Non equidem merui: quamvis meruiſſe videri,
Si numeret Tibris munera noſtra, queam.
Impia nam ritus coleret cum Roma profanos,
Clamoſuſque truci gauderet ſanguine Circus,
Bellua, Getuli nobilis ira jugi,
Maſſylique Leones
Sæpe Theatralis paſcebant gaudia pugnæ, &
Delicias populi cruentas.
Non ego noſtris
Marmora dicam
Eruta venis;
Auſaque nubes
Findere ſaxa
Deficientis
Cuſpide coni.
Templa Parethoniis radiant Romana columnis;
Multaque Memphis
Spirat in arce
Tarpejâ; ſimulacra, marmoratos
Arcus, Pyramideſque, Porticuſque,
Atque novam Romæ dedimus de marmore Romam.
Sed non acervo marmorum dices rudi
Conſtare Romam: Curiæ auguſtum decus,
Populumque Regno ſolis æquantem vias,
Du-

Duces trophæis ęſtima, & palmis graves,
Hìc Urbis almæ ſpecimen, hìc Romam vides.
Noſtra ſed hoc etiam nomine Roma fuit.
Romæ turgebat certo nam ſidere Nilus,
Divite limo,
Largâque Cerere Martiam ſuperbus
Paſcere gentem.
His mihi pro meritis, ſi te mea munera tangunt,
Si miſeræ caſus, Roma, repende vices.
Rore beato
Ablue, Tibris,
Frontes Æthiopum nigras.
Nec vela deſunt, quæ ſalutares ferant
Impigra merces:
Sæpe terit portus puppis Ibera meos;
Noſtros ſæpe ſinus Luſia claſſis habet.
Illa ſed Occidui claſſis petit abdita mundi;
Eoum petit iſta diem, & Gangetica Regna;
Africa ſpectatrix ſola eſt: tranſmittere terris
Scilicet illa poteſt aliis Cœleſtia dona,
Sed non ipſa frui, ſola relicta, poteſt.
At ſi nivali Relligio manu
Chriſtiadûm pia vela ducit,
Certumque pura dirigit clavum Fides,
Remota velis Regna petentibus,
Non ego proximior deſtituenda fui.
Forte minus neglecta forem, ſi Nilus arenas
Auriferas undis ageret, ſi littore Mauro
Prodiga flammivomos diſpergeret unda pyropos.
Sed tu inacceſſis inimice gazæ
Abditæ ſaxis, & in omne, Princeps,
Nobilis ævum,

Te

Te duce, terris
Si nova fulſit
Vena Salutis,
Vexilla noſtris ſacra receſſibus
Pande adoratæ Crucis, & remotis
Fac venias Cynoſura Regnis.
Tunc Vaticano ſtelliferum caput
Submittet Atlas cernuus, & jugo
Lætus optato, tua volvet ingens
Nomina Nilus.

AME-

AMERICÆ
AD INNOCENTIUM XII. VOTA:
DITHYRAMBUS
ODE IV.

BArbara ſum, fateor, ſed mites ducere vultus
Barbaries vultu cogitur ipſa tuo.
Hoſpes effœto veniens repoſti
Margine Mundi,
Viſa tibi primùm, victa ſimulque fui.
Ut mea carinæ Regna victrices doment,
Vela pererrato toties quid languida ponto
Ignotis juvat explicare ventis?
Quid æra prodeſt prodiga funerum,
Diſpoſitaſque neces inſternere puppibus altis?
Formidoloſo quid juvat alitis
Turbine flammæ
Velivolas ſaturare pinus?
Sponte capi, breviùſque vinci
Te ſolo poteram, Pater,
Principe viſo.
Marte licet celeri ſubactam
Non indecoro ſervitio premant
Reges Heſperii, ſuperant tamen invia remis
Regna Magellanicis, ligones
Senſit ubi violata nullos
Terra; nec juga celſa Mexicanis

Invident glebis, nitidęque certant
Oppida Limæ.
Amnes largiflui, quos male turgidis
Æquet fluctibus Adria,
Vetitum remotis occulunt terris caput.
Gurgite ſero,
Audax vix tibi, Cantaber,
Litoreæ patuere metæ:
Noſtra putes totidem latentes,
Flumina, Nilos.
Sed nunc, avaras quæ latuit rates
Altera Naturæ facies, tibi panditur uni;
Teque, Pater, Columen veretur
Urbis, & Orbis.
Ecce tuis ſupplex detecta fronte procumbit,
Sacris oſcula conſecratque plantis.
Inculto licet aſpera vultu,
Infuſi ſpiracula Numinis,
Senſuſque dicor non ego degener
Simplicis auræ.
Hauſiſſe, fati neſcium caduci
Et conſanguineo genus
Ducere Cælo.
Rivo me quoque proluit
Fuſi Sanguinis ubere,
Merſas crimine terras
Qui trabe quadrifidâ piavit,
Cælicolûm Rector, melioris conditor Ævi.
Sed quando campis illa refulſerit
Exoptata meis dies,
Cum nutu mea Regna tuo migrare nocentes
Viderint peſtes Erebi, & refuſo

Lux,

Lux, & plenior aura Vaticano
Cæcas Tænarea ſolvat caligine terras?
Prima diem noſtris, dominatrix inclyta, Regnis
Hiſpana tellus attulit; & ſimul
Nota Tago, Cæloque fui: ſed vaſta ſuperſunt
Littora, Tartareis obnoxia littora monſtris.
Jus omne ſcelus eſt; odia pietatem vocant;
Lex una ferrum; barbarùm virtus ſonat.
Teſtare luctus tu meliùs meos,
Non humili tranſgreſſe aquilas, Columbe, volatu,
Clarior Tiphys, nimiùm doloſo
Credule ponto.
Quò tendis nimius tui
Innumeros fragili ligno complexe timores?
Magna tuo, Neptune parens, Europa profundo
Bella movet: tumido neque enim temeraria cœpto
Phlægra magis, cum Terrigenas induceret aſtris;
Surgeret Odryſiam quamvis Gradivus in haſtam,
Et crines Libyci Tritonia ſtringeret anguis.
Fruſtra diſſociabili
Me Natura freto abſcidit Orbi,
Si Ligur oris
Libera noſtris
Suppara tendit;
Undarum liquidos metus
Spernere fortis,
Auſus & indocili verendum
Miſcere pelago nomen; edomiti procul
Quod rauca reddant jurgia Nerei,
Et victis referant littora Gadibus.
Silicet Herculei fines, latèque retortis
Vorticibus metuendus Atlas,

Et navigandus maris inoffenſi timor,
Avara vela non morantur, avias
Per ſiderum vertigines,
Præceps quæ rapit ambitus.
Extrue immanes adamante turres;
Caucaſo Atlantem, Rhodopen Olympo
Junge anhelanti; pelago trecentas
Adde charybdes,
Irrita ſacro
Nectis clauſtra Cupidini.
Ille per ſyrtes volat æſtuoſas,
Per laborantes Aquilone ſylvas;
Nec belluoſis ſaltibus aſperi
Famem Leonis obviam,
Nec procelloſis ſcopuloſa Cete
Fluctibus horret.
Caliginoſis provida cautibus
Abdidit ignivomos fruſtra Natura pyropos,
Damnaque fulvæ
Splendida maſſæ;
Audax ſceleſtâ cæca ſi foſſor manu
Regna perrumpit, prope Dite viſo,
Et miſtus Erebo, Umbriſque Furiarum nigris,
Innocuæ rupis gremio per vulnera mille,
Venale condit ſarculum;
Inauſpicati ſequitur & luti jubar,
Sole relicto.
Sed quò ſiniſtrâ navigat alite
Explenda nullis veſtra Peruviis ſitis?
Lucra profanatas demum nocitura per undas,
Europa niſu quid petis tanto? meis
Quid damna, raptores ſuperbi,

Er-

Digitized by Google

Eruitis pretioſa venis ?
Improbis, puppes male quæſtuoſæ,
Parcite remis.
Si mala cum raptis liceat numerare metallis,
Morboſque, & ſcabiem gravem,
Reges Heſperiique, Luſiique,
Ignorata forem veſtro felicius Orbi;
Turgentemque minùs forſan Veſpuccius Arnum
Redderet; & Ligures Puellæ
Parciùs intonſos montes reſonare docerent
Clari nomen Alumni.
Non ipſe toto diſſitas Cœlo plagas
Alcides auſus remis tentare ſiniſtris.
Quà pelago lapidoſa Calpe
Dat latus, & ſegnis ſtatuit confinia Mundi,
Extrema veſtris littora puppibus
Scripſiſſe fertur. Siſtite fervidæ
Rates, fatigatoſque longo
Exilio prohibete remos.
Ponite ſpes tumidas effœtis ponite terris:
Et vos modeſtus terreat Hercules.
Hæc ille; ſed fruſtra. Ocyus Herculem
Riſere pinus, quas vetitas Ligur
Egit per undas, fabuloſo
Magnanimus dare vela mundo.
Quò quò furentes vos miſeri rapit
Libido lucri? parcite inhoſpito
Quæſiſſe ponto fata: raras
Crediderim ſenuiſſe puppes.

JACOBO SECUNDO
MAGNÆ BRITANIÆ REGI

Simulacrum extollitur.

ODE V.

ABeſto vulgus. Non ego Pythiis
Profana lauris molior impudens
Delubra; ſortes quæſtuoſus
Reddat ubi fatuas Sacerdos.
Exſibilantes non mihi Gorgones
Coruſcat aris Pallas ab Atticis;
Nec marmorata conſalutat
Trinacrios Erycina fluctus.
Gementis Ætnæ ſtridat aheneus
Incude Mavors: Fana Dieſpiter
Colat, metalli fulgurantis
Sordidior pretio. pudendas
Calcamus aras. Non ego ſordidæ
Divinitatis cultor: hiantibus,
Me Vate, non vivent Deorum
Crimina vermiculata ſaxis.
Occurre Cœlo cedrina conteri
Moles; ſonanti non Tameſi procul,
Spirante quâ vivat metallo
Parrhaſii Dominator Orbis.

Il-

Illam remoto proſpiciat jugo
Procul viator languidus; Arcticæ
Illam procellæ, refluiſque
Oceanus veneretur undis.
Pictum reſecti jam mihi marmoris
Frigus Cariſtos candida convehit;
Scandunt laborantes carinas
Jam Libycæ, Phariæque rupes.
Non ſolus olim viderit aſpera
Reptare dulci marmora barbito,
Et montis Amphion ſequaces
Ogygli properare cautes.
Spirare tanto quælibet ambiant
Metalla vultu. jam Phrygius lapis,
Paroſque decurrit, perenni
Nobiliter crucianda cœlo.
Sculpatur alta Martius indole
Heros: favillas lumina nobilis
Iræ renidentes, & hauſtus
Sidereæ fateantur Auræ.
Ferocientis nulla ſupercilj
Nubes ſedentem fronte meridiem
Contriſtet, invictoque mites
Ore ſuper Charites triumphent.
Sed temperata vultus in Iride
Coruſcus, æqui non renuat tamen
Faſces Gradivi, & fœderatas
Magnanimo bibat ore flammas.
Claros metallo Fama ſuperſtite
Scribat triumphos; & litui gravis
Non parca, rixaſque, & cruentas
Uſque velit memorare pugnas.

Tumultuoſo dicat idoneum
Ponto catenas nectere, & avias
Egiſſe ſpumantes per agros
Flandrigenûm, Batavûmque puppes.
Dicat rebelli fræna licentiæ
Injecta ferro; dum Tameſis truci
Adhuc cruore decolores
Oceano male lavit undas.
Vides ſerenum quantus in aera
Surgat Coloſſus? jam tremit invida,
Damnatque, portentum ſuperbum,
Victa Rhodos Simulacra Solis.

AD

AD MAXIMILIANUM BAVARIÆ DUCEM,

Virili Sobole recens auctum, dum ipſe in Hungaria exercitum duceret.

ODE VI.

INter ſeveros quæ lituos ſtrepit
Audax jocoſo murmure nænia?
Aut unde vagitus feroces
Magnanimo ſonuere cantu?
Magno ſecundant ſidera Noricas
Infante cunas: & genus inclytum
Tranſmittit in ſeros Nepotes
Auſtriadum, Bavarûmque partus.
Non Aula lento degener otio
Relicta languet: munere Cœlitum
Sed auſpicato in perduelles
Prole nova ſoboleſcit hoſtes.
Hauſtis Tibiſcum dum galeis gravem
Impellit haſta; Sithoniis jubar
Formidoloſum dum catervis,
Bojarii micat ira Martis;
Dum fulguranti ſplendidus ægide,
Præ ſe cruentos Ductor agit metus,
Arceſque, turreſque, & refringi
Indociles tremuiſſe muros.

Cogit minaci cuſpidis impetu;
Nuruſque longos ducere Thracias
Queſtus; Abydenaſque triſti
Clade jubet trepidàre matres;
Senſit phalanges, ſenſit equos Puer
Procul frementes lactis & Uberum
Faſtidioſus; aureaſque
Vela putans, pharetraſque, bullas,
Parvos lacerto ſtringit acinaces:
Quin, & Paternæ jam teneras manus
Innectit haſtæ; jam rigentem
Faſciolis religatus enſem
Et dulce torvæ fulgur adoreæ,
Per ſcuta reptans, per galeas, petit;
Pugnaſque, & ingentes ruinas
In Geticos meditatur hoſtes.
Quæ luctuoſis omina Thracibus,
Quæ ſæva pandam funera præſcius
Vates? fatigatam paternis
Auſpiciis Aſiam revellet
Decorus Infans. Jam video procul
Pallere Lunas mœnibus hoſticis,
Tigrimque, Jordanemque captis
Altiùs infremuiſſe ripis.
Favens ſecunda cernitis ut face
Refulſit æther? annuit, annuit:
Votiſque rite nuncupatis
Sidereæ Dominator aulæ
Subriſit. Orto non ſecus Hercule
Sulco coruſcus Juppiter aureo,
Longoque vulgavit tonitru
Attonitis fera fata terris.

Time-

Timete monſtra. En impiger Hercules
Auras ſalutat: nunc ſuperabiles
Spectabit Hydras Lerna; inertes
Noverit & Nemee Leones.
Utcunque cunis parvulus ingemat,
Ferocientes proteret aſpides;
Duris venenatam lacertis
Non pavidus ſuperare peſtem.
Feras nocentes territa nutriet
Impune nullis terra receſſibus;
Non rupe condet ſaltuoſa
Municipes Erymanthus apros.
Non ipſe poſtes tutus ad invios
Triformis Orci Janitor æneos
Nexus catenarum, & triſauci
Effugiet fera vincla collo.
Cui dulce primas ſpargere ſordido
Cruore cunas, Mænalias aves
Adultus, Oſſæis bimembres
Nubigenas paveatque campis?
Odit timendam ſæva ferociam
Noverca; monſtris nec facilem mori
Stupet trecentis; turgidoque
Devovet ambitioſa faſtu
Inſcripta duris aſtra laboribus,
Stellata Cancri brachia, belluæ &
Jubas Cleonææ; pudetque
Herculeum coluiſſe Cœlum.

DIVA CATHARINA SENENSIS

Oblatam ſibi ab Angelo Coronam floream rejicit, ſpineam eligit.

PALINODIA

EX SACRO SALOMONIS EPITHALAMIO

Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia Amore langueo.

ODE VII.

QUis me refuſis roribus allevet,
Vernante Ciſſon quâ pede labitur,
Roſaſque, declivesque largo
Lene fluens rigat imbre calthas?
Agit ſupinis aut ubi vallibus
Fluenta Cedron vitreus aſpici?
Lucoque Jordanes beato
Quâ vitreum caput hoſpitali
Cedro coronat? Spargite me ſacris
Lymphis ſodales; huc male deſides
Citate greſſus; ęſtuoſis
Flumina deproperate venis.
Reclive ſaltem floriferis caput
Umbrate ſertis; pomaque de ſacro
Afferte Carmelo, & rubentem
Purpureis amaranthon arvis.

Ami-

Amica nodis ſerta hyacinthinis,
Et flexuoſis nectite amaracis,
Crocumque, flaventeſque pictis
Cum cythiſo violas capillis.
Quis me virentis culmine Hierici,
Siſtatve gratis uda Favoniis
Quà murmurat ſylvoſa Mambre,
Textilibus camerata ramis.
Aut tortuoſis tonſilis Aſcalon
Arguta rivis, quà genialibus
Buxeta Mæandris, virenteſque
Implicat illaqueata fraudes.
Felix, nitentis ſi topiaria
Cades reviſam! protinus aureos
Odora prodirem capillos
Vere novo redimita, & omni
Inſignis Autumno. urit Amor fibras
Cordis latentes, dulcis amantium
Amor Tyrannus; qui pharetram
Miſſilibus gravidam ſagittis
In me retorſit; quam trepidi metus,
Quam fel liquenti nectare dulcius,
Effrenis & cupido luctus,
Implacidis gracileſque curæ
Sequuntur alis. Me violis, roſiſque,
Et melleis fulcite cydoniis,
Maliſque, citriiſque, curvant
Quæ tremulas oneroſa matres.
Quotquot fragrantes diſcolor Irides,
Gignitque pictos area Protheos,
Stipate; fulcite æſtuantem
Faſciculis, calathiſque florum.

Ta-

Talis furebat dulcè, per avias
Incompta valles, perque comantium
Dumeta ſylvarum, trecentis
Sponſa ſinum lacerata telis;
At non roſetis, nec violariis,
Aduſta flammis pectora temperat
Etruſca Virgo: quin roſarum
Ite breves, ait illa, flores;
Dum lecta pratis ferret Olympicis
Blandus coruſcâ ſerta Puer manu;
Valete vernantes corollæ;
Vana meis medicina morbis:
Non immerentem gratior occupat
Urtica ſęvis hiſpida frondibus
Frontem; rubique, cuſpidatis
Vulnifici jaculiſque vepres.
Ornet cruentum cum caput aſperis
Dumis Jeſus; non licet aurea
Per colla diffuſos capillos
Floriferis radiare ſertis.
Hæc fata, flores rejicit, & rubos
Læta renidens arripuit manu;
Frontique defixos nivali
Ter valido premit ungue ſentes.

De Pulvere Cyprio.

ODE VIII.

SEd nec inceſti meretrix Canopi,
Cyprio ſontes madefacta crines
Polluit nimbo, teneroque fulſit
Grata Quirino.
Non inexpletos Phrygiis Puellis
Dardanas luctus referens per undas,
Cæpit incautas niveis capillis
Paſtor Amyclas.
Turpe mentitus ſenium nivoſa
Fronte, nec pennas volucris ſuperbæ
Preſſit audaci Puer ungue celsâ
Raptus ab Idâ.
Non ſatis lenti fruticis Sabæi
Lacrymant rores? Sicyone bacca
Parcit effœtâ ſaturare flavas
Ebria frontes?
Præcoces canos ſimulare pulvis
Cogit inſanus; niveoque paſſim
Imbre certantes imitamur albas
Crinibus Alpes.
Signa jam feræ properata brumæ
Horret, aſperſos nivibuſque cirros,
Quos colorato modò pinxit auro,
Flava Juventus.
Siccine extremi memores ſepulcri
Eſſe mortales juvat? imminentem

Sic

Sic ſuis dudum properamus armis
Fallere Mortem?
Imus in præceps: nova monſtra luxus
Poſteri diſcent. ſimulacra lethi
Fecimus pompam; luteoque gliſcit
Pulvere faſtus.

Digitized by Google

AD P. ANGELUM ALAMANNI SOC. JESU

Provincialem Romanum, in Theologicis diſciplinis Præceptorem meum, cum Rector Collegii Romani ad Urnam B. ALOYSII GONZAGÆ *Splendidiſſimum Sacellum extollendum curaret.*

ODE IX.

JAm ferit nubes radiata gemmis
Ara votivis: nova dedicatos
Urna Gonzagæ cineres refuſo
Perpluit auro:
Quam colet, ſacris cumuletque donis,
Menſus hibernas novus Hoſpes Alpes,
Aut pererrato veniens remoti
Margine Mundi.
Tu moras lentis, Alamanne, luſtris
Exprobras longas nimiùm, graveſque;
Vota torqueri pateris nec almæ
Fervida Romæ.
En, tui fines imitata cordis,
Laxior moles rutilans, ſepulcri
Impares cultus, & iniqua damnat
Saxa vetuſti.
Celſa Mantoi monimenta buſti
Tu breves cogis properare Lunas;
Quæ nec extenti ſeries, laborque
Audeat ævi.

Fur-

Furta Getulæ pretioſa rupis,
Flexa ſubſidunt, maculoſa venas
Saxa liventes; nitidamque fulcit
Africa molem.

Luteas figit, nova fulcra, cautes
Deſuper Memphis; crocinas per oras
Sed virens latè nitet explicato
Area campo.

Dives hìc ſcutum Cyanus colorat;
Aſpera auratis ubi ducta ſignis,
Teſſera effulgens, trifido maritat
Sidera raſtro.

Hinc & hinc doctis ſinuata ſpiris,
Nexili & circum rutilans Corintho,
Tollit ingentes, viridiſque veſtit
Sparta Columnas.

Sed tegit celſas Ephyræa frontes,
Defluo fornax & inundat auro;
Perque Mæandros foliata centum
Lilia ludunt.

Monſtrat obliquo procul undulatæ
Sed ſinu gazas onychis, recurvo
Quæ latet flexu, refugitque cæco
Pila receſſu.

Sculptus hìc certo petit aſtra greſſu
Pręgravis palmis Juvenis, beatos
Cui dedit cunas generoſa Manto
Inter Olores.

Scanderet nubes Puer, & merenti
Igneas niſu ſuperaret arces;
Sed piget ſacram ſpoliare tanto
Lumine Molem.

Tæ-

Tænias, rupis pretium Sicanæ,
Et graves arcus loquar? & columnas
Quas procelloſo famulata vexit
Aura Peloro?
Quid ſolum cæſis aſarota dicam
Teſtulis picto variare luſu?
Signa quid ſerus referam, & Latini
Æra Myronis?
Quos Apellæa bibit arte fornix,
Eloquar vultus? animoſa miris
Illito ſolers ubi ludit auro
Dextera formis,
Sive Gonzagæ jubar, & perennis
Imperj faſces ſpeculetur oræ
Virgo Tyrrhenæ decus, & ſuperbæ
Filia Floræ. *
Seu verecundum ſtudioſa caſti
Conſilj Mater * relevet; miniſtret
Sive flagranti ſacra Purpuratus
Liba ſacerdos.*
Fuſilem cuſtos cinerum reſorbet
Urna Pactolum; Temeſeſque duris
Dędalo fulget revoluta lapſu
Anſa metallis.
Dives epoto ſimul ardet auro
Concolor Cœlo lapis, ęſtuoſi
Cæca quem volvit Libycas ad oras

Z Ira

* *D. Maria Magdalena de Pazzis in Fornice expreſſa B. Aloyſii Cęleſtem gloriam ſuſpiciens.*

* *Deipara Virgo dicta à bono Conſilio ibidem depicta, ćum B. Aloyſium ſuaviſſimo alloquio dignaretur.*

* *S. Carolus Borromæus expreſſus dum primùm B. Aloyſio Panem Angelicum miniſtraret.*

Digitized by Google

Ira profundi.
O quibus caſtus rubor, integerque
Candor eſt cordi, Juvenes, perennes
Conſcii ad fidos cineres Alumni
Nectite flores.
Chloridos largos, Zephyrique fœtus,
Spargite hìc flammas imitata, plenis
Spargite hìc nimbis imitata canas
Serta pruinas.
Blanda pratorum Venus, at pudica,
Picta nativo roſa vernet oſtro;
Sed priùs duros, nocitura demat
Spicula, ſentes.
Textili frondes nive turbinatas
Lilia inverſis calathis refundant;
Annuant ultro ſedenim pudico
Pectore vinci.
Crine Gonzagæ titulos ſuperbos
Luteo fragrans, hyacinthe, ſcribas;
Nec leves faſtus, veterumque cures
Nomina Regum.
Non ego exangues, timidaſque magno
Aſper excludam violas ſepulcro:
Celſa Gonzagæ meruit decorus
Sidera pallor.
Quin & Eois lacrymata truncis
Balſama, & totas ſegetis Ciliſſæ
Hauriat meſſes, tepidoſque ſolvat
Urna Sabæos.
Quis furor nullo ruitura lapſu
Buſta moliri Phariis Tyrannis;
Et ſuperjectos tumulis pudendis

Per-

Perdere Montes?
Cæſa nimirum juga, ſumptuoſus
Phidiæ ſudor, gravidęque Turres
Pulveris fluxi tenues acervos
Ferre laborant.
Molliter ducto Polycletus ære,
Et Scopæ durus labor, an voraci
Neſcias labi cinerum favillas
Afferat Ævo?
Ardor, & demens adigit cupido
Ire jactanti ſtygias ad umbras,
Atque ridendo tenuiſſe centum
Jugera letho.
Interim, cymbæ ſpatiis iniquis,
Dum Charon Umbras recipit paventes,
Ridet inſanas fatuis ſepulcris
Surgere Moles.

Ad Poſthumum ſtultum Amatorem.

ODE X.

IGnes ſiderei, Poſthume, dum tibi
Cognati radiant luminis illice,
Qui ſummi nitidas excubias agunt
Ad Prætoria Numinis;
Cæleſtes choreas aſper, & aureæ
Rides aucupium lucis amabile;
Effoſſis oculis, & male callidus
Mimus, Tireſiam refers.
Idem cum tremulis Lesbia nutibus,
Venalique potens lumine riſerit,
Heu! damnoſa miſer ſulphura combibis,
Uſtus lampade Cypria.
Et binos oculos aſtra vocas: placent
Nimirum fragili fronte micantia;
Æternis fatuo quæ male calculo
Damnas clara nitoribus.
Illis ut faveas, quæ face noxia
Incautum perimunt, tu nebulis croci,
Tu vernante roſa pexus, & Indici
Manas vulnere corticis.
Illis ut placeas, quæ radiis vocant
Te conſanguineis, non ſcelerum nigra
Demens illuvie, non ſtabulantibus
Purgas corda Draconibus.

En-

Ergo aut ſideribus diſce vocantibus
Mutatus rigidum flectere verticem:
Aut parcas oculos ſidera ſubdolæ
Poſthac dicere Lesbiæ.

Digitized by Google

AD LOLLIUM

Ne ad extremam ætatem ſanctioris vitæ conſilia differat.

ODE XI.

RAuco credulus Adriæ,
  Hamatum ſcopulis qui mare verberat,
Pictis nauta Liburnicis;
  Riphæo meditans prælia claſſico,
Cum veſanus acinacem
  Devexi Boreas ſtrinxit Orionis;
Cautes ſi piger Appulas
  Ceſſat ſolicitis prendere palmulis,
Debet Chaoniis grave
  Saxis ludibrium, ſerus Atlanticas
Queſtu flectere Plejades.
  Primo non aliter vere puertiæ
Euri turgida ſibilis
  Maturus moneo lina retorqueas,
Lolli; morſibus anchora
  Et fidis pavidam vinciat abietem;
Nudam remigio Palus,
  Intorto novies reflua vortice,
Ne Cocytia ſorbeat.
  Ætas curriculo dum viget integro,
Stultâ quid ſequimur ſiti,
  Lotoſque, & cyathi mella venefici,

Sæ-

Sævæ munera Colchidos?
  Languemus miſerùm quid Cythereio
Foſſi pectora vulture?
  Nimirum niveis cum caput imbribus
Sparget deterior dies,
  Pugnacis Libyæ ſyrtibus aſperis
Ledææ referent faces
  Rimoſum piceæ fluctivagæ latus.
Te, Lolli, caveas levi,
  Ne ſpes illaqueet credula ſomnio.
Brumas Neſtoris algidas,
  Infirmaſque manus fulta adamantinis
Rident ſidera vectibus.
  Primævo viridem robore ſi pudor
Grato murice tinxerit;
  Morum temperies aurea conſono
Si laudum niteat choro,
  Tunc, ſulco niveæ lucidus orbitæ,
Bigis ſidera plumeis
  Intrabis, merito læta celeuſmate.

AD
B. STANISLAUM KOSTKA,
Ut AUGUSTO II. *Poloniæ Regi Polonæ nobilitatis ſtudia conciliet.*

ODE XII.

ARctoi columen, ſplendor & Imperj,
Illibate Puer, quo generoſior
Canas Viſtula lauro
Prætexit viridi comas,
Celſæ purpureo nubis in eſſedo,
Nimbos tu patriis mœnibus hoſticos
Parmæ fulgure difflas,
Gentis præſidium tuæ.
Io! præcipites ſigna revellere
Feſtinant acies; Sarmatici & procul,
Verſo Thracia tergo
Horret ſpicula Perſei.
Vitkindi ſoboles Martia te, Puer,
Faſces compoſitos ſentiat Auſpice,
Pacatoſque revectâ
Fines Iride Lechicos.
Illum Relligio, curaque Cælitum
Solers ſidereis reddidit arcibus;
Letheọſque ſecunda
Nexus explicuit manu. *

Scin-

* *Auguſtalis Saxoniæ Septemvir, Hæreſi ejurata, Poloniæ Rex ſalutatur.*

Scindit vipereas Tiſiphone comas;
Et raptor ſtygius terrifico gemens,
Prædâ mœſtus ademptâ,
Pulſat Tartara ſibilo.
Illum ſanguineis Gloria plauſibus
Inviſum Geticis matribus extulit,
Centum nectere torvo
Fortem vincula Boſphoro.
Teſtis qui rapido volvit adhuc ſinu
Arcuſque, & galeas Danubius, ſubit
Et peltata cruento
Cornu littora Amazonum.
Quod ſi nectareis vecta curulibus
Æſtus mollierit Pax bona civicos,
Læta & rura bearit
Certo fœdere Fauſtitas;
Ultra Sauromatas, & juga Caucaſi
Optatâ Imperium proferet alite;
Et mordebit ahena
Captus fræna Boryſthenes.

AD

VIRGINEM DEIPARAM

Cum ad ELISABET *inviſendam per montana Judeæ iter ſuſciperet.*

PERIPHRASIS PALINODICA

Ex Cantiuncula Franciſci Petrarcæ, quæ incipit *Lieti fiori, felici, e ben nate herbe.*

ODE XIII.

JUdææ Zephyritidos,
  Flores turgiduli, gloria nobilis;
Et vos, flabra Favonii
  Quos lactant virides mitia ceſpites,
Virgo vos pede Nazaris
  Cùm lactente premet, prætereuntibus
Plantis oſcula, cernuis
  Certatim moneo figite frondibus,
Pulcher provocat ambitus
  Si vernare novis ſemper odoribus.
Gratum littus, & Hoſpitâ
  Felix Iſaciâ, dum modulos bibes;

Du-

Durum flectere Gelboe,
  Et Ciſſon dociles ſiſtere præpetem,
Dulces aura ſonos, cave,
  Ne livens ſociis perdat Eteſiis:
Et dum candiduli pedes
  Calcatum tepida te nive proterent,
Paſtores, cave, mollia
  Perſultent olidis ſigna bidentibus.
Rivis, ſylva, loquacibus,
  Et pictis volucrum garrula næniis,
Truncis mella madentibus
  Jeſſæo paries ſole beatior,
Hebron quo riguum nemus,
  Quo palmeta Cades, nubiferæ juga
Quo jactantius Engados
  Intonſis feriunt ſidera faſtibus.
Jordanes, Hyperionis
  Artus ablueris cum face languidos,
Lota Virgine purior,
  Feſtines celeri turgidus alveo.
Sed multis Libani caput
  Ornatum ſpoliis, cum male degener,
Obſcœni gremio lacus
  Condes, colluvie tu picea, cave,
Fœdo & gurgite polluas
  Felicem laticem, qui niveum jubar
Frontis terſit eburneæ.
  Quamvis ſulphureo perditus æquore
Nec miſcebere; quem priùs
  Incenſum radiis dulce micantibus
Binæ crediderim facis.
  Quin lento ſcopulos igne liqueſcere,

Et

Et cautes reor obvjas.
  Felices ſcopuli! vos placidi duplex
Urit flammà ſupercilj:
  Me veſtri ſtimulans urit honos rogi.

FINIS.

Erra-

Digitized by Google

Errata.

PAg. 53. verſ. 15. deferendam. *lege*. deferendum. pag. 67. verſ. 13. *dele*. punct. pag. 115. verſ. *ult*. Nec mora ſanguinei. *leg*. Nec mora. ſanguinei. pag. 126 verſ. 21. cornua. *leg*. cernua. pag 138. verſ. 21. at. *leg*. aut. pag. 155. verſ. 6. ſævitiem. *leg*. ſævitiam. pag 173. verſ. 21. fauſtæ, . *leg*. , fauſtæ. pag. 174. verſ. 20. nequiddam. *leg*. nequidquam. pag. 190. verſ 25. vellere. *leg*. vellera. pag. 207. verſ. 9. mei. *leg*. meis. pag. 224. verſ. 17. Ille. *leg*. Illa.

Digitized by Google

[illegible] Googl

41851

Digitized by Google